

Profil Královéhradeckého kraje

Analytická část

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 - 2020

PŘÍLOHA 1

Obsah

1. Přírodní podmínky a struktura území	4
1.1 Geografická charakteristika kraje.....	4
1.2 Územní a sídelní struktura kraje.....	6
2. Obyvatelstvo a bydlení.....	9
2.1 Stav a pohyb obyvatelstva.....	9
2.2 Věková struktura obyvatelstva.....	12
2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	16
2.4 Národnostní a náboženská struktura obyvatelstva.....	19
2.5 Struktura domovního a bytového fondu.....	22
2.6 Bytová výstavba.....	29
3. Trh práce.....	34
3.1 Pracovní síla.....	34
3.2 Zaměstnanost.....	36
3.3 Nezaměstnanost.....	37
3.4 Mzdy.....	39
4. Ekonomika kraje	42
4.1 Výkonnost ekonomiky	42
4.2 Struktura ekonomické základny	44
4.3 Organizační struktura ekonomických subjektů	46
4.4 Exportní výkonnost.....	49
4.5 Investice a investiční prostředí.....	51
5. Věda, výzkum, vývoj a inovace.....	56
5.1 Strategické řízení regionálního inovačního systému.....	56
5.2 Organizační struktura	57
5.3 Výdaje na výzkum a výzkum	60
5.4 Výsledky výzkumu, vývoje a jejich komerční využití	63
5.5 Lidské zdroje ve výzkumu, vývoji a inovacích.....	65
6. Školství a vzdělávání.....	67
6.1 Předškolní vzdělávání	67
6.2 Základní vzdělávání.....	68
6.3 Střední vzdělávání	68
6.4 Vyšší odborné vzdělávání	70
6.5 Vysoké školství	71
6.6 Speciální vzdělávání a systém institucionální péče	72
6.7 Další formy vzdělávání.....	73
7. Sociální služby a zdravotnictví.....	75
7.1 Sociální služby.....	75
7.2 Sociálně patologické jevy	80
7.3 Zdraví a zdravotnictví	81
8. Kultura, sport a volný čas	93
8.1 Kultura	93
8.2 Volnočasové aktivity a sport	95
8.3 Památková péče	96
9. Cestovní ruch	101
9.1 Regionalizace cestovního ruchu v kraji	101
9.2 Turistický potenciál území.....	103
9.3 Formy cestovního ruchu.....	105
9.4 Ubytovací kapacity	106
9.5 Návštěvnost dalších objektů cestovního ruchu.....	110

10. Doprava	111
10.1 Silniční doprava	111
10.2 Železniční doprava.....	116
10.3 Cyklistická doprava.....	118
10.4 Ostatní druhy dopravy.....	119
10.5 Hromadná osobní doprava.....	120
10.6 Nákladní doprava	121
11. Technická infrastruktura	123
11.1 Zásobování elektrickou energií.....	123
11.2 Zásobování teplem	123
11.3 Zásobování plynem.....	125
11.4 Zásobování pitnou vodou	125
11.5 Odvádění a čištění odpadních vod	127
11.6 Informační a komunikační technologie	129
12. Zemědělství a lesnictví	134
12.1 Předpoklady rozvoje zemědělství a lesnictví.....	134
12.2 Rostlinná zemědělská produkce.....	138
12.3 Živočišná zemědělská produkce	139
12.4 Lesnictví.....	141
13. Životní prostředí a ochrana přírody	144
13.1 Ovzduší	144
13.2 Voda.....	149
13.3 Odpadové hospodářství a staré ekologické zátěže	151
13.4 Environmentální rizika a hluk.....	154
13.5 Výdaje na ochranu životního prostředí	155
13.6 Ochrana přírody a krajiny	159
14. Územní správa a spolupráce	168
14.1 Řízení a správa kraje.....	168
14.2 Hospodaření kraje	169
14.3 Státní a veřejná správa na území kraje.....	169
14.4 Dobrovolné svazky obcí.....	170
14.5 Místní akční skupiny	174
14.6 Územní plánování a vymezení venkova v kraji.....	177
14.7 Spolupráce kraje s ostatními regiony	180
15. Hospodaření Královéhradeckého kraje	183
15.1 Rozpočtový proces	183
15.2 Rozpočtové příjmy Královéhradeckého kraje.....	183
15.3 Rozpočtové výdaje Královéhradeckého kraje	184
15.4 Salda a financování rozpočtu Královéhradeckého kraje	186
15.5 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje	190
16. Hodnocení realizace PRK 2008-10	191
16.1 Dotační a grantové programy Královéhradeckého kraje	191
16.2 Projekty na území kraje financované z prostředků EU.....	192
16.3 Projekty Královéhradeckého kraje nefinancované z prostředků EU.....	194
16.4 Hodnocení realizace PRK 2008-10.....	194
Seznam tabulek, grafů a obrázků	205
Seznam tabulek.....	205
Seznam grafů.....	207
Seznam obrázků	211
Přílohy	212

1. Přírodní podmínky a struktura území

1.1 Geografická charakteristika kraje

Královéhradecký kraj se rozkládá v severovýchodní části České republiky. Státní hranice s Polskem tvoří 40% celkové hranice kraje. Celková rozloha kraje činí 4 758 km² a na jeho území žije celkem 554 803 obyvatel.

Obr. 1 Morfologie povrchu Královéhradeckého kraje

Zdroj: GIS, CEP

Pro Královéhradecký kraj je typická vysoká vertikální členitost reliéfu a různorodost krajinných typů. Od úrodného a rovinatého Polabí, přes vrchoviny podhůří Krkonoš a Orlických hor až po hornatiny s vysokohorským charakterem v nejvyšších partiích Krkonoš. Vertikální rozdíl 1 400 m nadmořské výšky nejnižšího bodu hladiny řeky Cidliny v jižní části kraje (202 m n. m.) a nejvyššího vrcholu Sněžky (1 602 m n. m.) je největším vertikálním rozdílem v rámci krajů ČR.

Nejvyšší pohoří Krkonoše a Orlické hory od sebe odděluje Broumovský výběžek s charakteristickými skalními útvary Adršpašských a Teplických skal a Broumovských stěn. Geologicky a geomorfologicky pestré je rovněž území Českého ráje v západní části kraje s četnými skalními městy a pískovcovými a vulkanickými útvary.

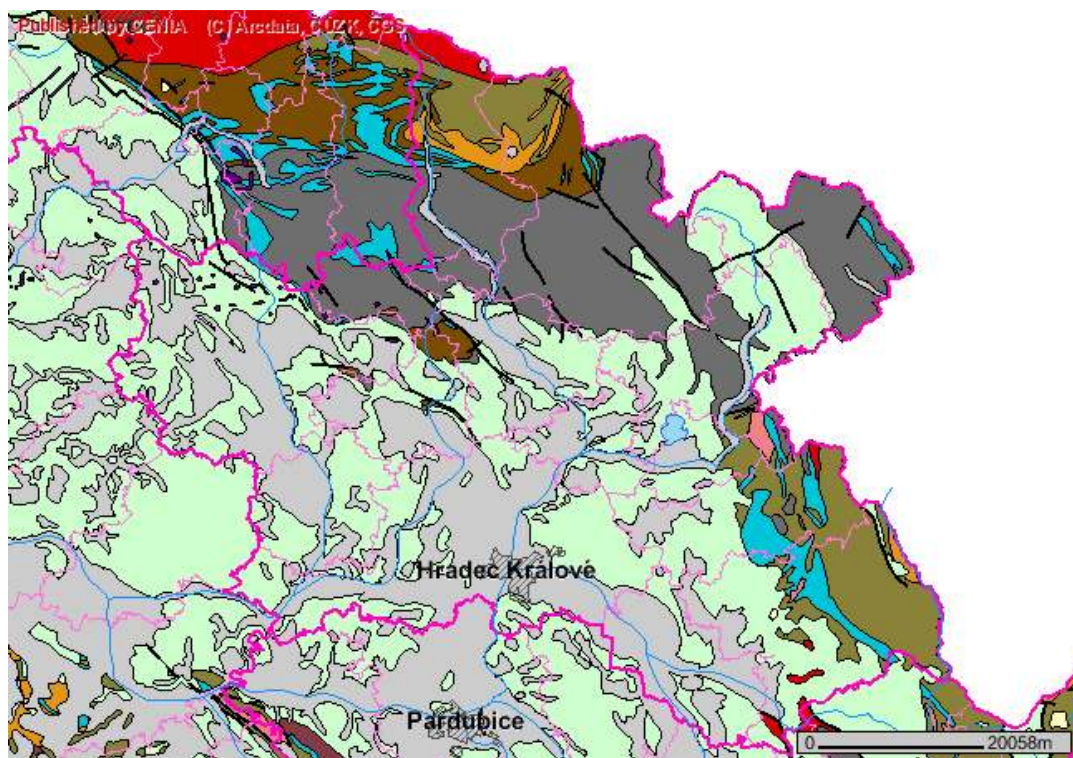
Polabské nížinné oblasti a Broumovská kotlina jsou geologicky tvořeny především mezozoickými (druhohorními) horninami jako jsou pískovce a jílovce s kvartétním (čtvrtohorním) pokryvem tvořeným převážně písky, sprašemi, šterky a hlínami. V podhorské oblasti Krkonoš a v Broumovském výběžku převládají permokarbonské (prvohorní) horniny – slepence, pískovce, jílovce. Masív Krkonoš je pak převážně tvořen granity (žuly) v nejvyšších partiích, dále proterozoickými (starohorními)

horninami (břidlice, fylity, svory) a paleozoickými (prvohorními) metamorfovanými horninami s místním výskytem ortorul a granulitů. Oblast Orlických hor je tvořena především proterozoickými horninami (fylity, svory, břidlice). Pro oblast Českého ráje a podkrkonoší jsou typické vulkanické tvary tvořené především metamorfovanými vulkanity (amfiboly, diabasy, melafyry, porfyry). Tyto vulkanické horniny se nacházejí rovněž v podhůří Orlických hor a částečně v Broumovském výběžku.

Dle geomorfologického členění ČR se celé území Královéhradeckého kraje řadí do hercynského systému a provincie České vysočiny. Přibližně v polovině území kraje severozápadně-jihovýchodním směrem (přibližně linie Turnov – Dvůr Králové nad Labem – Nové Město nad Metují a Rychnov nad Kněžnou) prochází územím hranice mezi rovinatou Českou tabulí a hornatou Krkonoško-jesenickou soustavou. Obě tyto oblasti jsou dále členěny na geomorfologické celky, podcelky a okrsky.

Z geologického hlediska tvoří křídové a kvartérní sedimenty České křídové pánve většinu území kraje. Druhohorní usazeniny jsou pozůstatkem někdejšího moře, jež sahalo od Krušných hor až na západní Moravu. Kvartér tvoří převážně písky, štěrkopísky, hlíny a spraše. Oblast Orlických hor je tvořena převážně proterozoickými horninami (břidlice, fylity, svory až pararuly), v nižších polohách vystupují vulkanické horniny zčásti metamorfované (amfibolity, diabasy, melafyry, porfyry). V krkonošském masívu převládají permokarbonské horniny (pískovce, slepence, jílovce). Severní výběžek masívu je tvořen zvrásněnými a metamorfovanými paleozoickými horninami (fylity, svory), ortorulami, granulity a dále k severu až proterozoickými horninami a žulami, místy s metamorfovanými vulkanity.

Obr. 2 Geologická stavba Královéhradeckého kraje

Zdroj: Národního geoportál INSPIRE

Podle půdních typů je většina území kraje pokryta kambizeměmi (převážně střední pahorkatinná oblast, podhůří a Broumovský výběžek). V nížinných oblastech se vyskytují převážně úrodné hnědozemě, černice a místy až černozemě. Podél větších vodních toků se vyskytují fluvialní zeminy. Horské oblasti jsou pak tvořeny neúrodnými podzoly a podzolovanými půdami.

Nejvýznamnějšími nerostnými surovinami v Královéhradeckém kraji jsou ložiska písků a štěrkopísků, které jsou na mnoha lokalitách systematicky těženy jako stavební hmota. V řadě lomů se dobývá stavební či dlažební kámen. Dále se v kraji těží pískovce jako dekorativní kámen a vápenec. V dřívějších dobách se hlubinně těžilo černé uhlí na Trutnovsku a lokálně se na území Královéhradeckého kraje nacházejí historická ložiska rud.

V Krkonoších pramení na Labské louce nejvýznamnější vodní tok regionu – řeka Labe, která tvoří osu hydrografické sítě kraje. Směrem od severu k jihu protéká celým územím a postupně přibírá další významné řeky (Úpu, Metuji, Orlici, Cidlinu a další). Téměř celé území Královéhradeckého kraje náleží do povodí Labe, jen okrajová část Broumovského výběžku náleží k povodí Odry. Významné zdroje povrchových vod jsou vázány na pramenní oblasti v horských a podhorských partiích v severní až východní části kraje. Významnější využitelné zdroje podzemní vody jsou zejména v souvrstvích svrchní křídly a sedimentech kvartérních říčních náplavů.

Podle klimatického členění ČR (Quitt, 1971) se v na území Královéhradeckého kraje vyskytují čtyři z pěti základních klimatických oblastí ČR. Nížinná oblast Hradecka, a Bydžovska spadá do teplé klimatické oblasti, podhorské oblasti do mírně teplé klimatické oblasti a horské oblasti a Broumovsko k chladné a vrcholové partii až k velmi chladné klimatické oblasti. Horské oblasti patří rovněž k srážkově nejbohatším oblastem v kraji, zatímco oblast Českého ráje patří k oblastem srážkově chudým.

Tab. 1 Vybrané ukazatele kategorizace klimatických oblastí ČR

Označení	Klimatická oblast	Charakter	Průměrné roční teploty [°C]	Roční úhrn srážek [mm]
VT	Velmi teplá	velmi teplá, suchá	9-10	500-600
T	Teplá	teplá, suchá až mírně vlhká	7-9	500-600
MT	Mírně teplá	mírně teplá, suchá až vlhká	6-8,5	450-800
CH	Chladná	mírně chladná, vlhká	5-6	700-800
VCH	Velmi chladná	chladná, vlhká	pod 5	nad 800

Zdroj: Charakteristika klimatických oblastí ČR

Pestrost fyzickogeografických poměrů Královéhradeckého kraje je dobrým předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu. Turistická atraktivita regionu je nejvyšší především v horských oblastech, lokálně jsou turisticky atraktivní místa především s kulturně-historickým potenciálem.

1.2 Územní a sídelní struktura kraje

Královéhradecký kraj se rozkládá v severovýchodní příhraniční části České republiky. Spolu s Libereckým a Pardubickým krajem je součástí NUTS II Severovýchod, který patří mezi tři největší v ČR rozlohou i počtem obyvatel a jako jediný je tvořen třemi kraji. Administrativně se Královéhradecký kraj člení na 5 okresů, 15 obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 obcí s pověřeným obecním úřadem a 448 samostatných obcí, z nichž 48 má statut města a 10 statut městyse. Krajským městem je Statutární město Hradec Králové, které je přirozeným spádovým centrem kraje s vysokou koncentrací služeb, kulturních a společenských aktivit, správních institucí a ekonomických aktivit. Jeho vzdálenost od Prahy je cca 110 km.

Obr. 3 Administrativní členění Královéhradeckého kraje

Zdroj: GIS, CEP

Královéhradecký kraj zabírá 6% rozlohy ČR (4 758 km²) a mezi kraji se tak řadí na 9. místo v pořadí velikosti krajů. Na území Královéhradeckého kraje žije 5,3% z celkového počtu obyvatel ČR. Svojí geografickou polohou je Královéhradecký kraj velmi regionálně diferencován z pohledu komplexního rozvojového potenciálu. Regionální rozdíly jsou na území kraje do značné míry ovlivněny charakterem přírodních podmínek. Nejvýhodnější polohu má z hlediska komplexního rozvojového potenciálu oblast od Královéhradecka až po Náchodsko. Spíše periferní polohu má zejména Žacléřsko, Broumovsko a východní oblast Rychnovska. Atraktivita polohy jednotlivých částí kraje souvisí s výstavbou dálnice D11 a rychlostních komunikací R11 a R35.

Sídelní strukturu v kraji ovlivňuje větší množství faktorů, jako zejm. exponovanost území, hustota osídlení a přírodní podmínky. Jednotlivé okresy v Královéhradeckém kraji reprezentují poměrně odlišnou strukturu osídlení. V okrese Trutnov výrazně převládají velká sídla (rozlohou i počtem obyvatel), oproti tomu v okrese Jičín, jehož území má oproti trutnovskému okrese spíše nížinný charakter, nacházíme velmi vysokou velikostní diferenciaci sídelní soustavy. Protože jsou obce elementární jednotkou správy, plynou z jejich velké rozdrobenosti mnohé problémy.

V ostatních okresech Královéhradeckého kraje je stupeň rozdrobenosti výrazně nižší. Ve srovnání celého kraje s ČR je pozoruhodné vyšší zastoupení obcí ve velikostní kategorii 200 – 500 obyvatel, a to zejména zásluhou okresů Hradec Králové a Náchod, na jejichž území leží více než 40% obcí v této velikostní skupině. V okrese Trutnov jsou naopak nadprůměrně zastoupeny kategorie od 500 do 2000 obyvatel a od 10 000 do 50 000 obyvatel.

V Královéhradeckém kraji je v současnosti 448 obcí. Malé obce do 499 obyvatel tvoří 65% z celkového počtu, obce s počtem obyvatel od 500 do 1999 obyvatel tvoří dalších téměř 26%. Obcí od 2 000 do

9999 obyvatel je celkem 34, obcí s počtem obyvatel od 10 000 do 49 999 je pouze 8, a jen jedna obec má více než 50 000 obyvatel.

Tab. 2 Sídlení struktura Královéhradeckého kraje (2008-10)

	2008	2009	2010
Rozloha v km ²	4 759	4 759	4 759
Počet obyvatel	554 520	554 402	554 803
Hustota obyvatelstva na 1 km ²	117	117	117
Počet obcí celkem	448	448	448
z toho podle počtu obyvatel			
do 199 obyvatel	117	115	110
200 - 499 obyvatel	166	168	171
500 - 999 obyvatel	86	86	87
1 000 - 4 999 obyvatel	57	57	58
5 000 - 19 999 obyvatel	19	19	19
20 000 - 49 999 obyvatel	2	2	2
50 000 a více obyvatel	1	1	1

Zdroj: ČSÚ

Stupeň integrace sídel do obcí je v celém kraji srovnatelný s průměrem ČR. Vyšší počet sídel na jednu obec mají některé příhraniční oblasti, kde se v důsledku odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce stala řada obcí neživotaschopných a byla tak připojena k větším střediskům osídlení.

Populační váha malých obcí je ve srovnání s územím celé ČR mírně nadprůměrná. Nejméně urbanizovanými okresy jsou Jičín a Rychnov nad Kněžnou, nejvíce pak okres Hradec Králové (díky velikosti krajského města). Na území kraje se nachází jedno město s necelými 100 000 obyvateli (Hradec Králové), další 2 města nad 20 000 obyvatel (Trutnov a Náchod) a 6 měst, které mají mezi 10 000 a 20 000 obyvateli (Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Rychnov nad Kněžnou, Jaroměř, Vrchlabí a Nové Město nad Metují).

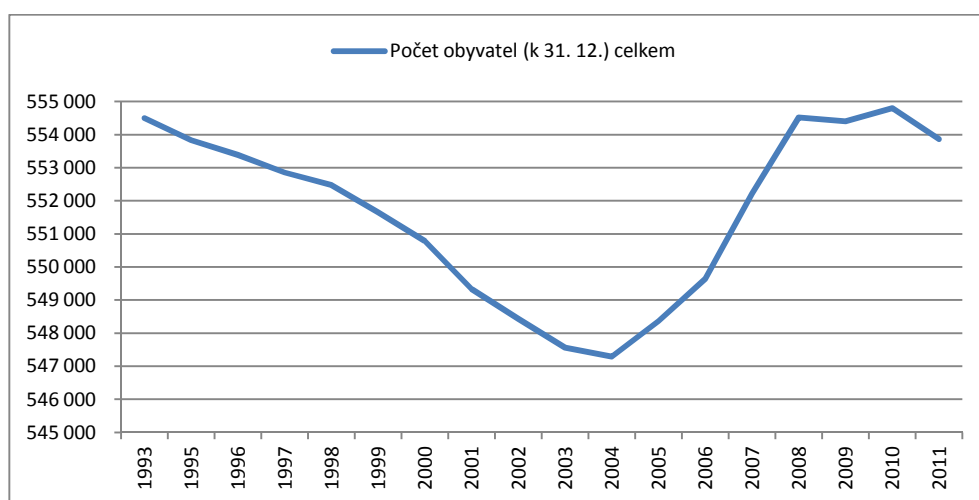
2. Obyvatelstvo a bydlení

2.1 Stav a pohyb obyvatelstva

K 31. 12. 2011 žilo v Královéhradeckém kraji dle ČSÚ celkem 553 856 obyvatel (cca 5% obyvatel ČR), z toho bylo 281 620 žen, tj. 50,84%. V roce 2011 poklesl celkový počet obyvatel kraje oproti předchozímu roku o 947. V dlouhodobém horizontu došlo však v posledních letech k opětovnému nárůstu počtu obyvatel v kraji na hodnoty cca před 20 lety. Maximální propad počtu obyvatel v Královéhradeckém kraji byl v letech 2003 a 2004, kdy počet obyvatel klesl na cca 547 tis.

Retrospektivně přepočteno na dnešní území Královéhradeckého kraje zde žilo v roce 1869 celkem 581 238 obyvatel. Maximální počet obyvatel byl zaznamenán v roce 1910, kdy bylo sečteno celkem 681 402 osob. K prudkým poklesům počtu obyvatelstva došlo po obou světových válkách.

Graf 1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011

Zdroj dat: ČSÚ

Nejlidnatějším okresem Královéhradeckého kraje je okres Hradec Králové s více než 162 tis. obyvatel, což je cca 30% z celkového počtu obyvatel kraje.

Tab. 3 Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji podle okresů k 31. 12. 2011

	Kraj celkem	v tom okresy				
		Hradec Králové	Jičín	Náchod	Rychnov nad Kněžnou	Trutnov
Živě narození	5 437	1 611	757	1 107	783	1 179
Zemřelí	5 748	1 704	880	1 144	779	1 241
Přistěhovalí	4 070	2 105	985	1 006	883	1 185
Vystěhovalí	4 458	1 933	1 121	1 207	945	1 346
Počet obyvatel	553 856	162 820	79 686	112 206	79 086	120 058
Podíl na kraji	v %	29,39	14,38	20,25	14,27	21,68

Zdroj: ČSÚ

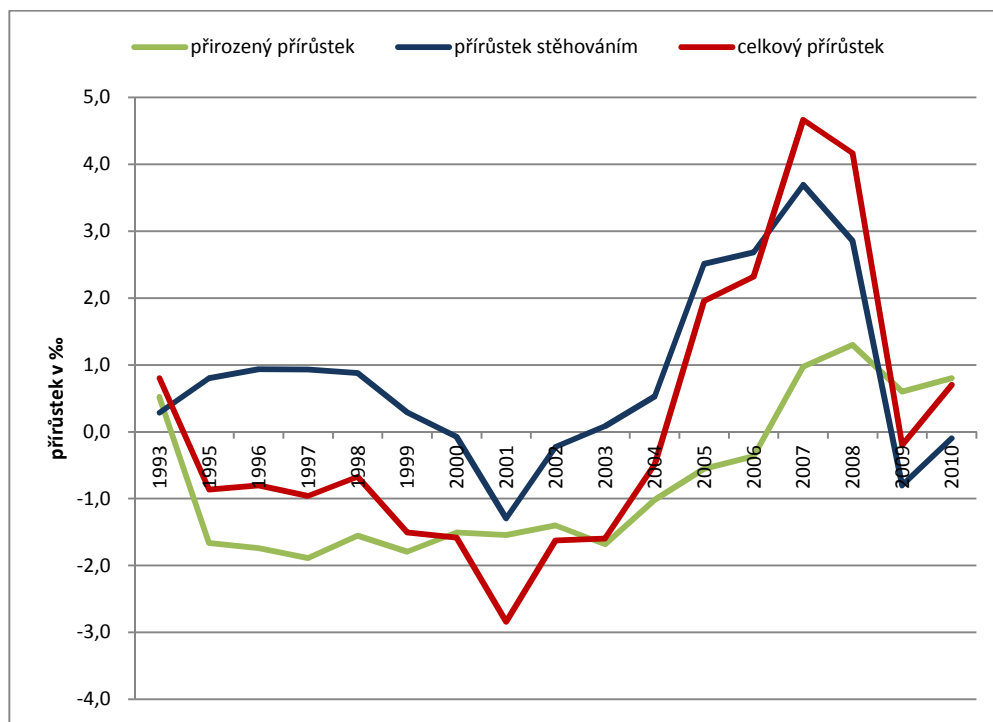
Hustota zalidnění ukazuje velikost nároku obyvatel na jednotku území. Její trend koresponduje s vývojem počtu obyvatel. Hustota obyvatel Královéhradeckého kraje v roce 2011 byla 116,4 obyvatel/km², což je pod průměrem ČR (132 obyvatel/km²). Ukazatel hustoty obyvatelstva vykazuje v Královéhradeckém kraji vysoké regionální rozdíly. Nejvyšší průměrné hustoty dosahuje okres Hradec Králové (186 obyvatel/km²), nejmenší hustoty dosahuje okres Rychnov nad Kněžnou (79 obyvatel/km²).

Demografický vývoj obyvatelstva je ovlivňován dvěma hlavními faktory - přirozenou měnou obyvatelstva a migrací¹.

Nárůst počtu obyvatel kraje v posledních letech je způsoben především vysokým migračním přírůstkem, tj. vysokým počtem přistěhovalých do kraje a nízkým počtem vystěhovalých z kraje. Migrační přírůstek kontinuálně narůstal od roku 2001 a dosáhl svého maxima v roce 2007 s hodnotou 3,7 obyvatel na 1000 obyvatel kraje. Od roku 2008 migrační přírůstek opět klesá a v letech 2009 – 2010 se pohyboval v záporných hodnotách do -1 %.

Pozitivních hodnot od roku 2007 nabývá rovněž přirozený přírůstek obyvatel, tzn. rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých, který se od roku 1994 trvale pohyboval v záporných hodnotách. Maximální přirozený přírůstek by v roce 2008 a činil 1,3 %.

Graf 2 Bilance přirozeného a migračního přírůstku obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011

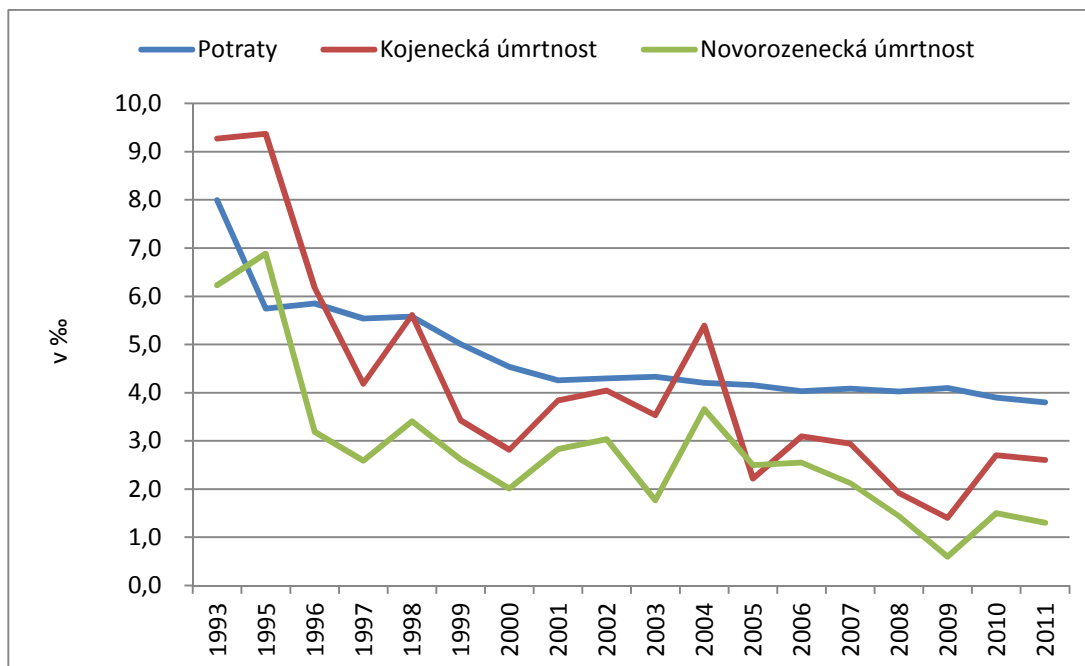

Zdroj dat: ČSÚ

¹ Přirozený přírůstek (PP) obyvatelstva se rovná rozdílu živě narozených a zemřelých, migrace se nejčastěji vyjadřuje tzv. migračním saldem, což je rozdíl mezi hodnotou přistěhovalých a vystěhovalých v daném území a čase. Přepočtené hodnoty na 1000 obyvatel středního stavu vyjadřují míru přirozeného přírůstku, resp. míru migračního salda. Celkový přírůstek je roven rozdílu celkového přirozeného přírůstku a celkové migrace.

Pozitivně se v dlouhodobém horizontu snižuje míra potratovosti, kojenecké a novorozenecké úmrtnosti. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku života) se od roku 1993 snížila více než 3,5x. Nejnižší ve sledovaném období byla v letech 2009 a 2008, kdy byla nižší než 2 ‰. Novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů života) byla ve sledovaném období nejnižší v roce 2009 kdy činila pouhých 0,6 ‰. Novorozenecká úmrtnost se od roku 1993 snížila více než 4,5x. Míra potratovosti na 1000 obyvatel se od roku 1993 snížila o cca 50% (v roce 1990 byla míra potratovosti 12 ‰). V posledních letech se již snižuje jen mírně a meziročně osciluje kolem 4 ‰ (+- 0,2 ‰).

Graf 3 Vývoj míry potratovosti a kojenecké a novorozenecké úmrtnosti v Královéhradeckém kraji v letech 1993 - 2011

Poznámka:

Kojenecká úmrtnost = zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených

Novorozenecká úmrtnost = zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených

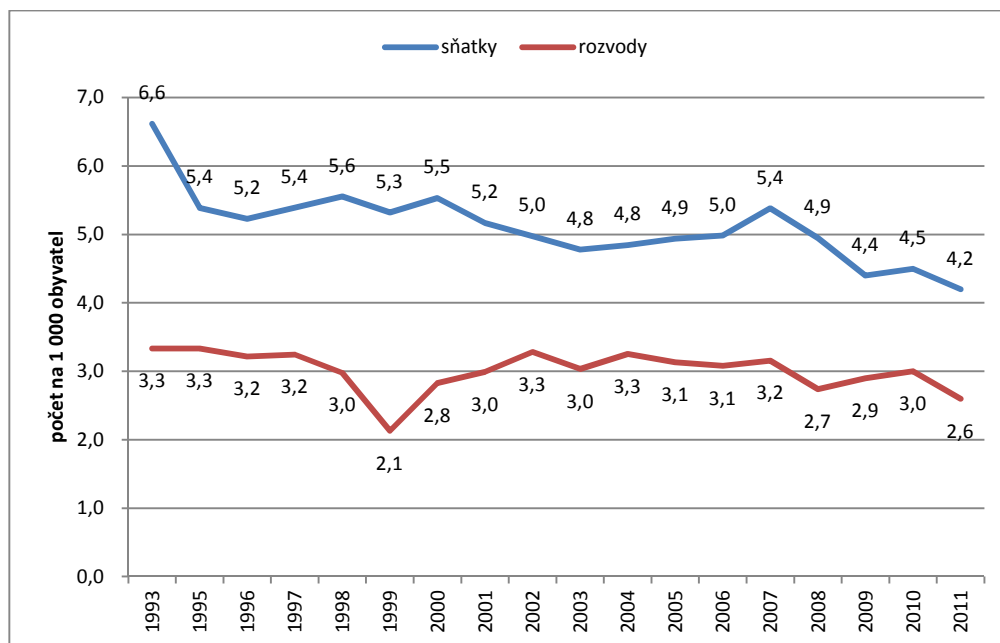
Zdroj dat: ČSÚ

Na progresivitu vývoje počtu obyvatelstva má rovněž jistý společenský sňatečnost a rozvodovost. Intenzita vlivu počtu uzavřených manželství na počet narozených dětí se ale snižuje, neboť stále více dětí se v posledních letech rodí mimo manželství. Zároveň se zvyšuje průměrný věk snoubenců při uzavírání prvního manželství a výrazně se zvyšuje věk prvorodiček. V těchto trendech kraj i ČR kopíruje trendy z vyspělých evropských zemí.

Počet uzavíraných manželství se za posledních cca 20 let snížil přibližně na polovinu. Zatímco v roce 1990 činila míra sňatečností cca 9 ‰, v roce 2011 to už bylo pouhých 4,2 ‰ a až na malé meziroční výkyvy se v míře sňatečností projevuje dlouhodobě klesající trend.

Obdobně se vyvíjí i míra rozvodovosti, ale s rozdílem, že pokles rozvodovosti je mnohem méně výrazný než u sňatečností a projevuje se spíše až v posledních letech. Nejnižší rozvodovost byla v roce 1999 (2,1 ‰). V roce 1990 činila míra rozvodovosti 3,5 ‰ a v roce 2011 to bylo 2,6 ‰.

Výrazný pokles počtu sňatků a jen mírný pokles počtu rozvodů dokládá, že celkový statistický počet rozváděných manželství je v současnosti cca 40%.

Graf 4 Dlouhodobý vývoj sňatečnosti a rozvodovosti v Královéhradeckém kraji v letech 1993 – 2011 přepočtených na 1 000 obyvatel

Zdroj dat: ČSÚ

2.2 Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva je ovlivňována dlouhodobým vývojem především porodnosti a úmrtnosti, částečně rovněž migračními pohyby a střední délkou života. V Královéhradeckém kraji se dlouhodobě zhoršuje věková struktura obyvatelstva, tzn., že populace demograficky stárne. Tato situace je dána především nižší porodností a úmrtností a prodlužující se střední délkou života.

Věková struktura obyvatelstva se sleduje podle tzv. věkových kategorií. Základními kategoriemi jsou: 0-14 let (předproduktivní), 15-64 let (produktivní) a 65 a více let (poproduktivní) složka obyvatelstva. Druhou základní charakteristikou věkového složení obyvatelstva je průměrný věk.

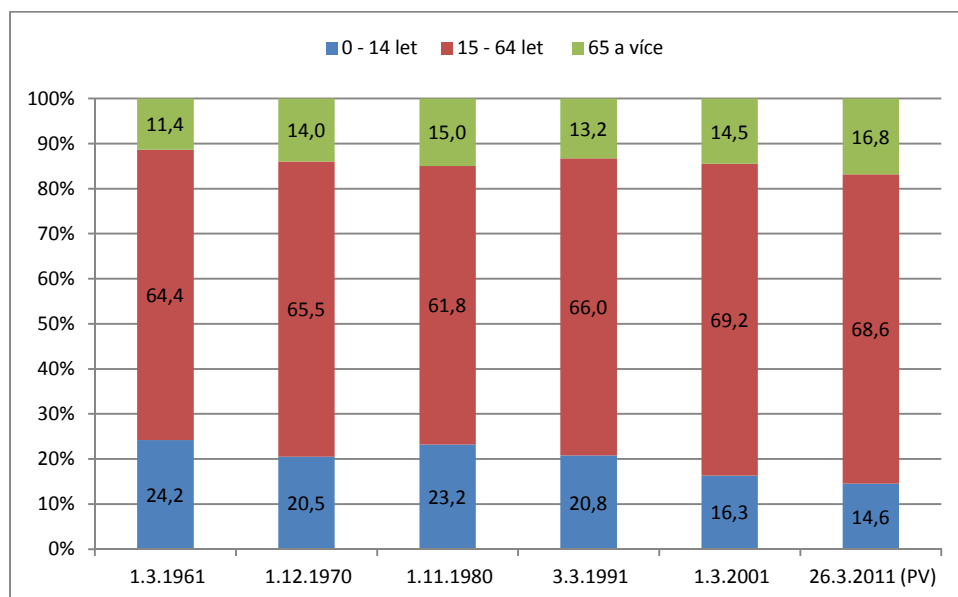
Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v jednotlivých desetiletích je zřejmé, že věková struktura Královéhradeckého kraje se zhoršuje. Dramaticky ubývá počtu obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let (od roku 1961 do 2011 úbytek 10%) a roste počet obyvatel ve věku nad 65 let (od roku 1961 do 2011 nárůst o 5,5%). Střední produktivní složka obyvatel rovněž roste a počet obyvatel ve věku 15 – 64 let se ve stejném období zvýšil o cca 4%.

Trend celkového stárnutí obyvatel Královéhradeckého kraje kopíruje trend v ČR. Věková struktura kraje a ČR se příliš neliší, pouze v kraji je o cca 1% vyšší podíl obyvatel ve věku 65 a více let na úkor kategorie 15 – 64 let. Podíl kategorie 0 – 14 let je za kraj i ČR de facto stejný.

Tab. 4 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle základních věkových skupin dle SLDB 1961 - 2011

Datum sčítání (SLDB)	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku					
		0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více	0 - 14 let	15 - 64 let	65 a více
		celkem	celkem	celkem	v %	v %	v %
1. 3. 1961	540 838	130 883	348 504	61 451	24,2	64,4	11,4
1.12.1970	540 337	110 690	354 089	75 558	20,5	65,5	14,0
1.11.1980	561 385	130 454	346 962	83 969	23,2	61,8	15,0
3.3.1991	552 809	114 790	364 821	73 198	20,8	66,0	13,2
1.3.2001	550 724	89 738	381 170	79 816	16,3	69,2	14,5
26.3.2011 (PV)	555 683	80 944	381 388	93 351	14,6	68,6	16,8

PV = předběžné výsledky

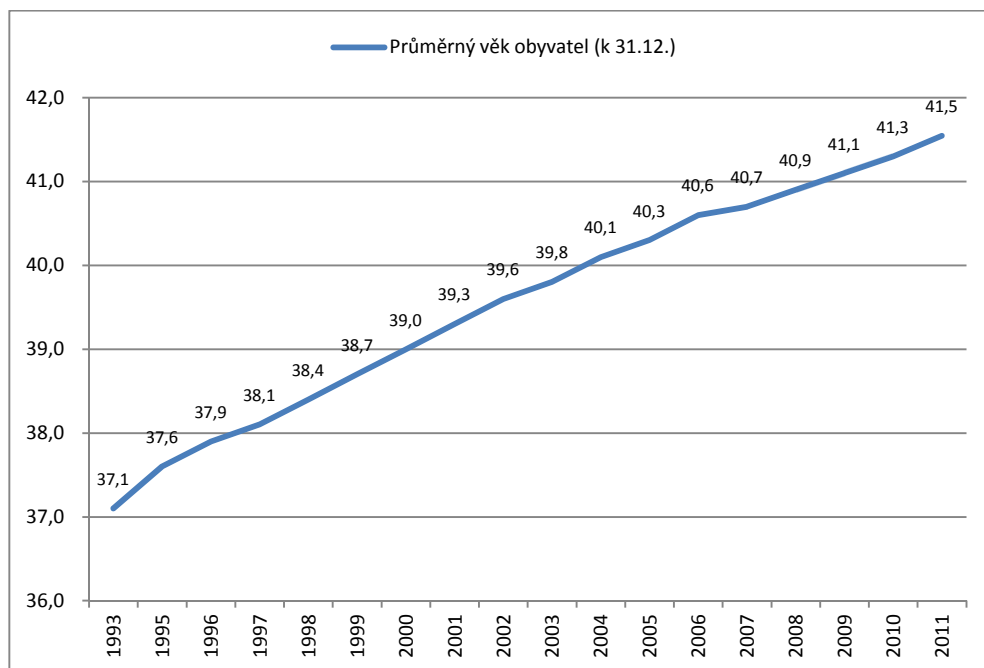
Zdroj: ČSÚ- SLDB**Graf 5** Věková struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraj dle SLDB 1961 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Index stáří vyjadřuje poměr obyvatelstva ve věku 65 let a více/0-14 let. V roce 2011 se hodnota indexu rovná 115,06, zatímco v roce 1961 byla 47,10. Hodnota indexu vyšší než 100 znamená nepříznivou situaci, resp., že není zachována dostatečná reprodukční schopnost populace.

Průměrný věk obyvatelstva je hodnotou vypočtenou ze stáří všech obyvatel daného území. Průměrný věk obyvatelstva Královéhradeckého kraje byl v roce 2011 v úhrnu 41,5 let, což je 1,5 roků více než v roce 2001 a o 4,4 roky více než v roce 1993. Hodnota průměrného věku kontinuálně roste. Vyšší průměrný věk mají ženy (1991=37,9, 2001=40,6) než muži (1991=34,4, 2001=37,3). Z okresů v Královéhradeckém kraji mají nejvyšší průměrný věk obyvatelé okresu Hradec Králové a Jičín. Nejprůzračnější průměrný věk má okres Rychnov nad Kněžnou.

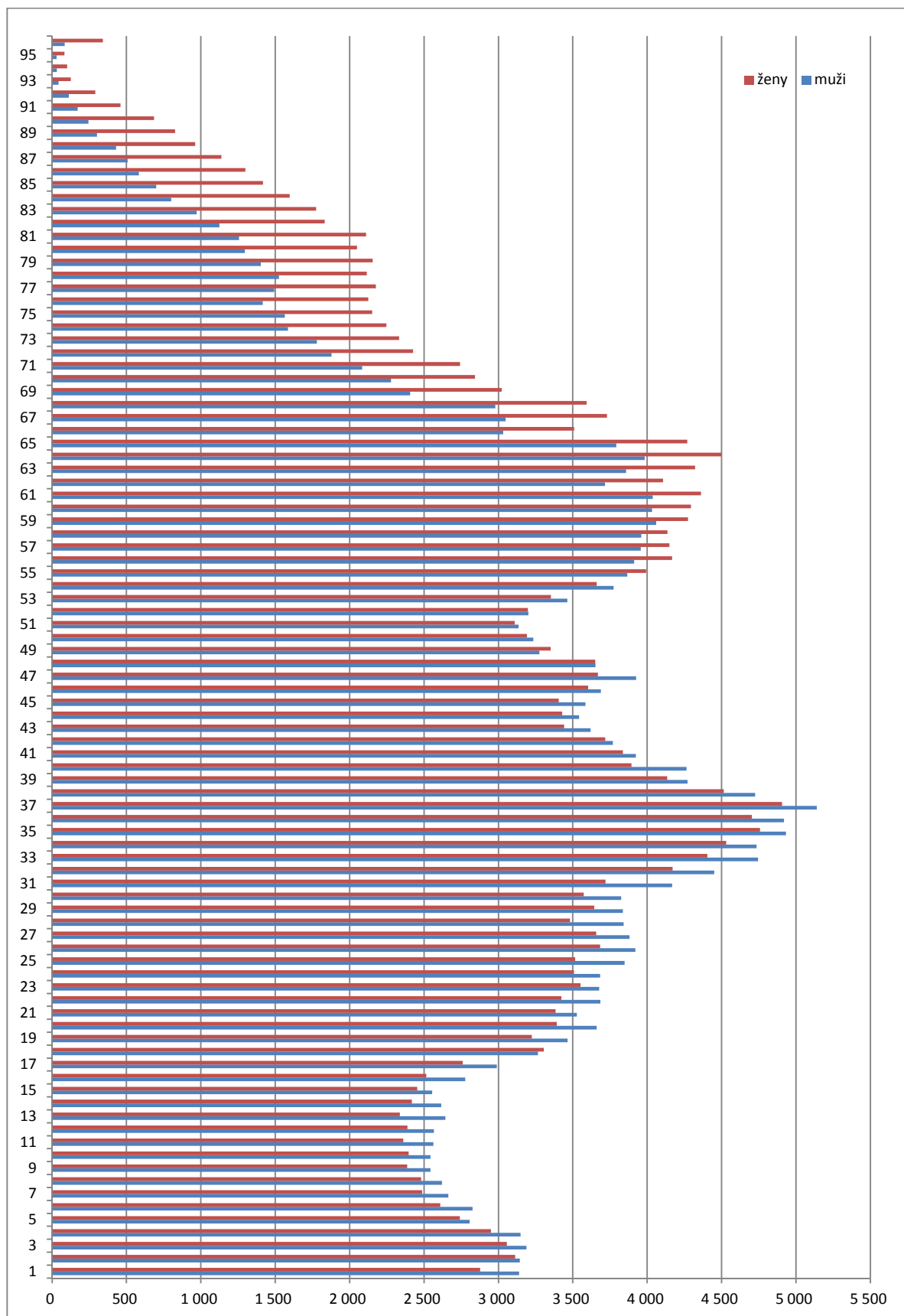
Graf 6 Vývoj průměrného věku obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011

Zdroj dat: ČSÚ

Následující věková pyramida znázorňuje počet obyvatel podle pohlaví v každém roce věku k 31. 12. 2010. Je zde patrný rozdíl mezi věkovou strukturou mužů a žen. Statisticky se rodí více mužů. Ve věku 0 – 50 let převládá počet mužů nad ženami. Po padesátém roku se situace obrací a začínají převládat ženy. Muži mají nižší střední délku života i nižší průměrný věk. Počet žen ve věku 80 let je téměř 2x vyšší než počet mužů ve stejném věku u skupiny starších 95 let je počet žen než mužů vyšší 4x.

Věková pyramida v jednoletých intervalech rovněž poukazuje na vývoj populačních tendencí. Patrný je např. vliv propopulačních opatření v 70. letech minulého století. V grafu jsou patrné silné ročníky mezi 30 – 40 rokem věku. Lidí narozených v 80. letech již bylo méně a pak následuje propad v letech 90tých. Mírný nárůst je patrný opět od roku 2005, kdy se již projevuje zvýšená porodnost silných ročníků ze 70. let. Silné ročníky jsou patrné rovněž u lidí narozených po 2. světové válce, tzn. ročníky cca 1945 – 1955, ve věkové pyramidě obyvatelé mezi 55 – 65 lety.

Graf 7 Věkové složení obyvatelstva Královéhradeckého kraje k 31. 12. 2010

Zdroj dat: ČSÚ

2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Vzdělanostní struktura obyvatelstva se v Královéhradeckém kraji dle výsledků SLDB trvale zlepšuje, přesto stále nedosahuje průměru ČR. Za období 1980 – 2011 výrazně roste podíl obyvatel s vysokoškolským nejvyšším dokončeným vzděláním. Nárůst od roku 1980 do 2011 je více než 2,5x. V roce 1980 bylo v kraji 3,9% vysokoškolsky vzdělaných obyvatel a v roce 2011 již 10,4% (průměr ČR je 12,4%). Ve sledovaném období se rovněž výrazně zvýšil podíl obyvatel s úplným a středním vzděláním s maturitou z 16,7% v roce 1980 na 31,6% v roce 2011 a dosahuje vyšší hodnoty než průměr ČR (30,9%). Podíl obyvatel se středním vzděláním bez maturity a vyučených se pohybuje v rozmezí 34 – 39%. Výrazně se snižuje podíl obyvatel se základním a neukončeným vzděláním. Za sledovaných 30 let poklesl z 44,8% v roce 1980 na 17,4% v roce 2011 (průměr ČR 17,4%).

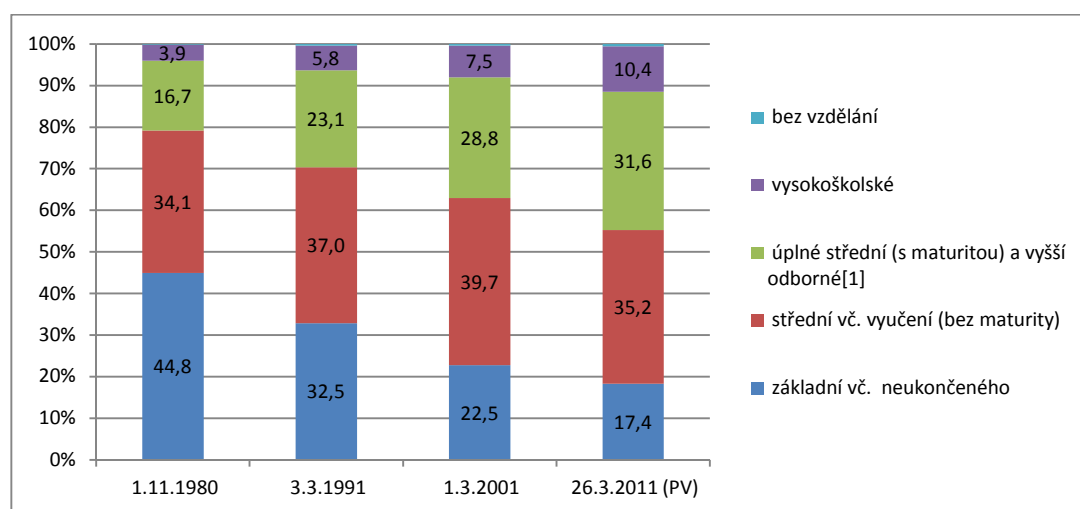
Tab. 5 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle nejvyššího dokončeného vzdělání dle SLDB v letech 1980 – 2011

Datum sčítání (SLDB)	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	z toho nejvyšší ukončené vzdělání				
		základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné	Vysokoškolské	bez vzdělání
1.11.1980	430 931	193 131	146 832	72 101	16 639	752
3.3.1991	438 019	142 158	162 174	101 075	25 616	1 743
1.3.2001	460 986	103 690	183 030	132 542	34 506	1 937
26.3.2011 (PV)	474 739	82 735	166 928	150 016	49 461	2 478
z toho nejvyšší ukončené vzdělání v %						
1.11.1980	430 931	44,8	34,1	16,7	3,9	0,2
3.3.1991	438 019	32,5	37,0	23,1	5,8	0,4
1.3.2001	460 986	22,5	39,7	28,8	7,5	0,4
26.3.2011 (PV)	474 739	17,4	35,2	31,6	10,4	0,5

PV = předběžné výsledky

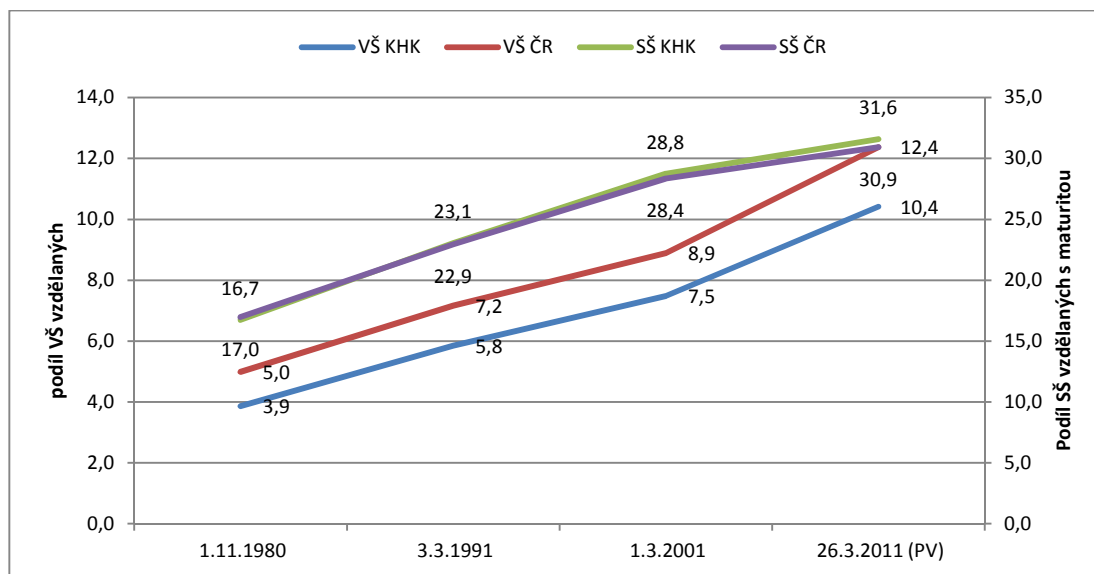
Zdroj: ČSÚ - SLDB

Graf 8 Vzdělanostní struktura obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1980 - 2011

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

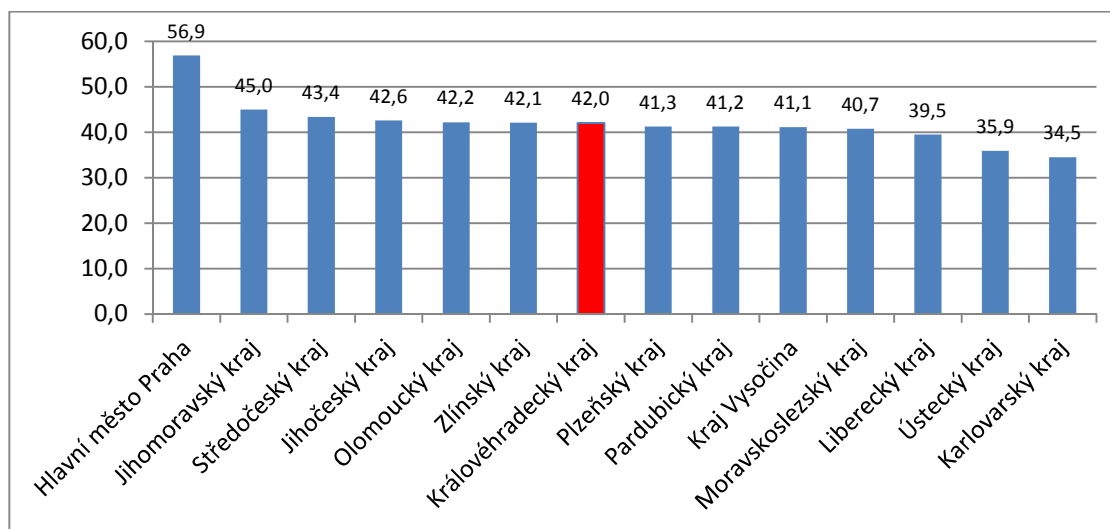
Graf 9 Vývoj podílu počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním a úplným středoškolským vzděláním s maturitou v Královéhradeckém kraji a ČR dle SLDB 1980 – 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ – SLDB

Graf 10 Podíl obyvatel starších 15 let s vysokoškolským, vyšším odborným nebo středoškolským vzděláním v krajích České republiky v roce 2011

Zdroj dat: ČSÚ

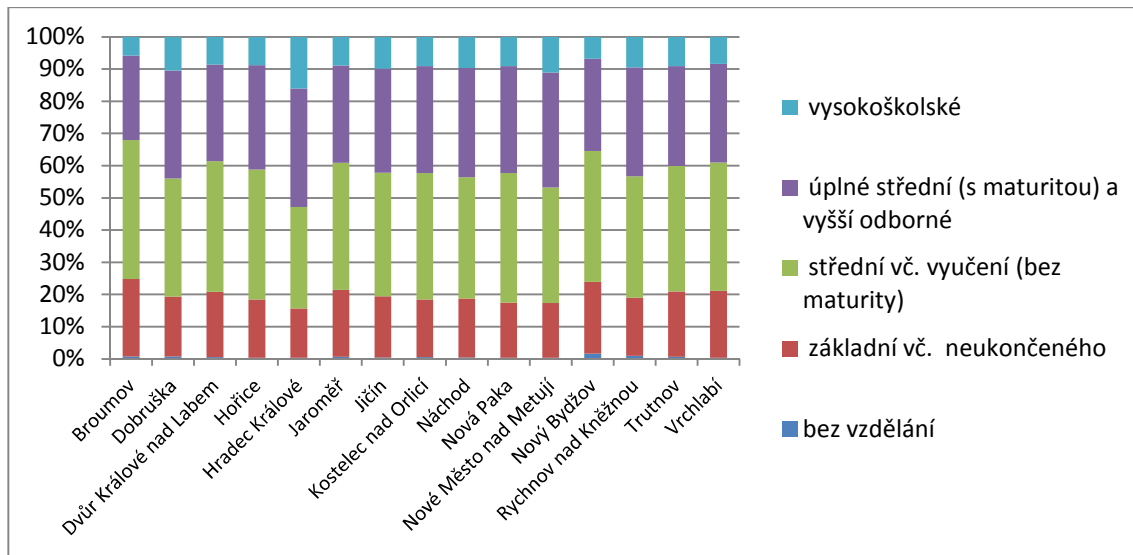
Ve srovnání s ostatními kraji České republiky patří Královéhradecký kraj mezi průměrné regiony. Celkový podíl vysokoškolsky vzdělaných zde činil 10,2% ze všech obyvatel nad 15 let (8. – 9. místo v rámci ČR, celkem v ČR 12,4%, nejvíce hl. m. Praha – 22,5%, nejméně Karlovarský kraj – 7,2%). V rámci výsledku za celou Českou republiku se však tedy jedná o podprůměrnou hodnotu. U osob s maturitou případně vyšším odborným vzděláním se již jedná o mírně nadprůměrný region, zde je však mít na zřeteli, že tato srovnatelná hodnota u ostatních krajů může být nejen ve prospěch obyvatel s nižším vzděláním, ale i ve prospěch podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, kde je tedy celková úroveň vzdělanosti výrazně vyšší. Tohoto stupně vzdělání v rámci Královéhradeckého

kraje dosahovalo 31,6 obyvatel (3. místo v rámci ČR, nejvíce opět hl. m. Praha – 34,4%, nejméně opět Karlovarský kraj – 27,3%). Sečte-li se podíl vysokoškolsky vzdělaných s podílem obyvatel, kteří dosáhli středoškolského vzdělání s maturitou nebo vyššího odborného vzdělání, ocitá se Královéhradecký kraj na 7. místě mezi kraji se 42%.

Při porovnávání údajů ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností (ORP) jsou oblasti s nejvyšším a nejnižším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel diferencovány. Podíl VŠ vzdělaných mezi obyvateli nad 15 let byl v roce 2011 v ORP Hradec Králové 15,3%, Nové Město nad Metují 10,7% a Dobruška 10,2%. Nejmenší podíl VŠ vzdělaných je v ORP Broumov 5,5%, Nový Bydžov 6,5% a Vrchlabí 7,9%.

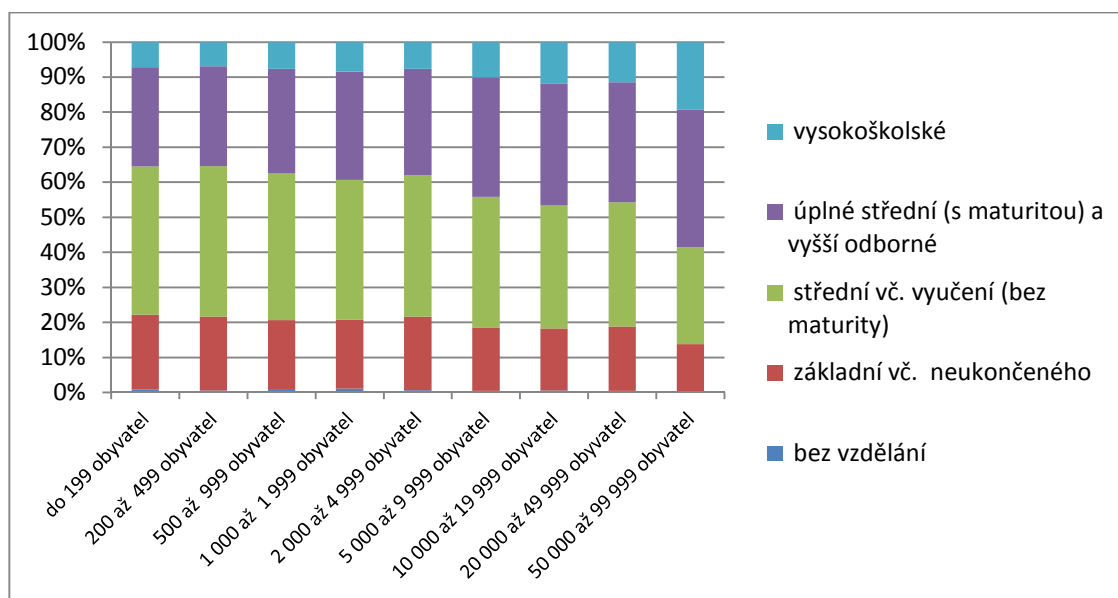
Méně než 9% vysokoškolsky vzdělaných obyvatel žije v obvodech obcí s rozšířenou působností kromě výše uvedených také v ORP Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka a Trutnov. Lze také počítat tím, že v případě větší fragmentace území (obvody pověřených obecních úřadů) bychom narazili na další regiony s nízkým zastoupením vysokoškolsky vzdělaných osob, pro tato území však ještě nebyly zveřejněny ani předběžné výsledky SLDB 2011, přičemž předchozí výsledky (SLDB 2001) je již třeba v této době považovat za velmi zastaralé. Na základě dřívějších sčítání lze například odhadnout nízké zastoupení VŠ vzdělaných v POU Žacléř, které však náleží do rozsáhlého ORP Trutnov, kde je vlivem dominantního centra regionu údaj celkově vyšší. Na základě minulého sčítání také dosáhl dobrých výsledků obvod POU Jičín, kde je však z důvodu rozsáhlých venkovských oblastí v rámci ORP celkový výsledek o něco nižší.

Graf 11 Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje v roce 2011

Zdroj dat: ČSÚ

Co se týče srovnání v rámci velikostních kategorií obcí, dochází směrem od velkých k malým obcím k rovnoměrnému poklesu vzdělanosti obyvatel starších 15 let. Tento pokles však není nijak dramatický, v žádné z kategorií se neprojevuje výrazně. Výjimku tvoří pouze kategorie nad 50 000 obyvatel, která je však reprezentována pouze krajským městem Hradec Králové, kde je situace odlišná od zbytku regionu, jak již naznačuje srovnání ORP uvedené výše.

Graf 12 Vzdělanostní struktura dle velikostních kategorií obcí Královéhradeckého kraje u obyvatel starších 15 let v roce 2011**Zdroj dat:** ČSÚ

Poměry a trendy ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva v Královéhradeckém kraji nijak výrazně nevybočují ze situace v České republice, v rámci kraje existují rozdíly mezi krajským centrem a periferními oblastmi.

2.4 Národnostní a náboženská struktura obyvatelstva

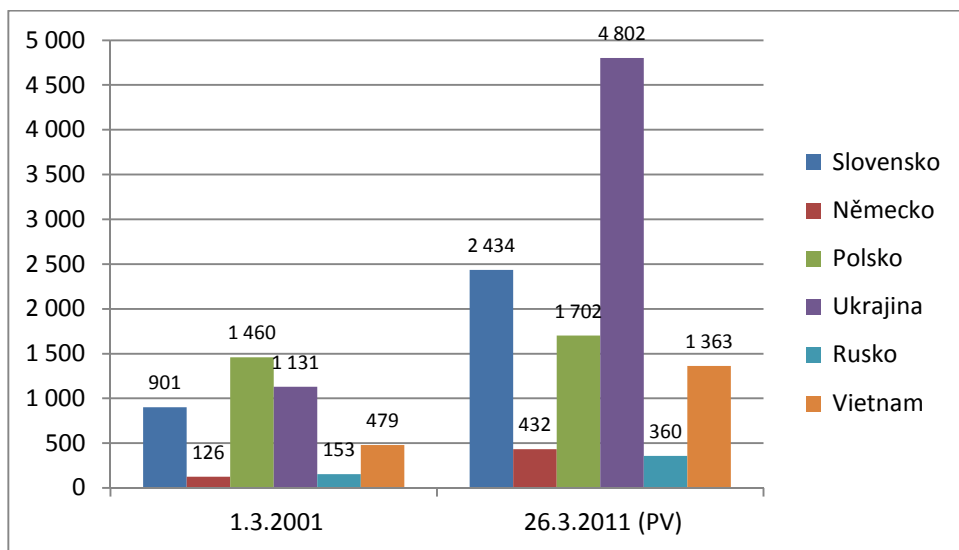
Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje je národnostně jednotné. Zastoupení menšinových skupin se od roku 2001 zvýšilo o 2%. Česká státní příslušnost byla v roce 2011 zastoupena 96,82%. Nejpočetnějšími menšinovými národnostními skupinami je ukrajinská, slovenská a vietnamská. Počet obyvatel s ukrajinským státním občanstvím se v kraji oproti roku 2001 zvýšil více než 4x. V roce 2001 se přihlásilo 1 131 Ukrajinců a v roce 2011 se jich k ukrajinskému státnímu občanství přihlásilo už 4 802. Výrazněji narostl počet obyvatel s vietnamským státním příslušenstvím.

Tab. 6 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle státního občanství dle SLDB v letech 1991 – 2011

Datum sčítání (SLDB)	Obyvatelstvo celkem	z toho podle státního občanství						
		Česká republika	Slovensko	Německo	Polsko	Ukrajina	Rusko	Vietnam
3.3.1991	552 809	541 959	7 957
1.3.2001	550 724	544 420	901	126	1 460	1 131	153	479
26.3.2011 (PV)	555 683	538 040	2 434	432	1 702	4 802	360	1 363
		z toho podle státního občanství v %						
3.3.1991	552 809	98,04	1,44
1.3.2001	550 724	98,86	0,16	0,02	0,27	0,21	0,03	0,09
26.3.2011 (PV)	555 683	96,82	0,44	0,08	0,31	0,86	0,06	0,25

PV = předběžné výsledky

Zdroj: ČSÚ - SLDB

Graf 13 Obyvatelstvo podle státního občanství v Královéhradeckém kraji v letech 2001 a 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Počet religiózních obyvatel se v porovnání SLDB 1991, 2001 a 2011 výrazně snižuje. V roce 1991 se k víře přihlásilo celkem 39,2% obyvatel kraje, v roce 2001 to bylo již 26,6% a v roce 2011 již pouhých 10,3%. Pokles počtu věřících obyvatel je celorepublikový trend.

Z celkového podílu věřících v Královéhradeckém kraji se podle SLDB 2011 hlásí nejvíce k římskokatolické církvi (65,7%). K církvi československé husitské se hlásí 8,5% věřících a 3,9% se přihlásilo k českobratrské církvi evangelické.

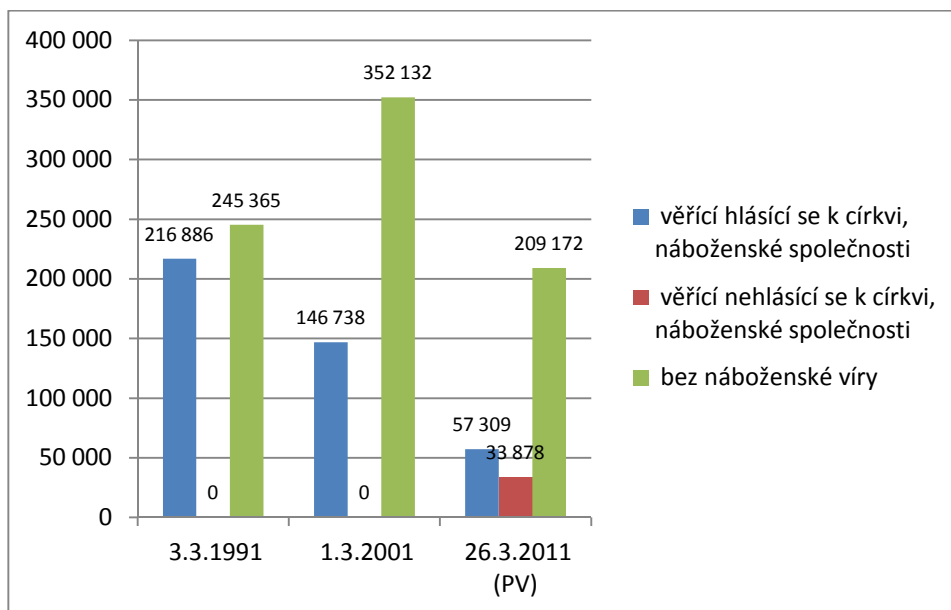
Tab. 7 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle náboženské víry dle SLDB v letech 1991 – 2011

Datum sčítání (SLDB)	Obyvatelstvo celkem	v tom podle náboženské víry						
		věřící hlásící se k církvi, náboženské společnosti	z toho			věřící nehlásící se k církvi, náboženské společnosti	bez náboženské víry	neuveдено
			Církev římskokatolická	Církev československá husitská	Českobratrská církev evangelická			
3.3.1991	552 809	216 886	178 632	24 432	10 038	.	245 365	90 558
1.3.2001	550 724	146 738	113 630	13 141	5 358	.	352 132	51 854
26.3.2011 (PV)	555 683	57 309	37 627	4 881	2 227	33 878	209 172	255 324
v tom podle náboženské víry v %								
3.3.1991	552 809	39,2	82,4	11,3	4,6	.	44,4	16,4
1.3.2001	550 724	26,6	77,4	9,0	3,7	.	63,9	9,4
26.3.2011 (PV)	555 683	10,3	65,7	8,5	3,9	6,1	37,6	45,9

PV = předběžné výsledky

Zdroj: ČSÚ – SLDB

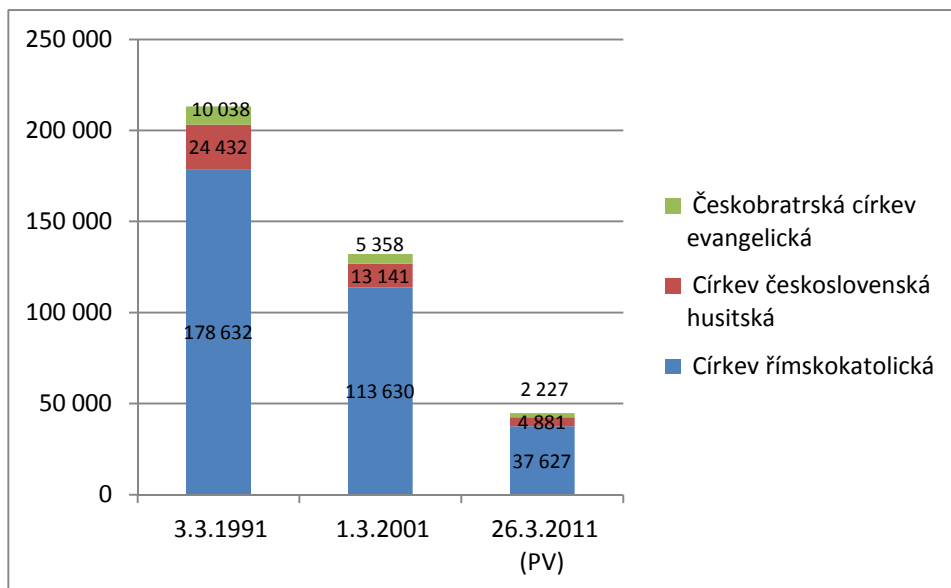
Graf 14 Obyvatelstvo podle náboženské víry v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Graf 15 Věřící podle církvi v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

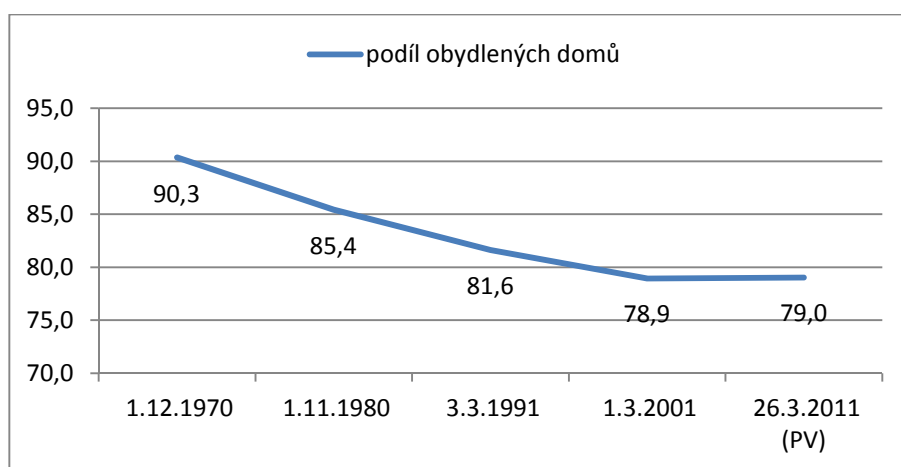
2.5 Struktura domovního a bytového fondu

Kvalita a velikost domovního a bytového fondu se rozvíjí v závislosti především na ekonomické a kupní síle obyvatelstva a na demografickém vývoji. Informace o struktuře a kvalitě domovního a bytového fondu jsou shromažďovány především v rámci SLDB, které probíhá cca 1x za 10 let.

Celkový počet domů v Královéhradeckém kraji se trvale zvyšuje. V roce 2011 (předběžné výsledky SLDB 26.3.2011) bylo v Královéhradeckém kraji celkem 136 891 domů, což znamená nárůst od roku 2001 (SLDB) o 8 121 domů (6,3%). Z celkového počtu domů bylo 108 187 obydlených, což je 79%. Podíl obydlených domů se trvale snižuje. Při SLDB v roce 1970 bylo 90,3% obydlených domů.

Ve srovnání s ostatními kraji Královéhradecký disponuje čtvrtým nejstarším domovním fondem (údaje z roku 2001), jeho průměrné stáří bylo v roce 2001 43,2 let (ČR 41,2 let).

Graf 16 Vývoj podílu obydlených domů v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011

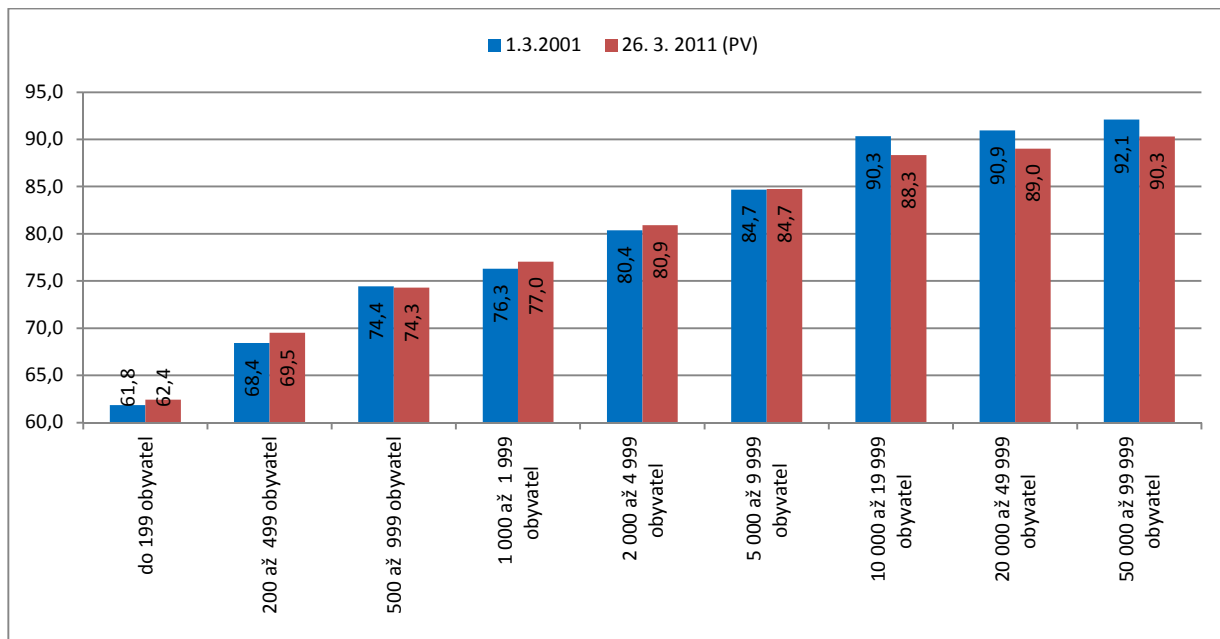
PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Podíl obydlených domů se nejvíce snižuje v obcích nad 10 000 obyvatel a více. Od roku 2001 je patrný pokles o cca 2% v obcích ve velikostní skupině 10 000 – 19 999, 20 000 – 49 999 a 50 000 – 99 999 obyvatel. Naopak v obcích do 199, do 500 obyvatel, do 1 999 obyvatel a do 5 000 obyvatel se podíl obydlených domů od roku 2001 zvýšil.

Z celkového počtu obydlených domů se podle druhu domu se rozlišují rodinné domy a bytové domy. 87% (2011) ze všech obydlených domů jsou rodinné domy. Mezi lety 2001 a 2011 došlo poměrně k výraznému nárůstu počtu rodinných a bytových domů. Počet rodinných domů se zvyšuje rychleji než počet bytových domů, i když nárůst počtu bytových domů mezi lety 2001 a 2011 byl výraznější než v mezi předchozími SLDB. Od roku 2001 se počet bytových domů zvýšil o 1 458, což je nárůst o 13,8%. Počet rodinných domů se zvýšil o 5 538 domů, což je nárůst 6,3%.

Graf 17 Podíl obydlých domů v Královéhradeckém kraji v roce 2001 a 2011 dle velikostní skupiny obce

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

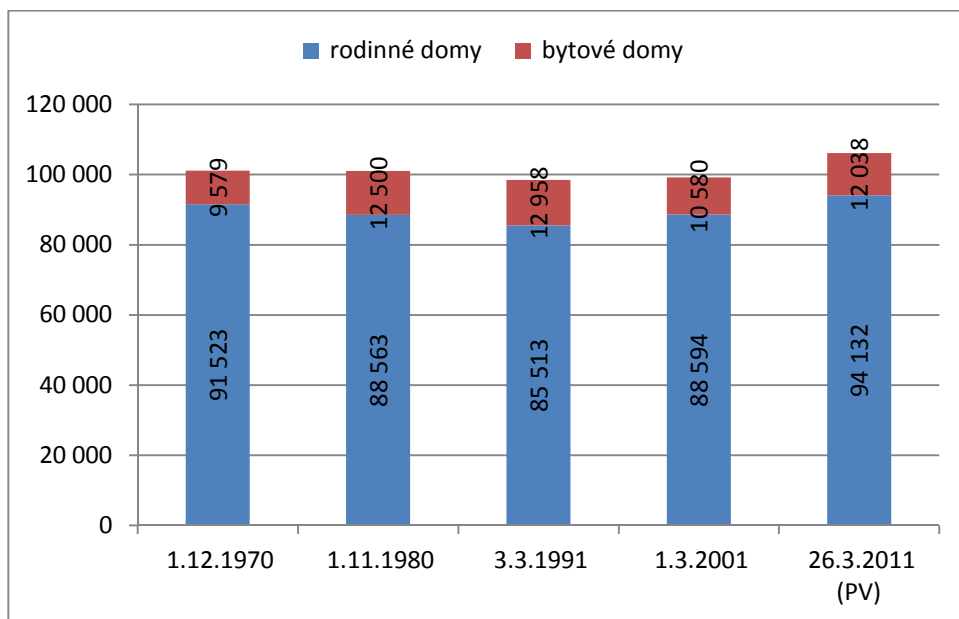
Tab. 8 Počet domů a obydlých domů podle druhu a vlastníka v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011

Datum sčítání SLDB	Domy celkem	z toho obydlé	z obydlých druh domu		z obydlých vlastníků domu				
			rodinné domy	bytové domy	fyzická osoba	obec, stát	bytové družstvo	spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek)	kombinace vlastníků
1.12.1970	116 263	105 037	91 523	9 579
1.11.1980	121 492	103 795	88 563	12 500	.	14 009	.	.	.
3.3.1991	122 925	100 330	85 513	12 958	81 860	12 876	3 361	.	.
1.3.2001	128 770	101 662	88 594	10 580	88 244	4 643	2 910	.	.
26.3.2011 (PV)	136 891	108 187	94 132	12 038	94 684	2 802	1 496	4 486	1 954

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

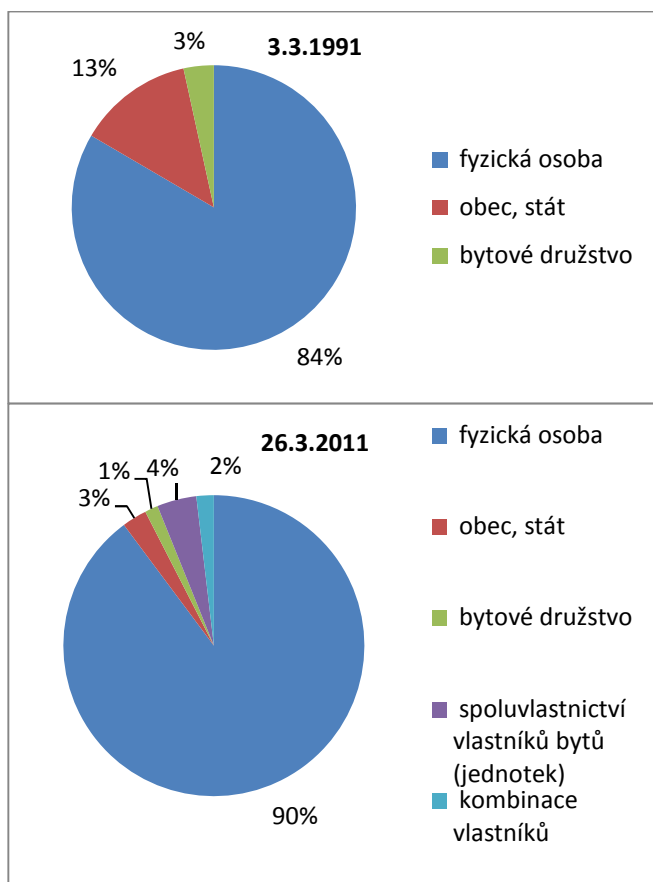
Graf 18 Počet obydlených domů podle druhu v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Graf 19 Struktura obydlených domů podle vlastníka v Královéhradeckém kraji v roce 1991 a 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Výrazně se od roku 1991 změnila struktura obydlých domů podle vlastníka. Narůstá počet domů vlastněných fyzickou osobou (nárůst od roku 1991 o 6%) a výrazně klesá podíl domů vlastněných obcí nebo státem (pokles o 10%) a bytovými družstvy (pokles o 2/3). V Roce 2011 narůstá počet domů vlastněných SVJ (spoluvlastnictví vlastníků jednotek). A domů s kombinací vlastníků, což jsou kategorie, které v roce 1991 de facto neexistovaly. Struktura je k porovnání na výše uvedených grafech.

Tab. 9 Neobydlené domy podle druhu a důvodu neobalenosti v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011

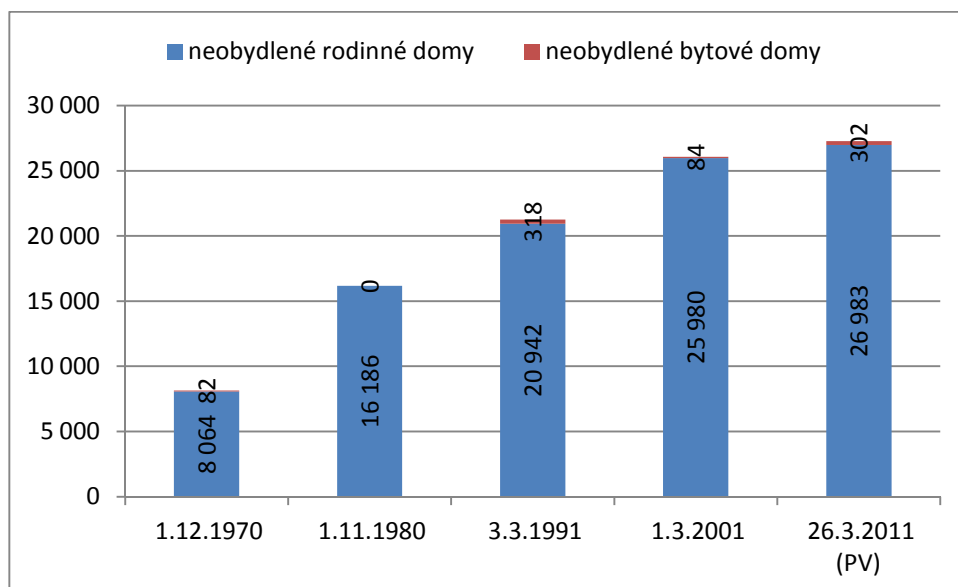
Datum sčítání SLDB	Neobydlené domy celkem	z toho druh domu						
		rodinné domy	z toho důvod neobydlenosti			bytové domy	z toho důvod neobydlenosti	
			slouží k rekreaci	přestavba domu	nezpůsobilé k bydlení		přestavba domu	nezpůsobilé k bydlení
1.12.1970	11 124	8 064	.	.	.	82	.	.
1.11.1980	17 697	16 186
3.3.1991	22 595	20 942	12 181	2 552	2 112	318	177	48
1.3.2001	27 108	25 980	15 715	1 437	2 914	84	20	30
26.3.2011 (PV)	28 704	26 983	15 078	978	1 541	302	18	25

PV = předběžné výsledky

Zdroj: ČSÚ - SLDB

Problematika neobydlených domů se týká převážně domů rodinných. V roce 2011 dle PV SLDB bylo v Královéhradeckém kraji celkem 26 983 (98,9%) neobydlených rodinných domů a jen 302 (1,1%) neobydlených bytových domů.

Graf 20 Počet neobydlených domů a bytů v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011

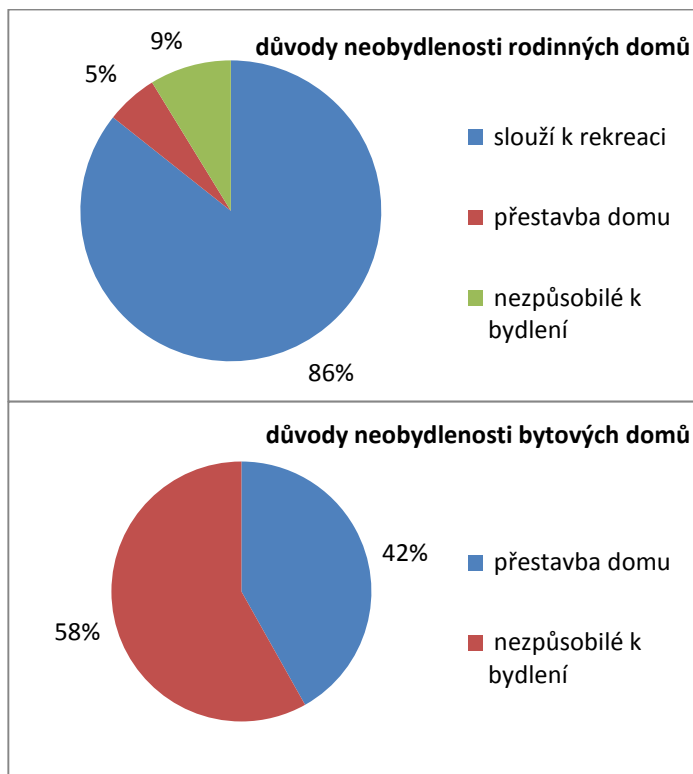

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Podle druhu domu se rovněž výrazně liší důvody neobydlenosti. Neobydlené rodinné domy slouží převážně k rekreaci (86%). 5 % rodinných domů je neobydlených z důvodu přestavby či rekonstrukce a 9% rodinných domů je nezpůsobilých k bydlení. U bytových domů je výrazně vyšší podíl domů nezpůsobilých k bydlení (58%). Zbylé bytové domy jsou neobydlené z důvodu přestavby.

Graf 21 Důvody neobydlenosti rodinných a bytových domů v Královéhradeckém kraji k 26. 3. 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

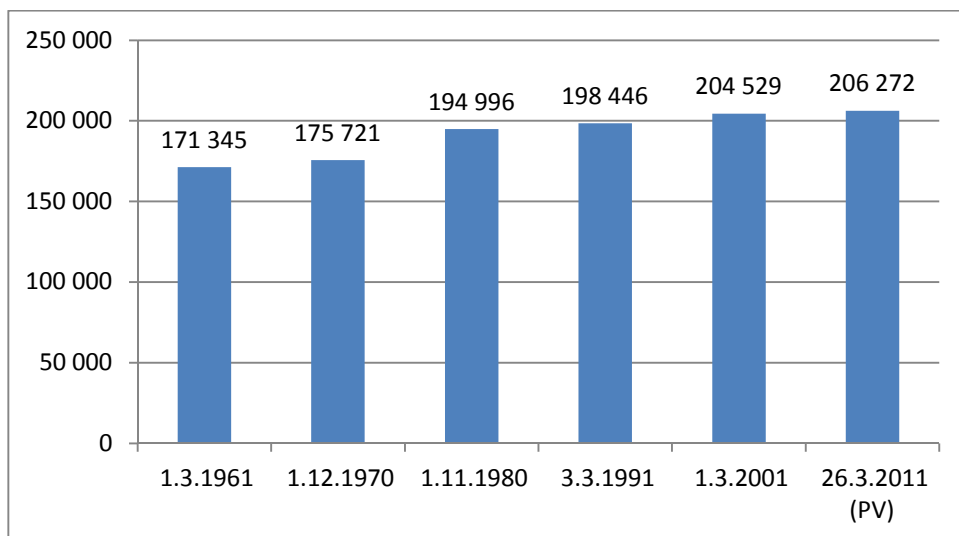
Stejně jako počet domů, zvyšuje se i dlouhodobě počet bytů v Královéhradeckém kraji. V roce 2011 (dle PV SLDB) bylo v Královéhradeckém kraji evidováno celkem 206 272 obydlých bytů. Což je od roku 2001 nárůst o 1 743 bytů (0,9%).

Tab. 10 Obydlené byty podle právního důvodu užívání v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

Datum sčítání SLDB	Obydlené byty celkem	z toho právní důvod užívání bytu			
		ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	nájemní	družstevní
3.3.1991	198 446	86 035	1 728	67 579	32 697
1.3.2001	204 529	86 099	21 187	46 943	28 779
26.3.2011 (PV)	206 272	89 888	52 474	30 241	16 922

PV = předběžné výsledky

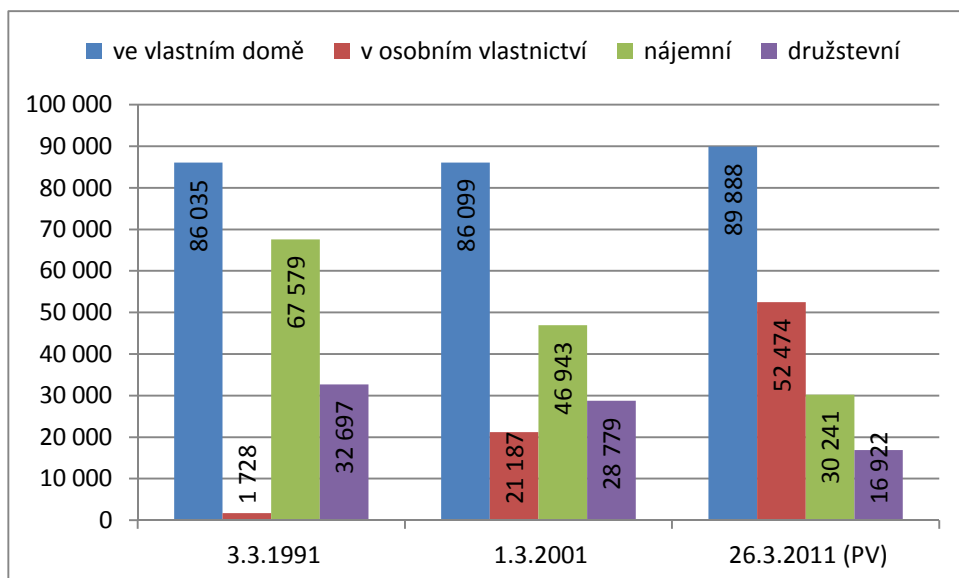
Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Graf 22 Vývoj počtu obydlených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 1961 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Podle právního důvodu užívání bytu jednoznačně převládají byty ve vlastních domech (43,5% v roce 2011 dle PV SLDB). Výrazně se zvyšuje počet bytů v osobním vlastnictví. V roce 2011 bylo v Královéhradeckém kraji dle PV SLDB evidováno 52 474 bytů v osobním vlastnictví, což je 25,4% (v roce 1991 0,8% a v roce 2001 10,3 %). Trvalý je naopak pokles počtu nájemních bytů a družstevních bytů. Počet nájemních bytů se od roku 1991 snížil cca o 55 % z 67 579 bytů v roce 1991 na 30 241 bytů v roce 2011. Počet družstevních bytů se ve stejném období snížil cca o polovinu. V roce 2011 dle PV SLDB bylo v Královéhradeckém kraji evidováno 16 922 družstevních bytů (v roce 1991 to bylo 32 697 bytů).

Graf 23 Počet obydlených bytů podle právního důvodu k užívání v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

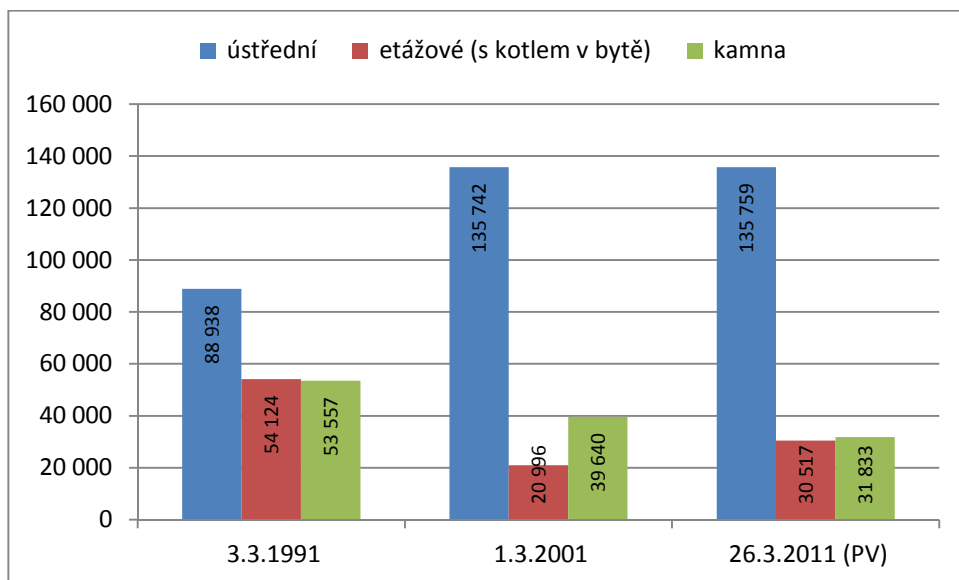
PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Obydlené byty jsou vytápěny převážně (65,8 % v roce 2011) ústředním topením a jejich počet se zvyšuje. Snižuje se počet bytů s etážovým vytápěním a kamny.

Nejčastěji používaným zdrojem energie k vytápění je plyn a jeho podíl se od roku 2001 zvýšil. Klesl počet bytů vytápěných z kotlen mimo dům a počet bytů vytápěných uhlím, koksem a uhelnými briketami. Narostl počet bytů vytápěných dřevem.

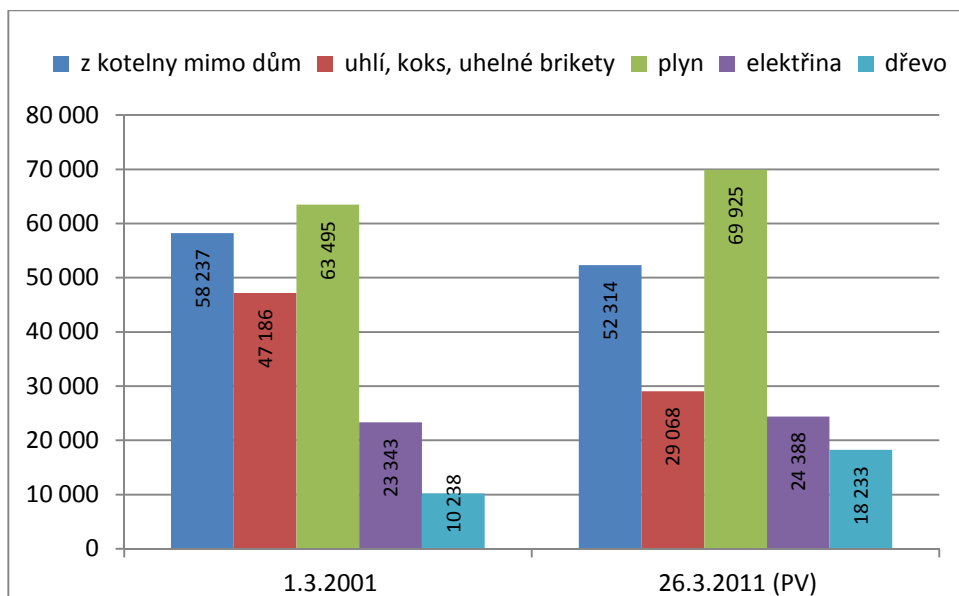
Graf 24 Obydlené byty podle převažujícího způsobu vytápění v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

PV = předběžné výsledky

Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

Graf 25 Obydlené byty podle převažující energie používané k vytápění v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011

PV = předběžné výsledky

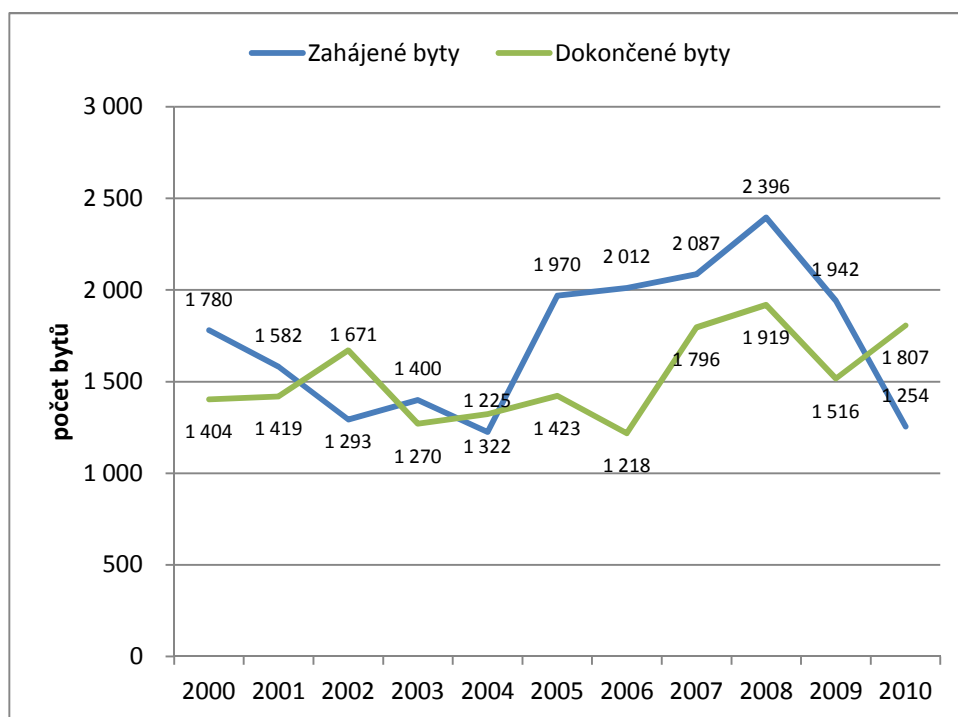
Zdroj dat: ČSÚ - SLDB

2.6 Bytová výstavba

Základními ukazateli při hodnocení bytové výstavby jsou počty zahájených a dokončených bytů za jednotlivé období a území, plynulost a intenzita bytové výstavby. V polovině 90. let v Královéhradeckém kraji i v celé ČR došlo k oživení bytové výstavby, ta však na počátku nového tisíciletí začala v kraji ve srovnání s celorepublikovým průměrem ztrácet na tempu. Po roce 2000 byl zaznamenán pokles bytové výstavby – pokles počtu zahájených bytů. Až od roku 2005 se intenzita bytové výstavby opět zvyšuje a počet zahájených bytů stoupá. Pokles přišel opět v roce 2008 (pravděpodobně v souvislosti s ekonomickou krizí). Počet dokončených bytů sleduje trendy vždy s jistým zpožděním. Počátkem tisíciletí byly dostavovány i byty zahájené před rokem 2000 a nárůst počtu dokončených bytů lze sledovat od roku 2009.

V roce 2010 byla v Královéhradeckém kraji zahájena výstavba 1 254 bytů, což je nejnižší počet za sledované desetiletí. Počet dokončených bytů oproti předcházejícímu roku mírně stoupl na hodnotu 1 807 bytů.

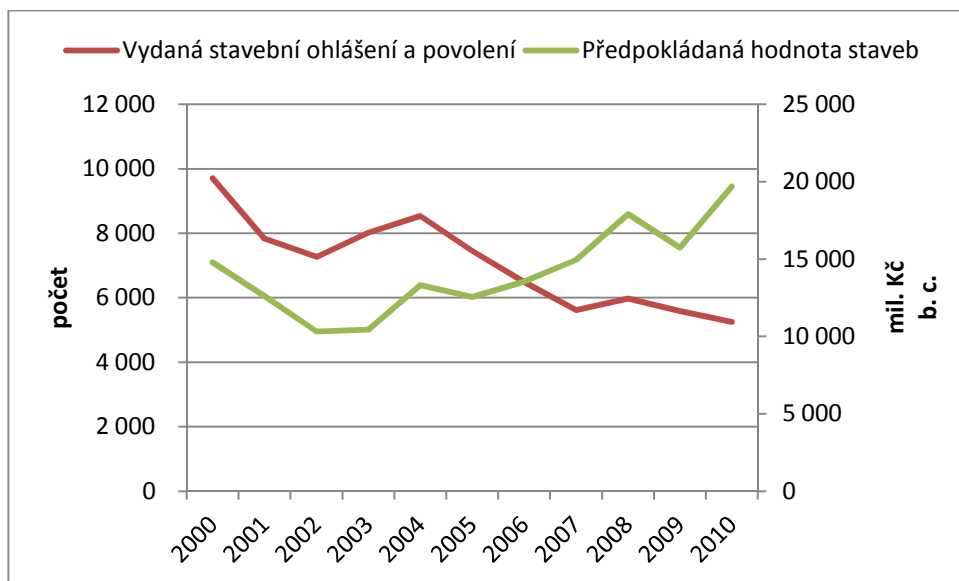
Graf 26 Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

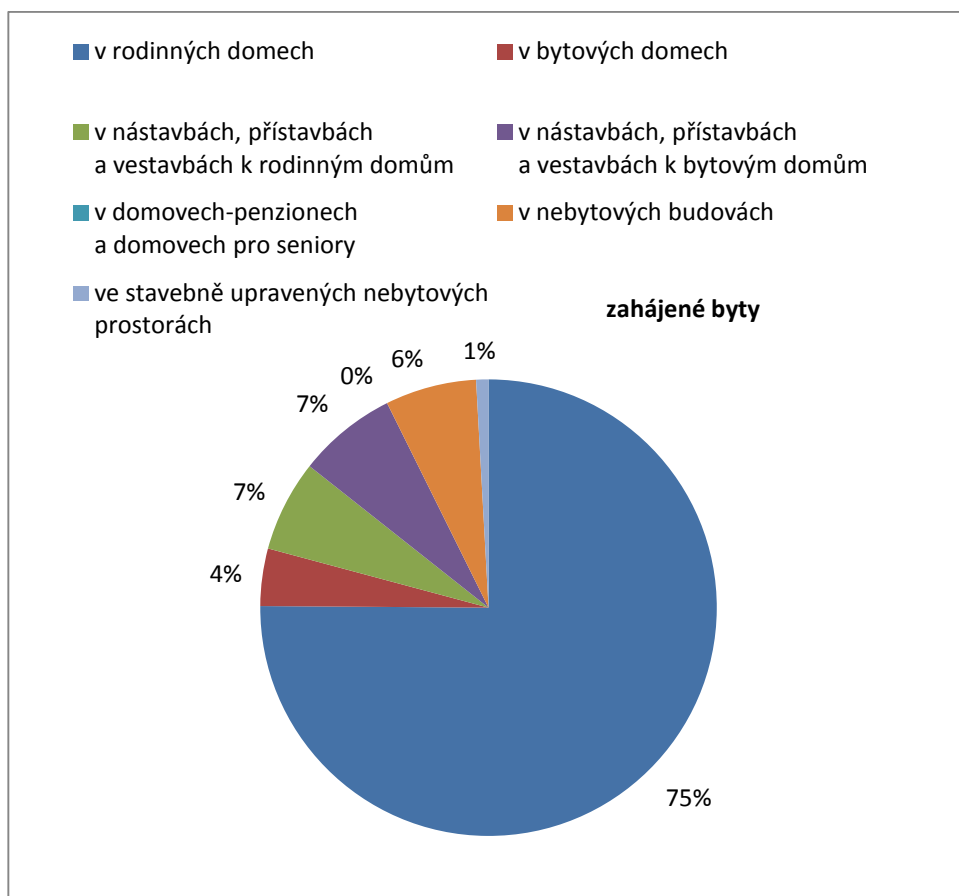
Zajímavé je srovnání počtu vydaných stavebních ohlášení a povolení s předpokládanou hodnotou stavby. Ačkoliv počet vydaných ohlášení a stavebních povolení trvale klesá, předpokládaná hodnota staveb se zvyšuje. V roce 2010 bylo v Královéhradeckém kraji vydáno celkem 5 253 stavebních ohlášení nebo povolení (max. v roce 2000 9 707 povolení a v roce 2003 8 540 povolení nebo ohlášení). Předpokládaná hodnota staveb byla nejnižší v letech 2002 – 2003 a od té doby trvale roste. V roce 2010 dosáhla 19 697 mil. Kč (v roce 2002 10 317 mil. Kč).

Graf 27 Vývoj počtu stavebních povolení a ohlášení a předpokládané hodnoty staveb (bytů) v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

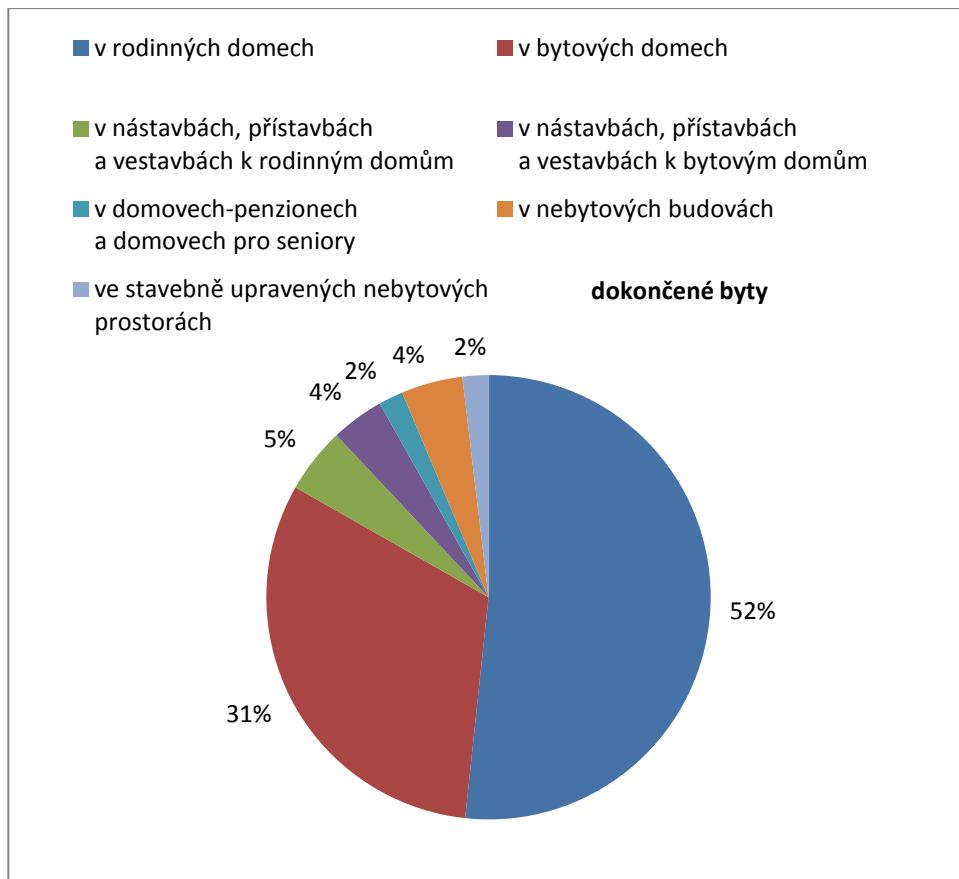
Graf 28 Struktura bytové výstavby – zahájené byty v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

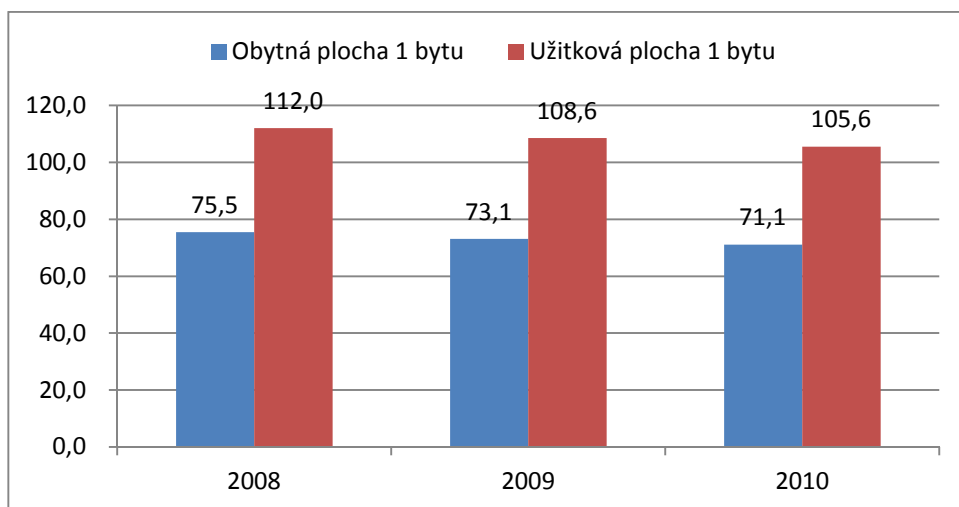
V roce 2010 v Královéhradeckém kraji byly ¾ ze zahájených nových bytů stavěny v rodinných domech. Pouze 4% tvořili zahájené byty v bytových domech. Ale počet dokončených bytů v rodinných domech byl v roce 2010 v Královéhradeckém kraji 52% a v bytových domech 31%.

Graf 29 Struktura bytové výstavby – dokončené byty v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 30 Velikost dokončených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Průměrná užitková a obytná plocha na 1 byt se mírně snižuje. V roce 2010 byla průměrná obytná plocha 1 bytu 71,1 m² (v roce 2008 to bylo o 4,4 m² více). Průměrná užitková plocha se v roce 2010 snížila na 105,6 m², tj. pokles od roku 2008 o 6,4 m².

Tab. 11 Bytová výstavba v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010

	2008	2009	2010
Zahájené byty			
Byty celkem	2 396	1 942	1 254
v tom:			
v rodinných domech	1 142	1 144	942
v bytových domech	834	407	51
v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným domům	117	106	81
v nástavbách, přístavbách a vestavbách k bytovým domům	90	49	88
v domovech-penzionech a domovech pro seniory	47	12	-
v nebytových budovách	135	158	81
ve stavebně upravených nebytových prostorách	31	66	11
Dokončené byty			
Byty celkem	1 919	1 516	1 807
z toho s dotací MMR	307	5	30
v tom:			
v rodinných domech	1 013	845	934
v tom:			
pro vlastní potřebu	945	781	893
pro prodej	67	54	25
pro pronájem	1	10	16
v bytových domech	583	395	570
v tom:			
družstevní	62	-	22
obecní	29	-	20
ostatní	492	395	528
v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným domům	100	75	86
v nástavbách, přístavbách a vestavbách k bytovým domům	38	125	70
v domovech-penzionech a domovech pro seniory	52	-	32
v nebytových budovách	74	49	81
ve stavebně upravených nebytových prostorách	59	27	34
Velikost dokončených bytů (m²)			
Obytná plocha celkem	144 815	110 805	128 493
z toho v rodinných domech	91 977	77 748	84 149
Obytná plocha 1 bytu	75,5	73,1	71,1
z toho v rodinných domech	90,8	92,0	90,1
Užitková plocha 1 bytu	112,0	108,6	105,6
z toho v rodinných domech	140,4	140,4	137,0

Zdroj: ČSÚ

Tab. 12 Bytová výstavba v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2010

Kraj, okresy	Byty celkem	v tom						
		v rodinných domech	v bytových domech	v nástavbách, přístavbách a vestavbách k		v domovech-penzionech a domovech pro seniory	v nebytových budovách	ve stavebně upravených nebytových prostorách
				rodinným domům	bytovým domům			
Zahájené byty								
Královéhradecký kraj	1 254	942	51	81	88	-	81	11
Hradec Králové	331	267	20	21	7	-	15	1
Jičín	126	95	-	8	16	-	-	7
Náchod	219	177	-	16	10	-	15	1
Rychnov nad Kněžnou	213	178	13	8	7	-	6	1
Trutnov	365	225	18	28	48	-	45	1
Dokončené byty								
Královéhradecký kraj	1 807	934	570	86	70	32	81	34
Hradec Králové	823	290	422	36	20	-	45	10
Jičín	190	152	-	12	20	-	1	5
Náchod	302	169	30	18	24	32	14	15
Rychnov nad Kněžnou	237	160	42	11	1	-	21	2
Trutnov	255	163	76	9	5	-	-	2

Zdroj: ČSÚ

3. Trh práce

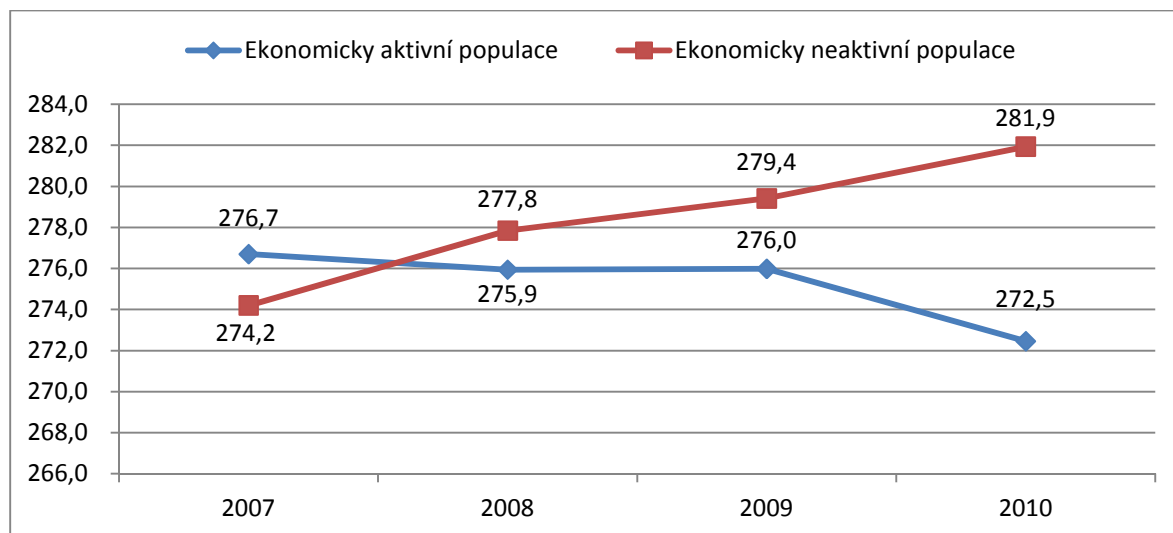
Práce je jako jeden ze základních výrobních faktorů nabízena a poptávána na trhu práce. Na trhu v roli nabízejícího vystupují domácnosti a v roli poptávajícího firmy. Domácnosti za svoji práci získávají mzdu. Na trhu práce se tedy ustanovuje cena práce, kterou je mzdová sazba. Jelikož pro většinu domácností představují odměny za práci jediný významný zdroj příjmu, je analýza ukazatelů trhu práce důležitým prvkem sledování socioekonomického rozvoje společnosti, včetně provázání ukazatelů trhu práce na další makroekonomické ukazatele.

Údaje o ekonomické aktivitě obyvatelstva, o zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích, o postavení v zaměstnání jsou přesně zjišťovány při sčítání lidu (SLDB). Poslední sčítání proběhlo v roce 2011. Použití předběžných výsledků je u grafů a tabulek zmíněno. V mezidobí jsou pak data čerpána z různých statistických hlášení a z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS).

3.1 Pracovní síla

Při SLDB v roce 2011 bylo v kraji sečteno 268 874 ekonomicky aktivních obyvatel², což představuje 49,39% veškerého obyvatelstva kraje. Tato hodnota je vyšší než průměr ČR (48,97%). Z celkového počtu ekonomicky aktivních bylo 246 543 osob zařazeno mezi zaměstnané, což představuje 89,52% (průměr ČR 90,21%) a 22 331 mezi nezaměstnané (10,48%, průměr ČR 9,79%). Ekonomicky neaktivní³ část obyvatelstva čítala 256 284 osob, což představuje 50,61% veškerého obyvatelstva kraje (průměr ČR 51,03%). Ukazatel míry ekonomické aktivity má klesající trend. V roce 2007 nabýval hodnoty 58,7% s poklesem v dalších letech o 1,3 procentního bodu na úroveň 57,4% v roce 2011.

Graf 31 Ekonomicky aktivní a neaktivní populace v Královéhradeckém kraji v tis. osob (2007-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

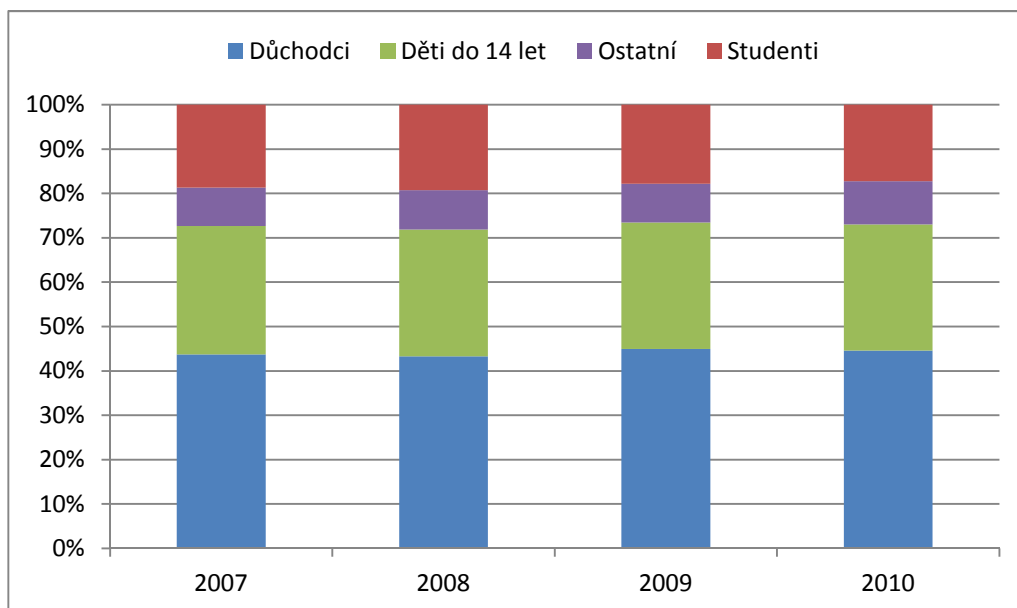
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo je tvořeno nejvíce důchodci, jejichž podíl v letech 2007-2010 vzrostl o 0,9 procentního bodu na 44,6%. Druhou skupinou jsou děti do 14 let, jejichž podíl klesl o 0,5

² Mezi ekonomicky aktivní osoby jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané.

³ Ekonomicky neaktivní osoby jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

procentního bodu na 28,5%. Třetí skupinou jsou studenti, jejichž podíl klesl o 1,5 procentního bodu na 28,5%.

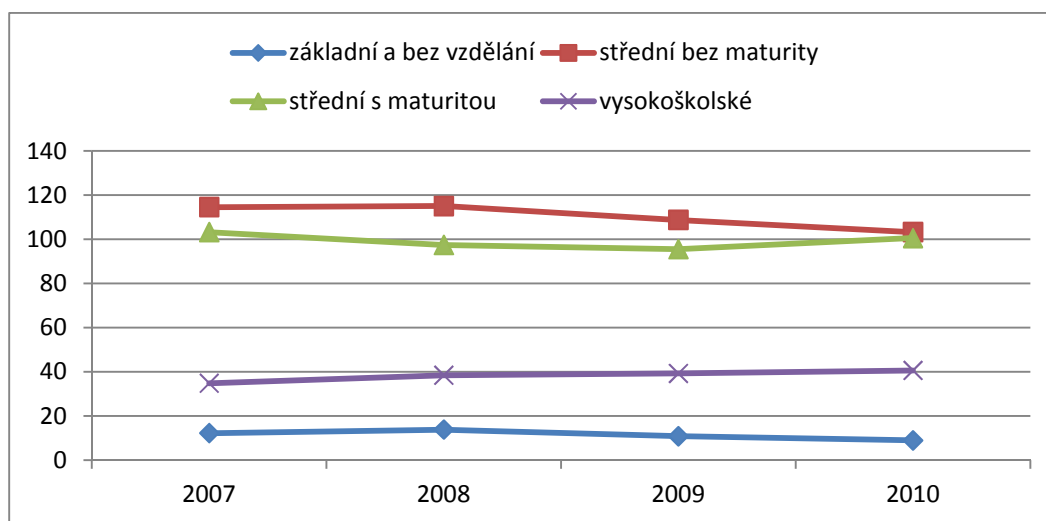
Graf 32 Struktura ekonomicky neaktivní populace Královéhradeckého kraje (2007-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Analýza zaměstnanosti ukazuje na stabilní podíl obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání (3,5%) na počtu zaměstnaných v Královéhradeckém kraji (podíl na úrovni ČR je 4,9%). Podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity v kraji (40,7%), je dlouhodobě vyšší než podíl na úrovni ČR (38,1%). Podobná situace je také u podílu skupiny obyvatel se středním vzděláním s maturitou. Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva na počtu zaměstnaných v kraji měl ve sledovaném období 2007-2010 rostoucí trend (16% v 2010), ale stále nedosahuje hodnot podílu na úrovni ČR (18,4% v 2010).

Graf 33 Struktura ekonomicky aktivní populace Královéhradeckého kraje podle vzdělání v tis. osob (2007-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

3.2 Zaměstnanost

Počet ekonomicky aktivních obyvatel, který je definován jako součet počtu zaměstnaných osob (v hlavním zaměstnání) a nezaměstnaných osob, nabýval v Královéhradeckém kraji v roce 2010 v mezikrajském srovnání 5. nejnižší hodnoty.

Za zaměstnané se považují všechny osoby patnáctileté a starší, které v průběhu týdne pracovaly alespoň 1 hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu, nebo sice nebyly v práci, ale měly formální vztah k zaměstnání; hlavním kritériem pro zařazení mezi zaměstnané je tedy vyvíjení jakékoliv odměňované pracovní aktivity. Není proto rozhodující, zda pracovní aktivita těchto osob měla trvalý, dočasný, sezónní či příležitostný charakter a zda měly jen jedno nebo více souběžných zaměstnání, nebo zda současně studovaly, pobíraly nějaký důchod apod.

Podle mezinárodní metodiky jsou mezi zaměstnané (kromě bezpochybných případů) zahrnovány osoby pracující ve vlastní či rodinné firmě, profesionální i neprofesionální příslušníci armády a osoby na mateřské dovolené. Podle mezinárodní metodiky nejsou mezi zaměstnané zahrnovány osoby na další rodičovské dovolené, které jsou klasifikovány jako osoby ekonomicky neaktivní. Co do počtu zaměstnaných se Královéhradecký kraj v roce 2010 v mezikrajském srovnání umístil na 10. pozici.

Míra zaměstnanosti (podíl počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním ve skupině 15-64letých) dosáhla v roce 2010 53,5% , což představuje v mezikrajském srovnání 9. pozici.

Tab. 13 Pracovní síla, zaměstnaní v NH a míra zaměstnanosti (VŠPS) podle krajů (2010)

ČR, kraje	Pracovní síla (tis. osob)		Zaměstnaní (tis. osob)		Míra zaměstnanosti (%)		
	celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy	celkem	muži	ženy
Česká republika	5 268,9	2 279,8	4 885,2	2 086,9	54,2	63,7	45,1
Hl. m. Praha	682,4	297,6	656,8	285,3	59,9	70,0	50,4
Středočeský	635,5	271,7	602,2	254,5	56,6	66,6	47,0
Jihočeský	316,8	136,0	300,0	128,5	55,0	64,1	46,2
Plzeňský	290,8	126,1	273,7	116,3	55,6	65,0	46,5
Karlovarský	161,9	72,6	144,4	64,2	55,0	62,8	47,6
Ústecký	407,3	170,8	361,9	146,3	51,1	62,1	40,5
Liberecký	216,6	91,6	201,5	83,5	53,9	65,0	43,4
Královéhradecký	272,5	119,3	253,8	109,5	53,5	62,6	44,9
Pardubický	253,4	108,9	235,0	99,1	53,3	63,0	44,0
Vysočina	255,9	109,6	238,2	101,0	54,1	63,2	45,3
Jihomoravský	576,2	254,9	531,8	234,0	53,7	62,1	45,8
Olomoucký	306,2	132,9	278,5	118,2	50,6	60,1	41,7
Zlínský	288,5	126,3	264,0	113,4	52,0	61,4	43,2
Moravskoslezský	605,0	261,6	543,5	233,1	50,9	59,9	42,5

Zdroj: ČSÚ

Z údajů získaných z VŠPS v letech 2005 – 2010 lze vyčíst vliv ekonomické krize v letech 2008 a 2009. Do roku 2008 rostoucí počet zaměstnanců se propadl mezi lety 2008-2009 o 13,3 tis. osob a dále klesal i v roce následujícím. Stejný růstový trend byl již v roce 2008 zastaven v počtu zaměstnavatelů

a mezi roky 2008-2009 následoval propad o 900 zaměstnavatelů. Opačná reakce na zastavení růstového trendu nastala v segmentu osob pracujících na vlastní účet. Po zastavení růstu v roce 2008 následoval ještě vyšší růst v letech 2008-2010 o 5 tis. osob. Lze předpokládat, že krize donutila některé propuštěné zaměstnance podnikat/pracovat na vlastní účet.

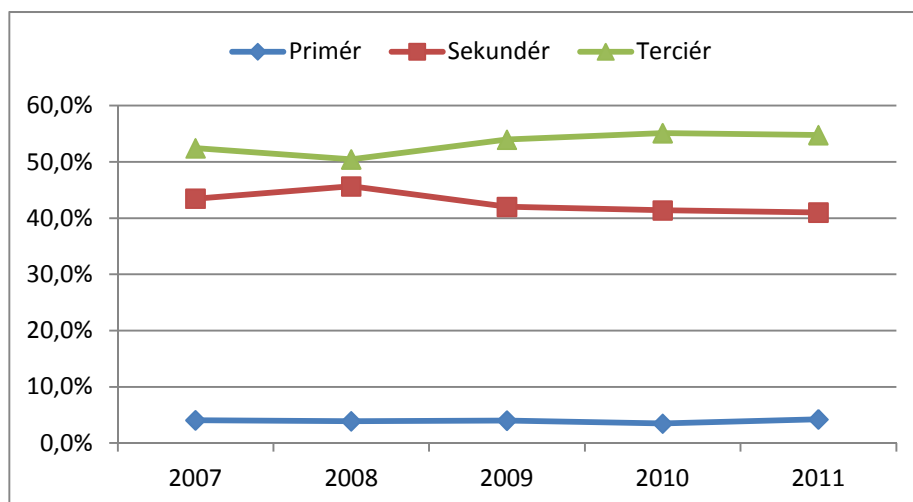
Tab. 14 Vývoj struktury zaměstnaných osob dle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji v tis. osob (2005-2010)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zaměstnanci	213,3	216,4	216,6	221,9	208,6	206,8
Zaměstnavatelé	9,1	12,1	13,7	10,0	9,1	9,5
Osoby pracující na vlastní účet	30,0	30,3	32,3	31,7	35,9	36,7
Členové produkčních družstev	2,1	1,8	1,0	.	.	.
Pomáhající rodinní příslušníci	2,5	1,8	1,5	1,0	1,0	0,8

Zdroj: ČSÚ

Z hlediska odvětví národního hospodářství dochází ve sledovaném období od roku 2008 k postupnému snižování zaměstnanosti v sekundéru (-17,6 tis. osob) a naopak růstu zaměstnanosti v terciární sféře (+5,2 tis. osob). Podíl zaměstnanosti v primárním sektoru se i přes klesající trend udržuje kolem 4%. Podíl zaměstnanosti v priméru je v porovnání s ČR na stejné úrovni. V sekundéru jsou hodnoty kraje dlouhodobě vyšší než průměr ČR (průměrně o 5 procentních bodů), v terciéru jsou naopak hodnoty kraje pod průměrem ČR.

Graf 34 Podíl zaměstnaných v sektorech Královéhradeckého kraje (2007-2011)

Zdroj dat: ČSÚ

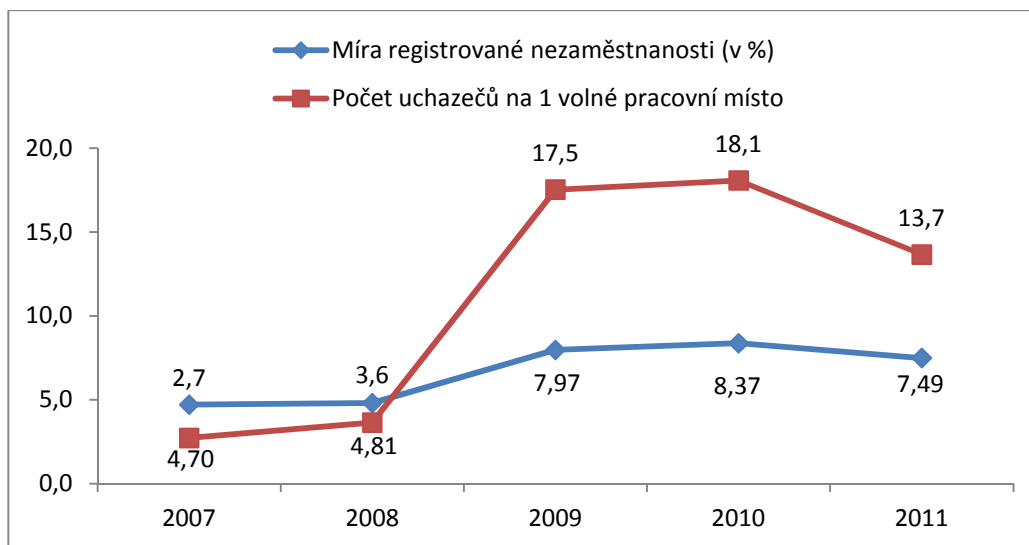
3.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním ze základních indikátorů socioekonomického vývoje, který reaguje na vývoj ostatních makrodat. Na trhu práce nabízejí uchazeči o práci své schopnosti a dovednosti. Údaje o míře nezaměstnanosti jsou uváděny ve dvojí metodice (registrovaná a obecná). Míra (registrovaná) nezaměstnanosti se rovná počtu nezaměstnaných uváděných podle počtu registrovaných na úřadu práce (zdrojem údajů je MPSV). Naproti tomu obecná míra nezaměstnanosti dle mezinárodní standardizované metodiky ILO je zjišťována ČSÚ pomocí výběrového šetření pracovních sil. Existují

odlišnosti v zařazování osob do jednotlivých kategorií, a proto obecná míra nezaměstnanosti bývá zpravidla vyšší než registrovaná.

Z dlouhodobějšího hlediska je registrovaná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji pod úrovní ČR. Její hodnota byla v období 2007-2011 v průměru o 1,2 procentního bodu nižší než je průměr ČR. Ukazatel počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo reaguje na změny v nezaměstnanosti stejným trendem, ale různou intenzitou. Efekt hospodářské krize způsobil mezi lety 2008-2009 růst ukazatele o 65% (ČR +55%). To se díky nerovnoměrnému dopadu růstu nezaměstnanosti do různých odvětví a druhů povolání projevilo násobným nárůstem ukazatele počtu uchazečů na 1 volné místo o 382 % (ČR +351 %); změny tedy byly více dynamické než průměrně v celé ČR.

Graf 35 Míra registrované nezaměstnanosti v % a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v Královéhradeckém kraji (2007-2011)

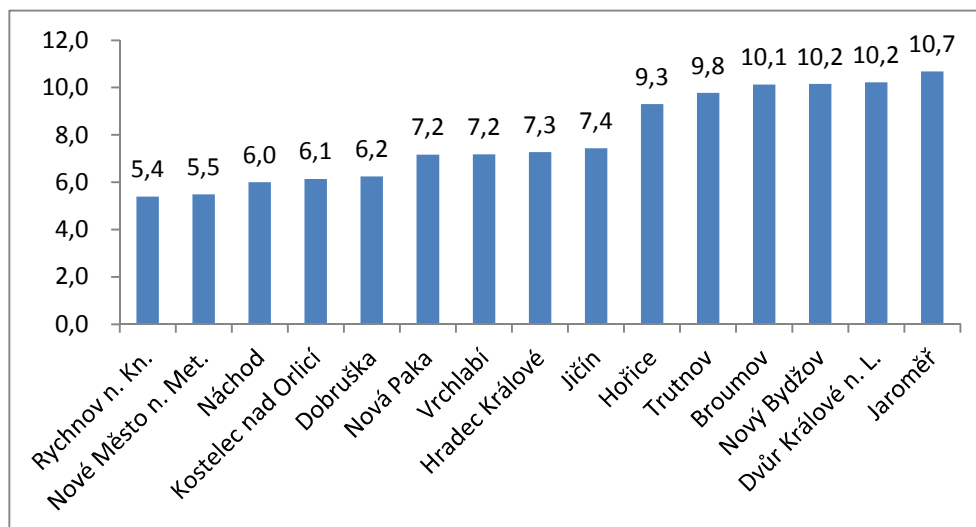
Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 15 Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v KHK a v ČR (2007-2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Královéhradecký kraj	2,7	3,6	17,5	18,1	13,7
Česká republika	2,5	3,9	17,4	18,2	14,2

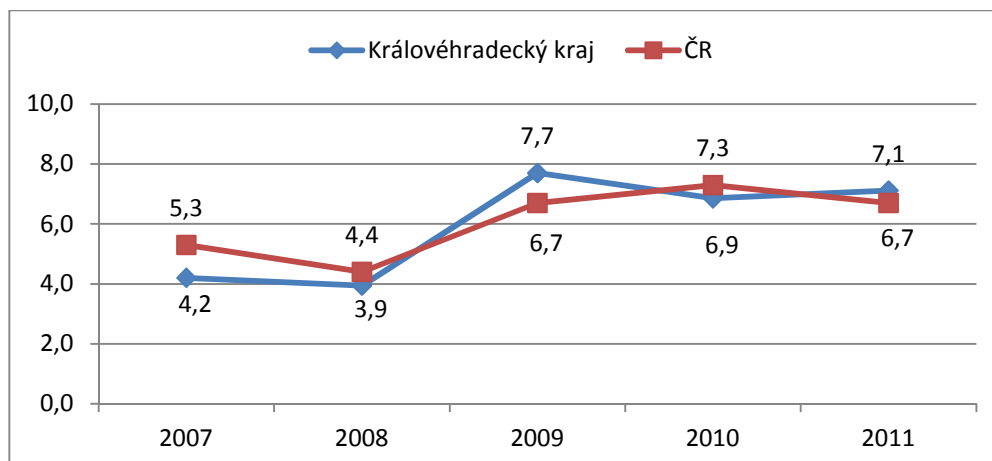
Zdroj: MPSV

Míra nezaměstnanosti není na celém území kraje stejná. Diference hodnot míry nezaměstnanosti se projevuje ještě více na úrovni nižší územně správní jednotky ORP. Porovnání hodnoty míry nezaměstnanosti jednotlivých správních obvodů ORP Královéhradeckého kraje ukazuje na nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2010 v obvodech Nový Bydžov (11,67%), Jaroměř (11,3%), Dvůr Králové nad Labem (11,29%) a Hořice (10,87%). Naopak nejnižší v obvodech Nové Město nad Metují (6,5%), Rychnov nad Kněžnou (6,82 %), Náchod (7,21%) a Hradec Králové (7,57%).

Graf 36 Nezaměstnanost ve správních obvodech ORP Královéhradeckého kraje v % (2011)

Zdroj dat: MPSV

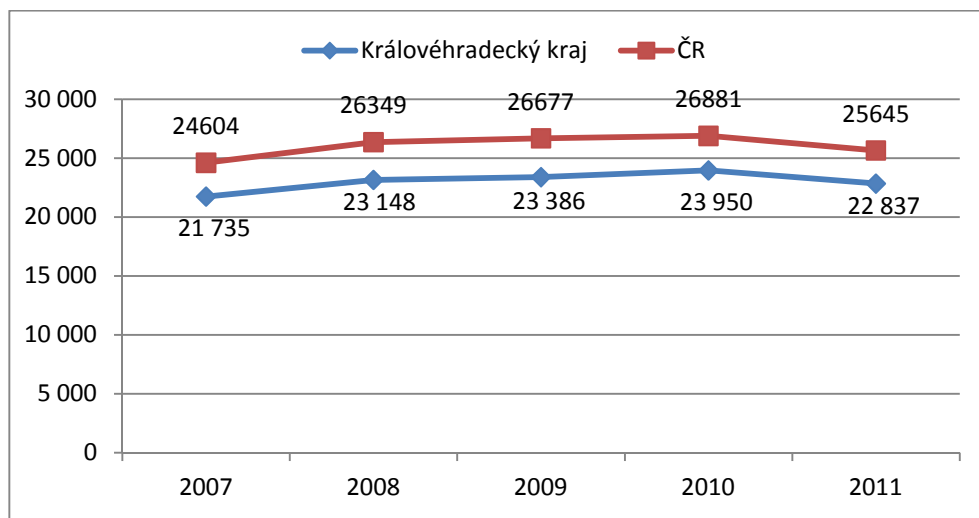
Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve VŠPS. Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Ve sledovaném období nelze jednoznačně konstatovat, že nezaměstnanost v kraji by byla vyšší nebo nižší než hodnoty ČR. Trend změny byl stejný až do roku 2009. Vzájemné rozdíly jednotlivých hodnot oscilovaly v intervalu (2,2 - 3,7) procentního bodu.

Graf 37 Obecná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji v % (2007-2011)

Zdroj: ČSÚ

3.4 Mzdy

Výše průměrné hrubé měsíční mzdy v kraji kopíruje trend vývoje na úrovni ČR. Ve sledovaném období průměrná mzda v Královéhradeckém kraji rostla až do roku 2010 (+10,2 %), v roce 2011 ale následoval pokles. Průměrná mzda v kraji dlouhodobě od roku 2008 vykazuje mírně rostoucí trend (osciluje kolem 89 % průměru ČR).

Graf 38 Průměrná hrubá měsíční mzda celkem v Kč (2007-2011)**Zdroj dat:** ČSÚ

Průměrné mzdy zaměstnanců jsou jedním z klíčových indikátorů životní úrovně obyvatelstva. Mzdová úroveň nad průměrem ČR je dosahována pouze v Praze a Středočeském kraji, kde valná část zaměstnaných dojíždí za prací do hlavního města. V rámci mezikrajského srovnání je úroveň průměrných mezd v Královéhradeckém kraji pod průměrem ČR (11. pozice). Dle pohlaví dosahovala průměrná mzda mužů v roce 2011 88,8% průměru ČR a v případě žen 90,1%.

Tab. 16 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví v krajích v Kč (2011)

	Průměrná mzda			Medián mezd		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Karlovarský kraj	21 723	23 799	19 465	19 229	21 182	17 370
Zlínský kraj	22 655	25 144	19 391	20 336	22 272	17 362
Olomoucký kraj	22 825	24 644	20 465	20 805	22 132	18 625
Královéhradecký kraj	22 837	25 099	20 194	20 338	22 102	18 666
Kraj Vysočina	22 918	25 635	19 274	20 461	22 329	17 367
Pardubický kraj	22 978	25 318	20 081	20 636	22 147	18 355
Ústecký kraj	23 174	26 071	19 887	20 581	23 014	18 154
Jihočeský kraj	23 199	25 721	20 171	20 594	22 433	18 223
Liberecký kraj	23 422	25 641	20 633	21 084	22 783	19 260
Plzeňský kraj	24 036	26 349	21 264	21 453	23 198	19 504
Moravskoslezský kraj	24 174	26 902	20 665	21 603	23 826	18 783
Jihomoravský kraj	24 651	27 370	21 268	21 238	23 074	18 978
Česká republika	25 645	28 234	22 389	21 826	23 460	19 808
Středočeský kraj	25 651	28 316	22 046	22 570	24 480	19 993
Hlavní město Praha	33 546	37 346	28 984	26 896	28 759	25 225

Zdroj: ČSÚ

Analýza výše hrubé měsíční mzdy v roce 2010 ukazuje na fakt, že ve vyšších třídách KZAM (1-4) dosahuje Královéhradecký kraj v mezikrajském srovnání průměrných až lehce podprůměrných hodnot. V méně náročných třídách KZAM (6,7,9) je situace lepší; kraj zde dosahuje 4. pozice. Výše mezd v jednotlivých kategoriích také odráží atraktivitu resp. neatraktivitu Královéhradeckého kraje pro určité druhy pracovníků.

Tab. 17 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle hlavních tříd KZAM a krajů v Kč (2010)

Kraje	Hlavní třída KZAM								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	vědečtí a odborní duševní pracovníci	techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech	nižší administrativní pracovníci (úředníci)	provozní pracovníci ve službách a obchodě	kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech	řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	obsluha strojů a zařízení	pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
Hl. m. Praha	78 422	44 455	34 700	24 703	18 292	20 874	25 805	24 291	15 694
Středočeský	55 563	33 501	30 333	21 852	16 462	18 041	24 121	22 744	15 447
Jihočeský	45 375	30 702	26 561	19 470	15 357	17 935	19 739	19 986	13 495
Plzeňský	48 368	32 615	27 837	22 624	16 467	18 372	22 745	21 743	15 500
Karlovarský	39 407	29 509	26 699	19 946	17 272	14 450	20 853	20 053	14 890
Ústecký	49 500	32 950	27 405	20 284	15 438	15 818	21 786	21 760	14 606
Liberecký	48 475	32 302	28 092	20 580	16 950	16 195	22 821	21 428	14 631
Královéhradecký	48 072	30 650	26 974	19 876	16 638	18 425	20 662	20 166	14 893
Pardubický	44 077	29 988	26 519	20 239	15 520	19 822	19 920	19 415	14 561
Vysočina	45 193	30 482	26 877	19 523	15 341	18 986	21 451	20 268	14 733
Jihomoravský	52 687	35 068	28 384	20 512	15 593	16 677	21 472	20 647	14 097
Olomoucký	45 261	31 427	25 973	19 073	15 819	17 342	20 569	20 584	14 451
Zlínský	43 570	31 041	25 755	18 685	14 564	16 087	20 452	20 281	13 802
Moravskoslezský	46 882	31 401	27 173	18 988	15 033	16 589	23 044	21 826	13 946

Zdroj: MPSV, MF

4. Ekonomika kraje

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako průmyslově-zemědělský region s velkým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Průmyslová centra jsou soustředěna do velkých měst, intenzivní zemědělství do Polabí a největší koncentrace cestovního ruchu i v rámci ČR je v Krkonoších. Ze zpracovatelského průmyslu hraje nejdůležitější roli výroba motorových vozidel, výroba elektrických zařízení, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, textilní průmysl, gumárenský a plastikářský sektor. Mezi další významné oblasti zpracování se řadí potravinářský průmysl, který vychází z intenzivního zemědělství.

4.1 Výkonnost ekonomiky

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2009, po několika letech meziročního růstu, propad hospodářské výkonnosti měřený vývojem meziročního reálného HDP. Vliv světové hospodářské krize na ekonomické výsledky krajské ekonomiky se plně projevil také v roce 2009. Propad HDP mezi lety 2008-2009 byl v Královéhradeckém kraji v mezikrajském srovnání šestý nejmenší. V roce 2010 ukazují makroekonomické údaje některých krajů České republiky na meziroční oživení. Míra oživení byla v Královéhradeckém kraji v mezikrajském srovnání šestá nejmenší. V roce 2010 bylo v Královéhradeckém kraji vytvořeno 4,5% HDP České republiky při podílu 5,3% obyvatelstva ČR.

Tab. 18 Meziroční růst HDP ve stálých cenách v krajích v %

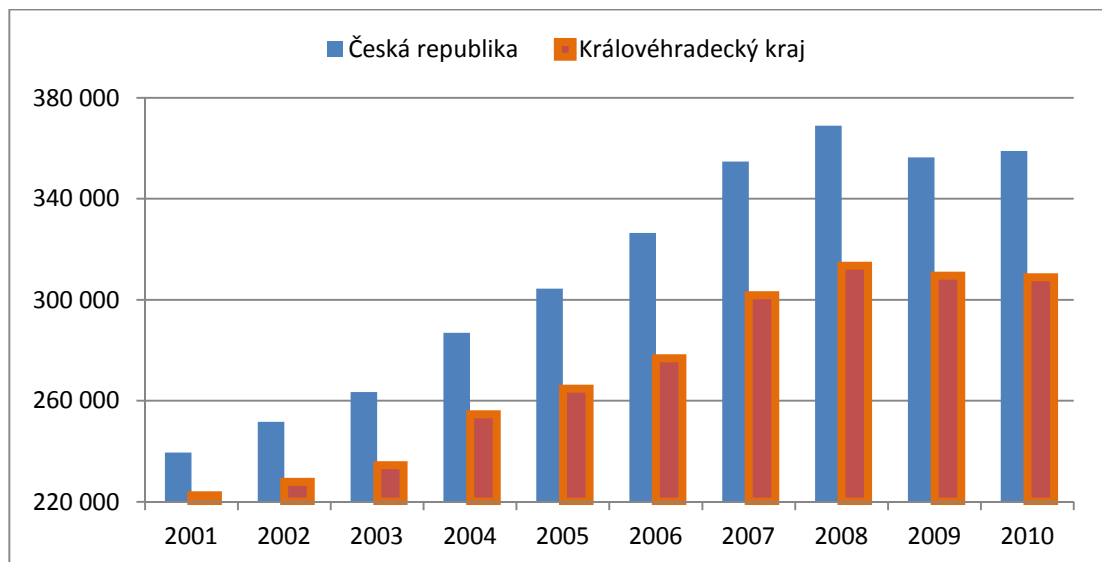
Kraj	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hlavní město Praha	6,0	1,0	4,7	5,5	6,3	5,9	9,1	3,2	-5,7	3,4
Středočeský kraj	3,1	5,4	3,4	6,5	6,5	14,2	7,9	7,7	-6,8	5,5
Jihočeský kraj	0,7	1,9	3,6	4,9	8,4	5,6	0,7	-0,7	-2,8	2,0
Plzeňský kraj	3,4	1,8	6,0	8,3	5,5	7,8	2,1	-3,6	-3,0	1,5
Karlovarský kraj	-1,0	3,5	1,9	0,1	3,3	1,5	3,2	-2,6	-2,6	-0,9
Ústecký kraj	-0,2	3,0	7,0	1,6	5,6	7,4	3,5	1,8	-0,2	1,3
Liberecký kraj	2,0	1,9	-3,7	5,3	13,1	6,3	1,5	3,8	-6,2	4,2
Královéhradecký kraj	1,2	0,3	2,1	5,5	6,1	4,2	5,3	4,2	-3,3	1,9
Pardubický kraj	2,0	3,3	3,1	5,0	5,9	9,0	5,5	1,0	-4,8	1,0
Kraj Vysočina	5,8	2,0	3,4	2,9	9,0	6,9	4,5	0,3	-2,6	2,4
Jihomoravský kraj	3,1	1,7	4,0	4,0	5,9	6,8	6,2	5,1	-4,2	1,9
Olomoucký kraj	1,5	1,8	3,5	7,1	4,1	4,6	4,8	3,4	-3,6	3,1
Zlínský kraj	3,1	2,0	4,1	1,9	8,9	9,2	5,9	9,4	-3,0	1,8
Moravskoslezský kraj	2,6	2,2	2,9	3,5	8,2	4,9	4,1	1,5	-7,6	2,9
Česká republika	3,1	2,1	3,8	4,7	6,8	7	5,7	3,1	-4,7	2,7
<i>Česká republika bez Prahy</i>	<i>2,3</i>	<i>2,5</i>	<i>3,5</i>	<i>4,5</i>	<i>6,9</i>	<i>7,4</i>	<i>4,7</i>	<i>3,1</i>	<i>-4,3</i>	<i>2,5</i>

Zdroj: ČSÚ

Hrubý domácí produkt na obyvatele je základním indikátorem ekonomické výkonnosti a jeho hodnota v PPS (virtuální jednotka parity kupní síly) je využíván jako kritérium pro využívání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. V roce 2010 dosahoval regionální HDP na 1 obyvatele Královéhradeckého kraje v PPS 68,5% HDP na 1 obyvatele EU27, což by kraj stále řadilo do Cíle 2 kohezní politiky Evropské unie. Královéhradecký kraj nedosahuje dlouhodobě úrovně ČR, ale kopíruje trendy vývoje HDP / 1 obyvatele ČR. Mezi roky 2008-2009 došlo v důsledku projevů

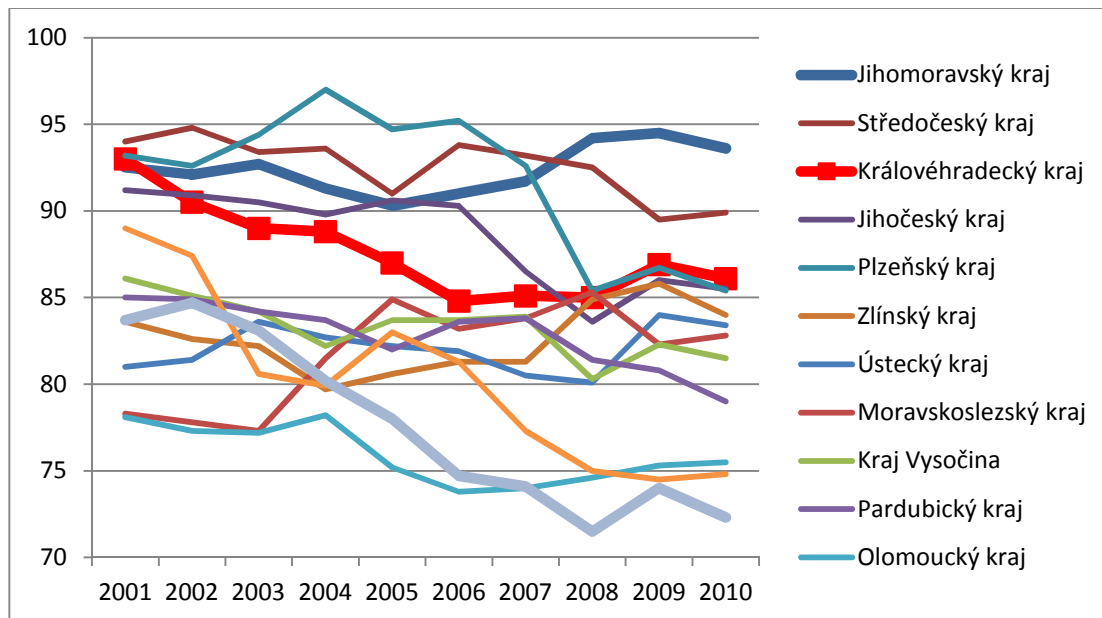
ekonomické krize v kraji k poklesu HDP na obyvatele v absolutní hodnotě o 1,26%, v ČR pak o 3,41%. Mezi roky 2009-2010 došlo v Královéhradeckém kraji k poklesu o 0,2% a v ČR k růstu o 0,7%. Při interpretaci dat je třeba myslet na to, že tento ukazatel zahrnuje také výkon občanů, kteří do regionu dojíždí za prací, a naopak nezahrnuje ty, kteří za prací vyjíždí.

Graf 39 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Královéhradeckém kraji a ČR v Kč (2001-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 40 Vývoj HDP na 1 obyvatele v krajích v % (ČR= 100%)

Pozn.: Zvýrazněn je kraj s nejvyššími hodnotami (Jihomoravský kraj), Královéhradecký kraj a kraj s nejnižšími hodnotami (Karlovarský kraj). Do grafu není zařazeno hl. m. Praha, které výrazně převyšuje HDP ČR.

Zdroj dat: ČSÚ

Růst hrubého domácího produktu může být podle produkční funkce ovlivněn technologickými změnami, výrobním faktorem kapitálu (např. přímé zahraniční investice nebo domácí investiční aktivita měřená pomocí tvorby hrubého fixního kapitálu) nebo výrobním faktorem práce (zvýšením

zaměstnanosti, růstem produktivity práce neboli podílu tržeb a zaměstnanosti). K odstranění rozdílu mezi výší úvazků pracovníků je vhodné používat ukazatel hodinové produktivity práce.

V Královéhradeckém kraji hodnota obou ukazatelů mezi roky 2007 a 2010 vzrostla. V mezikrajském srovnání vykazuje Královéhradecký kraj v letech 2007-2010 velmi nízkou investiční aktivitu (14., 14., 10. a 13. pozice). O něco více k růstu HDP přispívá, byť v mezikrajském srovnání stále podprůměrný, podíl hodinové produktivity práce (11., 8., 9 a 10. pozice).

Tab. 19 Hodinová produktivita práce a tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele v % (ČR = 100)

Kraj	Regionální hodinová produktivita práce				Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Hlavní město Praha	143,4	143,8	138,8	144,3	279,5	285,1	272,9	236,1
Středočeský kraj	97,2	97,3	93,2	94,3	82,8	75,7	77,8	76
Jihočeský kraj	90,1	87,5	90,7	90,8	69,4	68,5	75	88,8
Plzeňský kraj	90,6	84,1	88,2	84,5	97,2	76,5	96,1	88,3
Karlovarský kraj	77,7	74,1	78,5	76	64,6	68,2	69	83,1
Ústecký kraj	92,3	90,6	98,5	98,7	89,8	82	91,3	120
Liberecký kraj	83,2	82	82,6	78,2	58,6	76,6	59	61,8
Královéhradecký kraj	86	88,1	89,1	86,3	55,7	54,9	63,9	61,8
Pardubický kraj	88,8	85,9	88,3	87,1	66,2	71,8	60,3	74,2
Kraj Vysočina	93,3	90,2	92,6	90,4	77	58,2	65,4	68,3
Jihomoravský kraj	93,3	95,9	95,8	92,7	98,1	96,9	92,6	89,5
Olomoucký kraj	79,3	81,8	80,6	84,8	65	62,8	84,5	82,8
Zlínský kraj	86,5	89,6	91,8	90,6	61,2	59,7	57,1	63
Moravskoslezský kraj	99,3	99,9	96,3	95,9	71,6	86,7	74,1	79,7

Zdroj: ČSÚ

4.2 Struktura ekonomické základny

Ekonomická výkonnost regionu a prosperita je obecně ovlivněna odvětvovou strukturou, rozsahem a úrovní oborových činností z hlediska kvality výstupů, technologické úrovně výroby a mírou zavádění inovací. Hrubá přidaná hodnota (HPH) je definována jako hodnota veškerých nově vytvořených výrobků a služeb mínus hodnota veškerých výrobků a služeb spotřebovaných formou mezispotřeby. Hrubá přidaná hodnota je sestavena podle odvětví, která ji vytvořily a de facto představuje příspěvek toho kterého oboru nebo odvětví k tvorbě HDP. Hrubá přidaná hodnota vyjadřuje ve značné míře v ročním vyjádření objem vložené práce. Výše HPH vypovídá nepřímo o úrovni modernizace, efektivním využívání technologií a produktivitě práce v odvětví.

V roce 2010 byla v ČR vytvořena HPH ve výši 3 404,7 mld. Kč. V Královéhradeckém kraji byla v roce 2010 vytvořena HPH ve výši 154,4 mld. Kč, což představuje podíl v ČR 4,54 % (podíl obyvatelstva kraje představuje 5,3%). Mezi lety 2006-2010 vzrostla HPH v běžných cenách o 12,1%, tj. obdobně jako HDP (+12,6%). Na tvorbě HPH se v roce 2010 rozhodující měrou podílelo šest odvětví, které představovaly celkem 67,2% HPH kraje. Rozhodující vliv měl jednoznačně zpracovatelský průmysl, jehož podíl na HPH kraje byl 30,8%. Vysoký podíl na tvorbě HPH byl zaznamenán u oborů velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (9,2%), veřejná správa a obrana (8,4%), stavebnictví (7%), doprava a skladování (5,9%), činnosti v oblasti nemovitostí (5,9%). Nejvyšší

růst podílu na celkové HPH zaznamenal mezi roky 2006-2010 sektor informačních a komunikačních činností (+1,3 p.b.), peněžnictví a pojišťovnictví (+1 p.b.), výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (+0,5 p.b.), administrativní a podpůrné činnosti (+0,3 p.b.). Naopak nejvýraznější pokles podílu zaznamenalo zemědělství, lesnictví a rybářství (-1,4 p.b.), velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (-1,2 p.b.), zpracovatelský průmysl (-0,7 p.b.) a doprava/skladování (-0,4 p.b.).

Tab. 20 Struktura hrubé přidané hodnoty podle odvětví CZ-NACE v Královéhradeckém kraji (2006-2010)

		2006	2007	2008	2009	2010
Hrubá přidaná hodnota celkem v mil. Kč		137 732	149 922	156 927	154 732	154 437
v tom podíl odvětví (%) :						
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	4,2	4,1	3,4	3,1	2,8
B	Těžba a dobývání	0,5	0,5	0,4	0,3	0,4
C	Zpracovatelský průmysl	31,5	33,1	30,3	28,0	30,8
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	3,3	3,8	4,6	5,0	3,8
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	1,2	1,2	2,1	1,4	1,5
F	Stavebnictví	6,7	6,8	6,6	7,6	7,0
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,4	9,7	9,7	9,0	9,2
H	Doprava a skladování	6,3	5,6	5,9	6,0	5,9
I	Ubytování, stravování a pohostinství	2,0	2,2	2,1	2,0	2,2
J	Informační a komunikační činnosti	2,3	2,2	3,6	3,6	3,6
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	1,5	1,6	2,0	2,6	2,5
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	6,2	5,4	6,3	6,0	5,9
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	2,9	3,2	2,9	3,1	2,9
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	8,6	8,5	8,0	9,3	8,4
P	Vzdělávání	4,6	4,4	4,4	4,6	4,4
Q	Zdravotní a sociální péče	5,0	4,8	4,7	5,3	5,2
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0
S	Ostatní činnosti	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Zdroj: ČSÚ

Tržby v průmyslových odvětvích

Struktura tržeb v průmyslu (týká se podniků se 100 a více zaměstnanci) byla v roce 2010 následující. Zpracovatelský průmysl se podílel na tržbách 92,7%. V rámci zpracovatelského průmyslu měly nejvyšší podíl obory výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů (27,3%), výroba elektrických zařízení (14,4%), výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (11,5%), výroba textilií (9,5%) a výroba pryžových a plastových výrobků (7,2%). Výše uvedené obory tvořily 70% tržeb zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší nárůst tržeb v letech 2008 až 2010 byl zaznamenán v oborech výroba motorových vozidel (+58,2%) a výroba elektrických zařízení (+3,9%). Naopak největší propad byl ve sledovaném odvětví v oborech výroba počítačů (-72,6%), výroba ostatních strojů (-39,4%) a výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení (-27,3 %).

4.3 Organizační struktura ekonomických subjektů

Na území Královéhradeckého kraje bylo registrováno k 31.12.2011 134 689 ekonomických subjektů. Z čehož 56,1% tvoří podniky, u nichž byla zjištěna aktivita (tzv. kategorie subjektu statistický podnik). Počet registrovaných subjektů v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje má rostoucí trend (jediný pokles v roce 2009) a to i u kategorie subjektu statistický podnik. Podíl aktivních podniků má v Královéhradeckém kraji i ČR mírně rostoucí trend s dosavadním maximem 56,1%.

V Královéhradeckém kraji je možné nalézt významné rozdíly z hlediska územní koncentrace ekonomických subjektů v jednotlivých okresech. Jednotlivé okresy se na počtu registrovaných ekonomických subjektů v číslech roku 2011 podílejí takto: Hradec Králové (31,5%), Trutnov (21,8%), Náchod (19,1%), Jičín (14,3%) a Rychnov nad Kněžnou (13%).

Tab. 21 Registrované ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v Královéhradeckém kraji (2008-2010)

Převažující činnost	2008	2009	2010
Celkem	130 544	129 399	132 423
v tom:			
A Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	10 578	5 818	6 323
B–E Průmysl celkem	18 005	18 362	18 718
F Stavebnictví	16 234	16 985	17 502
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	32 879	32 991	33 232
H Doprava a skladování	3 259	3 378	3 417
I Ubytování, stravování a pohostinství	8 033	8 525	8 730
J Informační a komunikační činnosti	1 856	2 065	2 259
K Peněžnictví a pojišťovnictví	3 484	2 740	1 495
L Činnosti v oblasti nemovitostí	4 546	4 814	5 031
M Profesní, vědecké a technické činnosti	12 554	12 721	13 489
N Administrativní a podpůrné činnosti	1 620	1 601	1 592
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	1 129	1 132	1 136
P Vzdělávání	2 002	2 037	2 018
Q Zdravotní a sociální péče	1 788	1 793	1 776
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2 987	3 063	3 158
S Ostatní činnosti	9 000	9 571	10 100
U Činnosti exterritoriálních organizací a orgánů	-	-	-
Bez uvedení činnosti	590	1 803	2 447

Zdroj: ČSÚ

Podíváme-li se na strukturu registrovaných subjektů podle klasifikace převažujících ekonomických činností v roce 2010, shledáme, že zastoupení jednotlivých kategorií v rámci Královéhradeckého kraje se velmi neliší od struktury celé ČR. Největší podíl drží skupina G velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (25,1%), dále skupiny B-E zpracovatelský průmysl (včetně energie, plynu, tepla, vody a odpadů) s 14,1%, E stavebnictví (13,2%) a M profesní, vědecké a technické činnosti (10,2%). Ve sledovaném období nastal největší pokles počtu subjektů v sekci K peněžnictví a pojišťovnictví (-57%) a A zemědělství, rybníkářství, lesnictví (-40%). Naopak nejvýraznější růst

zaznamenaly sekce I Informační a komunikační činnosti (+21,7%) a činnosti v oblasti nemovitostí (+10,6%).

Analýza ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců podává přehled o struktuře zaměstnanosti v kraji. Struktura ekonomických subjektů podle počtu zaměstnanců v kraji má podobné složení jako ČR. V roce 2011 existovalo v kraji 54,1% subjektů kategorie neuvedeno, 36,4% kategorie bez zaměstnanců a 6,57% kategorie 1-5 zaměstnanců. Ve sledovaném období došlo poklesu kategorie neuvedeno o 4,47 p.b. (ČR 4,33 p.b.) a růstu podílu kategorie bez zaměstnanců o 5,99 p.b. (ČR 5,46 p.b.).

Tab. 22 Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Královéhradeckém kraji 2010

Velikostní kategorie (podle počtu zaměstnanců)	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem	127 573	130 544	129 399	132 423	134 689
v tom:					
neuvedeno	74 765	70 460	69 049	71 146	72 926
bez zaměstnanců	38 422	45 769	46 495	47 803	48 642
1–5	9 665	9 586	9 230	9 048	8 850
6–9	1 516	1 550	1 550	1 482	1 427
10–19	1 440	1 453	1 459	1 344	1 262
20–24	371	374	301	296	289
25–49	693	646	661	627	636
50–99	391	402	385	400	390
100–199	193	192	166	178	167
200–249	35	29	22	21	17
250–499	41	46	46	40	46
500–999	29	22	18	21	21
1 000 a více	12	15	17	17	16

Zdroj: ČSÚ

Významné ekonomické subjekty

Na území Královéhradeckého kraje má sídlo 35 socioekonomicky významných institucí/podniků, které zaměstnávají více než 500 zaměstnanců. Největší skupinou je kategorie zdravotní péče, do které patří Fakultní nemocnice Hradec Králové jako největší zaměstnavatele v kraji, spolu se sítí krajských nemocnic. Další je kategorie výroby motorových vozidel resp. firmy, které jsou součástí hodnotového řetězce automotive. Metodicky je potřeba poznamenat, že dochází k mírnému zkreslení a znesnadnění interpretace dat díky tomu, že závody Škoda auto a.s., které existují a vyvíjejí činnost v Královéhradeckém kraji, zde nemají své sídlo (ačkoliv mají na sebe navázán celý ekosystém firem) a nevstupují proto přímo do některých statistik zjišťovaných v území (do následujícího přehledu byly závody Škoda auto a.s. zařazeny). Zastoupen je také segment výroby pryžových a plastových výrobků nebo elektrických zařízení. Dalším profilačním segmentem je výroba textilií. Těchto několik výše uvedených segmentů se podílí velkou měrou na struktuře exportu Královéhradeckého kraje.

Název firmy	Obec	CZ-NACE převažující	Počet pracovníků
Fakultní nemocnice Hradec Králové	Hradec Králové	Ústavní zdravotní péče	5000 - 9999

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Continental Automotive Czech Republic, s.r.o.	Jičín - Valdické Předměstí	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla, kromě motocyklů	4000 - 4999
Lesy České republiky, s.p.	Nový Hradec Králové	Těžba dřeva	3000 - 3999
Škoda auto a.s. – závod Kvasiny	Kvasiny	Výroba motorových vozidel a jejich motorů	2500-2999
Juta, a.s.	Dvůr Králové nad Labem	Tkaní textilií	2000 - 2499
C.S.Cargo, a.s.	Jičín - Valdické Předměstí	Silniční nákladní doprava	1500 - 1999
Rubena a. s.	Hradec Králové	Výroba ostatních pryžových výrobků	1500 - 1999
Arrow International CR, a.s.	Hradec Králové - Plačice	Nespecializovaný velkoobchod	1000 - 1499
Assa Abloy Rychnov, s.r.o.	Rychnov nad Kněžnou	Výroba zámků a kování	1000 - 1499
ČEZ Měření, s.r.o.	Hradec Králové - Pražské Předměstí	Výroba měřicích, zkušebních a navigačních přístrojů	1000 - 1499
Marius Pedersen, a.s.	Nový Hradec Králové	Sběr odpadů, kromě nebezpečných	1000 - 1499
Oblastní nemocnice Jičín, a.s.	Jičín - Valdické Předměstí	Ústavní zdravotní péče	1000 - 1499
Oblastní nemocnice Náchod, a.s.	Náchod	Ústavní zdravotní péče	1000 - 1499
Povodí Labe, s.p.	Hradec Králové - Slezské Předměstí	Shromažďování, úprava a rozvod vody	1000 - 1499
Tyco Electronics EC Trutnov s. r. o.	Trutnov	Výroba elektrických rozvodných a kontrolních zařízení	1000 - 1499
Veba, textilní závody, a.s.	Broumov - Velká Ves	Tkaní textilií	1000 - 1499
Škoda auto a.s. – závod Vrchlabí	Vrchlabí	Výroba motorových vozidel a jejich motorů	1000 - 1499
Ammann Czech Republic, a.s.	Nové Město nad Metují	Výroba strojů pro těžbu, dobývání a stavebnictví	500 - 999
Amulet - chráněné dílny, s.r.o.	Náchod - Běloves	Výroba ostatních pryžových výrobků	500 - 999
Argo-Hytos, s.r.o.	Vrchlabí	Výroba strojů a zařízení pro všeobecné účely	500 - 999
Atas elektromotory Náchod, a.s.	Náchod	Výroba elektrických motorů, generátorů a transformátorů	500 - 999
Esab Vamberk, s.r.o.	Vamberk	Tažení ocelového drátu za studena	500 - 999
Federal-Mogul Friction Products, a.s.	Kostelec nad Orlicí	Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků j. n.	500 - 999
FPH, s.r.o.	Hradec Králové	Činnosti agentur zprostředkujících práci na dobu určitou	500 - 999
Karsit Holding, s.r.o.	Jaroměř - Jakubské Předměstí	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla, kromě motocyklů	500 - 999
Mileta, a.s.	Hořice	Tkaní textilií	500 - 999
nkt cables Vrchlabí, k.s., člen skupiny NKT	Vrchlabí	Výroba ostatních elektronických a elektrických vodičů a kabelů	500 - 999
Oblastní nemocnice Rychnov nad Kněžnou, a.s.	Rychnov nad Kněžnou	Ústavní zdravotní péče	500 - 999
Oblastní nemocnice Trutnov, a.s.	Trutnov - Kryblice	Ústavní zdravotní péče	500 - 999
OCZ Vrchlabí, a.s.	Hořejší Vrchlabí	Výroba elektronických součástek a desek	500 - 999
Pekárny a cukrárny Náchod, a.s.	Náchod	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	500 - 999

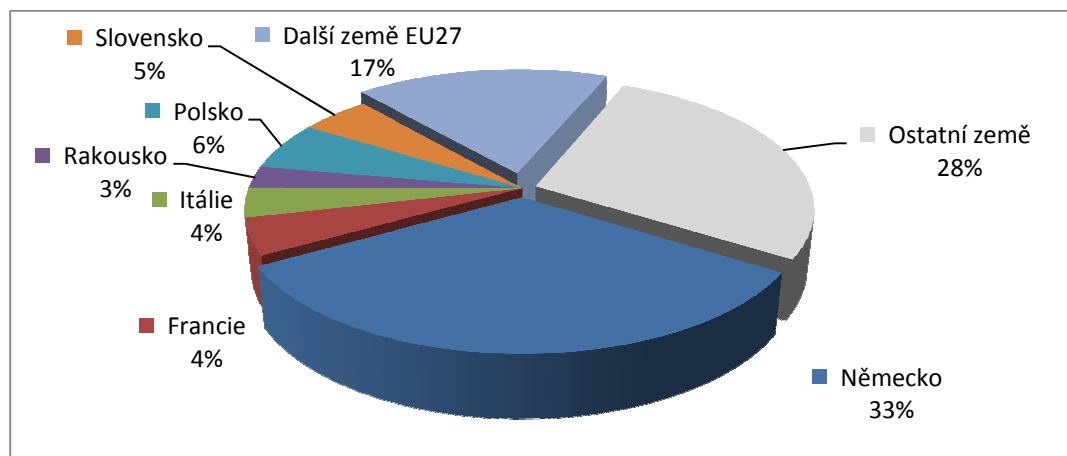
Ronal CR, s.r.o.	Jičín - Valdické Předměstí	Odlévání lehkých kovů	500 - 999
Saar Gummi Czech, s.r.o.	Červený Kostelec - Stolín	Výroba ostatních pryžových výrobků	500 - 999
Sněžka, výrobní družstvo Náchod	Náchod - Staré Město nad Metují	Výroba nábytku	500 - 999
Takata Parts, s.r.o.	Dolní Kalná	Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla, kromě motocyklů	500 - 999
Univerzita Hradec Králové	Hradec Králové	Terciární vzdělávání	500 - 999
Zdravotnická záchraná služba Královéhradeckého kraje	Hradec Králové	Ostatní činnosti související se zdravotní péčí i. n.	500 - 999

4.4 Exportní výkonnost

Hospodářská krize se projevila také v oslabení zahraniční poptávky a následném propadu exportu z kraje mezi roky 2008 a 2009 o 15,6%, s následným oživením v roce 2010 o 23%. Objemově export klesal pozvolna již od roku 2007 (103,2 mld. Kč) až po nejnižší hodnotu v roce 2009 (98,5 mld. Kč). Oživení roku 2010 představovalo objem 102,2 mld. Kč. Propad mezi roky 2008 a 2009 byl šestý nejvyšší v mezikrajském srovnání (-15,6%). Naopak oživení mezi lety 2009 a 2010 vrátilo objem exportu na hodnoty roku 2007. Oživení bylo vyšší (+23 %) než průměr ČR (+18,43%). V mezikrajském srovnání bylo oživení čtvrté nejvyšší. Podíl objemu vývozu z Královéhradeckého kraje na objemu vývozu z České republiky byl v roce 2010 4,04%, což představuje v mezikrajském srovnání 10. pozici. Tento podíl zhruba odpovídá podílu Královéhradeckého kraje na obyvatelstvu ČR (5,26%) a vytvořeném HDP ČR (4,53%).

Země Evropské unie jsou stále nejdůležitějšími cílovými destinacemi exportu z Královéhradeckého kraje a tvoří 72,3% z exportu kraje. Jako pro celou ČR, tak i pro kraj je hlavním exportní destinací Německo s podílem 33%, což odpovídá 1,33% exportu ČR. Dalším trhem je Polsko (6 % exportu kraje), Slovensko (4,8% exportu kraje), Francie (4,5% exportu kraje), Itálie (3,7% exportu kraje). V období 2007-2010 došlo k největšímu propadu u Rakouska (-22%), Německa (-19,9 %) a Francie (-15,7 %). Oživení mezi roky 2009-2010 se týkalo exportu do Francie (101% objemu exportu roku 2007). Objem exportu do některých zemí dosáhl v tomto období téměř hodnot roku 2007. Jedná se například o export do Německa (98% objemu exportu roku 2007) a Rakouska (96,8% objemu exportu roku 2007).

Graf 41 Teritoriální struktura exportu z Královéhradeckého kraje (2010)

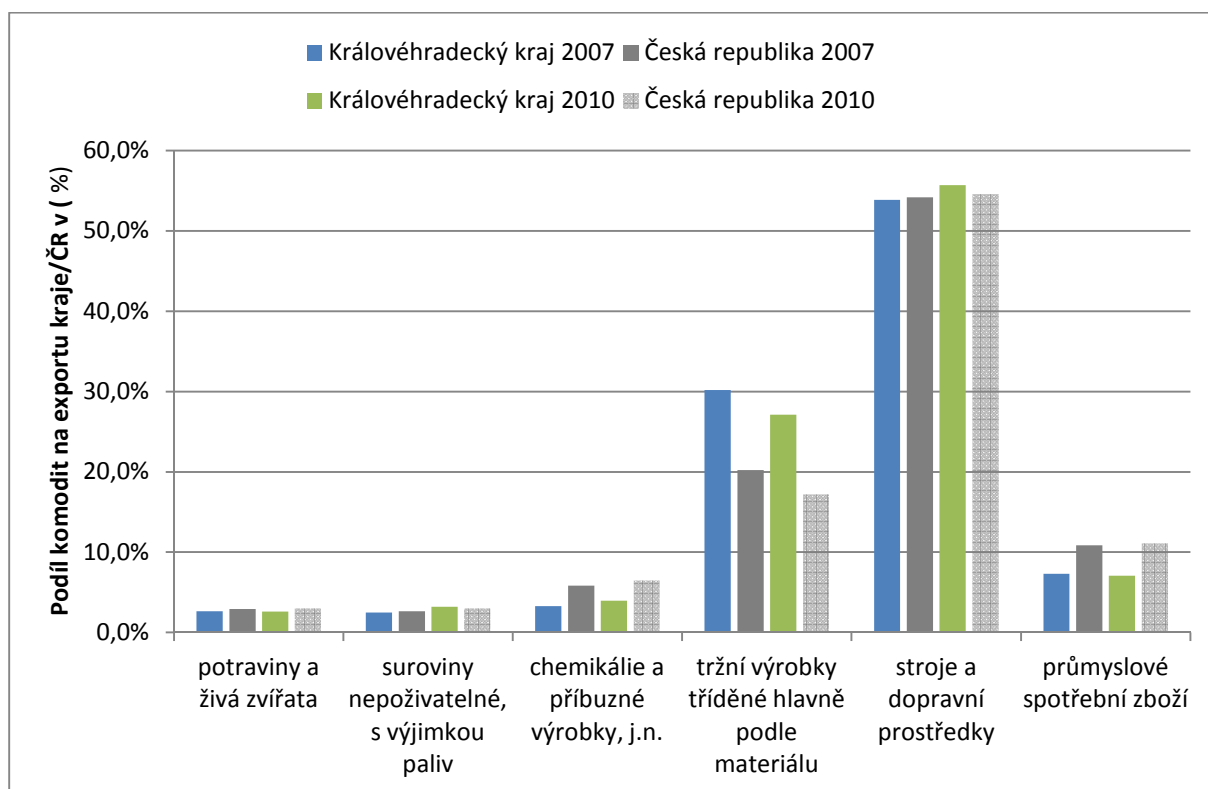
Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 23 Vývoz zboží podle krajů (2007-2010)

Kraj	Vývoz zboží (mil. Kč, běžné ceny)				
	2007	2008	2009	2010	podíl v % (2010)
Středočeský kraj	496 549	481 231	429 231	505 839	19,97%
Moravskoslezský kraj	250 339	259 653	226 160	274 385	10,83%
Pardubický kraj	191 646	188 744	175 323	236 736	9,35%
Plzeňský kraj	219 143	234 331	199 617	207 148	8,18%
Jihomoravský kraj	174 210	174 009	154 524	166 780	6,58%
Ústecký kraj	156 658	158 867	129 869	151 174	5,97%
Hlavní město Praha	137 024	122 517	110 908	121 695	4,80%
Zlínský kraj	120 726	118 418	98 324	114 755	4,53%
Královéhradecký kraj	103 220	98 501	83 130	102 286	4,04%
Vysočina	106 559	100 315	77 270	93 136	3,68%
Jihočeský kraj	102 589	101 473	86 245	92 233	3,64%
Liberecký kraj	100 699	89 771	79 094	88 703	3,50%
Olomoucký kraj	94 648	96 916	71 530	78 646	3,11%
Karlovarský kraj	53 913	50 780	41 645	51 641	2,04%
nespecifikováno	171 310	198 210	175 752	247 641	9,78%
Česká republika	2 479 234	2 473 736	2 138 623	2 532 797	100,00%

Zdroj: ČSÚ

Struktura exportu podle skupin výrobků v Královéhradeckém kraji odpovídá skladbě exportu České republiky. Královéhradecký kraj má dlouhodobě vyšší podíl skupiny tržních výrobků tříděných podle materiálu a strojů a dopravních prostředků na exportu z kraje, než je jejich podíl na exportu ČR. Naopak nižší podíl má kraj u minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů; chemikálií a průmyslovém spotřebním zboží. Přítomnost několika závodů Škoda auto a.s. v kraji, ale také existence skupiny na tyto závody navázaných dodavatelů, se odráží v nejvyšším podílu skupiny stroje a dopravní prostředky na exportu kraje (55,7%); na úrovni ČR byl podíl skupiny na exportu ČR 54,6%. Tato nejdůležitější skupina přestála nejhorší rok hospodářské krize a mezi lety 2007-2010 vzrostla o 2,4 % (růst ČR 2,9 %). Naopak největší propad nastal u nezatříděných komodit (-27,5 %, ČR +258 %) a tržních výrobků tříděných hlavně podle materiálu (-11 %, ČR - 13 %).

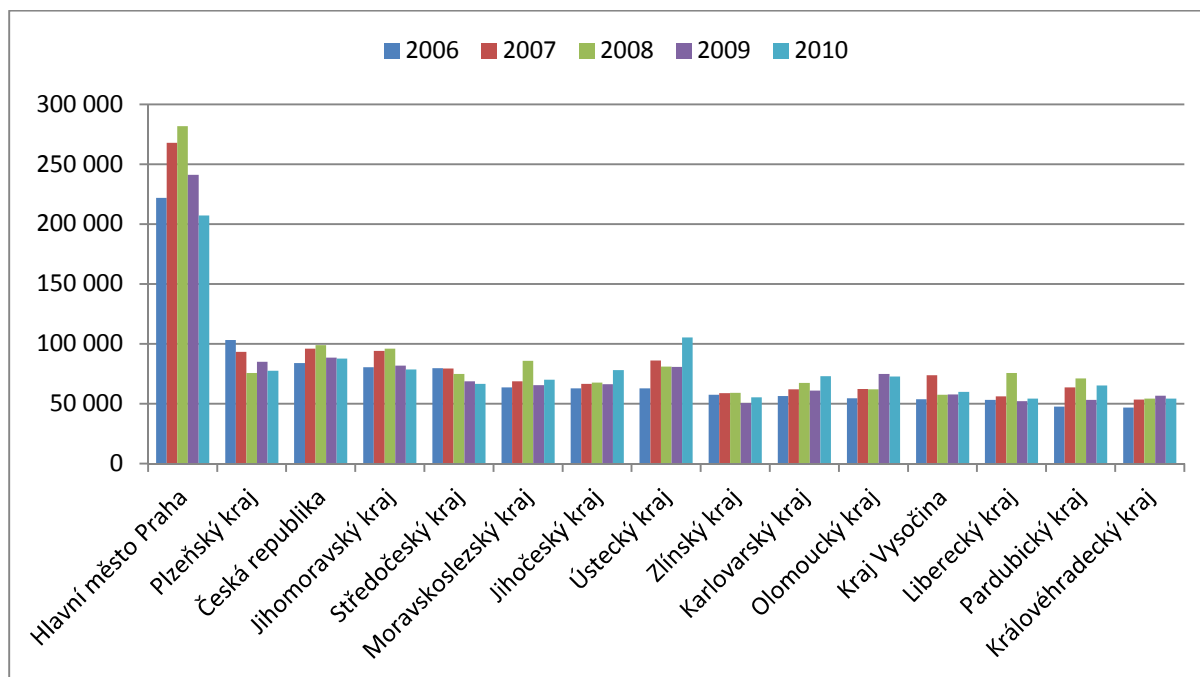
Graf 42 Vývoz z Královéhradeckého kraje a ČR podle skupin výrobků (2007, 2010)

Zdroj dat: ČSÚ

4.5 Investice a investiční prostředí

Investice a investiční prostředí jsou jedním z důležitých faktorů ekonomického růstu a konkurenceschopnosti regionu, jelikož ovlivňují rozvoj území, zaměstnanost, produktivitu práce, přispívají k zakládání nových podnikatelských subjektů, tvoří kolem sebe systém dodavatelско-odběratelských vztahů, mají vliv na velikost výstupu a exportu. Investice je možné měřit různými ukazateli, přičemž jedním z nich je tvorba hrubého fixního kapitálu (TFHK) jako makroekonomického ukazatele zachycujícího celkové investice v národním hospodářství. Investice je možné analyzovat také z hlediska typu investora nebo místa, odkud investice pochází (domácí nebo zahraniční investice). Zahraniční investice jsou obecně odrazem důvěry zahraničních investorů v domácí ekonomiku a její perspektivní budoucí vývoj. Investiční prostředí pak charakterizuje struktura existujících a připravených průmyslových zón a také počet a míra regenerace brownfields v kraji.

Ukazatel TFHK představuje hodnotu pořízeného hmotného i nehmotného produktivního investičního majetku sníženou o hodnotu jeho prodeje a bezúplatného předání. Tvorba a dynamika růstu TFHK je předpokladem vyšší tvorby HDP a růstu výkonnosti ekonomiky. V Královéhradeckém kraji se TFHK v letech 2006 - 2010 zvýšila z 25,7 mld. Kč na 30 mld. Kč v běžných cenách, tj. o 16,8%. Královéhradecký kraj se tak podílel na celkové TFHK v ČR 3,3% (třetí nejhorší hodnota v mezikrajském srovnání) a zvýšil tak svůj podíl na celorepublikové TFHK z podílu 3% v roce 2006, tj. o 0,3 p.b.. TFHK na obyvatele v Kč se zvýšil ze 46861 Kč v běžných cenách v roce 2006 na 54243 Kč v roce 2010, tj. o 15,7%. V mezikrajském srovnání se Královéhradecký kraj v letech 2006-2010 umístil na posledním místě, kromě roku 2009, kdy obsadil 11. pozici.

Graf 43 Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele v regionech České republiky v Kč (2006-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Průmyslové zóny a brownfields⁴

Průmyslové zóny spolu s obchodně-správními zónami představují v současnosti důležitý aspekt hospodářsko-sociálního růstu regionů. Jde především o vytváření nových pracovních míst, rozvoj subdodavatelských činností, rozvoj stávajících drobných výrobních podniků, příliv kapitálu a nových progresivních technologií za plného respektování a vztahu k ochraně životního prostředí a jejich optimální lokalizace v rámci sídelní struktury. Vybraných rozvojových ploch pro průmysl je k dispozici celkem 47.

Problematika regenerace a revitalizace dosud nevyužívaných a chátrajících zemědělských nebo průmyslových objektů a jiných areálů, je stále aktuální. Jedná se ve velké míře o nefunkční, často rozlehlé a zdevastované, většinou i ekologicky zatížené objekty a prostory bývalých továrních celků, vojenských areálů apod. Regenerace a revitalizace těchto areálů a objektů za účelem jejich nabídky potenciálním investorům vyžaduje nemalé finanční částky, které jsou víceméně nad finančními možnostmi jejich majitelů. V současné době je v Královéhradeckém kraji k dispozici 39 brownfields připravených pro rekonstrukci nebo regeneraci.

Klastry

Klaster je soubor regionálně propojených společností (podnikatelů) a přidružených institucí a organizací - zejména institucí terciárního vzdělávání (vysokých škol, vyšších odborných škol) - jejichž vazby mají potenciál k upevnění a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Zúčastněné společnosti si navzájem konkurují, ale současně jsou nuceny řešit řadu obdobných problémů (vzdělávání zaměstnanců, přístup ke stejným dodavatelům, spolupráce s výzkumnými a vývojovými kapacitami,

⁴ Údaj dle Databáze investičních příležitostí Královéhradeckého kraje. Dostupné na : <http://mapy.kr-kralovehradecky.cz/prumzony/>.

nedostatečné zdroje na výzkum apod.). Díky spolupráci v těchto oblastech mohou řadu svých omezení překonat a získat konkurenční výhodu, která se těžko napodobuje.

V Královéhradeckém kraji má sídlo nebo působí 6 klastrů:

- HRADECKÝ IT KLASTR
- OMNIPACK
- CZECH STONE CLUSTER
- KRÁLOVÉHRADECKÝ LESNICKO-DŘEVAŘSKÝ KLASTR
- CLUTEX
- NANOMEDIC

Přímé zahraniční investice

Přímá zahraniční investice odráží záměr rezidenta jedné ekonomiky (přímý investor) získat trvalou účast v subjektu, který je rezidentem v ekonomice jiné než ekonomika investora (přímá investice). Trvalá účast implikuje existenci dlouhodobého vztahu mezi přímým investorem a přímou investicí a významný vliv na řízení podniku. Přímá zahraniční investice se skládá z podílu na základním kapitálu (vklad nerezidenta do základního (vlastního) kapitálu společnosti), dále z reinvestovaného zisku (podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend) a ostatního kapitálu, zahrnujícího úvěrové vztahy s přímým investorem (přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině).

Tab. 24 Přímé zahraniční investice v krajích ČR (2007-2010)

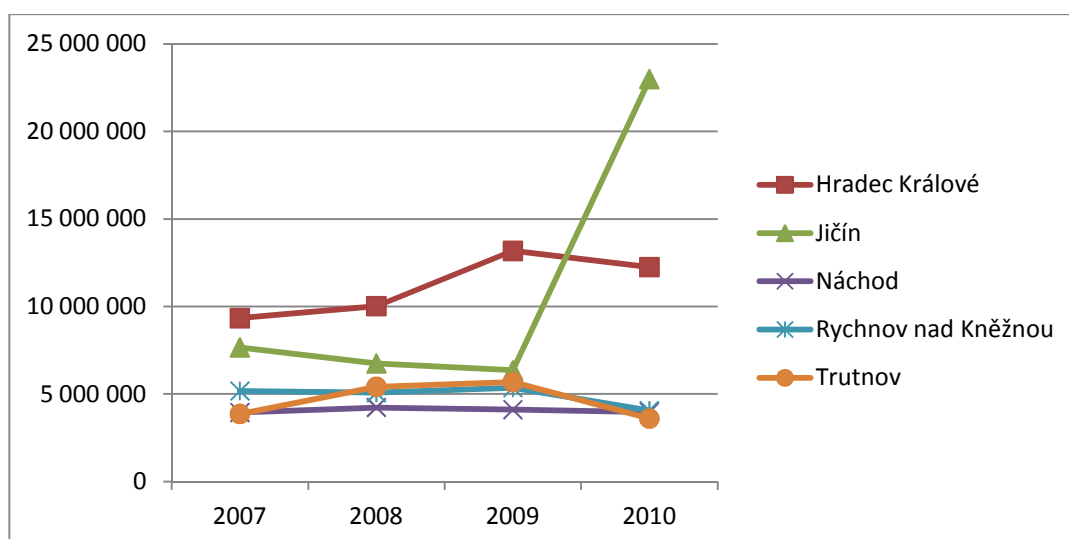
Název	Celkem v mlrd. Kč				Podíl v %			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Hlavní město Praha	1 049,1	1 169,6	1 185,3	1 254,7	51,6%	53,4%	51,3%	52,1%
Středočeský kraj	231,3	231,8	273,9	247,6	11,4%	10,6%	11,9%	10,3%
Moravskoslezský kraj	164,5	162,6	172,7	167,2	8,1%	7,4%	7,5%	6,9%
Jihomoravský kraj	83,4	98,8	133,5	156,3	4,1%	4,5%	5,8%	6,5%
Ústecký kraj	104,8	103,9	103,9	104,3	5,2%	4,7%	4,5%	4,3%
Jihočeský kraj	71,1	79,5	83,1	84,6	3,5%	3,6%	3,6%	3,5%
Plzeňský kraj	59,2	60,5	71,4	74,9	2,9%	2,8%	3,1%	3,1%
Liberecký kraj	52,7	60,6	58,4	62,4	2,6%	2,8%	2,5%	2,6%
Pardubický kraj	40,4	46,7	39,5	56,2	2,0%	2,1%	1,7%	2,3%
Kraj Vysočina	63,8	53,4	58,3	52,5	3,1%	2,4%	2,5%	2,2%
Královéhradecký kraj	30,0	31,5	36,1	48,8	1,5%	1,4%	1,6%	2,0%
Zlínský kraj	36,8	38,4	39,5	48,6	1,8%	1,8%	1,7%	2,0%
Olomoucký kraj	27,1	32,2	33,4	30,5	1,3%	1,5%	1,4%	1,3%
Karlovarský kraj	17,9	20,0	22,2	21,0	0,9%	0,9%	1,0%	0,9%
ČR celkem	2 032,1	2 189,5	2 311,2	2 409,6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zdroj: ČNB

Důležitá je schopnost regionu přilákat přímé zahraniční investice (PZI), umožnit podnikům regionu se synergicky napojit na PZI a využít ji pro svůj rozvoj a v neposlední řadě je žádoucí zajistit, aby docházelo k reinvestici zisku z PZI, a to opět v regionu. Naproti tomu, že absolutní objem PZI měl v období 2007 až 2010 mírně rostoucí tendenci, tak v mezikrajském srovnání se jedná o 4. nejnížší hodnoty. Objem reinvestované zisku v poměru k objemu PZI se v regionu se snižuje; nejmarkantnější propad mezi roky 2009 a 2010 o 12,7 %. Do Královéhradeckého kraje plynula v letech 2007-2010 průměrně pouze 1,6% objemu všech přímých zahraničních investic realizovaných v České republice (11. pozice v mezikrajském srovnání).

Rozbor vývoje přímých zahraničních investic na nižších administrativních úrovních Královéhradeckého kraje ukazuje na vnitřní rozdíly mezi jednotlivými okresy. Ve sledovaném období byly realizovány nejnížší objem v okresech Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Růstový trend lze zaznamenat u okresu Hradec Králové, nejvyšší dynamiku však pravděpodobně v souvislosti s rozvojem průmyslových zón vykazuje okres Jičín (růst o 15,3 mld. Kč).

Graf 44 Přímé zahraniční investice v okresech Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2007-2010)

Zdroj dat: ČNB

Dále je třeba zmínit aktivity agentury CzechInvest při lákání a aftercare domácích i zahraničních investorů v České republice. Následující tabulka ukazuje projekty Czechinvestu, týkající se domácích i zahraničních investic do zpracovatelského průmyslu, technologických center a center sdílených služeb, u kterých investor souhlasil se zveřejněním podrobností o svém projektu nebo získal investiční pobídky. Součástí uvedeného přehledu nejsou investice nevýrobního charakteru či privatizační projekty a nelze je tedy považovat za informaci o celkovém přílivu přímých zahraničních investic do České republiky (tyto souhrnné údaje poskytuje ČNB). V Královéhradeckém kraji bylo v období 1993-2011 realizováno 4,3% všech projektů (9. pozice), v objemu 31,7 mld. Kč (9. pozice), které vytvořily celkem 11463 pracovních míst (9. pozice). Průměrná hodnota investice řadí kraj na 7. místo v mezikrajském srovnání.

Tab. 25 Investiční projekty agentury CzechInvest 1993 - 2011

Kraj	Počet projektů	%	Výše investice (mld. Kč)	%	Pracovní místa	%
Karlovarský kraj	22	1,2%	10,3	1,4%	2 049	0,9%
Jihočeský kraj	62	3,4%	22,7	3,2%	7 187	3,1%
Zlínský kraj	99	5,5%	26,2	3,7%	6 154	2,7%
Hl. m. Praha	80	4,4%	26,9	3,8%	15 735	6,9%
Liberecký kraj	67	3,7%	28,7	4,0%	7 366	3,2%
Královéhradecký kraj	78	4,3%	31,7	4,4%	11 463	5,0%
Pardubický kraj	77	4,3%	33,1	4,6%	12 884	5,6%
Plzeňský kraj	132	7,4%	34,5	4,8%	14 768	6,5%
Olomoucký kraj	112	6,2%	35,7	5,0%	13 146	5,8%
Kraj Vysočina	70	3,9%	39,9	5,6%	9 533	4,2%
Jihomoravský kraj	320	17,8%	61,4	8,6%	31 863	14,0%
Moravskoslezský kraj	243	13,5%	102,9	14,4%	28 004	12,3%
Ústecký kraj	199	11,1%	123,0	17,2%	30 744	13,5%
Středočeský kraj	237	13,2%	138,3	19,3%	37 483	16,4%
ČR celkem	1798	100,0%	715,2	100,0%	228380	100,0%

Zdroj: CzechInvest (2011)

5. Věda, výzkum, vývoj a inovace

S tím jak Česká republika ztrácí konkurenční výhodu v podobě nízkých mzdových nákladů, stoupá důležitost přechodu na výzkumně a inovačně intenzivní ekonomiku (někde se také mluví o znalostní ekonomice). Tato by měla být více tažena sofistikovanější pracovní silou, konkurenceschopným výzkumným sektorem a podnikovou sférou umístěnou na důležitějších pozicích v hodnotových řetězcích. Důležitým faktorem je také vzájemná komunikace a spolupráce subjektů inovačního systému, a to především na mezioborové bázi. Královéhradecký kraj nepatří k driverům výzkumného a inovačního sektoru (VaV) ekonomiky České republiky. O to více je vidět snaha o soustředění se na perspektivní obory, ať už v důsledku historické tradice nebo potenciálu buď toho kterého akademického sektoru nebo firemního odvětví, které mohou zajistit konkurenceschopnost klíčových hráčů regionálního inovačního systému do budoucnosti.

Výzkumný a inovační profil regionu je obvykle reprezentován několika zásadními a pro region progresivními odvětvími, do kterých se soustředí kapacity výzkumné a aplikační sféry a které generují nejvíce výzkumných a inovačních výsledků. Královéhradecký kraj dále prohlubuje odvětvovou analýzu a zaměřuje se 6 odvětví, která jsou v Královéhradeckém kraji progresivní z hlediska výzkumu, vývoje a inovací. Jedná se o biomedicínu, textilní průmysl, ICT, strojírenství a automotive, potravinářství a zemědělství a posledním je energetika a obnovitelné zdroje.

5.1 Strategické řízení regionálního inovačního systému

Královéhradecký kraj má zpracovanou Regionální inovační strategii na léta 2010-2015. Tato je naplňována dvouletými akčními plány. Páteří strategie jsou čtyři základní prioritní směry. První je efektivní využití kapacit a potenciálu institucí sekundárního a terciálního vzdělávání. Druhou je vytváření podmínek pro spolupráci v oblasti novací. Třetí prioritou je posilování výkonnosti progresivních odvětví v kraji. Čtvrtou prioritou je rozvoj inovačního prostředí pomocí poradenských služeb, networkingu a publicity.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace Královéhradeckého kraje (RVVI), která má status komise Rady Královéhradeckého kraje, plní funkci koordinačního, poradního a iniciativního orgánu krajské samosprávy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Jejím cílem je podporovat a rozvíjet inovační potenciál v kraji. Spojuje pohledy veřejné správy, partnerů, hospodářské komory, významných podniků, škol a dalších vzdělávacích zařízení a výzkumných institucí. Rada pro výzkum, vývoj a inovace je složena ze zástupců regionálních subjektů zabývajících se inovačními procesy.

V roce 2010 zřídil Královéhradecký kraj Regionální inovační fond Královéhradeckého kraje jako finanční nástroj na podporu financování aktivit výzkumu, vývoje a inovací v regionu. Fond rozděluje prostředky pomocí veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích. Dvě výzvy byly vyhlášeny na tzv. inovační vouchery, kdy si malé a střední podniky se sídlem v Královéhradeckém kraji žádaly o dotaci na nákup služeb u výzkumných organizací v Královéhradeckém kraji. Celkem bylo v první výzvě podpořeno 11 projektů spolupráce za cca 1,5 mil. Kč. Druhá výzva na inovační vouchery byly obsahově a časově koordinována s Libereckým krajem. Podniky z Královéhradeckého kraje mohly nakupovat služby u výzkumných organizací nejenom v Královéhradeckém, ale také v Libereckém kraji. V rámci této výzvy byly podpořeny 4 projekty spolupráce za cca 0,5 mil. Kč.

Dalším prvkem přispívajícím k rozvoji inovačních systémů jsou technologické a vědeckotechnické parky. Dle údajů SVTP5 operují v Královéhradeckém kraji dvě takové instituce (Technologické centrum Hradec Králové, CTTV – INOTEX, Dvůr Králové n.L.).

5.2 Organizační struktura

Z celkového počtu 135 996 ekonomických subjektů, registrovaných k 30.6.2012 v Královéhradeckém kraji, je celkem 42 subjektů (0,03 %) s převažující činností CZ-NACE 72 Výzkum a vývoj a 375 subjektů (0,28 %) s činností CZ-NACE 72 Výzkum a vývoj, registrovanou jako vedlejší/doplňkovou.

Struktura oborů podniků s převažující VaV činností je tvořena převážně ostatním výzkumem a vývojem v oblasti přírodních a technických věd a výzkumem a vývojem v oblasti biotechnologií .

Tab. 26 Subjekty s registrovanou převažující činností CZ-NACE 72 Výzkum a vývoj v Královéhradeckém kraji

Název firmy	Obec	IČ	CZ-NACE převažující	Počet zaměstnanců
Inotex, s.r.o.	Dvůr Králové nad Labem	47451963	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	50 - 99
Výzkumný a šlechtitelský Ústav ovocnářský Holovousy, s.r.o.	Holovousy 1, p. Hořice	25271121	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	50 - 99
Generi Biotech, s.r.o.	Hradec Králové	63221667	Výzkum a vývoj v oblasti biotechnologie	25 - 49
Hradecký IT klastr	Hradec Králové	75155320	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	25 - 49
Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové	Hradec Králové	00084018	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	10 - 19
Hvězdárna v Úpici	Úpice	00371912	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	10 - 19
Innomia, a.s.	Jaroměř	27498409	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	6 - 9
AB Pharma, s.r.o.	Hradec Králové	27533930	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	1 - 5
Archeologická služba, s.r.o.	Hradec Králové	27482529	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	1 - 5
FMV - Design, s.r.o.	Horní Maršov	28773543	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	1 - 5
Společnost pro podporu využití obnovitelných energetických zdrojů země o.p.s.	Horní Maršov	25427521	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	1 - 5
PharmTest, s.r.o.	Hradec Králové	64792803	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd	1 - 5
Česká Vědecko-Technická Společnost Obchodu	Náchod	15046052	Výzkum a vývoj v oblasti společenských a humanitních věd	
Elzotep z., s.p.o.	Nepolisy	72551771	Výzkum a vývoj v oblasti technických věd	

⁵ Společnost vědeckotechnických parků ČR (<http://www.svtp.cz>)

Euromobilita, s.r.o.	Rohoznice	28184564	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd
Glass-studio, s.r.o. v likvidaci	Hradec Králové	45537992	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd
Medi plus, s.r.o.	Hradec Králové	25917005	Ostatní výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd

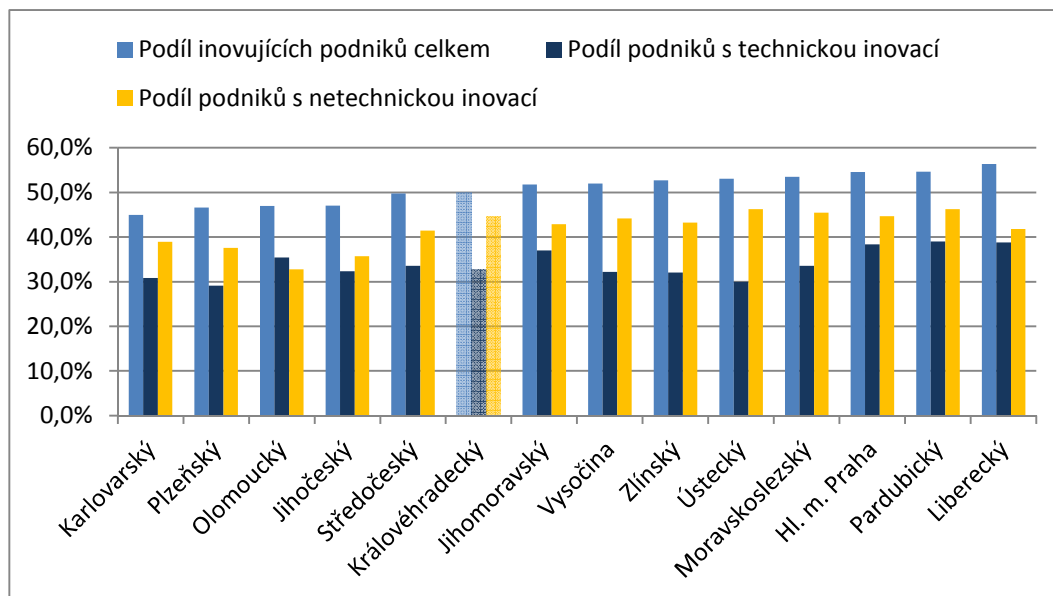
Poznámka: Přehled nezahrnuje podnikatele – fyzické osoby.

Zdroj: ČSÚ

Ne všechny podniky vyvíjejí výzkumné nebo inovační aktivity. Na území České republiky se ve sledovaném období zabývalo inovačními aktivitami 51,7% podniků z celkového počtu ekonomicky aktivních podniků v období 2008–2010. Ve srovnání s předchozí sledovaným obdobím 2006–2008 došlo ke snížení inovačních aktivit podniků ČR o 4,3 procentního bodu.

Na území Královéhradeckého kraje realizovalo ve sledovaném období inovační aktivity 50,1% podniků, což představuje v mezikrajském srovnání 9. pozici. Technickými inovacemi se zabývalo 32,7% podniků (8. pozice) a netechnickými pak 44,6% (5. pozice).

Graf 45 Inovační aktivita podniků v Královéhradeckém kraji (2008-2010)

Poznámka: Vyjádřeno jako podíl inovujících podniků na celkovém počtu podniků v kraji

Zdroj dat: ČSÚ

V Královéhradeckém kraji má sídlo nebo působí celkem 10 výzkumných organizací, z čehož 4 jsou detašovaná pracoviště veřejných výzkumných institucí, 4 mají statut vysoké školy, 1 fakultní nemocnice a 1 obchodní společnosti splňující však definici výzkumné organizace dle legislativy Evropské unie. Ze zaměření organizací vyplývá dominance oborů medicíny, farmacie, zemědělství, potravinářství, pedagogiky a ICT.

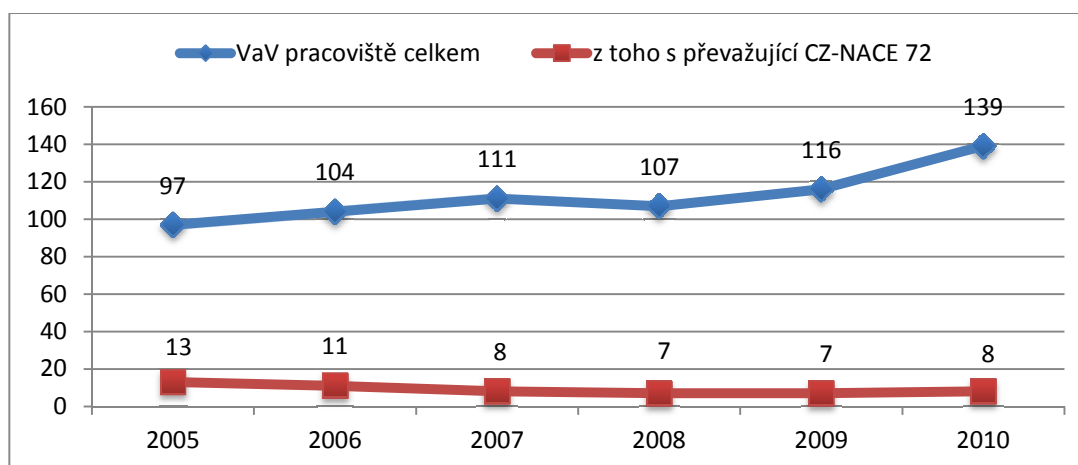
Tab. 27 Výzkumné organizace působící v Královéhradeckém kraji

	Název
1	Univerzita Hradec Králové a její fakulty
2	Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové
3	Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové
4	Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové
5	Fakultní nemocnice v Hradci Králové
6	Výzkumný ústav šlechtitelský a ovocnářský Holovousy s.r.o.
7	Státní ústav radiální ochrany, v. v. i. – pobočka Hradec Králové
8	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i. – výzkumná stanice Opočno
9	Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i. – pracoviště Kostelec nad Orlicí
10	Mikrobiologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. - detašované pracoviště Nový Hrádek

Zdroj: IS VaV

V rámci statistického šetření je pravidelně zjišťován počet VaV pracovišť v rámci všech právnických a fyzických osoby, které provádějí výzkum a vývoj (systematickou tvůrčí práci konanou za účelem získání nových znalostí nebo jejich využití v praxi) na území ČR jako svoji hlavní (CZ–NACE 72 – výzkumná pracoviště) nebo vedlejší ekonomickou činnost, a to bez ohledu na počet jejich zaměstnanců, sektor nebo odvětví (CZ–NACE), ve kterém působí. Počet těchto pracovišť má v Královéhradeckém kraji rostoucí trend; ve sledovaném období vzrostl z 97 na 139.

Z hlediska vědních oborů jsou nejvíce zastoupeny technické vědy (61,9 %) a přírodní vědy (16,5 %). Zemědělské vědy se na počtu pracovišť podílejí 8,6%, humanitní vědy 4,3 % a sociální vědy 1,4 %. Technické vědy ovšem nejsou významně zastoupeny ve struktuře výzkumných organizací. Naopak lékařským vědám, které dominují struktuře výzkumných organizací v kraji, odpovídá 7,2% podíl na počtu pracovišť VaV. Z toho lze usuzovat na jistou disproporci ve struktuře výzkumné základny a aplikačního sektoru co do počtu VaV pracovišť. Je třeba si ale uvědomit, že počet pracovišť ještě nic nevyovídá o rozsahu a kvalitě výzkumných výsledků nebo výši tržeb za inovované produkty a služby.

Graf 46 Počet VaV pracovišť v Královéhradeckém kraji (2005-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 28 Pracoviště VaV podle vědních oblastí v KHK (2005-2010)

vědní oblast	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Technické vědy	66	72	79	78	82	86
Přírodní vědy	12	10	14	13	14	23
Zemědělské vědy	5	4	4	3	5	12
Lékařské vědy	6	12	9	8	8	10
Humanitní vědy	2	1	2	2	5	6
Sociální vědy	6	5	3	3	2	2

Zdroj: ČSÚ

5.3 Výdaje na výzkum a vývoj

V mezikrajském srovnání za sledované období se kraj pohyboval objemem výdajů na VaV průměrně na 10. pozici. V roce 2010 se na celkovém objemu výdajů na VaV České republiky nejvíce podílelo Hlavní město Praha (35,6%), Středočeský kraj (20,2%) a Jihomoravský kraj (14,2%). Královéhradecký kraj pak 2,7% (10. pozice). Nejméně pak Karlovarský kraj s podílem 0,2%. Výdaje na výzkum a vývoj v Královéhradeckém kraji rostly meziročně v období 2006-2007 a 2008-2009. Mezi roky 2009-2010 došlo ale k poklesu výdajů, podobně jako u dalších třech krajů ČR. Mezi roky 2005-2010 vzrostly v kraji výdaje na VaV o 34%. Nejvíce vzrostly v Plzeňském (o 103%) a Jihomoravském kraji (o 80,7%). Nejméně pak ve Zlínském kraji (o 15%) a na Vysočině (o 5,1%).

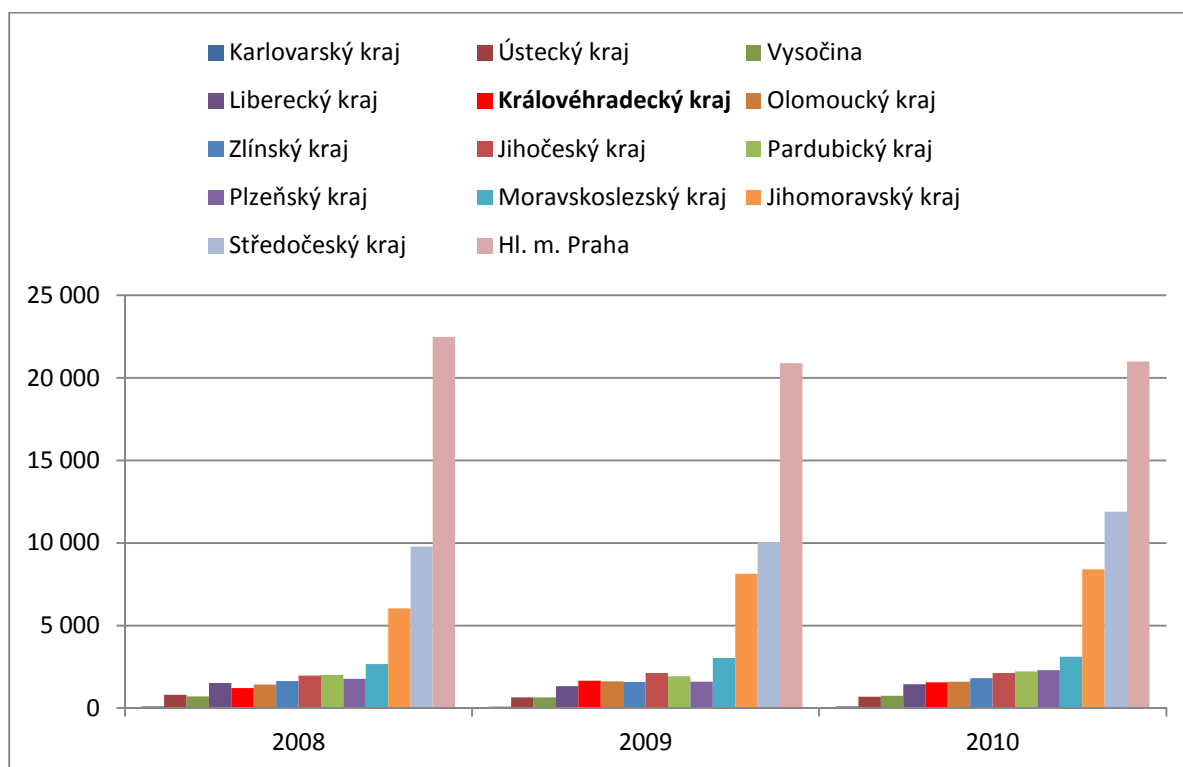
Tab. 29 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v mil. Kč (2005-2010)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% 2010
Hl. m. Praha	15 835	19 186	22 914	22 481	20 906	20 998	35,6%
Středočeský kraj	8 561	8 525	10 560	9 782	10 051	11 900	20,2%
Jihomoravský kraj	4 654	5 057	5 726	6 047	8 127	8 411	14,2%
Moravskoslezský kraj	2 182	5 535	2 765	2 661	3 030	3 114	5,3%
Plzeňský kraj	1 130	1 334	1 394	1 767	1 599	2 295	3,9%
Pardubický kraj	1 632	1 932	2 018	2 002	1 939	2 228	3,8%
Jihočeský kraj	1 610	1 713	1 787	1 967	2 123	2 116	3,6%
Zlínský kraj	1 571	1 646	1 721	1 633	1 583	1 809	3,1%
Olomoucký kraj	1 372	1 328	1 511	1 433	1 620	1 599	2,7%
Královéhradecký kraj	1 169	985	1 268	1 213	1 651	1 568	2,7%
Liberecký kraj	1 110	1 483	1 312	1 517	1 329	1 449	2,5%
Vysočina	707	517	538	698	646	743	1,3%
Ústecký kraj	589	588	692	808	652	696	1,2%
Karlovarský kraj	76	71	78	98	92	106	0,2%

Zdroj: ČSÚ

Z údajů vyplývá dlouhodobá dominance Hlavního města Praha, Středočeského kraje a Jihomoravského kraje. Dohromady tvoří výdaje subjektů z těchto krajů 70% všech výdajů na VaV v ČR.

Graf 47 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v mil. Kč (2008-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

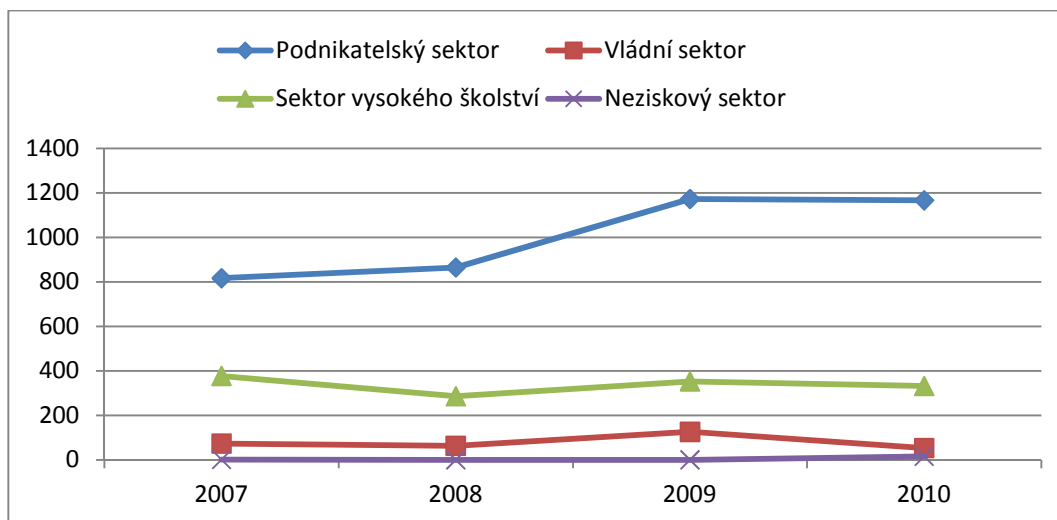
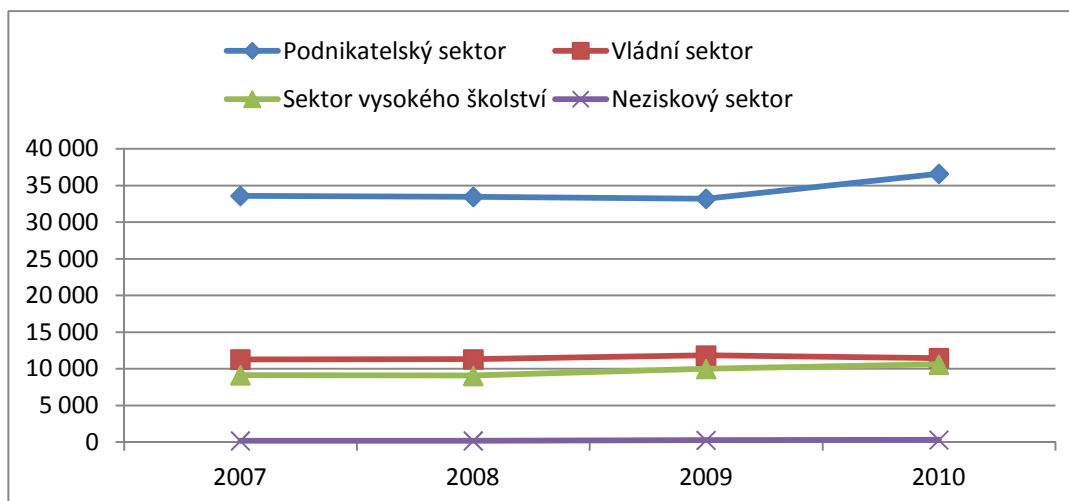
Následující grafy ukazují vývoj výdajů v sektoru podnikatelském⁶, vládním⁷, vysokém školství⁸ a neziskovém⁹. V Královéhradeckém kraji se na výdajích na VaV dlouhodobě nejvíce podílí podnikatelský sektor (74,4% ve 2010). Druhý nejvyšší je podíl vysokoškolského sektoru (21,1% ve 2010). Vládní sektor se podílel v roce 2010 3,3%. V rámci ČR je podíl podnikatelského sektoru také nejvyšší (62% v 2010). Na rozdíl od kraje je v ČR vyšší podíl vládního sektoru (19,4% v 2010), který je srovnatelný s podílem vysokoškolského sektoru (18% v 2010).

⁶ **Podnikatelský sektor** zahrnuje všechny firmy, organizace, instituce, zaměstnavatelé a ostatní osoby výdělečně činné, jejichž hlavní činností je výroba zboží nebo služeb (bez vysokoškolského sektoru a fakultních nemocnic) za účelem jejich prodeje široké veřejnosti za ekonomicky významnou cenu, a dále také soukromé nevýdělečné instituce, které výše zmíněným firmám, organizacím či institucím poskytují služby.

⁷ **Vládní sektor** zahrnuje vládní instituce s výjimkou veřejných vysokých škol a státních vysokých škol. Patří sem všechny veřejné výzkumné instituce, knihovny, hvězdárny, muzea, památkové ústavy, galerie a jiné ústřední a místní vládní instituce.

⁸ **Vysokoškolský sektor** zahrnuje univerzity, vysoké školy, vyšší odborné školy (veřejné, státní i soukromé) a fakultní nemocnice.

⁹ **Soukromý neziskový sektor** sloužící domácnostem zahrnuje soukromé instituce, včetně soukromých osob a domácností, jejichž primárním cílem není tvorba zisku, ale poskytovat netržní služby domácnostem (vyjmuty jsou organizace řízené institucemi v jiných sektorech). Patří sem sdružení výzkumných organizací, spolky, svazy, společnosti, kluby, hnutí či nadace.

Graf 48 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru provádění v Královéhradeckém kraji v mil. Kč (2007-2010)**Zdroj dat:** ČSÚ**Graf 49** Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru provádění v České republice v mil. Kč (2007-2010)**Zdroj dat:** ČSÚ

V roce 2010 se výdaje na základní výzkum v Královéhradeckém kraji podílely 14,2% na celkových výdajích na VaV v kraji (v ČR byl podíl výdajů na základní výzkum 26,9%). Podíl výdajů na aplikovaný výzkum byl 36,6% (v ČR pak 30,3%) a konečně výdaje na experimentální vývoj v kraji 49,2% (42,9% v ČR). Dle druhu výdajů převažují v kraji běžné výdaje (především mzdové, 57% běžných výdajů), podíl investičních výdajů se snižuje (4,6% v 2010). V ČR také převažují běžné výdaje (46% mzdové), podíl investičních výdajů od roku 2008 mírně roste (11,3% v 2010). Z hlediska vědních oborů mají v kraji nejvyšší podíl výdaje na technické vědy (50,8% v 2010, ČR 57,6%), dále lékařské vědy (20,9% v 2010, ČR 8,1%) a přírodní vědy (18,4% v 2010, ČR 24,4%).

Tab. 30 Výdaje na výzkum a vývoj podle vědních oblastí, druhu výdajů a typu VaV činnosti v Královéhradeckém kraji v mil. Kč

Výdaje na výzkum a vývoj		2005	2006	2007	2008	2009	2010
podle typu VaV činnosti	Základní výzkum	173	183	259	197	212	222
	Aplikovaný výzkum	567	362	485	580	614	574
	Experimentální vývoj	429	440	524	435	825	772
podle druhu výdajů	Běžné	987	899	1 051	1 106	1 550	1 496
	mzdové	457	408	546	585	793	853
	ostatní běžné	530	491	505	521	757	643
	Investiční výdaje	182	86	217	107	101	73
podle vědních oblastí	Přírodní vědy	77	41	77	58	65	288
	Technické vědy	449	511	690	790	1 037	796
	Lékařské vědy	277	328	396	307	369	328
	Zemědělské vědy	272	59	60	21	78	60
	Sociální vědy	78	45	41	31	38	50
	Humanitní vědy	17	2	4	5	64	45

Zdroj: ČSÚ

5.4 Výsledky výzkumu, vývoje a jejich komerční využití

V Královéhradeckém kraji je k 30.12.2010 68 platných patentů. Celkem bylo v roce 2010 podáno 26 přihlášek, z čehož 10 byl udělen patent (38%).

Tab. 31 Patentová statistika Královéhradeckého kraje (2010)

Kraj, okresy	Podané patentové přihlášky		Udělené patenty		Patenty platné k 31.12.2010	
	celkem	z toho High-tech	celkem	z toho High-tech	celkem	z toho High-tech
Královéhradecký kraj	26	1	10	1	68	1
Hradec Králové	12	-	2	-	17	-
Jičín	4	1	2	-	6	-
Náchod	8	-	4	1	25	1
Rychnov nad Kněžnou	2	-	2	-	17	-
Trutnov	0	-	-	-	2	-

Zdroj: ČSÚ

Ve sledovaném období bylo nejvíce inovací realizováno v technických a přírodních vědách. V technických vědách bylo také podáno nejvíce patentových přihlášek a prodáno nejvíce služeb nebo výsledků VaV. Většina výše uvedených aktivit byla realizována podnikatelským sektorem.

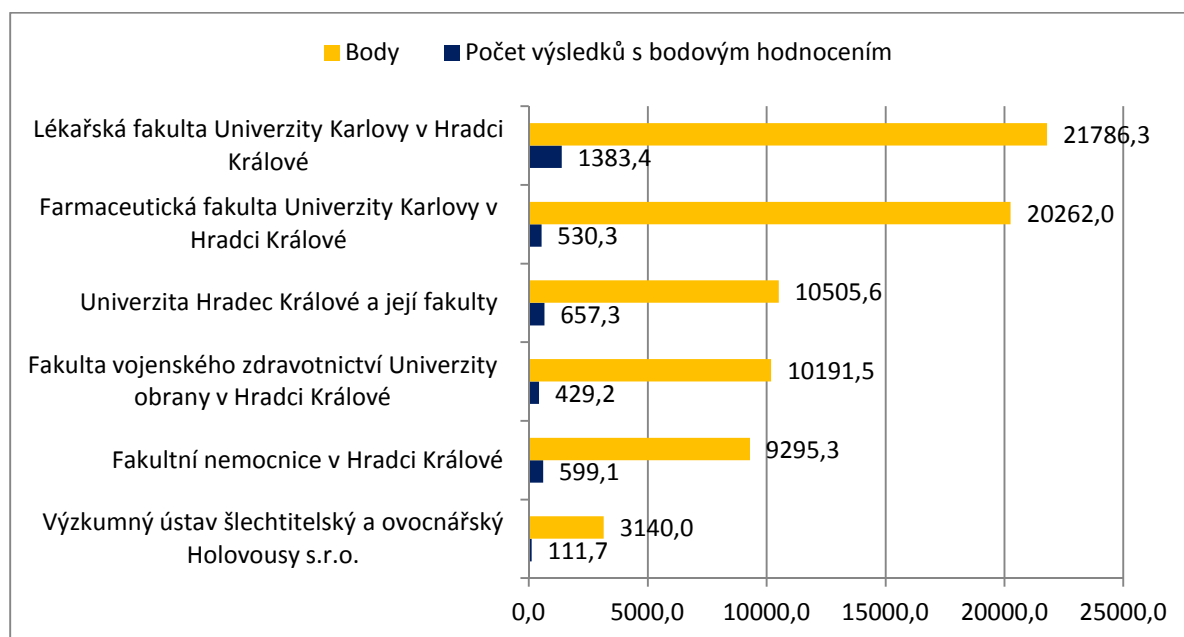
Tab. 32 Výsledky VaV v KHK dle vědních oblastí a sektorů provádění (2008-2010)

Vědní oblast / sektor provádění	inovace (počty pracovišť)			patentové nebo ost. přihlášky k předmětům průmysl. vlastnictví (počty pracovišť)			prodej služeb (výsledků) VaV jinému subjektu (počty pracovišť)		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Přírodní vědy	7	8	15	2	1	4	5	3	5
Technické vědy	68	69	75	15	17	16	12	18	14
Lékařské vědy	8	8	9	3	4	4	2	1	1
Zemědělské vědy	1	1	7	0	0	1	0	1	2
Sociální vědy	3	2	2	0	0	1	0	0	0
Humanitní vědy	0	1	2	0	0	1	1	1	2
Podnikatelský	78	81	100	18	20	22	19	23	22
Vládní	3	3	3	0	0	1	0	0	2
Vysokoškolský	5	5	7	2	2	4	1	1	0
Soukromý neziskový	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ČSÚ

Výsledky výzkumných organizací jsou zjišťovány na roční bázi. Každý VaV výstup je přesně specifikován a má přiděleno bodové ohodnocení pro daný rok. Součet za organizace se následně násobí stanovenou hodnotou jednoho bodu v Kč. Výsledný finanční obnos poté obdrží daná výzkumná organizace ze státního rozpočtu jako tzv. institucionální podporu. Z hlediska výzkumných bodů dominuje Královéhradeckému kraji biomedicína. Medicínsko-farmaceutické výzkumné organizace vygenerovaly v roce 2010 přes 80% všech výsledků v kraji. Univerzita Hradec Králové se podílela 14 % a Výzkumný ústav šlechtitelský a ovocnářský Holovousy, s.r.o. pak 4,2%.

Graf 50 Hodnocení výsledků výzkumných organizací v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj: IS VAV

5.5 Lidské zdroje ve výzkumu, vývoji a inovacích

Přepočtený počet VaV zaměstnanců na celé úvazky má od roku 2007 v kraji rostoucí trend. V roce 2010 se Královéhradecký kraj podílel na celkovém počtu VaV zaměstnanců 3,5% (9. pozice v mezikrajském srovnání). Počet výzkumných pracovníků nemá v kraji jednoznačný trend. V roce 2010 byl podíl kraje na celkovém počtu výzkumných pracovníků ČR 2,7%, což také odpovídá 9. pozici v mezikrajském srovnání.

Tab. 33 Zaměstnanci (přepočtené osoby - FTE) ve výzkumu a vývoji podle krajů (2007-2010)

Kraj	2007	2008	2009	2010	2010 v %
Česká republika	49 193	50 809	50 962	52 288	100,0%
Hl. m. Praha	21176	20 943	19 747	19 963	38,2%
Jihomoravský kraj	6205	7 501	8 387	8 732	16,7%
Středočeský kraj	5056	5 176	5 230	5 325	10,2%
Moravskoslezský kraj	2759	2 931	3 191	3 459	6,6%
Pardubický kraj	2193	2 218	2 092	2 160	4,1%
Jihočeský kraj	1813	1 898	2 050	2 121	4,1%
Olomoucký kraj	2011	2 025	1 996	2 110	4,0%
Plzeňský kraj	1953	1 793	1 951	1 933	3,7%
Královéhradecký kraj	1453	1 447	1 750	1 807	3,5%
Zlínský kraj	1625	1 837	1 807	1 785	3,4%
Liberecký kraj	1432	1 423	1 270	1 338	2,6%
Ústecký kraj	842	798	736	769	1,5%
Vysočina	605	683	648	692	1,3%
Karlovarský kraj	70	136	107	94	0,2%

Poznámka: FTE = Přepočtené osoby na plnou pracovní dobu věnovanou výzkumným a vývojovým činnostem

Zdroj: ČSÚ

Tab. 34 Počet výzkumných pracovníků (přepočtené osoby - FTE) ve výzkumu a vývoji (2007-2010)

Kraj	2007	2008	2009	2010	2010 v %
Česká republika	27 877	29 785	28 760	29 226	100,0%
Hl. m. Praha	13125	13 454	12 076	12 087	41,4%
Jihomoravský kraj	3749	4 723	5 136	5 446	18,6%
Středočeský kraj	2763	3 025	2 889	2 888	9,9%
Moravskoslezský kraj	1536	1 632	1 835	1 817	6,2%
Olomoucký kraj	1042	1 073	1 016	1 101	3,8%
Pardubický kraj	1159	1 176	1 142	1 053	3,6%
Plzeňský kraj	721	742	886	992	3,4%
Zlínský kraj	726	824	816	832	2,8%
Jihočeský kraj	782	809	868	799	2,7%
Královéhradecký kraj	740	701	804	793	2,7%
Liberecký kraj	779	735	502	636	2,2%
Ústecký kraj	411	398	370	385	1,3%
Vysočina	305	387	358	340	1,2%
Karlovarský kraj	39	106	62	57	0,2%

Zdroj: ČSÚ

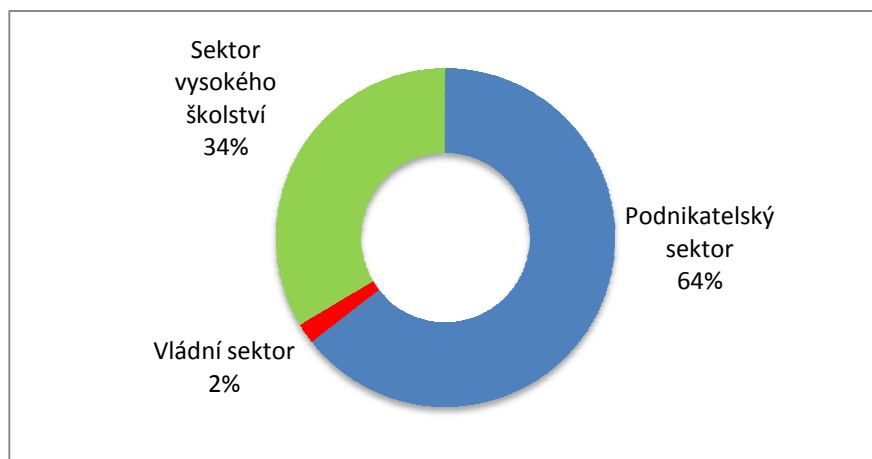
Z hlediska vědních oblastí jsou v kraji nejvíce zastoupeny technické vědy (46,4% v 2010), lékařské vědy (21,6% v 2010) a přírodní vědy (14,2%). Dle sektoru provádění byl v roce 2010 v Královéhradeckém kraji největší podíl výzkumných pracovníků v podnikatelském sektoru (64%) a sektoru vysokého školství (34%).

Tab. 35 Výzkumní pracovníci v Královéhradeckém kraji podle vědních oblastí (FTE)

Vědní oblast	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Technické vědy	202	238	348	372	430	368
Lékařské vědy	166	168	176	161	134	171
Přírodní vědy	111	57	84	64	64	112
Sociální vědy	58	86	70	75	77	79
Zemědělské vědy	170	76	48	12	68	33
Humanitní vědy	26	2	14	17	30	29

Zdroj: ČSÚ

Graf 51 Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji podle sektoru provádění v Královéhradeckém kraji (2010)

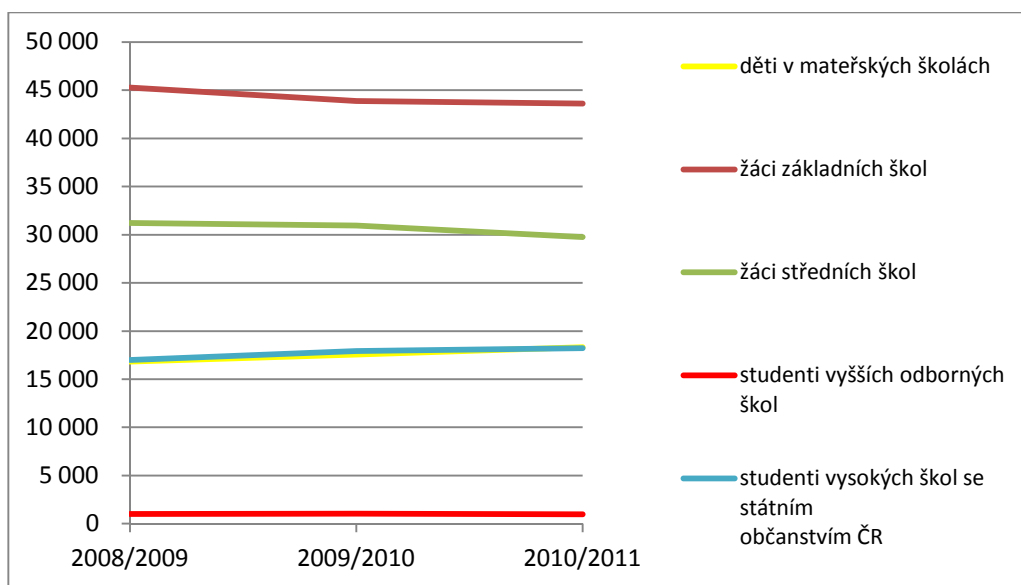
Zdroj dat: ČSÚ

6. Školství a vzdělávání

Vzdělávací soustava v Královéhradeckém kraji zahrnuje všechny typy vzdělávacích institucí. Počet žáků/studentů se odvíjí od demografických trendů a od situace v celé České republice, která je ovlivňována předpisy a podmínkami na celostátní úrovni, jakož i celorepublikovým (a částečně mezinárodním) kontextem ve sféře vzdělávání, ekonomiky a trhu práce. V této kapitole byly pro jeho aktuálnost a obsáhlost využity některé pasáže z dokumentu *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy KHK 2012 – 2016*.

Do návštěvnosti vzdělávacích institucí v rámci jednotlivých stupňů vzdělávacího systému v Královéhradeckém kraji se promítají výše zmíněné trendy. Jednak je to celkový demografický pokles, který se aktuálně projevuje zejména v počtu žáků základních a středních škol, oproti tomu však mírný nárůst počtu dětí v mateřských školách zapříčiněný mírným pozitivním demografickým výkyvem v posledních několika letech. Setrvalý nárůst vykazují počty vysokoškolských studentů, což je v souladu se současnými trendy a podporou vzdělanosti, která se významně soustředí na podporu vysokého školství.

Graf 52 Návštěvnost vzdělávacích zařízení v Královéhradeckém kraji v rámci školního roku mezi lety 2008 a 2011.

Zdroj dat: ČSÚ

6.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je institucionálně zajišťováno mateřskými školami, popř. je realizováno v přípravných třídách základních škol. V posledních letech prudce roste počet dětí v mateřských školách. V letech 2006 – 2010 se zvýšil celkový počet dětí v mateřských školách zřízených obcemi z 15 484 na 17 788, tedy o 2 304 dětí (+14,9%), a ve školách všech zřizovatelů z 15 856 na 18 308, tedy o 2 452 dětí (+15,5%). Tento trend je víceméně geograficky nezávislý na regionálním rozmístění. Spolu se stoupajícím počtem dětí v mateřských školách roste počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

6.2 Základní vzdělávání

V souladu s demografickým vývojem pokračuje průběžně úprava sítě základních škol v KHK. K 30. 9. 2008 se na území kraje nacházelo 231 základních škol zřizovaných obcemi (z toho jedna pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami), přičemž 102 škol mělo pouze ročníky 1. stupně. K 31. 12. 2011 se jednalo o 228 základních škol celkem, z toho 101 škol s ročníky pouze 1. stupně (včetně jedné školy dočasně mimo provoz). Ve stejném období došlo k poklesu počtu žáků základních škol zřizovaných obcemi o 1 827 žáků, tj. téměř o 4,3%. Za pozornost stojí, že v roce 2010 došlo ke změně dosavadního trendu na 1. stupni a počet žáků se opět začal zvyšovat – mezi roky 2010 a 2011 šlo o nárůst o 220 žáků (0,9%). Prozatím se jedná spíše o stabilizaci, v nejbližších letech lze však očekávat další nárůst žáků, neboť kopíruje situaci v mateřských školách.

V případě základních škol je jedním z ukazatelů pro úpravu počtu škol celkový počet žáků ve škole definovaný prostřednictvím minimálního průměrného počtu žáků na třídu. Pokud počet žáků poklesne pod hodnotu stanovenou právními předpisy, její existence je závislá na dofinancování chybějícího počtu žáků zřizovatelem. Takovýchto škol měl KHK k 30. 9. 2011 celkem 56, tj. 24,6% z celkového počtu, oproti 23,8% v roce 2008. Vzhledem k tomu, že síť škol může být optimalizována pouze na základě rozhodnutí zřizovatelů těchto právních subjektů, spočívá úloha KHK v metodické pomoci. Z pohledu kraje se nabízejí následující varianty řešení:

- změna organizace, tzn. snížení počtu tříd spojením ročníků na 1. stupni
- sloučení či splnutí s jinou základní školou
- zrušení školy bez náhrady
- zrušení 2. stupně s ponecháním 1. stupně

Vzhledem k poměrně vysokému počtu integrovaných žáků se speciálními vzdělávacími potřebami byly využity všechny dostupné možnosti k zajištění asistenčních služeb. Individuální integrace žáků se zdravotním postižením byla KÚ KHK podpořena finančním zajištěním 117 asistentů pedagoga pro rok 2008/2009. V důsledku trendu rostoucího počtu žádostí o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga se již v roce 2010/2011 jednalo o 152 asistentů pedagoga. Na péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami se rovněž podílelo 5 speciálních pedagogů (3 přepočtené úvazky) a psychologů při školských poradenských zařízeních, kteří byli financováni v rámci projektů VIP Kariéra a VIP Kariéra II.

Hlavními cíli pro rozvoj oblasti základního vzdělávání dle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016 jsou:

- metodická pomoc obcím při optimalizaci sítě škol
- podpora inkluzivního vzdělávání na základních školách – integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu, avšak pouze v případech, kdy toto začlenění bude žákům prospěšné a bude v souladu s § 16 školského zákona

6.3 Střední vzdělávání

V oblasti středního vzdělávání působilo k 1. 9. 2011 v Královéhradeckém kraji celkem 81 škol poskytujících střední vzdělání. Z tohoto počtu je 62 středních škol zřizováno KHK, zbývající jsou zřizovány jiným zřizovatelem (jiná fyzická a právnická osoba, obec, církev, MŠMT). 11 škol z celkového počtu 81 škol poskytujících střední vzdělání je zřizováno pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

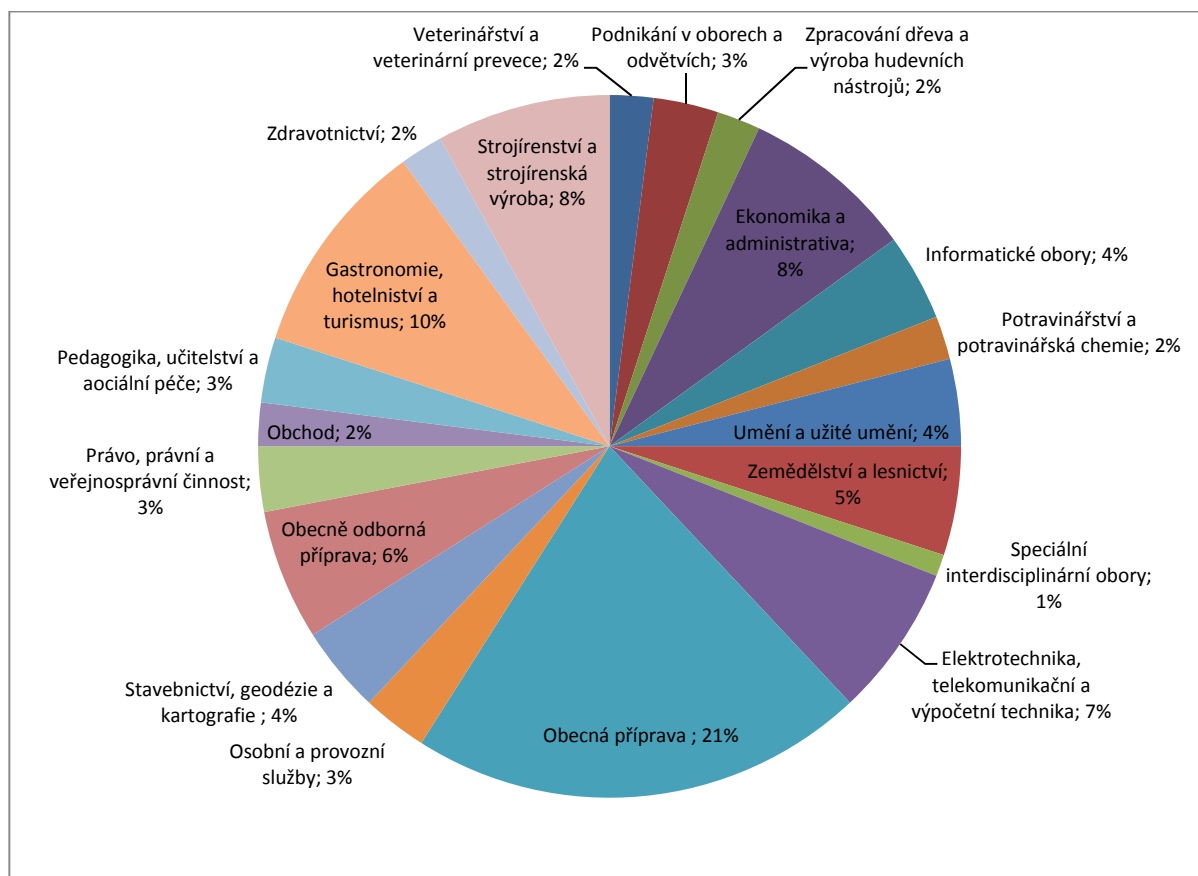
Ve středním vzdělávání dosahují absolventi škol následujících stupňů vzdělání:

- střední vzdělání
- střední vzdělání s výučním listem
- střední vzdělání s maturitní zkouškou

Střední vzdělávání je v současné době ovlivňováno negativním demografickým vývojem. Počet žáků vstupujících do středních škol několik let klesal a dále až do roku 2017 bude stagnovat. Následně dojde opět k mírnému nárůstu počtu žáků, kteří budou vycházet ze základních škol, nikdy však již nedosáhne původního maxima. Počet míst v 1. ročnících středních škol je stále neúměrně vysoký v porovnání s počty žáků přicházejících ze základních škol. V rámci přijímacího řízení pro školní rok 2011/2012 byl počet nabízených míst v 1. ročnících středních škol ve všech formách studia 12 203 (stav k 3. 2. 2011).

Již několik let probíhají v KHK v souvislosti s demografickým vývojem v oblasti středního školství optimalizační změny, které umožnily nejen snížení počtu právních subjektů – středních škol, ale zasáhly pozitivně i do oborové struktury. Snížily se počty míst v 1. ročnících gymnaziálních, lycejních oborů a čtyřletých i dvouletých (nástavbových) ekonomických oborů, částečně se snížila i roztržitost oborové struktury.

Graf 53 Oborová struktura žáků středních škol v Královéhradeckém kraji (včetně žáků nižšího stupně víceletých gymnázií) v Královéhradeckém kraji ve školním roce 2011/2012

Zdroj dat: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016

Trend posledních let je však stále takový, že žáků v maturitních oborech vzdělání přibývá na úkor žáků studujících obory vzdělání s výučním listem. I přes finanční podporu KHK směřovanou k žákům vybraných tříletých oborů vzdělání je stálý nedostatek uchazečů do těch oborů vzdělání, jejichž absolventi na trhu práce citelně chybí.

Dalším problémem je značně vysoké procento žáků – absolventů oborů vzdělání s výučním listem z celkového počtu všech absolventů učebních oborů, kteří nevstupují na trh práce, ale pokračují v nástavbovém maturitním studiu. Posuzujeme-li pouze denní studium, pak je jich téměř třetina (32,67%), což je vysoko nad doporučenou procentní hranici uvedenou v Dlouhodobém záměru vzdělávání ČR 2011 - 2015. Přetrvávajícím problémem je skutečnost, že někteří žáci nemají adekvátní studijní předpoklady odpovídající obtížnosti daného oboru vzdělání, pedagogové jim často musí přizpůsobovat např. rozsah učiva či rychlost výuky, a tím je negativně ovlivňováno vzdělávání zbývajících žáků ve třídě.

Hlavními cíli pro rozvoj oblasti středního vzdělávání v Královéhradeckém kraji dle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016 v současné době jsou:

- optimalizace sítě krajských škol a počtu míst na krajských středních školách v souladu s demografickým vývojem (s ohledem na rovnoměrné rozložení nabídky jednotlivých oborů vzdělání na území kraje a s ohledem na posílení ekonomické stability škol)
- optimalizace oborové struktury v krajských středních školách v souladu s potřebami trhu práce
- optimální nastavení poměru počtu míst v maturitních i nematuritních oborech vzdělání ve středních školách v souladu s DZ ČR 2011 - 2015 a odpovídající potřebám trhu práce v KHK
- optimální nastavení poměru počtu míst v maturitních oborech poskytujících všeobecné a odborné vzdělání ve středních školách v souladu s DZ ČR 2011 - 2015 a odpovídající potřebám trhu práce v KHK
- podpora škol, které vyučují obory vzdělání jako jediné v KHK a absolventi mají dobrou dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce
- pokračování v realizaci kurikulární reformy
- zavedení efektivních způsobů hodnocení kvality vzdělávání ve středních školách
- rovný přístup ke střednímu vzdělávání i pro handicapované jedince
- posílení realizace dalšího vzdělávání ve středních školách, zajištění návaznosti počátečního a dalšího vzdělávání
- efektivní spolupráce zřizovatele krajských škol i samotných škol se zaměstnavateli, krajskou pobočkou Úřadu práce ČR a dalšími institucemi ovlivňujícími trh práce
- zvýšení motivace a profesionality pedagogických pracovníků středních škol
- podpora grantové politiky středních škol
- podpora programů EU pro rozvoj středních škol
- efektivní spolupráce krajských škol se zřizovatelem a s KÚ KHK

6.4 Vyšší odborné vzdělávání

V oblasti vyššího odborného vzdělávání působilo k 1. 9. 2011 v Královéhradeckém kraji celkem 11 škol poskytujících vyšší odborné vzdělání. Z tohoto počtu je 9 dále VOŠ zřizováno KHK, zbývající 2 jsou zřizovány jiným zřizovatelem (jiná fyzická a právnická osoba). VOŠ poskytují terciární vzdělání a

všechny vznikly při středních školách. Jejich charakteristickým rysem je cílené zaměření na praktickou přípravu studentů pro jejich budoucí zaměstnání. Velmi často jsou tematicky, materiálně i personálně propojeny s vysokými školami, výrazná je i jejich spolupráce se zaměstnavateli.

Častým jevem je ukončení studia velké části studentů VOŠ již po 1. ročníku. U některých oborů je pozorován dlouhodobější výrazný pokles zájmu žáků o studium (částečně způsobený i demografickým vývojem), což by bez smysluplné transformace vyšších odborných škol mohlo vést až k jejich zániku.

Hlavní cíle pro rozvoj oblasti vyššího odborného vzdělávání dle Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje 2012 – 2016:

- stabilizace vyššího odborného vzdělávání
- zachování profílce a vysoké úrovně vyššího odborného vzdělávání
- posílení postavení absolventů VOŠ na trhu práce
- podpora prostupnosti vyššího odborného vzdělávání a bakalářského studia

6.5 Vysoké školství

V Královéhradeckém kraji sídlí jedna univerzita, svoje pobočky zde však mají i další vysoké školy. Nabídka vzdělávacích programů a oborů je tedy poměrně široká, stále zde však citelně chybí fakulta zaměřená vyloženě na technické obory, což má negativní dopad na trh práce a vědeckovýzkumný potenciál.

Univerzita Hradec Králové je veřejnou vysokou školou univerzitního typu a je jednou z nejvýznamnějších vzdělávacích a výzkumných institucí východočeského regionu. Vznikla k 1. září 2000 přejmenováním Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové (VŠP).

Univerzita je tvořena pěti součástmi: Pedagogickou fakultou, Filozofickou fakultou, Fakultou informatiky a managementu, Přírodovědeckou fakultou a Ústavem sociální práce. V současnosti studuje na univerzitě více než 9 tisíc studentů. Univerzita nabízí téměř 40 akreditovaných studijních programů a kolem 100 akreditovaných studijních oborů.

Dlouhodobými strategickými záměry univerzity jsou obohacování vnitřní struktury a investiční projekty. Ty jsou efektivně realizovány postupnou výstavbou univerzitního kampusu v areálu Na Soutoku. Objekt společné výuky doplnila na jaře roku 2008 dokončená nová budova s celkovou investicí 360 mil. Kč, ve které sídlí Fakulta informatiky a managementu. V další fázi plánuje univerzita výstavbu budovy přírodovědných oborů a objektu humanitních oborů s laboratořemi, které doplní a uzavřou střed vznikajícího areálu

Součástí činností Fakulty informatiky a managementu je výzkum a spolupráce s aplikovanou sférou, které se uskutečňuje především v rámci královéhradeckého sdružení firem činných v oblasti infomačních technologií, tzv. Hradecký IT klastr. Institut dalšího vzdělání, který je součástí fakulty, pořádá kurzy a školení pro instituce, firmy i jednotlivce.

Hlavním posláním Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové je zajišťování vysokoškolského vzdělávání a vědecké činnosti v oblastech náležejících do tradičního zaměření fakult filozofického směru. V těchto oblastech studuje na Filozofické fakultě kolem 1 000 studentů v bakalářském, magisterském a doktorském stupni.

Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové má v současné době vybudovanou pevnou pozici mezi ostatními fakultami vysokých škol v České republice. Posláním fakulty je vzdělávání podle akreditovaných učitelských i neučitelských studijních programů v oblasti humanitní, pedagogické, sociální, technické, tělovýchovné a umělecké. Absolventům je podle typu studijního programu udělován titul bakalář, magistr nebo doktor. Kromě toho může být na základě rigorózního řízení udělen titul doktor filozofie. Na fakultě studuje více jak 4 500 studentů zapsaných v bakalářských, magisterských i doktorských studijních programech, a to v prezenční i v kombinované formě studia. Kromě toho na fakultě studuje přibližně 1 700 účastníků různých forem celoživotního vzdělávání. Počty přijímaných studentů z celé České republiky neustále rostou, zájem však ve většině oborů překračuje kapacitní možnosti.

Ústav sociální práce je vysokoškolským ústavem Univerzity Hradec Králové. Založením ústavu získala Univerzita Hradec Králové konečnou podobu vysoké školy sdružující pět oborově specializovaných součástí. Ve všech oborech zajišťovaných ústavem studuje celkově téměř 600 studentů.

Přírodovědecká fakulta je nejmladší fakultou Univerzity Hradec Králové. Její akademickou obec tvoří studenti bakalářských studijních programů prakticky zaměřených na přírodovědné obory a na ně navazujících magisterských programů a dále vysokoškolští učitelé, kteří kromě výuky studentů vlastní fakulty zajišťují významnou součást přírodovědného vzdělání studentů Pedagogické fakulty a Filozofické fakulty UHK. Pro Pedagogickou fakultu zajišťuje výuku biologie, fyziky, chemie, informatiky, matematiky a oborových didaktik těchto předmětů u studentů učitelských studijních oborů, a to nejen v bakalářském a navazujícím magisterském, ale také v doktorském studiu.

V Hradci Králové působí též několik fakult jiných vysokých škol:

- Univerzita obrany – Fakulta vojenského zdravotnictví
- Univerzita Karlova v Praze – Lékařská fakulta v Hradci Králové
- Univerzita Karlova v Praze – Farmaceutická fakulta v Hradci Králové

Tyto fakulty působí v Hradci Králové již desítky let a mají tak stabilní pozici v rámci nabídky vzdělání v Královéhradeckém kraji. Jejich výsledky jsou však v celorepublikových statistikách obvykle zahrnuty pod mateřské univerzity, proto jejich hodnocení obvykle probíhá odděleně od Univerzity Hradec Králové. Nezanedbatelný je počet zahraničních studentů studujících na výše uvedených fakultách Univerzity Karlovy.

Kromě těchto institucí mají v Královéhradeckém kraji zastoupení ještě další univerzity prostřednictvím dislokovaných pracovišť svých fakult – jedná se o Českou zemědělskou univerzitu (střediska Hradec Králové a Jičín) a Metropolitní univerzitu Praha (středisko v Hradci Králové). Prostřednictvím těchto pracovišť je studentům umožněno realizovat své studium částečně v Hradci Králové, čímž odpadá nutnost stálého dojíždění do sídla univerzity.

6.6 Speciální vzdělávání a systém institucionální péče

Nabídka odpovídajícího speciálního vzdělávání pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami patří mezi hlavní úkoly krajského školství. Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo se sociálním znevýhodněním (§ 16 školského zákona). Povinnost zajistit podmínky pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním ukládá krajům § 181 školského zákona. Prostřednictvím speciálních škol a speciálních vzdělávacích programů musí kraj

zdravotně postiženým a znevýhodněným žákům poskytnout vzdělávání, které je základem pro jejich budoucí uplatnění na trhu práce.

Nedílnou součástí systému je pedagogicko-psychologické poradenství ve školských poradenských zařízeních, které se uskutečňuje prostřednictvím pedagogicko-psychologických poraden a speciálně pedagogických center. Žáci se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním jsou vzděláváni pomocí vyrovnávacích opatření v běžných školách a dočasně ve školách při zdravotnických zařízeních. Žáci se zdravotním postižením jsou vzděláváni pomocí podpůrných opatření:

- formou individuální nebo skupinové integrace v běžné škole
- formou individuální nebo skupinové integrace ve speciální škole
- ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením

V rámci systému institucionální péče KHK zřizuje 8 dětských domovů, které zajišťují péči dětem, kterým soud nařídil ústavní výchovu. V KHK jsou další dětské domovy, výchovné ústavy, střediska výchovné péče a dětský diagnostický ústav, které zřizuje ministerstvo.

KHK je k 1. 8. 2011 zřizovatelem 29 škol samostatně zřízených pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, a to škol mateřských, základních a středních. Některé z nich poskytují vzdělávání na více stupních.

Druhy a typy speciálních škol, které KHK zřizuje:

- mateřská škola logopedická, základní škola logopedická
- mateřská škola speciální, základní škola praktická, základní škola speciální
- mateřská škola, základní škola a střední škola pro děti a žáky s vadami sluchu
- mateřská škola pro děti s vadami zraku
- mateřská škola při zdravotnickém zařízení; základní škola při zdravotnickém zařízení
- praktická škola
- odborné učiliště

Speciální mateřské školy jsou většinou odborně orientovány na děti s vadami řeči, v KHK je však i velmi dobře rozvinutá předškolní výchova dětí s tělesným, zrakovým a sluchovým postižením, popřípadě s kombinovanými vadami. Základní školy samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením jsou v souladu se společenskou poptávkou nejvíce zaměřeny na žáky s lehkým mentálním postižením. KHK však zřizuje i školy pro žáky s vadami řeči a s různými druhy sluchového postižení. Pro žáky se středně těžkým a těžkým mentálním postižením kraj zřizuje základní školy speciální, které jsou většinou součástí základních škol pro žáky s postižením lehkým.

Speciální střední školy pokrývají poměrně rovnoměrně území KHK, přestože jsou z příhraničních oblastí hůře dostupné. Tyto školy mají nezastupitelnou úlohu připravit kvalifikované pracovní síly, které jsou schopny i přes své postižení sociální adaptace a uplatnění na trhu práce.

6.7 Další formy vzdělávání

Vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných probíhalo na jednotlivých základních a středních školách podle jejich profilace. Nadaní žáci měli možnost vzdělávání ve specializovaných třídách na základních školách, k 30. 9. 2010 bylo v KHK vykázáno celkem 2 602 žáků ve třídách s rozšířenou výukou některých předmětů zařazených do RVP ZV v ZŠ bez ohledu na zřizovatele. Považujeme-li za mimořádně nadané i žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve víceletých

gymnáziích, pak bylo v KHK k témuž datu vykááno v nižším stupni 379 žáků šestiletého gymnázia (1. a 2. ročník) a 1674 žáků osmiletého gymnázia (1. – 4. ročník).

V KHK probíhá grantový projekt s názvem Vytvoření systému nominace a identifikace dětí, žáků a žákyň s mimořádným nadáním a modulu optimalizace uspokojování jejich specifických vzdělávacích potřeb zvyšováním kompetence pedagogických pracovníků a pracovníků základních škol a mateřských škol.

Základní umělecké vzdělávání poskytované v základních uměleckých školách (ZUŠ) poskytuje základy vzdělání v oboru hudebním, tanečním, výtvarném a literárně-dramatickém. Jako druh školy jsou ZUŠ nedílnou součástí vzdělávací soustavy. ZUŠ umožňují vzdělávat mimořádně nadané jedince a odborně je připravit na neprofesionální uměleckou činnost, případně na studium na středních a vysokých školách uměleckého a pedagogického zaměření a na studium na konzervatořích.

Jazykové vzdělávání probíhalo v KHK ve školním roce 2010/2011 kromě výuky v ZŠ, SŠ a v některých MŠ (nepovinně) i v dalších 6 zařízeních. Dvě jazykové školy jsou součástí sítě středních škol. Jednoleté pomaturitní kurzy pouze anglického jazyka probíhaly ve čtyřech soukromých zařízeních v KHK.

Ve srovnání se školním rokem 2009/2010 přibylo v KHK ve školním roce 2010/2011 jedno zařízení, kde se realizovaly jednoleté pomaturitní kurzy anglického jazyka, a ubylo jedno zařízení, kde probíhal jednoletý pomaturitní kurz německého jazyka.

Jazykové vzdělávání probíhalo i v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků i v rámci vzdělávání dospělých.

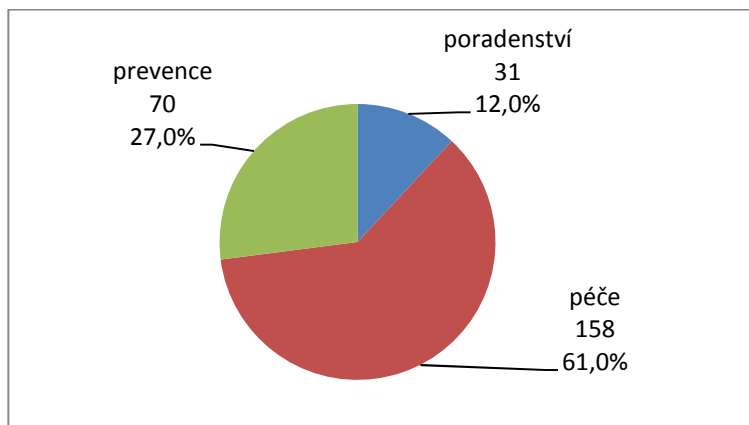
V rámci výše popsaných forem vzdělávání probíhá v Královéhradeckém kraji též úzká spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi, jsou organizovány vzdělávací akce volnočasového charakteru, fungují střediska výchovné péče, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, střediska volného času, školní družiny a kluby, jsou pořádány různé meziškolní soutěže a olympiády. K dispozici je i síť školských výchovných a ubytovacích zařízení.

7. Sociální služby a zdravotnictví

7.1 Sociální služby

V Královéhradeckém kraji bylo v roce 2011 poskytováno celkem 259 registrovaných sociálních služeb. Počet služeb sociální péče a prevence neustále narůstá, služby sociální poradenství zaznamenaly za sledované období mírný pokles. Oproti roku 2007 stoupl celkový počet všech sociálních služeb na území kraje téměř o 14%. V roce 2011 tak v kraji působilo z celkového počtu 259 poskytovatelů 61,0% služeb sociální péče, 27,0% služeb sociální prevence a 12,0% služeb sociálního poradenství.

Graf 54 Struktura poskytovaných sociálních služeb dle jejich forem v KHK (2011)

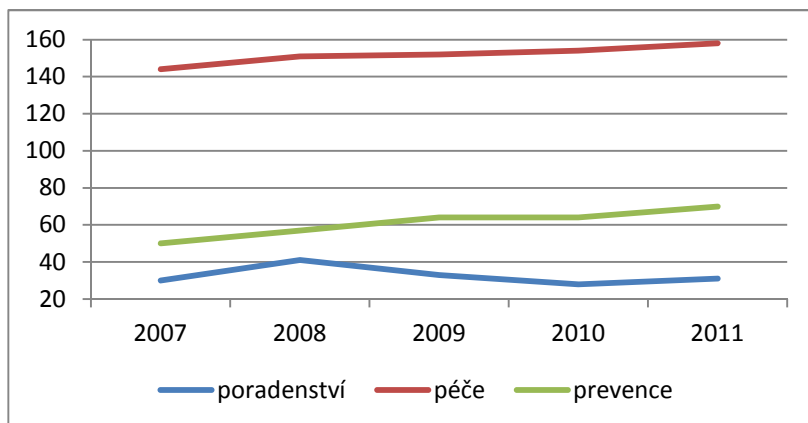
Zdroj dat: Benchmarking sociálních služeb v KHK

Tab. 36 Přehled počtu sociálních služeb dle jejich forem v KHK a jejich vývoj v letech 2007-11

Sociální služba	2007	2008	2009	2010	2011
poradenství	30	41	33	28	31
péče	144	151	152	154	158
prevence	50	57	64	64	70
Celkem v KHK	224	249	249	246	259

Zdroj: Benchmarking sociálních služeb v KHK

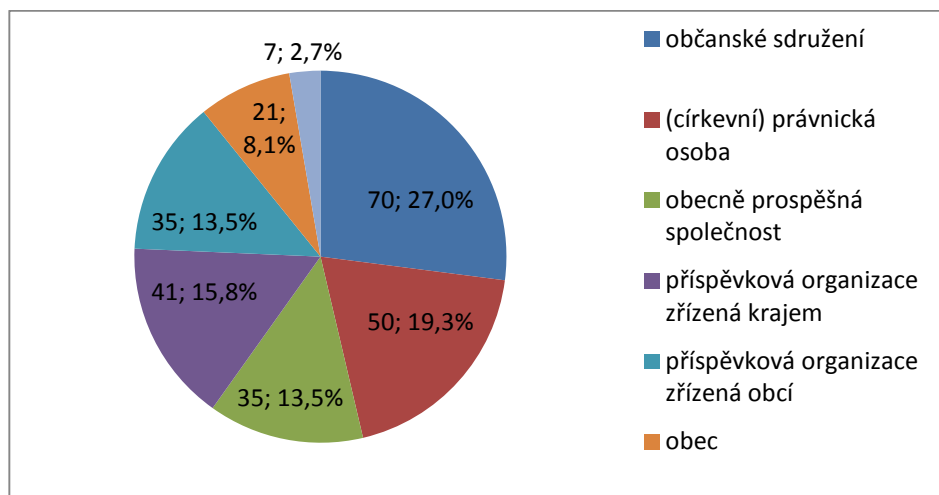
Graf 55 Vývoj počtu poskytovatelů sociálních služeb dle jejich forem v KHK (2007 – 2011)

Zdroj dat: Benchmarking sociálních služeb v KHK

Nejrozšířenějšími poskytovateli sociálních služeb na území Královéhradeckého kraje jsou (rok 2011) neziskové organizace (40,5%), z toho 27,0% tvořila občanská sdružení a 13,5% obecně prospěšné společnosti. Významnou skupinou jsou také příspěvkové organizace (29,3%), které byly zřízeny krajem (15,8%) nebo obcemi (13,5%). Dalšími poskytovateli sociálních služeb jsou církevní právnické osoby (19,3%), obce (8,1%) a případně další např. fyzické osoby nebo obchodní společnosti (2,7%).

Graf 56 Struktura sociálních služeb v KHK dle jejich poskytovatele (2011)

Zdroj dat: Benchmarking sociálních služeb v KHK

Tab. 37 Přehled sociálních služeb v KHK dle jejich poskytovatele a jejich vývoj v letech 2007-11

Poskytovatel sociální služby	2007	2008	2009	2010	2011
občanské sdružení	57	72	73	66	70
(církevní) právnická osoba	42	47	47	48	50
obecně prospěšná společnost	29	32	30	34	35
příspěvková organizace zřízená krajem	39	40	39	38	41
příspěvková organizace zřízená obcí	33	36	36	36	35
obec	18	17	18	19	21
ostatní	6	5	6	5	7
Celkem v KHK	224	249	249	246	259

Zdroj: Benchmarking sociálních služeb v KHK

Současným trendem sociálních služeb je stálý růst výkonů, nákladů i příjmů. Roste počet osob, které potřebují sociální péči (uživatelé sociální péče), což zvyšuje náklady na její poskytování. Zároveň narůstá počet zaměstnanců v sociálních službách, jejich pracovní ohodnocení je však oproti průměrné mzdě v kraji velmi podprůměrné a ve srovnání s ČR dokonce poloviční.

Proměna struktury klientů sociálních služeb svědčí o zvyšující se efektivnosti služeb sociální péče (pobytových i terénních), kdy stále větší objem služeb je poskytován potřebnějším klientům, než tomu bylo v minulosti. Zároveň s tím ovšem roste náročnost poskytované péče a tím i požadavky na zvyšování personálních kapacit a tedy dotačních prostředků. Tento trend bude pokračovat i nadále.

V Královéhradeckém kraji v roce 2010 bylo celkem 229 zařízení sociální péče. Z toho bylo 32 domovů pro seniory s kapacitou 2 245 míst, 68 domů s pečovatelskou službou s 2324 bytovými jednotkami, 11 domovů pro osoby se zdravotním postižením s kapacitou 740 míst, 17 denních stacionářů s kapacitou 269 míst a 2 týdenní stacionáře. Dalšíh 99 zařízení poskytovalo ostatní sociální služby.

Z hlediska počtu zařízení sociální péče včetně jejich kapacity je z dlouhodobého hlediska zaznamenán největší nárůst u zařízení domů s pečovatelskou službou (v roce 1998 celkem 49 těchto zařízení, od roku 2003 celkem 68). Kapacita v roce 1998 byla 1 608, v roce 2003 celkem 2 115 a v roce 2010 již 2 324 bytových jednotek.

Celkový počet míst v zařízeních sociální péče v kraji roste, jedná se především o domovy pro seniory, denní stacionáře a ostatní zařízení, naopak v domovech s pečovatelskou službou a v domovech pro osoby se zdravotním postižením dochází k mírnému poklesu kapacit. Počet míst v zařízeních sociální péče na počet obyvatel (11,7 míst na 1000 obyvatel v roce 2010) ve srovnání s ostatními kraji a celou ČR patří mezi průměrné až mírně nadprůměrné (11,4 v ČR).

V rámci meziokresního srovnání je absolutně největší počet míst v zařízeních sociální péče v okrese Hradec Králové (1 464) a nejméně v okrese Jičín (810). V přepočtu na počet obyvatel je má nejvyšší kapacitu okres Rychnov nad Kněžnou (14,3 míst na 1000 obyvatel) a okres Hradec Králové naopak nejmenší (9,0 míst na 1000 obyvatel).

Tab. 38 Sociální služby poskytované ve vybraných zařízeních podle okresů KHK (2010)

Kraj, okresy	Domovy pro seniory	Denní stacionáře	Týdenní stacionáře	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Domy s pečovatelskou službou	Sociální služby v ostatních zařízeních	Počet celkem	Počet míst na 1000 obyvatel
Zařízení								
Hradec Králové	5	3	-	2	8	43	61	-
Jičín	7	5	-	1	13	11	37	-
Náchod	9	2	-	2	13	19	45	-
Rychnov nad Kněžnou	4	4	1	4	13	13	39	-
Trutnov	7	3	1	2	21	13	47	-
KHK	32	17	2	11	68	99	229	-
Místa								
Hradec Králové	496	51	-	i.d.	580	337	1 464	9,0
Jičín	438	85	-	i.d.	267	20	810	10,1
Náchod	576	i.d.	-	i.d.	359	260	1 195	10,6
Rychnov nad Kněžnou	229	39	i.d.	311	340	211	1 130	14,3
Trutnov	506	55	i.d.	i.d.	778	93	1 432	12,0
KHK	2 245	269	i.d.	740	2 324	921	6 499	11,7

Pozn.: Domy s pečovatelskou službou nejsou zařízením sociálních služeb podle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zdroj: ČSÚ

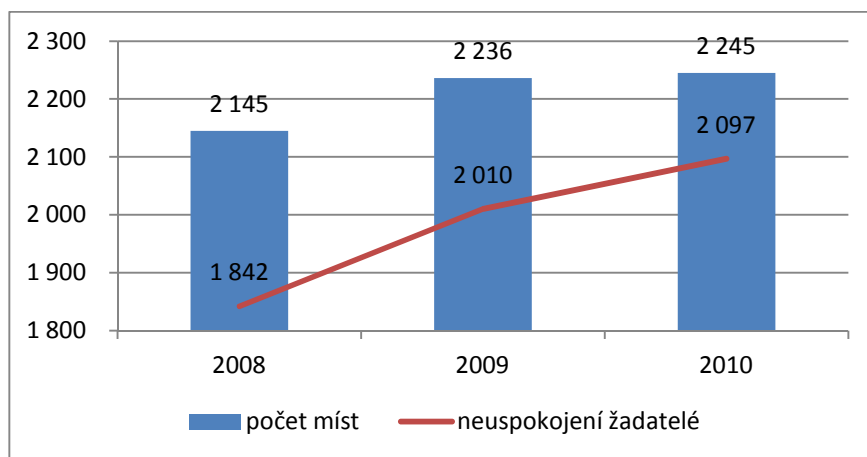
Vzhledem k současným demografickým trendům, zejména stárnutí populace a zvyšující se naděje dožití v kraji i celé ČR, jsou významnou cílovou skupinou sociálních služeb senioři, kteří budou z důvodu věku nebo zdravotního stavu vyžadovat zajištění svých potřeb prostřednictvím odborné sociální služby. Počet míst v domovech pro seniory dlouhodobě roste, počet žadatelů o místo v domovech pro seniory však roste mnohem rychleji.

Dle Plánu rozvoje sociálních služeb v KHK 2011-16 se klientela domovů pro seniory výrazně proměňuje směrem ke klientům s vyšším stupněm závislosti na pomoci jiné osoby. Stále je zde ale velký díl klientů bez závislosti či v jejím prvním stupni – to představuje značný prostor pro uspokojení poptávky po pobytových službách, aniž je ve střednědobém horizontu třeba zvyšovat jejich kapacitu.

V roce 2010 byla kapacita v domovech pro seniory v kraji 2 245 míst ve 32 zařízeních ve srovnání s počtem žadatelů, který dosáhl počtu 2 097. Využití míst v domovech pro seniory s 97,2% patří v Královéhradeckém kraji mezi nadprůměrně (95,7% v ČR) a řadí kraj na třetí místo mezi ostatními kraji. V přepočtu na počet obyvatel pobírajících důchod je počet míst v domovech pro seniory v kraji (25 míst na 1000 obyvatel) ve srovnání s celou ČR průměrný až mírně nadprůměrný (23 míst na 1000 obyvatel).

Největší kapacita domovů pro seniory v přepočtu na 1000 příjemců důchodů dle okresů je v okrese Jičín (20), nejmenší naopak v okrese Hradec Králové (11), průměr kraje je 14 míst na 1000 příjemců důchodů.

Graf 57 Vývoj počtu domovů pro seniory a žadatelů v KHK (2008-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Obdobná situace je i v počtu domů s pečovatelskou službou na 1000 obyvatel pobírající důchod (25 míst na 1000 obyvatel v KHK, 24 míst v ČR). Na rozdíl od růstu míst v domovech pro seniory však počet bytových jednotek v domovech s pečovatelskou službou klesá, v roce 2010 bylo v kraji 2 324 bytových jednotek, což je téměř o 100 jednotek méně než v roce 2008. Nejvíce míst v domech s pečovatelskou službou v přepočtu na 1000 příjemců důchodů je v okrese Trutnov (22), nejmenší naopak v okrese Náchod (11), průměr kraje je 15 míst na 1000 příjemců důchodů.

V oblasti poskytování služeb sociální péče je prioritní doplnění kapacit sítě sociálních služeb o služby podporující setrvání osob v přirozeném prostředí (pečovatelské služby, osobní asistence, denní stacionáře apod.). V oblasti služeb sociální prevence je prioritou podpora fungující rodiny prostřednictvím terénních služeb a služeb podporujících sociální integraci osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených.

Dle Plánu rozvoje sociálních služeb v KHK 2011-16 pečující osoby zajišťují velký díl péče o osoby s postižením nebo o seniory. Jejich role bude vzhledem k demografickému vývoji a trendům v

sociální oblasti (důraz na péči v domácnostech) dále narůstat. Pečující osoby se často potýkají se špatnou dopravní dostupností veřejných služeb. V minulých dvou letech výrazně vzrostla dostupnost sociálních služeb pro duševně nemocné v Královéhradeckém kraji. Sociální služby zajišťující bydlení osobám bez přístřeší jsou zajištěny v dostatečné kapacitě vzhledem k potřebám a možnostem Královéhradeckého kraje.

Dle Plánu rozvoje sociálních služeb v KHK 2011-16 služby pro osoby s postižením prošly v posledních letech výraznou proměnou směrem k podpoře větší samostatnosti klientů a zajišťování pomoci přímo v domácnostech a v přirozeném prostředí. Výrazné investice do technického vybavení a do personálního zajištění služeb zajišťují vyšší kvalitu života klientů těchto zařízení. Dalším způsobem, kterým se mění tyto služby, je otevírání se komunitě, zajišťování bydlení v menších jednotkách, posilování samostatnosti klientů.

Na celém území v kraji je zajištěna dostupnost základních sociálních služeb, základní sociální péče se dostává všem obyvatelům v kraji. Území Královéhradeckého kraje je členité, což ovlivňuje dostupnost a nákladnost sociálních služeb, např. snížená dostupnost a zvýšené náklady v horských a pohraničních oblastech, malé množství organizací a pracovníků schopných zajistit sociální služby.

V současné době dochází k rozšiřování služeb sociální péče a služeb sociální prevence, což je ovlivněno obecně měnící se socioekonomickou a demografickou situací v celé společnosti. Celá oblast sociální péče má z důvodu realizování řady podpůrných aktivit poměrně vysoký potenciál dalšího rozvoje. Především byly započaty aktivity na zavedení systému komunitního plánování prostřednictvím zpracování komunitních plánů sociálních služeb téměř ve všech obcích s rozšířenou působností v kraji. Pozitivem je uskutečňování výuky v sociálních oborech na řadách škol, což je dobrým předpokladem pro přípravu kvalifikovaného personálu.

Ovšem pokrytí některými typy sociálních služeb je na území kraje nerovnoměrné. Síť rezidenčních služeb pro osoby se zdravotním postižením vyžaduje postupnou transformaci směrem k podpoře života v komunitě. Jejich pokrytí je v rámci kraje dostatečné, vybraná krajská rezidenční zařízení se v souladu s identifikovanými potřebami specializují na poskytování služeb specifickým cílovým skupinám (domovy se zvláštním režimem pro osoby závislé na návykových látkách, osoby s chronickým duševním onemocněním či Alzheimerovou demencí). I nadále však v síti služeb chybí některé pobytové služby pro specifické cílové skupiny (zejm. duševní onemocnění, osoby s poškozením mozku, autismus). Transformace „nadbytečných“ zařízení rezidenčních služeb na zařízení jiného typu závisí na dostupných finančních prostředcích, jež nejsou v sociální sféře dostatečné. Naproti tomu jsou nedostatečně zajištěny a největší rezervy v pokrytí v jednotlivých částech kraje mají terénní a intervenční služby. Mezi terénní služby patří pečovatelská služba, domovy s pečovatelskou službou a domovy penzióny pro soběstačné. Mezi intervenční služby patří azylové domy, domy na půli cesty, služby pro děti a mládež, podpora volnočasových aktivit, např. v podobě nízkoprahových center.

Královéhradecký kraj má v oblasti sociálních služeb zpracován plán rozvoje sociálních služeb a plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením. Pro oblast regionální rodinné politiky a podpory rovných příležitostí žena a mužů a sladování pracovního, rodinného a osobního života je vytvořena Koncepce rodinné politiky Královéhradeckého kraje 2012 – 2016. Detailní analýzy jsou vždy součástí tematických (oborových) krajských koncepčních a strategických dokumentů. V oblasti

rozvoje lidských zdrojů v kraji působí jako zvláštní poradní a iniciativní orgán nejen krajské samosprávy tzv. Rada pro rozvoj lidských zdrojů Královéhradeckého kraje.

Financování sociálních služeb je v celé ČR založeno na tzv. principu vícezdrojového financování. Poskytovatelé sociálních služeb získávají finanční prostředky na provozování sociální služby z několika zdrojů. Mezi nejvýznamnější zdroje finančních prostředků patří veřejné rozpočty (stát, kraj, obec) a úhrady od uživatelů. Státní dotační prostředky představují vedle úhrad uživatelů hlavní zdroj příjmů sociálních služeb a vzhledem ke struktuře veřejných rozpočtů není možné očekávat, že se tato skutečnost změní ve prospěch obcí či krajů. Nezastaví-li se setrvalý pokles státních dotačních prostředků sociálním službám, není možné stávající rozsah a kvalitu služeb sociální péče zachovat. Omezování státních prostředků bude znamenat menší dostupnost a kvalitu sociální péče. Je vytvořena a aktualizována Síť podporovaných sociálních služeb Královéhradeckého kraje a připravován model víceletého financování sociálních služeb v Královéhradeckém kraji, který reflektuje budoucí kompetence krajů v oblasti financování sociálních služeb. Kraj by měl i nadále podporovat rozvoj systému řízení sítě služeb.

7.2 Sociálně patologické jevy

V roce 2010 bylo v Královéhradeckém kraji zaznamenáno celkem 11 121 trestných činů (z toho tvořila 11,1% hospodářská kriminalita a 74,5% obecná kriminalita). Počet trestných činů zaznamenává v Královéhradeckém kraji klesající tendenci. Zatímco ještě v roce 2008 v regionu připadlo 23 trestných činů na 1000 obyvatel (33,0 v ČR), v roce 2010 to bylo 20 trestných činů na 1000 obyvatel, což řadí kraj mezi nadprůměrné (29,8 v ČR) a na celkové čtvrté místo v mezikrajském srovnání.

Z meziokresního porovnání je patrné, že nejvíce trestných činů v roce 2010 bylo v okrese Hradec Králové (3 237), kde došlo od roku 2003 k největšímu poklesu trestné činnosti. V přepočtu na 1000 obyvatel byl v roce 2010 nejvíce trestných činů v okrese Trutnov (23,6), který od roku 2003 nevykázal v tomto směru téměř žádné zlepšení (kriminalita je např. závažným místním problémem v některých lokalitách, např. v rekreační oblasti Krkonoš). Mezi nejbezpečnější okres v kraji z dlouhodobého hlediska lze zařadit Rychnov nad Kněžnou.

Objasněnost trestných činů v kraji se pohybuje těsně pod hranicí 50%, což je nadprůměr oproti celé ČR (37,6% v roce 2010). Objasněnost trestných činů dle okresů koresponduje s počtem trestných činů. Nejnižší procento objasněnosti trestných činností je tak v okrese Hradec Králové (42,2%), nejvyšší naopak v okrese Rychnov nad Kněžnou (55,7%).

Tab. 39 Trestné činy dle okresů KHK (2010)

Kraj, okresy	Trestné činy celkem	Trestné činy na 1000 obyvatel	Objasněné trestné činy celkem	Objasněné trestné činy na 1000 obyvatel	Objasněnost trestných činů v %
Hradec Králové	3 237	19,8	1 367	8,4	42,2
Jičín	1 541	19,2	782	9,8	50,7
Náchod	2 280	20,3	1 098	9,8	48,2
Rychnov nad Kněžnou	1 238	15,6	689	8,7	55,7
Trutnov	2 825	23,6	1 563	13,0	55,3
Královéhradecký kraj	11 121	20,0	5 499	9,9	49,4
Česká republika	313 387	29,8	117 685	11,2	37,6

Zdroj: ČSÚ

Sociálně patologické jevy nepředstavují pro Královéhradecký kraj závažný problém zejména proto, že preventivní opatření, která je třeba dále podporovat, jsou zde na dobré úrovni. Kraj v žádném ukazateli nevybočuje ve srovnání s ostatními kraji i ve srovnání s průměrem za celou ČR, dokonce patří mezi lépe hodnocené. Stále však představuje problém přetrvávající exkluze určitých sociálních skupin.

Zamezení či prevence sociálně patologických jevů se v kraji uskutečňuje v několika formách - sociální, situační, informování veřejnosti, příp. primární, sekundární, terciární - za pomoci koordinace Královéhradeckého kraje. Aktivity různých subjektů se prolínají v jednotlivých formách prevence a též sociální i situační přístupy se vzájemně doplňují ve všech stupních preventivních aktivit. Královéhradecký kraj se spolu s řadou měst systematicky několik let věnuje podpoře a realizaci aktivit v oblasti prevence kriminality. Každoročně jsou na preventivní opatření pro lepší zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti obyvatel kraje uvolňovány finanční prostředky nejen z rozpočtu kraje, ale také ze státního rozpočtu. Prevence sociálně patologických jevů je v kraji řešena v rámci koncepčních dokumentů Královéhradeckého kraje (Konceptce prevence kriminality, Strategie protidrogové politiky, Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit).

7.3 Zdraví a zdravotnictví

V Královéhradeckém kraji se stále zvyšuje naděje dožití při narození (střední délka života při narození) u mužů (75,1) i u žen (80,5), u mužů se jedná o nadprůměrnou hodnotu tohoto ukazatele v rámci ČR (74,4), u žen naopak mírně podprůměrnou (80,6). Od roku 2004 v kraji naděje dožití stoupla u mužů o 2,4 let a u žen o 1,0 rok. Nejvyšší hodnoty vykazuje okres Hradec Králové (76,0 u mužů a 81,1 u žen), nejnižší naopak okres Trutnov (74,0 u mužů a 79,9 u žen). Populace v Královéhradeckém kraji neustále stárne jako v celé ČR a kraj dokonce patří mezi kraje s nejvyšším indexem stáří. Nárůst seniorů bude čím dál víc vyžadovat větší potřebnost zdravotních služeb. Mezi nejčastější příčiny úmrtí v Královéhradeckém kraji za posledních deset let patří především nemoci oběhové soustavy, novotvary, nemoci dýchací soustavy a nemoci trávicí soustavy.

Tab. 40 Naděje dožití v KHK dle okresů (2010)

Kraj, okresy	Muži			Ženy		
	při narození	ve věku 45 let	ve věku 65 let	při narození	ve věku 45 let	ve věku 65 let
Hradec Králové	75,97	32,36	15,75	81,07	36,99	18,92
Jičín	74,34	31,02	14,88	80,23	36,17	18,47
Náchod	75,17	31,71	15,69	80,48	36,56	18,52
Rychnov nad Kněžnou	75,34	31,89	15,73	80,31	36,26	18,20
Trutnov	74,08	31,08	15,07	79,89	35,67	18,00
Královéhradecký kraj	75,06	31,68	15,46	80,47	36,40	18,48

Zdroj: ČSÚ

Nově hlášených případů pracovní neschopnosti přepočtených na 100 nemocensky pojištěných v roce 2010 bylo 30,5, což je podprůměrná hodnota v ČR (30,7). V meziokresním srovnání bylo nejméně těchto případů v okrese Hradec Králové (29,4), nejvíce naopak v okrese Náchod (32,4). Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti bylo v roce 2010 v Královéhradeckém kraji také jedna z nejnižších (44,6) a pod průměrem ČR (44,7). Nejkratší dobu trvání vykazoval okres Hradec Králové (42,5), nejdelší pak okres Trutnov (48,1).

Průměrné procento pracovní neschopnosti, které měří vliv zdraví na průčeschnost obyvatelstva, je jedno z nejnižších v celé ČR (průměr ČR 3,728). V roce 2010 tato hodnota byla mezi kraji třetí nejnižší za Prahou a Karlovarským krajem a pod celostátním průměrem (3,763). Nejnižší procento pracovní neschopnosti mezi okresy Královéhradeckého kraje má okres Hradec Králové (3,415), nejvyšší naopak okres Trutnov (4,102).

Tab. 41 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle okresů KHK v roce 2010

Kraj, okresy	Průměrný počet osob nemocensky pojištěných	Nově hlášené případy pracovní neschopnosti		Kalendářní dny pracovní neschopnosti	Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschopnosti (kalendářní dny)	Průměrné procento pracovní neschopnosti
		celkem	na 100 nemocensky pojištěných			
Hradec Králové	76 366	22 423	29,4	951 792	42,5	3,415
Jičín	26 615	7 995	30,0	356 743	44,6	3,672
Náchod	37 447	12 139	32,4	542 419	44,7	3,968
Rychnov nad Kněžnou	24 734	7 595	30,7	341 556	45,0	3,783
Trutnov	40 046	12 469	31,1	599 581	48,1	4,102
Královéhradecký kraj	205 208	62 621	30,5	2 792 091	44,6	3,728

Zdroj: ČSÚ

Zdravotnická zařízení

Ke konci roku 2010 bylo v kraji registrováno 1 574 zdravotnických zařízení (včetně detašovaných pracovišť lékáren a výdejen), ve kterých pracovalo 2 512 lékařů a zubních lékařů a 5 903 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí. Struktura sítě zdravotnických zařízení se v posledních letech výrazně nemění, zajištění primární péče zůstává dlouhodobě stabilní. Síť zařízení ústavní péče v roce 2010 tvořilo v kraji celkem 10 nemocnic, 17 odborných léčebných ústavů (5 léčeben pro dlouhodobě nemocné, 3 lázeňská zařízení, psychiatrická léčebna pro dospělé, rehabilitační ústav pro dospělé, léčebna zrakových vad pro děti, dětské ozdravovny a hospic). Zdravotnická zařízení jsou umístěna rovnoměrně po celém území kraje.

Tab. 42 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010

Kraj, okresy	Nemocnice	Ostatní samostatná zdravotnická zařízení	Odborné léčebné ústavy	z toho léčebny pro dlouhodobě nemocné	Lékárny (vč. odloučených pracovišť)
Hradec Králové	2	74	3	2	53
Jičín	1	35	1	1	20
Náchod	1	37	1	-	35
Rychnov nad Kněžnou	2	31	1	1	26
Trutnov	4	51	8	1	28
Královéhradecký kraj	10	228	14	5	162

Zdroj: ČSÚ

Fakultní nemocnice v Hradci Králové je státní příspěvkovou organizací zřizovanou Ministerstvem zdravotnictví. Česko-německá horská nemocnice ve Vrchlabí je soukromou nemocnicí. Další 5 nemocnic je členem Zdravotnického holdingu Královéhradeckého kraje a.s. (Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Dvůr Králové nad Labem). Zbývající nemocnice spadají pod tato zdravotnická zařízení (nemocnice v Broumově, v Jaroměři pod ON Náchod, nemocnice v Novém

Bydžově pod ON Jičín). Zdravotnický holding od roku 2003 plní řídicí a koordinační roli v oblastech společné politiky a vzájemné spolupráce s garantováním odpovídající dostupnosti a kvality péče v kraji.

Fakultní nemocnice Hradec Králové je nejvýznamnější zdravotnické zařízení s nadregionální působností a náleží též k největším a nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením v celé republice. Fakultní nemocnice Hradec Králové má všechny základní i nadstavbové obory plní funkci centra specializované a superspecializované péče pro celý Královéhradecký kraj. Existuje zde velký potenciál pro další rozvoj sítě zdravotních služeb, což je dáno působností Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, jež spolupracuje s dalšími fakultami zde působícími s Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy a s fakultou Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany.

Státními zdravotními zařízeními v kraji zůstávají Fakultní nemocnice Hradec Králové, Léčebna návykových nemocí v Nechanicích, Krajská hygienická stanice, Zdravotní ústav a Státní léčebné lázně Janské Lázně, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví, a další státní zdravotnická zařízení, jejichž zřizovateli jsou ostatní centrální orgány. Církev zajišťuje především charitní činnost a provoz hospiců (Červený Kostelec, Dvůr Králové nad Labem).

Všechny nemocnice v Královéhradeckém kraji jsou dostupné železniční dopravou. Silniční osobní přeprava je zajišťována na celém území regionálními autobusovými dopravci. Veškeré nemocnice v kraji leží v regionálních centrech spádových území obcí s rozšířenou působností, které díky své funkčnosti mají největší dopravní dostupnost co se týče počtu, ale i a frekvence spojů.

Celkem v Královéhradeckém kraji v roce 2010 existovalo 228 ostatních samostatných zdravotnických zařízení a jejich počet za poslední roky stagnuje. Činnost a zaměření těchto ostatních zdravotnických zařízení jsou v kraji velmi rozmanitá a mohou být jak lékařská tak nelékařská, lůžková či ambulantní (sdružená ambulantní zařízení, zdravotnická zařízení a polikliniky, samostatná nelékařská zařízení- psychologická, logopedická, rehabilitační-, domácí zdravotní péče, odborné laboratoře, protialkoholní záchytná stanice, dopravní a záchranná služba).

Počet lékárenských služeb počet stále stoupá, ale už ne tak rapidně. Lékárenské služby se s svým rozvojem více přibližují občanům. Jejich situování není jen v centrech měst či v blízkosti zdravotnických zařízení, nýbrž nově vznikají lékárny v nákupních centrech či v okrajových částech měst. Počet jejich provozoven včetně výdejen zdravotnických prostředků vzrostl na 162 v roce 2010 (141 v roce 2004 , 111 v roce 2000). Na 1 lékárnou v kraji připadalo v průměru 3 425 obyvatel. Síť není rovnoměrně rozdělená do okresů. Nejvyšší počet lékáren a výdejen léčiv se nachází v okrese Hradec Králové (53), nejméně pak v okres Jičín (20).

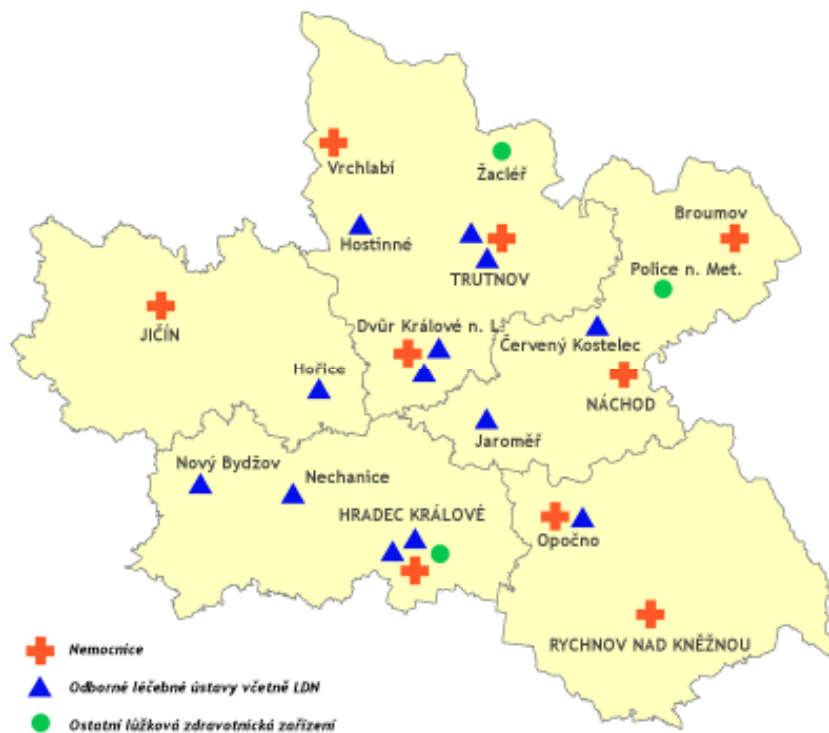
Působnost zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče není v oblasti následné péče stále jednoznačně stanovena. Tato zařízení vzájemně „suplují“ svoje funkce (klienty domovů důchodců se stávají často občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotní péči). Následkem toho dochází k nepřehlednosti v hospodaření všech subjektů a obtížné identifikaci žádoucích úspor. Stát neřeší problematiku sociální péče, nemá ucelenou koncepci, jednotlivé obory sociální péče jsou řešeny neprovázaně s ostatními. Kraj nemá dostatečné finanční zdroje na řešení tak komplikované oblasti, ve které se střetávají různé zájmy a kompetence. Proto je nezbytné řešit tuto situaci a mezi první kroky by měla patřit účinnější spolupráce a koordinace zdravotní a sociální péče.

Obr. 4 Mapa zdravotnických lůžkových zařízení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2010 – dle zřizovatele

Zdroj: Koncepce zdravotnictví KHK 2011-15

Obr. 5 Mapa zdravotnických lůžkových zařízení k 31. 12. 2010 – dle odbornosti

Zdroj: Koncepce zdravotnictví KHK 2011-15

Tab. 43 Lůžková zdravotnická zařízení v Královéhradeckém kraji (k 31. 12. 2010)

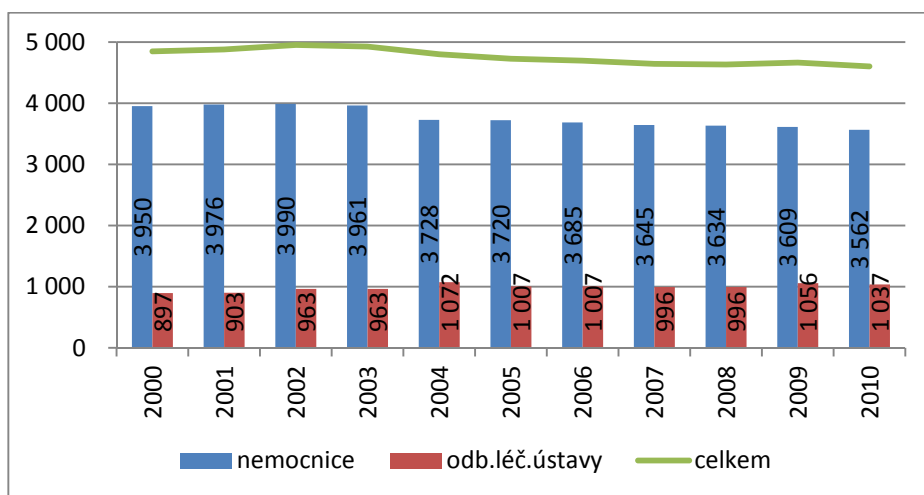
Okres	Název	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných	Využití lůžek	Průměrná ošetrovací doba
Hradec Králové	Fakultní nemocnice Hradec Králové (FNHK)	1 442	41 037	249,9	8,8
	První privátní chirurgické centrum SANUS s.r.o., HK	55	2 981	189,8	3,5
	OLÚ – Léčebna návykových nemocí Hradec Králové	56	271	278,6	57,6
	LDN Hradec Králové	99	403	338,8	83,3
	LDN Nový Bydžov (spadá pod ON Jičín a.s.)	146	841	326,9	56,8
Jičín	Oblastní nemocnice Jičín a.s.	395	15 154	273,9	7,1
	OLÚ – LDN Hořice	11	535	340,7	73,5
Náchod	Oblastní nemocnice Náchod a.s. (včetně nemocnic Broumov, Nové Město nad Metují a Jaroměř)	618	17 442	233,1	8,4
	VISUS, s.r.o. – nemocnice Police nad Metují	-	-	-	-
	OLÚ – Oblastní charita Červený Kostelec (hospic)	30	375	30,6,6	24,5
Rychnov nad Kněžnou	Oblastní nemocnice Rychnov nad Kněžnou a.s.	269	9 754	241,4	6,7
	Nemocnice Opočno (spadá pod ON Náchod a.s.)	63	1 773	229,5	11,7
	OLÚ- LDN Opočno	53	133	329,8	131,4
Trutnov	Oblastní nemocnice Trutnov a.s.	333	11 657	210,9	6,0
	Městská nemocnice, a.s., Dvůr Králové nad Labem	166	4 377	276,3	10,5
	REHAMEDICA Žacléř, p.o.	-	-	-	-
	OLÚ – Sanatorium MUDr. Jarosl. Bílka, s.r.o., Trutnov	40	229	209,4	36,6
	OLÚ – GERONTOCENTRUM Hostinné – rehabilitační ústav	159	1 329	299,2	35,8
	OLÚ – Léčebna zrakových vad, Dvůr Králové nad Labem	30	201	270,1	40,3
	OLÚ – Sdružení ozdravoven a léčeben (SOAL) Trutnov	285	1 886	-	-
	OLÚ – Oblastní charita Červený Kostelec – Domov sv. Josefa Dvůr Králové nad Labem	28	183	261,8	40,1
	Česko-německá horská nemocnice Krkonoše s.r.o., Vrchlabí	-	-	-	-

Zdroj: Optimalizace lůžkové péče v KHK, analytická část

Lůžka

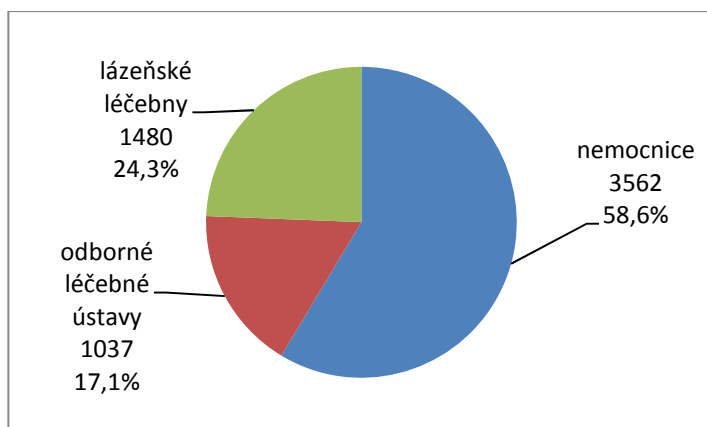
V Královéhradeckém kraji v roce 2010 bylo celkem 4 599 lůžek, u kterých bylo evidováno 616 lékařů v lůžkových odděleních. Z toho bylo 3 562 lůžek v nemocnicích a 1 037 v odborných léčebných ústavech. Celkově počet lůžek v kraji od roku 2003 klesá. Královéhradecký kraj patří mezi kraje z nejvyšším počtem lůžek s přepočtem na počet obyvatel, ale má relativně nedostatečný počet lůžek ve vybraných oborech včetně následné ošetrovatelské péče. V roce 2010 byl v kraji 8,3 lůžek na 1000 obyvatel, což je nadprůměrná hodnota v ČR (8,0) a čtvrtá nejvyšší mezi kraji. Celkem 58,6% všech lůžek v kraji je v nemocnicích, téměř čtvrtina (24,3%) v lázeňských léčebnách a zbývajících 17% v odborných léčebných ústavech.

Graf 58 Vývoj počtu lůžek v nemocnicích a v odborných léčebných ústavech v KHK (2000-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

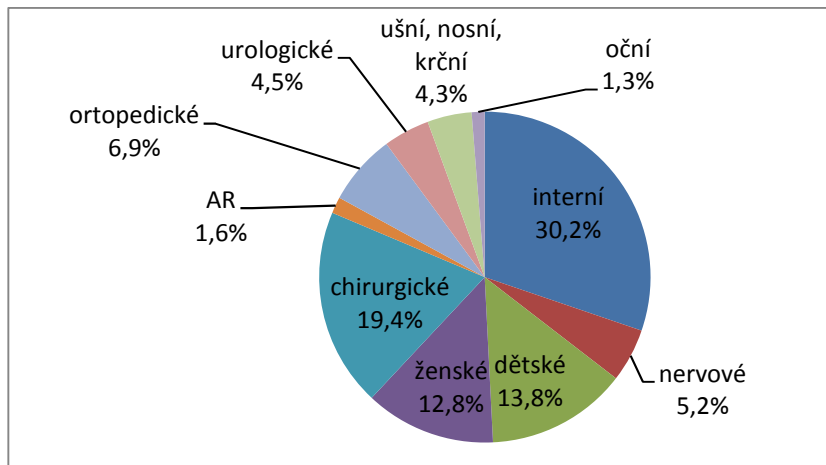
Graf 59 Základní struktura zdravotnických lůžek v Královéhradeckém kraji (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Dle struktury lůžkového fondu v Královéhradeckém kraji tvořila v roce 2010 téměř třetinu lůžek interní oddělení (30,2%), chirurgická lůžka cca pětinu (19,4%), následovány lůžky dětskými (13,8%) a ženskými (12,8%). Lůžka v nemocničních odděleních interny, dětském, urologickém a ORL převyšují průměr ČR, podíly lůžek v ostatních odděleních jsou pod celostátním průměrem.

Graf 60 Struktura lůžkového fondu a jeho využití v nemocnicích v KHK (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

V Královéhradeckém kraji je nejnižší využití lůžek v rámci celé ČR. Průměrný počet dní v roce, po které je obsazeno 1 nemocniční lůžko v roce 2010 byl 244, celorepublikový průměr činil 254 dní. Průměrná délka ošetrovací doby mírně klesá, ale je stále nejvyšší v rámci celé ČR (8 dnů v roce 2010), průměr za ČR je 7,3 dnů.

Počet hospitalizovaných vykázaných v lůžkovém fondu nemocnic v kraji činil 109 tisíc osob. Počet hospitalizovaných pacientů v přepočtu na počet obyvatel (197 pacientů na 1000 obyvatel) v porovnání s ostatními kraji je průměrný až mírně podprůměrný (průměr za ČR 205 pacientů) a postupně klesá. V průměru každý pacient stráví na lůžku 24,5 dnů. Královéhradecký kraj má vysoký počet akutních lůžek, což znamená vyšší ekonomické zatížení. Počet lůžek následné péče v kraji se pohybuje v porovnání s ostatními kraji na průměrné úrovni.

Lůžková kapacita odborných léčebných ústavů je cca 1000 lůžek. Nejdéle leží pacienti v léčebnách pro dlouhodobě nemocné a v psychiatrické léčebně. V kraji je hospicové zařízení se 30 lůžky pečující o pacienty, kterým je poskytována paliativní péče.

Nejdelší dobu stráví pacienti na lůžku na interních odděleních (8,2 dnů), což je o jeden víc než je průměrná hodnota za ČR, nejméně naopak na očním oddělení (3,5 dnů), které je průměrnou celorepublikovou hodnotou.

Tab. 44 Hospitalizovaní v nemocnicích podle krajů v roce 2010

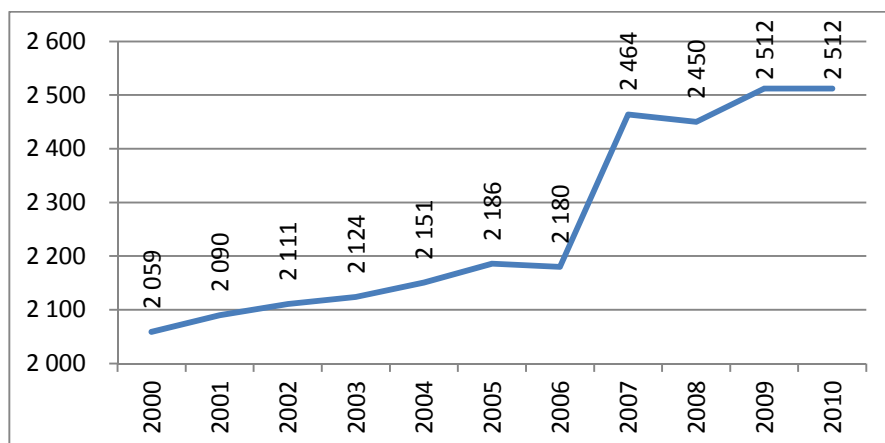
ČR, kraje	Hospitalizovaní pacienti		Ošetrovací dny		Průměrná ošetrovací doba (dny)	Využití lůžek (dny)
	celkem	na 1 000 obyvatel	celkem	na 1 000 obyvatel		
Hl. m. Praha	341 418	272,8	2 502 379	1 999,1	7,3	250,0
Jihočeský	126 279	198,0	880 411	1 380,1	7,0	248,9
Jihomoravský	264 656	229,6	2 115 873	1 835,5	8,0	268,3
Karlovarský	54 646	177,6	371 965	1 209,2	6,8	227,5
Královéhradecký	109 074	196,8	877 327	1 582,8	8,0	243,6
Liberecký	88 376	201,1	689 199	1 568,2	7,8	257,4
Moravskoslezský	246 929	198,4	1 679 290	1 349,1	6,8	257,5
Olomoucký	128 256	199,9	862 979	1 344,9	6,7	254,5
Pardubický	88 001	170,3	669 500	1 295,5	7,6	251,3
Plzeňský	111 624	195,1	863 487	1 509,5	7,7	246,4
Středočeský	203 679	162,0	1 498 804	1 192,2	7,4	256,3
Ústecký	176 372	211,0	1 326 871	1 587,6	7,5	257,6
Vysočina	101 120	196,4	673 241	1 307,8	6,7	245,6
Zlínský	114 666	194,2	780 391	1 321,7	6,8	254,8
Česká republika	2 155 093	204,9	15 791 717	1 501,5	7,3	253,8

Zdroj: ČSÚ

Lékaři

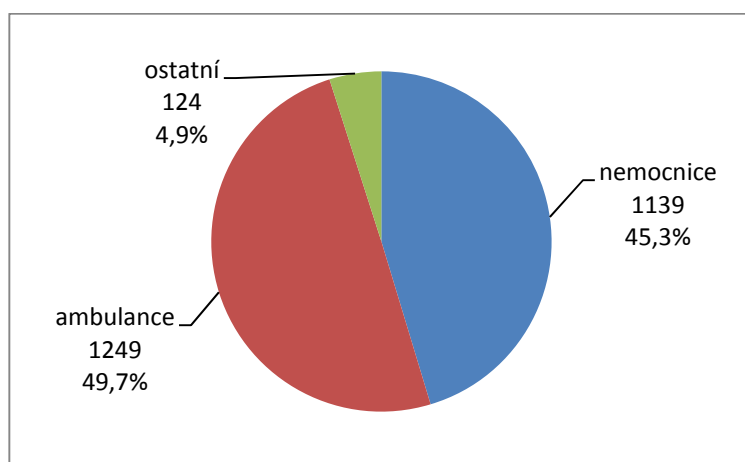
Za posledních deset let roste v kraji počet lékařů, což kopíruje celorepublikový trend. Největší nárůst byl zaznamenán mezi roky 2006 a 2007. V roce 2010 působilo na území Královéhradeckého kraje celkem 2 512 lékařů a 5 903 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí. V přepočtu na 1 000 obyvatel to je 4,5 lékařů, což je nadprůměrná hodnota oproti celé ČR (4,3) a řadí tak Královéhradecký kraj po Praze a Jihomoravském kraji (působnost nemocnic v hlavním městě a v Brně) na třetí místo. Ještě roce 2004 tento ukazatel za kraj odpovídal celostátnímu průměru (3,9 lékařů na 1000 obyvatel). Obdobná situace je i v počtu obyvatel na 1 lékaře, kdy v kraji to je 221 obyvatel, což je opět nadprůměrná hodnota oproti ČR (230) a před Královéhradeckým krajem je na tom líp pouze opět Praha a Jihomoravský kraj.

Graf 61 Vývoj počtu lékařů v KHK (2000 – 2010)

Zdroj: ČSÚ**Tab. 45** Vybrané údaje o zdravotnictví podle krajů v roce 2010

ČR, kraje	Lékaři celkem	z toho lékaři v nestátních zařízeních	Lékaři na 1 000 obyvatel	Obyvatelé na 1 lékaře	Zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí
Hl. m. Praha	9 200	5 001	7,3	136	19 551
Jihočeský	2 557	2 522	4,0	249	5 843
Jihomoravský	5 526	3 897	4,8	209	12 697
Karlovarský	1 193	1 169	3,9	258	3 031
Královéhradecký	2 512	1 828	4,5	221	5 903
Liberecký	1 620	1 612	3,7	271	3 808
Moravskoslezský	4 859	4 246	3,9	256	12 144
Olomoucký	2 819	2 107	4,4	228	6 479
Pardubický	1 964	1 934	3,8	263	4 472
Plzeňský	2 576	1 820	4,5	222	6 204
Středočeský	3 963	3 896	3,2	317	8 983
Ústecký	2 845	2 769	3,4	294	7 831
Vysočina	1 816	1 733	3,5	284	4 936
Zlínský	2 197	2 146	3,7	269	5 310
Česká republika	45 646	36 679	4,3	230	107 192

Zdroj: ČSÚ**Graf 62** Počet lékařů dle zdravotnických zařízení v KHK (2010)**Zdroj dat: ČSÚ**

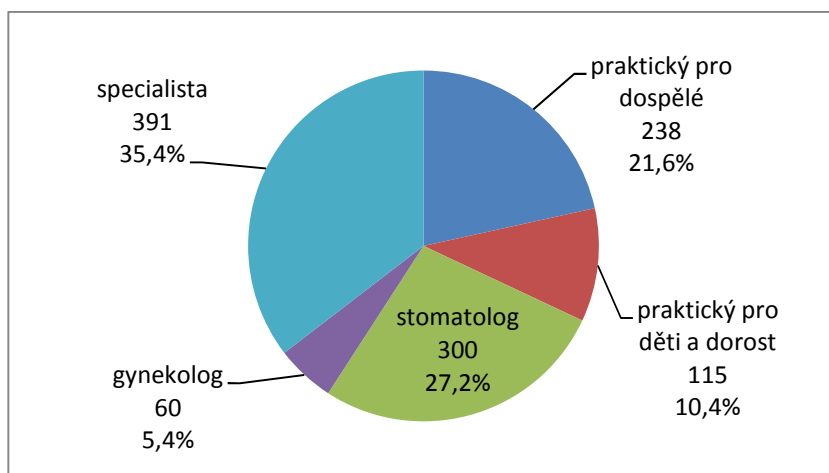
Téměř polovina lékařů v Královéhradeckém kraji (49,7%) v roce 2010 pracovala v samostatných ambulancích, dalších 45,3% lékařů bylo zaměstnáno v nemocnicích. V meziokresním srovnání je nejlepší situace v okrese Hradec Králové (přítomnost Fakultní nemocnice), kde připadá 7,4 lékařů na 1 000 obyvatel a 135 obyvatel na 1 lékaře. Nejméně lékařů na 1 000 obyvatel je naopak v okrese Rychnov nad Kněžnou (2,9 lékařů), což dělá 345 obyvatel na 1 lékaře.

Tab. 46 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010

Kraj, okresy	Lékaři celkem	z toho lékaři v nestátních zařízeních	Lékaři na 1 000 obyvatel	Obyvatelé na 1 lékaře	Zdravotní pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí
Hradec Králové	1 205	538	7,4	135	2 920
Jičín	290	284	3,6	276	570
Náchod	350	350	3,1	321	810
Rychnov nad Kněžnou	230	230	2,9	345	521
Trutnov	438	427	3,7	274	1 082
Královéhradecký kraj	2 512	1 828	4,5	221	5 903

Zdroj: ČSÚ

V kraji fungovalo v roce 2010 celkem 1 104 samostatných ordinací lékařů, z toho byla víc jak třetina (35,4%) specialistů, cca 27,2% stomatologů, pětina praktických lékařů pro dospělé (21,6), 10,4% praktických lékařů pro děti a dorost a 5,4% gynekologů.

Graf 63 Struktura lékařů v KHK v roce 2010**Zdroj dat:** ČSÚ

Celkový počet samostatných ordinací lékařů v roce 2010 byl v Královéhradeckém kraji celkem 1 104, což je téměř stejná hodnota jako v roce 2004 (1 097), zvyšuje se zejména počet ordinací lékařů specialistů (298 v roce 1999, 374 v roce 2004) na současných 391. V roce 2010 bylo 238 ordinací praktických lékařů, 115 ordinací praktických lékařů pro děti a mládež, 300 ordinací stomatologů a 60 ordinací gynekologů.

Rozložení počtu ordinací samostatných lékařů v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje je rozdílné. Nejvíce ordinací se nachází v okrese Hradec Králové (367), nejméně naopak v okrese Rychnov nad Kněžnou (157).

Tab. 47 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010

Kraj, okresy	Samostatné ordinace lékařů					
	celkem	praktických pro dospělé	praktických pro děti a dorost	stomatologů	gynekologů	specialistů
Hradec Králové	367	68	36	106	18	139
Jičín	160	37	16	37	9	61
Náchod	197	49	21	57	12	58
Rychnov nad Kněžnou	157	32	17	38	11	59
Trutnov	223	52	25	62	10	74
Královéhradecký kraj	1 104	238	115	300	60	391

Zdroj: ČSÚ

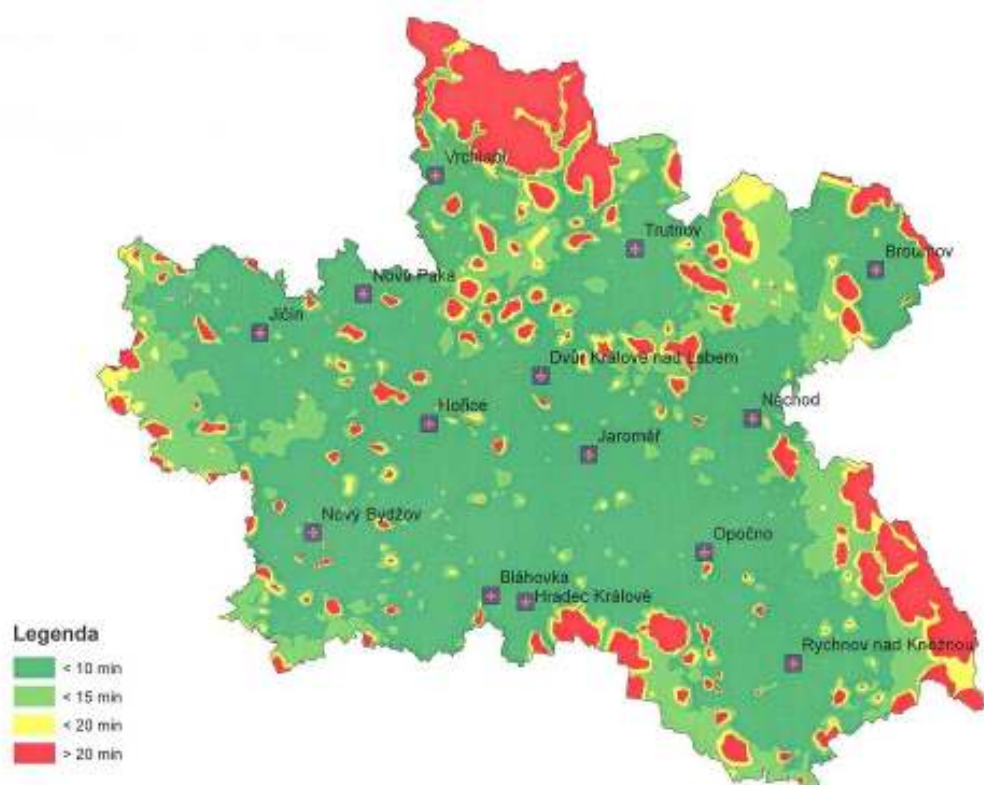
Celkové výdaje na zdravotnictví každoročně rostou. V přepočtu na 1 obyvatele v kraji v roce 2010 dosáhly 27 613 Kč. Průměrný měsíční plat ve zdravotnictví v roce 2010 byl 29 614 Kč (z toho lékaři 56 902 Kč, průměr za ČR 50 235 Kč).

Přednemocniční neodkladná péče

Přednemocniční neodkladnou péči na území kraje zajišťuje Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje (ZZS KHK), která je příspěvkovou organizací zřízenou Královéhradeckým krajem v roce 2004 a jednou ze tří základních složek integrovaného záchranného systému. V posledních letech proběhla v Královéhradeckém kraji reorganizace lékařské služby první pomoci. ZZS KHK zahájila, především z ekonomických důvodů, zavádění posádek Rendez Vous (dvoučlenné lékařské posádky) s plošným snižováním počtu lékařů ve službě. Jeho hlavní předností je částečná kompenzace úbytku lékařů v přednemocniční péči a lepší využití času zbylých lékařů. Systém snižuje počet lékařských výjezdových skupin a rozšiřuje počet tzv. záchrannářských posádek. Zdravotnická záchranná služba kraje poskytuje péči tak, aby byla zajištěna dostupnost do 15 minut. Některé, zejména horské oblasti, však nejsou touto izochronou pokryty.

Přednemocniční neodkladnou péči v kraji zajišťuje 28 výjezdových skupin či základen: rychlá zdravotnická pomoc – 18 (RZP), rychlá lékařská pomoc – 3 (RLP), letecká záchranná služba – 1 (LZS), rychlá lékařská pomoc v systému Rendez-Vous – 6 (RV). ZZS KHK je rozdělena do dvou oblastí Sever a Jih. Oblast Jih sdružuje bývalé okresy Hradec Králové a Jičín s výjezdovými posádkami ve městech Hradec Králové, Nový Bydžov, Jičín, Hořice, Nová Paka. Letecká záchranná služba je umístěna na heliportu v areálu FN HK a pokrývá území Královéhradeckého a Pardubického kraje. Oblast Sever je specifická tím, že do tohoto území spadají hlavně horské oblasti Krkonoš s výjezdovými posádkami Trutnov, Vrchlabí a Dvůr Králové nad Labem. Dále sdružuje výjezdové posádky Náchod, Broumov, Opočno a Jaroměř.

Obr. 6 Dostupnost posádek ZZS KHK v intervalech do 10, 15, 20 minut od okamžiku vyslání posádky

Zdroj: Koncepce zdravotnictví KHK 2011-15

8. Kultura, sport a volný čas

8.1 Kultura

Významným faktorem pro životní úroveň obyvatelstva, spokojenost s životem v regionu, image kraje, rozvoj cestovního ruchu a tím i celkovou ekonomickou úroveň kraje je kulturněhistorická atraktivita, která zvyrazňuje výjimečnost tohoto regionu mezi ostatními kraji České republiky. Spočívá zejména v množství historických památek a dalších kulturních atraktivit: hradů a zámků, městských památkových rezervací, městských a vesnických památkových zón, národních kulturních památek, krajinných památkových zón a dalších pamětihodností. Působí zde řada kulturních institucí (významná muzea a divadla, řada galerií). V každém větším městě působí profesionálně vedené kulturní středisko, v některých obcích tuto roli zastávají osvětové besedy či občanská sdružení. Kulturní život je na území Královéhradeckého kraje obohacován konáním tradičních hudebních a zejména divadelních festivalů a dalších kulturních akcí.

Mezi významné příspěvkové organizace zřizované Královéhradeckým krajem v oblasti kultury patří Muzeum východních Čech v Hradci Králové (v roce 2012 uznán statut výzkumné organizace) se sbírkou vlastivědných exponátů Královéhradecka i širšího okolí, Galerie moderního umění v Hradci Králové s cennou sbírkou malířských a sochařských děl českých umělců 20. století a Studijní a vědecká knihovna (dříve Státní vědecká knihovna) v Hradci Králové s jedním z největších knižních fondů v České republice.

Od roku 2003 zřizuje Královéhradecký kraj další významné kulturní organizace: Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové s dlouhou výzkumnou a vzdělávací tradicí, Hvězdárna v Úpici, Galerie výtvarného umění v Náchodě s významnou sbírkou ruského umění 19. a 20. století, Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Regionální muzeum v Náchodě, Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou, Muzeum Podkrkonoší v Trutnově (v tomto případě přispívá Královéhradecký kraj významnými částkami na tzv. regionální funkci), Galerie výtvarného umění v Náchodě a Středisko amatérské kultury Impuls v Hradci Králové, které je charakterem svojí činnosti v regionu unikátní a nezastupitelné. Město Hradec Králové a Královéhradecký kraj jsou spoluzakladateli tří obecně prospěšných společností, jejichž působnost dalece přesahuje hranice regionu: Divadlo Drak a Mezinárodní institut figurálního divadla, Klicperovo divadlo a Filharmonie Hradec Králové. Některé z dalších galerií v regionu jsou: Galerie Zdeňka Buriana ve Dvoře Králové nad Labem, která je turisticky nejnavštěvovanější galerií v kraji (na druhém místě je Galerie moderního umění v Hradci Králové), což je zapříčiněno zejména tím, že se galerie nachází (a tematicky souvisí) v areálu nejnavštěvovanější turistické atraktivity v Královéhradeckém kraji – ZOO Dvůr Králové nad Labem. Dalšími významnými galeriemi jsou např. Galerie plastik a mezinárodní galerie moderního sochařství – Vrch Gotthard v Hořicích, Galerie antického umění Hostinné a Galerie města Trutnova.

V Královéhradeckém kraji je řada muzeálních expozic vlastivědného charakteru (městská muzea v Broumově, Dvoře Králové nad Labem, Jaroměři, Nové Pace, Novém Městě nad Metují, Novém Bydžově, Žacléři, Polici nad Metují a jinde). Mezi významná specializovaná muzea lze zařadit: Památník Jana Amose Komenského v Bílé Třemešné, Muzeum Broumova v Broumově, Muzeum Boženy Němcové v České Skalici, První vojenskohistorické muzeum M. Frosta v Jaroměři, Textilní muzeum v České Skalici, České farmaceutické muzeum Hradec Králové, Muzejní expozice sdělovací a zabezpečovací techniky Hradec Králové, Železniční muzeum Výtopna Jaromeř, Expozice Farmaceutického muzea Kuks, Středisko městské kultury Lázně Běláhrad - Památník K. V. Raise,

Fričovo muzeum v Lázních Bělhrad, Muzeum bratří Čapků Malé Svatoňovice, Památník Karla Jaromíra Erbena Miletín, Klenotnice drahých kamenů Nová Paka, Pevnost Hanička u Rokytnice v Orlických horách, Památník Karla Poláčka v Rychnově nad Kněžnou, Muzeum Staré Hradý, Krkonošské muzeum Vrchlabí, Jiráskovo muzeum Hronov, Muzeum turistiky, zimních sportů a řemesel Deštné v Orlických horách a další.

Proslulé je Muzeum krajky Vamberk, které se váže k téměř třísetleté tradici ruční výroby krajek v regionu. Výjimečné postavení má také Třebechovické muzeum betlémů, které kromě rozmanitých menších betlémů udržuje v provozu unikátní mechanický betlém Josefa Probošta, Josefa Kapuciána a autora mechanismu Josefa Frimla, který je více než 7 metrů dlouhý a obsahuje okolo 2000 vyřezávaných dílů.

Pro Královéhradecký kraj mají velký význam také expozice umístěné ve vojenských památkách. V Josefově je to soustava kasemat v pevnostním systému, v pohraničí se jedná o součásti prvorepublikového opevnění – Pevnost Hanička, Tvrz Stachelberg a výše zmiňovaná Pevnost Dobrošov.

Prostřednictvím projektů příspěvkových organizací Královéhradeckého kraje byla realizována řada opatření na zvýšení kulturní úrovně regionů. Jedná se především o přístavbu Muzea války 1866 na Chlumu (MVČ), Centrum prezentace krajky ve Vamberku (MGOH), Digitální planetárium v Hradci Králové (Hvězdárna HK), Obnovu bývalé sýpky v Rokytnici v Orlických horách (MGOH) a také chystanou rekonstrukci Galerie moderního umění v Hradci Králové.

Velmi významným obohacením kulturního života v Královéhradeckém kraji jsou každoroční hudební a divadelní festivaly. Stále významnějším se stává mezinárodní divadelní festival Divadlo evropských regionů konaný každoročně v červnu v Hradci Králové. Mezi nejznámější festivaly lze dále řadit Jazz goes to town (mezinárodní jazzový festival v Hradci Králové), Smiřické svátky hudby (velikonoční hudební festival), Jazzinec (blues a funky festival), Hořické hudební slavnosti, Nota (country festival), Orlicko-Kladský varhanní festival, Folklórní festival Pardubice – Hradec Králové, tradiční přehlídka amatérských divadel v Hronově – Jiráskův Hronov, Poláčkovo léto (divadelní a hudební festival), barokně orientovaný divadelní festival Theatrum Kuks, mezinárodní folklórní festival Slavnosti písní a tanců v Lázních Bělhrad, Mezinárodní folklórní festival Červený Kostelec, Mezinárodní festival horolezeckých filmů v Teplících nad Metují, Mezinárodní setkání krajkářek ve Vamberku, Hořické mezinárodní sochařské sympozium, Královéhradecké sborové slavnosti a další festivaly. Jedinečným a největším festivalem svého druhu ve střední Evropě je Jičín – město pohádky, který se každoročně koná pod patronátem UNESCO.

Za účelem zatraktivnění regionů vznikají také různé iniciativy obcí - např. Kačenčina pohádková říše v Orlických horách zaměřená na nejmenší návštěvníky.

Omezením většiny kulturních institucí na území Královéhradeckého kraje jsou limitující finanční a personální, ale i prostorové podmínky. Následkem toho je například špatný stavebně technický stav řady kulturních domů, knihoven a muzeí, nedostatečná prezentace kulturního dědictví navenek, omezená nabídka kulturně vzdělávacích programů apod. Problémem je také velká nerovnoměrnost v nabídce kulturních aktivit, a tedy koncentrace kulturní nabídky do velkých center a pokles nabídky kulturního vyžití v menších městech a na venkově. Tuto funkci zde zastávají pouze místní dobrovolné spolky, které často nemají ke své práci potřebné technické a ekonomické zázemí.

Tab. 48 Vývoj vybraných ukazatelů kulturních institucí v Královéhradeckém kraji mezi lety 2005 a 2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Veřejné knihovny vč. poboček	452	448	441	435	436	432
knihovní jednotky (tis.)	4 124	4 150	4 170	4 179	4 205	4 195
registrovaní čtenáři (tis. osob)	85	84	85	82	83	86
výpůjčky (tis.)	4 492	4 331	4 155	4 124	4 190	4 143
návštěvníci celkem ¹⁾ (tis.)	1 126	1 113	1 133	1 149	2 141	2 355
z toho on-line služeb ²⁾	842	1 002
prostředky na nákup knihovního fondu (tis. Kč)	19 506	19 829	19 972	22 626	.	17 712
Galerie, muzea a památníky vč. poboček	64	72	73	74	76	76
expozice a uspořádané výstavy	349	389	448	426	448	443
návštěvníci (tis. osob)	491	635	662	582	574	498
Hrady, zámky a ostatní památkové objekty zpřístupněné za vstupné	21	24	23	23	25	25
návštěvníci (tis. osob)	665	689	773	735	732	736
pořádané kulturní akce	1 234	1 092	953	751	725	751

¹⁾ od roku 2009 včetně návštěvníků on-line služeb

²⁾ virtuální návštěvy z prostor mimo knihovnu (vstupy do katalogů, výpůjčních protokolů nebo informačních zdrojů a databází)

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

Z tabulky je patrné, že počet kulturních institucí s výjimkou knihoven v posledních letech stále mírně roste. V celorepublikovém měřítku je tento trend patrný již od roku 1990. Oproti tomu kolísající je však počet návštěvníků, který v posledních několika letech stagnuje, až klesá. Tato situace koresponduje s výsledky cestovního ruchu. Tento jev se dá připsat jednak stále vyšší konkurenci v oblasti cestovního ruchu, zejména však zpomalením růstu životní úrovně vlivem globálních krizí v posledních letech.

Poněkud odlišný je vývoj na poli knihovnictví, kde se ekonomická optimalizace knihoven projevuje mírným klesáním jejich počtu. Knihovní fond je víceméně stabilní, mírně klesl počet výpůjček, což lze pravděpodobně připsat pokračující elektronizaci písemných pramenů. Prostředky na nákup knihovního fondu v roce 2010 výrazně poklesly, což opět souvisí s celkovou ekonomickou situací regionu. Velký význam zejména pro malé obecní knihovny má tzv. systém regionálních funkcí, který z převážné části financuje kraj a jehož smyslem je vyrovnat standard poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb.

8.2 Volnočasové aktivity a sport

V oblasti aktivního využívání volného času občanů, zejména dětí a mládeže, ale i dospělých, Královéhradecký kraj i jednotlivé obce podporují prostřednictvím grantů pestrou škálu programů, které tvoří mimo jiné i významnou složku prevence sociálně patologických jevů. Zájmové vzdělávání poskytují specializovaná profesionální zařízení, jako jsou střediska volného času. V regionu fungují stovky nestátních neziskových organizací (NNO), jejichž předmětem činnosti jsou různorodé aktivity, které naplňují volný čas dětí, mládeže i dospělých. Tyto organizace působí v oblastech sportu a tělovýchovy, kultury, ekologie a dalších. V kraji mají poměrně silné zastoupení i další zájmová

sdužení a spolky. Ty působí zejména v malých obcích, kde je jejich role jak v práci s dětmi a mládeží, tak i v dalších aktivitách kulturně společenského života nezastupitelná. Jedná se zejména o různá sdužení v podobě dobrovolných hasičů, folklorních souborů, pěveckých a divadelních spolků, tělovýchovných jednot a jiných organizací. Častým problémem těchto organizací je ale nedostatečné zázemí pro provozování jejich činnosti, zejména v malých obcích. V důsledku toho dochází k jejich odsunu, a tedy nedostatečné nabídce volnočasových aktivit v těchto obcích.

Řada tradičních i nově vzniklých středisek a institucí má funkci jak uspokojení poptávky po volnočasových aktivitách, tak plní funkci atraktivity cestovního ruchu. Jedná se zejména o sportovní zařízení ve větších městech a ve významných střediscích cestovního ruchu. Tato zařízení fungují částečně na komerční bázi, částečně jsou podporována obcemi. Jedná se zejména o bazény, aquaparky a podobná atraktivní masově využívaná zařízení.

8.3 Památková péče

Svojí rozlohou zaujímá Královéhradecký kraj 6 % plochy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Oproti tomu počet nemovitých kulturních památek v Královéhradeckém kraji představuje téměř 8% všech nemovitých kulturních památek v republice.

Tab. 49 Porovnání počtu památek v Královéhradeckém kraji s počtem v celé České republice

	ČR	Královéhradecký kraj	Královéhradecký kraj [%]
Nemovité kulturní památky	42 500	3 300	7,8
Památkové rezervace	113	7	6,2
Památkové zóny	471	34	7,2
Národní kulturní památky	193	18	9,3
Památky na seznamu UNESCO	12	0	0,0

Poznámka: Čísla pro nemovité kulturní památky jsou přibližná

Zdroj: *Koncepce péče o památkový fond Královéhradeckého kraje 2010*

Druhá skladba kulturních památek je srovnatelná se situací v ostatních krajích. Zahrnuje památky od archeologických nalezišť až po stavby z první poloviny 20. století. Zastoupeny jsou všechny stavební slohy. Mezi sakrálními památkami je poměrně malý počet klášterních areálů. Památky lidové architektury jsou většinou rozptýlené především v podhorských oblastech kraje. Z hlediska záchrany některých ohrožených solitérů nebo jiných objektů umístěných v nevhodném prostředí může sehrát významnou roli budovaný Podorlický skanzen v Krňovicích. Technické stavby a zařízení zatím netvoří významnější segment ve druhové skladbě památek. Navíc staré průmyslové objekty pomalu mizí – jedná se především o tovární haly zrušených textilních závodů. Naopak byly zachráněny drobné památky na dolování uhlí pod Jestřebími horami. Jeden z bývalých uhelných dolů v Žacléři bude zřejmě zachráněn pro cestovní ruch. Zvláštní postavení v péči o technické památky přísluší Železničnímu muzeu v Jaroměři. Významnou skupinu tvoří památky fortifikačního stavitelství - pevností z 18. století a pohraniční opevnění z 30. let 20. století. K nim patří i četné památky na válku prusko-rakouskou roku 1866.

Stav památkového fondu na území Královéhradeckého kraje je možné posuzovat z několika pohledů. Jedním z měřítek může být způsob obnovy kulturních památek, míra jejich autenticity a zachovalosti materiálové původnosti, rozsah používání vhodných nebo naopak nevhodným materiálů a postupů. Každá doba zanechala na stavu mnohých památek svou stopu a každá doba se potýká s jinými

problémy. Velmi zjednodušeně lze říci, že v 90. letech 20. století bylo problematické užívání tehdy módních střešních krytin (například asfaltové šindele aj.). V současnosti představuje velký problém snaha nahrazovat dřevěná okna okny plastovými, nikoliv snad přímo u kulturních památek, ale u běžných staveb v památkových rezervacích a zónách. Nyní představuje nový problém vládní program Zelená úsporám zaměřený na zateplování budov – může vést ke střetu dvou veřejných zájmů.

Vyrovnat se s těmito trendy je jedním z aktuálních úkolů orgánů státní památkové péče. Jestliže platí, že míra původnosti a autenticity památkového fondu České republiky je vyšší než v okolních zemích, pak k tomuto stavu přispívá i památkový fond Královéhradeckého kraje.

Dalším z měřítek je počet ohrožených památek. V roce 2001 vydal tehdejší Státní ústav památkové péče v Praze Seznam neohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek v České republice. Na území Královéhradeckého kraje evidoval celkem 86 staveb a objektů. V porovnání s celkovým počtem památek to nebylo příliš vysoké číslo. V roce 2009 udává aktuální seznam Národního památkového ústavu pouze 32 neohroženějších památek. Svědčí to o zlepšení stavu. Téměř polovina objektů byla skutečně opravena. Některé jsou ovšem pouze ze seznamu vyjmuté, aniž by se na jejich stavu cokoliv zlepšilo. Jiné neměly být na původní seznam vůbec zařazené. Mnozí z vlastníků ohrožených památek jsou fyzické a právnické osoby, územně samosprávné celky spíše výjimečně. K záchraně části uvedených památek postačí finanční pomoc v rámci dotačních programů MK ČR, případně kraje. Rozhodující je ovšem postoj vlastníků. V případě sakrálních památek není problém pouze v nedostatku prostředků jejich vlastníka, ale také v jejich náhradním využití. Některé kostely přecházejí do majetku obcí, fary pak zpravidla do majetku dalších osob.

Větší problém představují nevyužívané objekty, které jsou zároveň evidované jako „brownfields“. Například v Jaroměři – Josefově to jsou rozsáhlé objekty bývalé nemocnice a dělostřeleckých kasáren, v Jičíně bývalá jezuitská kolej. V rámci připravovaných Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje jsou navrženy čtyři lokality zvláštní pozornosti – MPR Jičín, MPR Josefov, MPZ Broumov a PR Kuks. Řešení problémů v těchto lokalitách přesahuje běžné rozpočtové možnosti obce, města a státu. Částečným východiskem je Integrovaný operační program – žádosti byly podány pro revitalizaci hospitálu Kuksu (včetně Braunova betléma) – kde bude realizován projekt IOP - a kláštera v Broumově. MPR Josefov je zároveň evidována jako území s vysokou koncentrací sociálně vyloučených obyvatel (tzv. ghetto). To snižuje motivaci vlastníků památek k jejich obnově. Dokládá to i nízký počet žádostí o dotace z dotačních programů kraje.

Část nejvýznamnějších památek je ve správě Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Jaroměři - Josefově (NPÚ ÚOP Josefov). Prakticky každý objekt vyžaduje větší či menší stavební zásah. Také se každoročně provádějí.

Stav památek památkového fondu na území kraje lze posuzovat také podle přístupnosti veřejnosti a jeho využitelnosti pro cestovní ruch. Z tohoto pohledu mají velký význam hrady a zámky. Nacházejí se v majetku nebo správě NPÚ, obcí, měst a dalších osob. Běžně přístupné jsou také objekty, ve kterých sídlí školy, muzea, galerie, knihovny a jiné kulturní instituce. Významnou skupinu památek představují obytné domy, které poskytují kvalitní bydlení leckdy ve velmi zajímavých interiérech. Lze konstatovat, že poměrně velká část památek kraje je přístupná veřejnosti.

Nabízí se i srovnání s jinými kraji republiky. K tomu slouží veřejně přístupné zdroje (sdělovací prostředky, internet a další), porady na Ministerstvu kultury, zasedání Komise pro kulturu a památkovou péči Rady Asociace krajů ČR, individuální konzultace s pracovníky jednotlivých krajských

úřadů. Lze proto konstatovat, že stav památkového fondu v Královéhradeckém kraji a péče o něj jsou plně srovnatelné se situací v jiných krajích.

Za určitý „nedostatek“ oproti jiným krajům lze považovat absenci památky zapsané na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Ministerstvo kultury alespoň vede na indikativním seznamu kandidátů pro zápis Národní kulturní památku Betlém v Novém lese u Kuksu. V roce 2007 zpracoval Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okresní zahradnictví, v.v.i. v Průhonicích Kulturně historickou analýzu oblasti Kuks a Betlém v rámci původního nadačního panství Choustníkovo Hradiště, a to jako jednu z etap mezinárodního projektu Vývoj koncepcí a nástrojů pro záchranu národně cenných kulturních krajín na příkladu světového dědictví UNESCO. Je to jeden z podmiňujících dokumentů pro případnou kandidaturu Betléma na zápis do seznamu UNESCO. Zároveň se ukazuje, že větší naději na úspěšnou kandidaturu by Betlém měl jako součást většího celku, to je původně barokní krajiny, ve které se nachází. I proto se zvažuje možnost prohlášení tohoto území za památkovou zónu.

Městské památkové rezervace (MPR) v Královéhradeckém kraji:

- Hradec Králové
- Jičín
- Josefov
- Nové Město nad Metují

Vesnické památkové rezervace (VPR) v Královéhradeckém kraji:

- Křinice u Broumova
- Vesec u Sobotky

Památkové rezervace (PR) v Královéhradeckém kraji:

- Památková rezervace (PR) Kuks s přilehlým komplexem bývalého hospitálu a souborem plastik v Betlémě

Městské památkové zóny (MPZ) v Královéhradeckém kraji:

- Broumov
- Dvůr Králové nad Labem
- Hostinné
- Hradec Králové
- Jaroměř
- Náchod
- Nový Bydžov
- Opočno
- Police nad Metují
- Sobotka
- Trutnov
- Vrchlabí
- Železnice
- Dobruška
- Pecka

- Pilníkov
- Rokytnice v Orlických horách
- Rychnov nad Kněžnou
- Stárkov
- Žacléř

Vesnické památkové zóny (VPZ) v Královéhradeckém kraji:

- Karlov u Roškopova
- Nové Smrkovice
- Studeňany
- Dolní Vernéřovice (Jívka)
- Chotěborky (Vilantice)
- Libeň (Měník)
- Modrý Důl (Pec pod Sněžkou)
- Radvanice
- Skalka (Česká Metuje)
- Šímovy Chalupy (Malá Úpa)
- Štidla (Střevač)
- Velké Toppeltovy Boudy (Pec pod Sněžkou)
- Vysočany (Nový Bydžov)

Krajinné památkové zóny (KPZ) v Královéhradeckém kraji:

- Krajinná památková zóna Bojiště bitvy u Hradce Králové

Národní kulturní památky (NKP) v Královéhradeckém kraji:

- Zámek Hrádek u Nechanic
- Zámek Náchod
- Betlém v Novém lese u Kuksu
- Kaple Zjevení Páně ve Smiřicích
- Muzeum v Hradci Králové
- Klášter v Broumově
- Pevnostní systém Dobrošov
- Zámek Opočno
- Hospital Kuks
- Babiččino údolí v Ratibořicích
- Zámek Nové Město nad Metují
- Zámek Humprecht
- Hrad Kost
- Hřbitovní kostel Panny Marie v Broumově
- Dům čp. 92 Dřevěnka v Úpici
- Vodní elektrárna – přehrada Les Království v Bílé Třemešné

Movité NKP:

- Třebechovický betlém

- Soubor barokních oltářních obrazů Karla Škréty a Petra Brandla, titulní obraz hlavního oltáře od Petra Brandla z roku 1727, umístěný v kapli Zjevení Páně ve Smiřicích

Dále se v Královéhradeckém kraji nachází 29 ochranných pásem (OP): 5 OP rezervací, 1 OP zóny, 13 OP zámků, 4 OP hradů, 1 OP archeologické památky a 6 OP ostatních památek.

Státní památkovou péčí v rámci přenesené a samostatné působnosti vykonává příslušný odbor Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, dále příslušné odbory na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností. Výkon státní památkové péče prostřednictvím krajského úřadu má podstatný vliv na stav památkového fondu na území kraje. Krajský úřad tak činí přímo v rámci svých kompetencí, nepřímo pak prostřednictvím ORP. Jsou to tyto prostředky: Prvoinstanční rozhodnutí, odvolací řízení proti rozhodnutím ORP a další běžná agenda dle příslušných ustanovení památkového zákona. Velký význam má kontrolní a metodická činnost vůči ORP.

V samostatné působnosti krajský úřad vypisuje grantové či dotační programy. Patří sem i právo na legislativní iniciativu kraje a právo připomínkovat návrhy zákonů a dalších právních předpisů. Patří sem oblast prevence, osvětová činnost, popularizace památkové péče jako oboru. Intervenční prostředky vyplývají ze zákonných kompetencí kraje a lze je považovat za dostačující. Nemůže být jejich cílem snímat odpovědnost z vlastníků kulturních památek.

Ke dni 1. 1. 2008 bylo zřízeno územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu (dále ÚOP NPÚ) pro Královéhradecký kraj v Jaroměři – Josefově. Jeho úzká spolupráce s krajským úřadem a ORP je nezbytným předpokladem pro náležitý výkon státní památkové péče. Písemná vyjádření odborných pracovníků NPÚ jsou nezbytným předpokladem pro vydání závazných stanovisek k zamýšlené obnově nebo restaurování kulturních památek. Úroveň písemných vyjádření je někdy problematická, nutno však respektovat „právo“ památkářů NPÚ žádat maximum z hlediska památkářské teorie a praxe. Tím ovšem vzrůstá odpovědnost pracovníků krajského úřadu a ORP při „vážení“ argumentů NPÚ, odborných posudků z jiných oblastí (požární ochrana, hygiena, úpravy pro tělesně postižené, apod.) a v neposlední řadě i názorů vlastníka památky.

Do památkové péče dále vstupují další subjekty jako například občanská sdružení. Pro revitalizaci památek existuje celá řada dalších dotačních programů vyhlášených Ministerstvem kultury ČR, dále existují krajské dotační programy a v neposlední řadě též Finanční prostředky ze Strukturálních fondů Evropské unie nebo finančním mechanismů EHP a Norska.

9. Cestovní ruch

Atraktivita Královéhradeckého kraje vyplývající z množství přírodních, kulturních a historických památek a dalších příležitostí, skrývá značný potenciál a možnosti jeho využití do budoucna. Území kraje nabízí z tohoto pohledu širokou škálu možných rekreačních aktivit, které v současné době nejsou plně využity. Dle hodnocení současného stavu cestovního ruchu Královéhradeckého kraje jsou dány oblasti a centra cestovního ruchu, které tvoří přirozené póly rozvoje cestovního ruchu, zároveň však vytvářejí hrozbu poškození životního prostředí nadměrným cestovním ruchem, případně jeho nevhodnou podobou či průvodními jevy spojenými především s dopravní problematikou.

Cestovní ruch v Královéhradeckém kraji těží nejen z množství přírodních, kulturních a historických atraktivit, ale i z blízkosti Prahy, která je s převahou nejvýznamnější turistickou destinací v České republice, a přímé vazby na Polsko a nepřímé vazby na Německo (tzn., že Královéhradecký kraj nesousedí přímo s územím Německa). Tyto vazby však nezaručují další pozitivní rozvoj cestovního ruchu v kraji. Je zapotřebí mít na zřeteli konkurenční regiony a prostřednictvím jednotného marketingu cestovního ruchu pracovat na jeho podpoře, aby opět výsledné hodnoty návštěvnosti vykazovaly stoupající trendy oproti poklesu v posledních letech (který byl však patrný i v rámci celé ČR a okolních zemí). Sbližováním cenových hladin a stále ještě ne dostatečnou úrovní služeb se mohou stát tradiční středoevropské a západoevropské destinace znovu významnou konkurencí pro atraktivitu Královéhradeckého kraje z hlediska cestovního ruchu. Oproti tomu stoupající úroveň služeb a stále nízké cenové hladiny dávají vzniknout novým významným konkurentům v rámci destinací položených v jiných integrujících se zemích bývalého východního bloku.

9.1 Regionalizace cestovního ruchu v kraji

Pro lepší orientaci turistů rozdělila agentura CzechTourism území České republiky do 17 turistických regionů. Rozdělení nekopíruje institucionální hranice, ale klade důraz na příbuznou turistickou nabídku. Účel tohoto rozdělení je proto marketingový. Každý region se výrazně liší od sousedního a měl by nabídnout bohaté a rozmanité spektrum turistických atraktivit. Mezi agenturou a organizacemi cestovního ruchu v jednotlivých regionech existuje komunikace na podporu spolupráce při společné propagaci regionu v rámci publikací, na veletrzích, v rámci internetových prezentací a podobně.

Královéhradecký kraj dle tohoto rozdělení spadá do třech turistických regionů:

- Královéhradecko
- Krkonoše a Podkrkonoší
- Český ráj

Všechny uvedené turistické regiony zasahují do sousedních krajů.

- Krkonoše a Podkrkonoší – do Libereckého kraje částí Krkonoš
- Český ráj – do Libereckého a Středočeského kraje
- Královéhradecko – do Pardubického kraje (části Orlických hor)

U TR Krkonoše a Český ráj se jedná o přirozeně vytvořené regiony, u Královéhradecka o uměle vytvořený region, který zahrnuje zcela odlišná území v oblasti turistické nabídky. Turistický region Královéhradecko byl dříve dle členění CzT součástí většího turistického regionu Východní Čechy. V nedávné době došlo k rozdělení, kdy část území TR Východní Čechy spadající do KHK byla vyčleněna, čímž byl uměle vytvořen TR Královéhradecko.

Obr. 7 Rozdělení území České republiky na turistické regiony dle CzechTourism

Zdroj: Czechtourism

Turistický region Krkonoše a Podkrkonoší je prezentován zejména jako ráj zimních sportů, pěší turistiky, cykloturistiky, kraj nezapomenutelných výhledů do krajiny a region, který vrací návštěvníkům pevné zdraví. Turistický region Královéhradecko je prezentován zejména jako území s čistou přírodou vhodnou pro pěší výpravy, cyklovýlety a zimní sporty, dále jako region s horolezeckými příležitostmi, evropsky významnými historickými souvislostmi, folklórem, pořádáním významných akcí a jako území vhodné pro kongresovou turistiku. Konečně turistický region Český ráj bývá představován jako krajina plná skalních měst, nalezišť polodrahokamů, vyhaslých sopek, divů přírody, cykloturistů, pěších turistů a horolezců.

Turistické regiony se dle CzechTourism dále dělí na turistické oblasti. Český ráj a Krkonoše a Podkrkonoší jsou zároveň regiony i oblastmi. Královéhradecko se dále dělí na Kladské pomezí (kopíruje hranice okresu Náchod), Hradecko (z větší části kopíruje hranice okresu Hradec Králové, malou část zasahuje do území okresu Jičín) a Orlické hory a Podorlicko. Poslední jmenovaná turistická oblast kopíruje v rámci turistického regionu Královéhradecko hranice okresu Rychnov nad Kněžnou. Zároveň však část oblasti přirozeného území Orlických hor spadá do sousedního turistického regionu Východní Čechy, kdy došlo k jeho předělení výše zmíněnou změnou hranic turistických regionů.

Uvedené členění CzT se liší od rajonizace, kterou používá Královéhradecký kraj již od r. 2007 a která byla schválena Zastupitelstvem KHK.

Královéhradecký kraj má území z pohledu cestovního ruchu vymezeno následovně:

- turisticky významné území Český ráj
- turisticky významné území Kladské pomezí
- turisticky významné území Krkonoše a Podkrkonoší

- turisticky významné území Orlické hory a Podorlicko
- turisticky významné území Hradecko

Obr. 9 Rozdělení území Královéhradeckého kraje na turisticky významná území

Zdroj: Královéhradecký kraj

Jedná se o logické rozčlenění, kdy každé z území je něčím specifické. V každém uvedeném turisticky významném území plní funkci destinačního managementu tzv. destinační společnost neboli organizace cestovního ruchu. Jejich náplní činnosti je zajišťování koordinace marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu ve svém území. Královéhradecký kraj s jednotlivými organizacemi cestovního ruchu úzce spolupracuje. Toto rozdělení se shoduje s rozdělením do turistických oblastí dle CzechTourism.

Tato dvojí regionalizace, přestože nachází částečně svoje společné hranice, není z hlediska marketingu cestovního ruchu úplně ideální, naopak - může docházet k záměnám turistických destinací a k nekoordinovaným krokům v rámci propagace území. Také název Východní Čechy, používaný jen pro území Pardubického kraje, je silně zavádějící a pro turisty značně dezorientující.

9.2 Turistický potenciál území

Mezi turisticky atraktivní oblasti Královéhradeckého kraje patří oblasti chráněných území, oblasti letní rekreace vázané na vodní plochy, oblasti spíše místního významu využívané zejména pro krátkodobou rekreaci a ostatní lokální cíle významné pro cestovní ruch. Intenzita cestovního ruchu je v jednotlivých částech chráněných území různá v závislosti na atraktivnosti objektů cestovního ruchu a také na návaznosti dalších atraktivit, úrovni doprovodných služeb a podobně. V rámci území kraje

Ize proto vymezit kromě oblastí cestovního ruchu i centra cestovního ruchu – nadregionálního nebo regionálního významu. Z plošného pohledu to jsou oblasti s vysokým potenciálem turistického ruchu. Jedná se v podstatě o celou severovýchodní polovinu území kraje, s jádrovými oblastmi Krkonoš, skalních měst na Broumovsku, Náchodskem – Českoskalickem – Novoměstskem a centrálními partiemi Orlických hor. Dalšími oblastmi jsou pásma okolo nejvýznamnějších středisek cestovního ruchu v Českém Ráji a samostatně lokalizovaný Hradec Králové.

Mezi centra cestovního ruchu nadregionálního významu se počítají (přibližně od jihu): Hradec Králové, Třebechovice pod Orebem, Chlumeck nad Cidlinou, Rychnov nad Kněžnou, Říčky v Orlických horách, Opočno, Deštné v Orlických horách, Nové Město nad Metují, Velichovky, Česká Skalice, Kuks, Náchod, Lázně Bělohrad, Jičín, Sobotka, Dvůr Králové nad Labem, Police nad Metují, Teplice nad Metují, Trutnov, Janské Lázně, Vrchlabí, Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn. Některá z těchto center odvíjejí svůj význam od přírodního a krajinného potenciálu v okolí, jiná zejména od jedné ústřední atraktivity, případně služeb, které jsou na ni navázány.

Velkoplošná zvláště chráněná území na území kraje patří mezi oblasti celostátního významu. Krkonošský národní park a CHKO Orlické hory jsou využívány v letním období pro turistiku a v zimním období pro zimní sporty, na jejich území dochází k enormně zvýšené intenzitě cestovního ruchu v lokálních střediscích (Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Janské Lázně, Deštné v Orlických horách). CHKO Český ráj a CHKO Broumovsko jsou využívány v letním období pro turistiku a horolezectví. CHKO Český ráj navíc disponuje kulturním potenciálem historických památek, vyskytujících se na jeho území.

Na území Královéhradeckého kraje jsou pro letní rekreaci využívány i některé vodní plochy, v první řadě vodní nádrž Rozkoš, které svou plochou umožňují provozování většího množství sportovních aktivit. Dalšími rekreačně využívanými vodními plochami v kraji jsou například Velký Vřešťov, Jinolické rybníky a rybníky u Červeného Kostelce.

Cestovní ruch a rekreace jsou v Královéhradeckém kraji formovány v několika podobách. Nejvýznamnějšími formami cestovního ruchu jsou pěší turistika, cykloturistika a zimní turistika. Mezi další provozované formy cestovního ruchu patří rekreační a sportovní plavba, závěsné létání a paragliding, rekreace u vody, horolezectví, myslivost a sportovní rybolov, kulturní akce, sportovní akce, církevní akce, veletrhy a tematické trhy, lázně a venkovská turistika.

V oblasti Krkonoš dochází k extrémní koncentraci turistů v Peci pod Sněžkou (severní část obce – Sněžka), dále ve Špindlerově Mlýně, branou do Krkonoš je Vrchlabí a mezi tato sídla lze zařadit i Janské lázně (díky lanovce na Černou horu a lázním). V různých zdrojích se uvádí roční návštěvnost Krkonoš kolem 6 milionů turistů. V oblasti Orlických hor lze pouze odhadnout extrémní koncentrace návštěvníků v oblastech známých středisek Deštné v O. h. a Říčky v O. h., které ovšem svým objemem nedosahují středisek v Krkonoších. Na rozdíl od ostatních přirozených oblastí se zvyšuje zatížení v těchto oblastech koncentrací návštěvníků také v zimní sezóně. Na Královédvorskú je jednoznačně největším tahounem zoologická zahrada a barokní komplex Kuks s Braunovým Betlémem. Tyto čtyři oblasti jsou typické svou letní sezónností, v zimním období návštěvnost klesá téměř až na nulovou hodnotu (výjimkou je zimní provoz zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem).

Český ráj zasahuje jen částečně na území kraje, ale právě jedněmi ze svých nejnavštěvovanějších lokalit – hrad Kost, Prachovské skály a Jičín. V oblasti Kladského pomezí je extrémní návštěvnost dána

zejména návštěvností v Adršpašských skalách. Na Náchodsku je nejnavštěvovanější částí Babiččino údolí, zejména v okolí Ratibořic.

Významnou oblastí je také krajské město Hradec Králové a jeho okolí, které plní funkci kulturního, sportovního a administrativního centra kraje. Návštěvnost vyplývající z cestovního ruchu je zde rovnoměrně rozložena celoročně s mírným navýšením v letní sezóně.

9.3 Formy cestovního ruchu

Značené turistické pěší trasy tvoří na celém území kraje dostačující síť, která umožňuje poznání všech zajímavých míst kraje. Turisticky značené cesty spravuje Klub českých turistů (KČT). Síť turistických tras je doplněna o naučné stezky, kterých je v Královéhradeckém kraji okolo devadesáti a které jsou většinou spravovány místními organizacemi. Hustota tras vzrůstá v turisticky atraktivních oblastech a s ní i počet turistů, tedy frekvence cestovního ruchu. Intenzita této formy cestovního ruchu není pravidelně sledovaným jevem, vychází pouze z odhadů v několika frekventovaných místech. Intenzita pěší turistiky je maximální v letním období a kulminuje zejména v červenci a srpnu. Dostupné údaje o průměrné denní frekvenci pěších turistů se vztahují pouze k několika lokalitám (frekvence turistů z Růžové hory směrem na Sněžku dosahuje v letním období hodnot až 2 – 3 tis. osob za den) a vzájemně jsou těžko srovnatelné.

Cykloturistika jako forma trávení volného času zaznamenala během posledních let obrovský rozmach. Její stále vzrůstající obliba podnítila vytvoření sítě cyklistických tras či přímo výstavbu nových cyklostezek. K pátevní síti tras (Labská cyklotrasa, Žitavská cyklotrasa) se přimykají v jednotlivých regionech vedlejší, doplňkové či naučné cyklistické trasy. Stejně jako u pěší turistiky lze jejich zatížení stanovit pouze na základě odhadů frekvence a hustoty sítě cyklistických tras. Každopádně lze konstatovat, že intenzita cykloturistiky je maximální v letním období a kulminuje zejména v červenci a srpnu.

Cykloturistům v Královéhradeckém kraji slouží rozvinutá síť cyklobusů směřujících zejména do horských a podhorských oblastí. Východiskem tras cyklobusů jsou obvykle významnější sídla s dobrým dopravním napojením (Hradec Králové, Jičín, Náchod, Jaroměř, Nové Město n. M. aj.). Cílem jsou horské nebo podhorské oblasti, případně území s přírodně atraktivním a členitým reliéfem, vhodným pro cykloturistiku, tedy zejména oblast Českého Ráje, Krkonoš, Broumova a Orlických hor.

Lyžařské zimní aktivity (sjezdové lyžování a lyžařská turistika) se soustřeďují do 4 základních oblastí kraje – Krkonoše, Orlické hory, Jestřebí hory a Žacléřsko. V ostatních místech kraje jsou tyto aktivity časově limitované a jejich význam je místní, omezený na krátkodobou rekreaci obyvatel z okolí (např. Zvičina u Dvora Králové nad Labem). Zatížení je možné stanovit na základě plochy sjezdových drah, kapacity vleků a hustoty sítě lyžařských tras. Zde má dominantní pozici Špindlerův Mlýn, a to zejména ve dvou lokalitách: Svatý Petr a Medvědin, kde se kapacita pohybuje okolo hodnoty 20 000 osob za hodinu. Dalšími středisky, kde se kapacita pohybuje v řádech několika tisíc za hodinu, jsou Pec pod Sněžkou a Janské lázně v Krkonoších a Deštné v Orlických horách.

Pro lyžařskou turistiku jsou využívány často některé značené turistické trasy, v horských oblastech je pro tyto aktivity využíváno speciálních značených zimních turistických tras. Oba typy tras bývají ve vyšších partiích značeny tyčemi a většinou se navzájem prolínají. Kromě toho je v okolí každého střediska upravován autonomní systém místních běžeckých stop a okruhů, případně i závodních a standardních běžeckých tratí. Možné vytížení tras lyžařskou turistikou lze tedy odvodit z jejich

hustoty. Největší návštěvnost je v horských oblastech, kde vzhledem ke sněhovým podmínkám se jedná o časově delší období (tj. v oblastech nad 600 m n. m. cca 4 měsíce).

Vodáctví v kraji nemá tak masový charakter jako v například v Jihočeském kraji. Tato aktivita je vázána na splavnost jednotlivých úseků vodních toků, které jsou většinou splavné na jaře nebo při velkých deštích. Mezi vodácky zajímavé vodní toky v kraji patří (od západu) Cidlina s Javorkou, Labe, Úpa, Metuje, Orlice (Divoká, Tichá) a její přítoky (Dědina se Zlatým potokem, Bělá s Kněžnou, Zdobnice).

Objekty druhého bydlení patří ke stálé formě rekreování, jejich shlukování a kapacita významně ovlivňuje jak charakter některých sídel v turisticky atraktivních oblastech (vliv na hospodaření obce, místní pospolitost), a také kvalitu životního prostředí. Mezi objekty individuální rekreace (tzv. objekty druhého bydlení) se řadí soukromé chaty, chalupy, zahradní domky a chaty užívané nekomerčně jen jejich vlastníky, případně nejbližšími rodinnými příslušníky. Vysokým počtem objektů druhého bydlení zaujímá ČR v Evropě přední postavení. Z hlediska individuální rekreace lze nejvyhledávanější lokality vysledovat na základě největší hustoty rekreačních objektů. Jsou to zejména západní cíp kraje (začínající Český ráj), Podzvičinsko, Babiččino údolí a okolí, severní podhůří Orlických hor, Hradec Králové a okolí Meziměstí. V tomto srovnání nepatří oblast Krkonoš k dominantním, vzhledem k velké rozloze a poměrně dlouhodobé ochraně národního parku.

Mezi obce s největším počtem objektů druhého bydlení patří Hradec Králové (přes 2 tisíce objektů), dále Pec pod Sněžkou, Náchod, Červený Kostelec, Deštné v Orlických horách, Trutnov a Stará Paka. Hradec Králové vyčnívá svým počtem z důvodu velkého počtu chat v zahrádkářských koloniích, a dále se tento údaj vztahuje k poměrně velkému území. V některých malých obcích ve venkovských oblastech lze tedy počítat s ještě větší koncentrací objektů druhého bydlení.

Ostatní formy cestovního ruchu jsou vázány na vybavenost objektu cestovního ruchu či turistického střediska a jeho okolí ostatní sportovní infrastrukturou, která rozšiřuje spektrum možných aktivit. Řadíme k ní bazény, koupaliště, atletické a zimní stadiony, sportovní haly, tělocvičny a hřiště pro různé hry (tenis, volejbal, basketbal, nohejbal, squash apod.), bowling a fitness centra, golfová hřiště, paragliding atd.

9.4 Ubytovací kapacity

Kapacita a vytíženost ubytovacích kapacit je základním měřítkem míry turistického ruchu v regionech.

V roce 2011 bylo v České republice cca 461 tis. lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu. Z nich bylo přibližně 46 tis. lokalizováno v Královéhradeckém kraji (2. místo po Praze). Rozhodující část lůžek (téměř 26 tis.) v rámci ubytovacích kapacit kraje se nachází v okrese Trutnov, který spadá do turisticky významného území Krkonoše a Podkrkonoší. Zde které je koncentrace turistických lůžek enormní a v přepočtu na obyvatele dosahuje nejvyšší hodnoty mezi všemi regiony České republiky - na 1 000 obyvatel v tomto okrese připadá přibližně 221 lůžek v ubytovacích zařízeních, v úhrnu České republiky dosahuje tento ukazatel hodnoty 44 lůžek, v úhrnu Královéhradeckého kraje pak přibližně 83 lůžek. Územní koncentrace v okrese Trutnov je po Praze a okrese Jablonec nad Nisou nejvyšší mezi okresy České republiky. Lze říci, že lůžková kapacita žádného střediska cestovního ruchu nedosahuje ani řádově hodnot, které mají střediska v Krkonoších. Vybavenost ostatních regionů kraje je v tomto ohledu výrazně nižší. Mezi centra cestovního ruchu s lůžkovou kapacitou přesahující hranici 800 lůžek lze zařadit krajské město Hradec Králové a obce v

regionech vhodných pro dlouhodobější rekreaci – tj. centra cestovního ruchu v Krkonoších, Orlických horách a Českém ráji.

V kraji, podobně jako v řadě dalších krajů České republiky, je citelná absence ubytovacího střediska nejvyšší kategorie, tj. pětihvězdičkového hotelu. Strukturu ubytovacích zařízení ukazuje následující tabulka.

Tab. 50 Struktura ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2010 [počet]

Ubytovací zařízení	Počet
Celkem	912
v tom:	
hotely *****	-
hotely, motely, botely ****	19
hotely, motely, botely ***	108
hotely, motely, botely **	28
hotely, motely, botely *	17
hotely gami ****, ***, **, *	3
Penziony	327
Kempy	42
chatové osady	20
turistické ubytovny	75
ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	273

Zdroj: ČSÚ

Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v posledním desetiletí spíše stagnovala. Nejvyšších kapacit bylo dosaženo v roce 2006, k výraznému propadu došlo zejména v roce 2010. Trend, který naznačuje rok 2011, by mohl být v závislosti na poptávce opět stoupající.

Tab. 51 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011

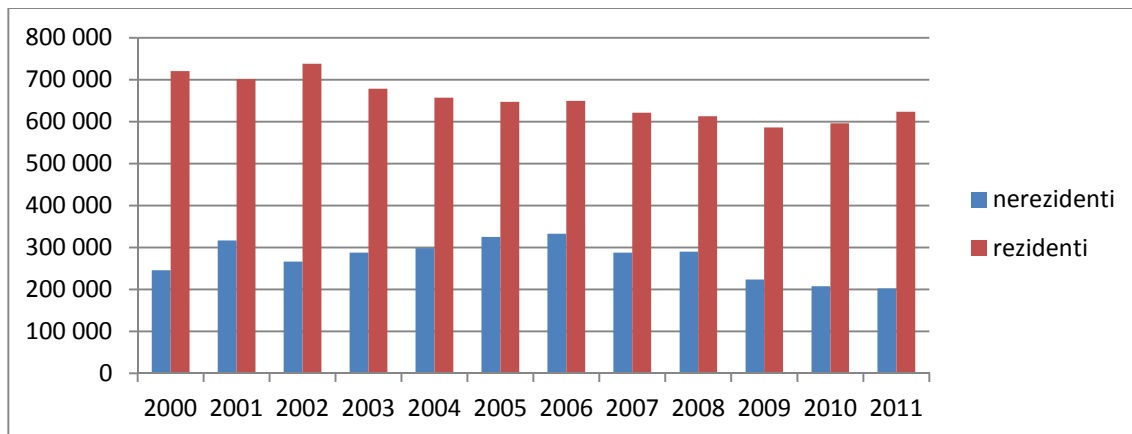
Rok	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
2000	979	16 503	45 802	4 022
2001	999	16 086	45 017	2 716
2002	1 010	16 202	45 355	4 263
2003	995	16 125	45 183	5 123
2004	966	15 549	43 985	5 013
2005	986	15 853	45 132	5 365
2006	985	16 259	47 919	5 442
2007	968	15 869	45 331	5 438
2008	941	15 905	45 170	5 467
2009	958	16 020	45 192	5 481
2010	912	15 730	44 271	5 360
2011	966	16 364	45 920	5 499

Zdroj: ČSÚ

Královéhradecký kraj je po Praze spolu s Jihočeským a Jihomoravským krajem trvale jedním z nejnavštěvovanějších krajů v rámci celé České republiky. Stěžejní podíl na tomto výsledku má krkonošský region. Počet hostů byl v uplynulé dekádě vlivem nejrůznějších okolností proměnlivý, více

než dvojnásobně převažovali rezidenti (obyvatelé ČR) nad nerezidenty (cizinci). Celkový trend není příliš pozitivní – zejména v posledních pěti letech počet návštěvníků vytrvale klesá u obou skupin návštěvníků. Nejvyšších hodnot vykazoval rok 2006.

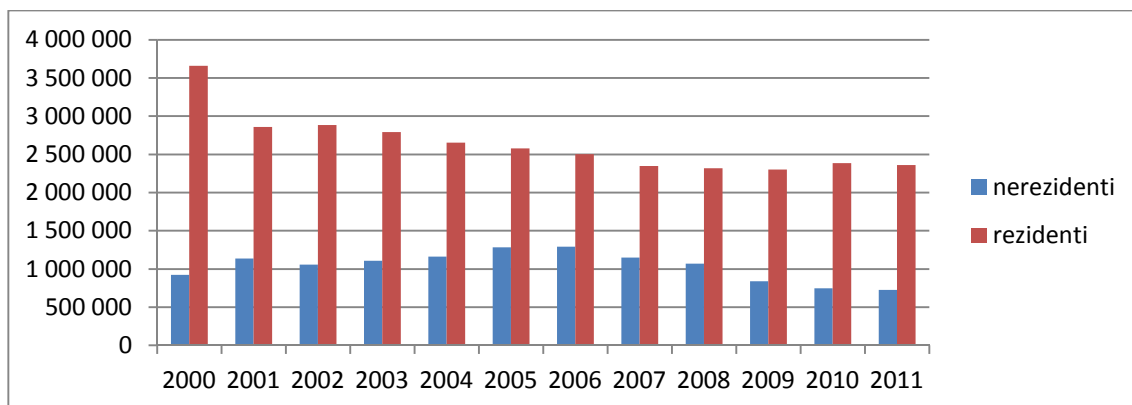
Graf 64 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011

Zdroj dat: ČSÚ

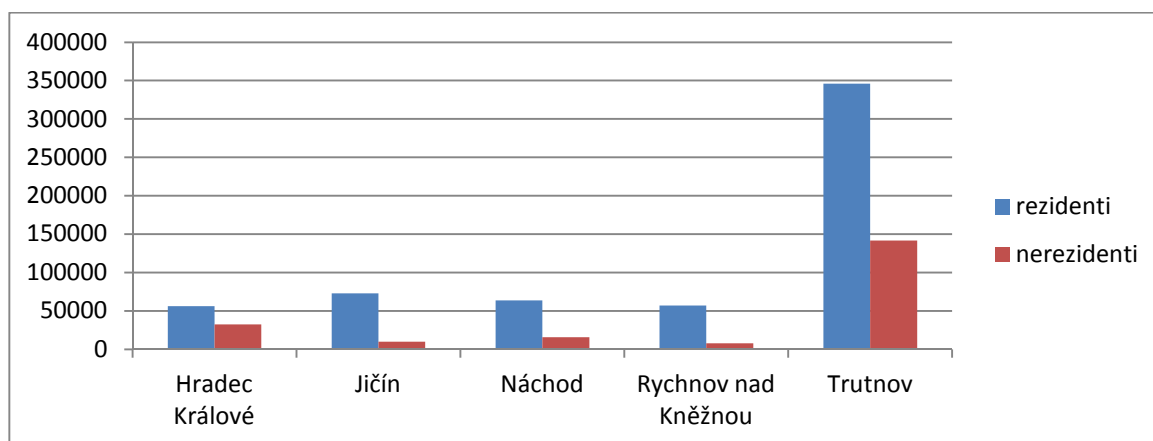
Počet přenocování do značné míry kopíruje počet hostů. Narostl zde poměr nerezidentů vůči rezidentům, což je pochopitelné s ohledem na obvyklou délku pobytu turistů přijíždějících do dané lokality z větší dálky. I zde je tedy patrný znepokojivý trend poklesu přenocování v posledních letech. Vzhledem k tomu, že kapacita ubytovacích zařízení takový pokles nezaznamenává, lze předpokládat, že ekonomické výsledky hromadných ubytovacích zařízení klesají, resp., jsou v ohrožení. Pokud by tento trend setrval, měl by neblahý dopad na ekonomiku regionu.

Graf 65 Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011

Zdroj dat: ČSÚ

V porovnání návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení mezi jednotlivými regiony vychází, že nejnavštěvovanějším je jednoznačně okres Trutnov. Příčiny tohoto stavu byly popsány výše. Podíl rezidentů vůči celkovému počtu hostů je nejvýznamnější v okrese Hradec Králové, kde však celkový počet návštěvníků patří mezi nejnižší. Naopak velmi malý podíl nerezidentů je v okresech Jičín, Náchod a Rychnov nad Kněžnou.

Graf 66 Výkonnost hromadných ubytovacích zařízení v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Z hlediska porovnání Královéhradeckého kraje s celou Českou republikou dochází k výraznému poklesu počtu nerezidentů mezi ubytovanými, zároveň se však oproti zbytku území významně zvyšuje jejich počet přenocování, tedy i průměrná doba pobytu. U rezidentů je stav víceméně setrvalý.

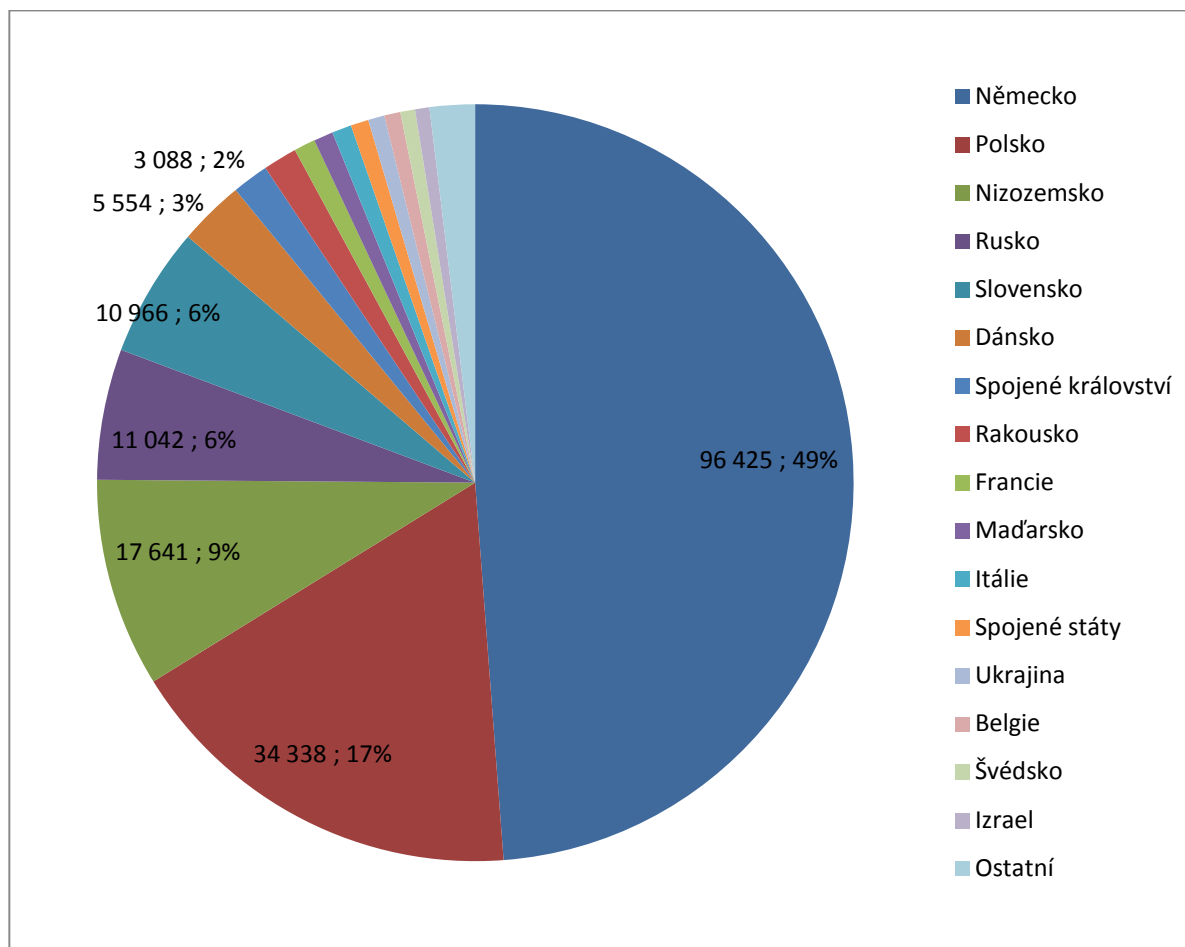
Tab. 52 Procentuální podíl výkonů hromadných ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji vůči celé České republice v letech 2000 - 2011

Rok	Počet hostů		Počet přenocování	
	nerezidenti	rezidenti	nerezidenti	rezidenti
2000	5,2	11,8	16,9	7,8
2001	5,9	11,9	15,2	7,7
2002	5,6	13,0	14,7	7,5
2003	5,7	10,8	14,9	8,2
2004	4,9	10,7	16,3	8,2
2005	5,1	10,7	15,3	8,0
2006	5,2	10,3	15,6	8,5
2007	4,3	9,9	17,9	8,6
2008	4,4	9,9	18,7	8,3
2009	3,7	9,8	21,1	8,2
2010	3,3	10,1	24,5	7,8
2011	3,0	10,1	26,7	8,0

Zdroj: ČSÚ

Mezi nerezidenty v hromadných ubytovacích zařízeních tradičně dominují turisté z Německa. Významný podíl mají též turisté přicházející z Polska, Nizozemska, Slovenska a Ruska. Za pozoruhodný se dá považovat významný podíl turistů z Dánska. Dvouprocentního podílu dosahují ještě turisté z Velké Británie a Rakouska.

Průměrný počet přenocování v Královéhradeckém kraji činil v roce 2010 3,9 dne. Průměrná doba pobytu pak 4,9 dne. Jedná se o nadprůměrné hodnoty v rámci České republiky. Toto číslo je obvykle o několik desetin nižší u nerezidentů oproti rezidentům.

Graf 67 Podíl návštěvníků z řad nerezidentů podle země původu v hromadných ubytovacích zařízeních Královéhradeckého kraje v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

9.5 Návštěvnost dalších objektů cestovního ruchu

Návštěvnost objektů cestovního ruchu lze sledovat většinou pouze z údajů objektů zpřístupněných za určité vstupné, návštěvnost ostatních lokalit lze určit pouze odhadem nebo z výsledků lokálních sčítacích akcí. Mezi základní objekty cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji patří památkové objekty (hrady, zámky, kláštery, kostely, zříceniny, mlýny, věže apod.), kulturní objekty (muzea, galerie, hvězdárny, divadla). Nejnavštěvovanějším objektem tohoto typu v Královéhradeckém kraji byl v roce 2010 zámek Dětenice se 168 tisíci návštěvníky, dále Galerie Zdeňka Buriana ve Dvoře Králové nad Labem (110 tisíc návštěvníků), Státní zámek Ratibořice (96 tisíc návštěvníků) a Hrad Kost (63 tisíc návštěvníků). Dalšími hojně navštěvovanými objekty jsou například zámky v Opočně, Hrádku u Nechanic, Častolovicích, Novém Městě nad Metují nebo barokní komplex na Kuksu.

Mezi ostatní objekty patří sportovní objekty, přírodní objekty (lokality) a ostatní. Mezi nejnavštěvovanější objekty cestovního ruchu tohoto typu se sledovatelnou návštěvností patří v první řadě Zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem, jejíž roční návštěvnost okolo půl milionu lidí ročně je nejvyšší v celém kraji. Dále Adršpašské skály s roční návštěvností 250 tisíc lidí a také Prachovské skály, Broumovské stěny nebo Babiččino údolí.

10. Doprava

Dopravní systém na území Královéhradeckého kraje je do značné míry diferencovaný, což souvisí s charakterem území. V oblasti Polabské nížiny je hustota dopravní sítě nejvyšší a klesá směrem k příhraničním pohořím. Centrum představuje krajské město Hradec Králové, odkud se dopravní síť paprskovitě rozbíhá. V podhůří Krkonoš a Orlických hor jsou vedeny okružní tahy.

Královéhradeckému kraji chybí přímé kapacitní napojení na sousední regiony, resp. na evropskou dopravní síť, a to z důvodu teprve rozestavěné dálnice D11 a nedostatku navazujících rychlostních komunikací (R11 a R35). Proto je také existující síť regionálních silnic I. třídy přetížena v některých trasách tranzitní dopravou, což má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel.

10.1 Silniční doprava

V Královéhradeckém kraji se nachází celkem 3 770,4 km silnic a dálnic, z nichž téměř dvě třetiny tvoří silnice III. třídy. Vysoký podíl silnic III. třídy je mimo jiné i důsledkem příhraniční polohy kraje s rozsáhlými horskými oblastmi, ve kterých převažují právě tyto silnice. Necelou čtvrtinu tvoří silnice II. třídy a cca 12% silnice I. třídy. Hustota silniční sítě v kraji, která je 0,79 km/km², převyšuje celostátní průměr (0,71 km/km²) a je v ČR jedna z nejvyšších. Nejvyšší hustotu silniční sítě vykazuje okres Jičín (1,00), nejméně naopak okres Trutnov (0,57). Délka silniční sítě ve vztahu k počtu obyvatel činí 6,8 km na 1000 obyvatel a je nad republikovým průměrem (5,3). Nejvyšší relativní délka silnic je v okrese Jičín (11,1) a nejnižší v okrese Hradec Králové (5,0). Podrobnější informace o silnicích poskytují níže uvedené tabulky.

Obr. 10 Hlavní silniční síť v Královéhradeckém kraji

Zdroj: GIS, CEP

Tab. 53 Silnice v KHK dle okresů (2012)

Kraj, okresy	Délka silnic a dálnic (abs. / rel. v %)		v tom					Hustota silnic na 1 km ²	Relativní délka silnic na 1 000 obyv.
			dálnice	silnice I. třídy	z toho rychlostní silnice	silnice II. třídy	silnice III. třídy		
Hradec Králové	810,1	21,5	16,8	97,6	-	153,5	542,2	0,91	5,0
Jičín	885,9	23,5	-	91,4	-	152,5	642,0	1,00	11,1
Náchod	636,0	16,9	-	65,0	-	152,4	418,6	0,75	5,7
Rychnov nad Kněžnou	782,2	20,7	-	76,2	-	254,2	451,7	0,80	9,9
Trutnov	656,2	17,4	-	114,0	-	180,2	362,0	0,57	5,5
Královéhradecký kraj	3 770,4	100,0	16,8	444,2	-	892,9	2 416,5	0,79	6,8

Zdroj: ŘSD

Na území kraje se nachází 16,8 km dálnice D11 (Praha – Hradec – Jaroměř), která zatím končí před Hradcem Králové a umožňuje tak dobré spojení krajského města s Prahou. Další úseky jsou v přípravě. Z Jaroměře bude pokračovat jako rychlostní komunikace R 11 až na polskou hranici (Královec). Rychlostní komunikace R 35 (Liberec – Turnov – Hradec Králové – Moravská Třebová – Olomouc – Lipník nad Bečvou), je v Královéhradeckém kraji zatím pouze v plánech. Současné nedostatečné napojení na evropskou silniční síť značně limituje využití celkového rozvojového potenciálu celého regionu.

Silnice I. třídy tvoří základ silniční sítě kraje. Patří mezi ně především silnice I/11, která vede z Poděbrad a pokračuje z Hradec Králové dále východním směrem na Ostravu a silnice I/33 směřující z Hradce Králové do Náchoda. Dále jsou to silnice I/37 spojující Hradec Králové a Pardubice, I/35 (Liberec – Turnov – Hradec Králové – Vysoké Mýto – Olomouc) a I/14 (Liberec – Trutnov – Náchod – Ústí nad Orlicí – Třebovice) v severovýchodním směru propojují Královéhradecký kraj s Libereckým a Pardubickým s následným napojením na moravským region (I/35).

Regionální silniční síť, která je převážně tvořena silnicemi II. a III. tříd, je spravována Královéhradeckým krajem. Problémem je stále špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality.

Hustota i délka této sítě znamená značné náklady na její údržbu, jež jsou dále ovlivňovány členitostí (hornatostí) území a klimatickými podmínkami. Přes značné vynaložené prostředky z rozpočtu kraje i dotací z EU pokračuje zhoršování technického stavu silniční sítě. Silniční síť je téměř trvale přetížená, což má negativní dopad na životní prostředí obyvatel. Většina velkých měst v kraji nemá vyřešen průjezd městem, řešený případným obchvatem. Plánované investice často zpožďuje řada příčin - nedostatek financí, nedořešené vlastnické vztahy pozemků či vleklé rozpravy ohledně výběru nejhodnější varianty řešení.

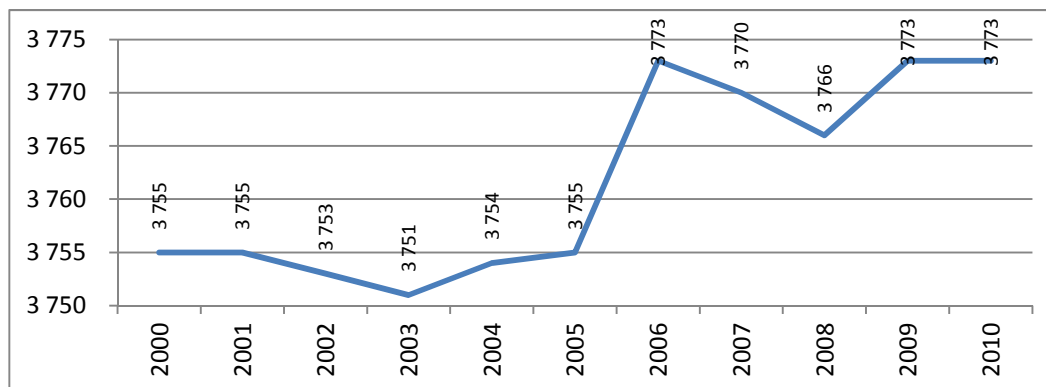
Na hranicích kraje s Polskou republikou je celkem 8 silničních hraničních přechodů, a to v obcích Náchod, Královec, Meziměstí (Starostín), Otovice, Orlické Záhoří a Malá Úpa (Pomezí Boudy). Přechody Bartošovice v Orlických horách a Malá Černá slouží pro malý pohraniční styk. Nejvýznamnějším je přechod v Náchodě, který slouží i pro nákladní automobilovou dopravu nad 6t.

Tab. 54 Vybrané údaje za silniční dopravu v krajích ČR (2010)

ČR, kraje	Délka silnic a dálnic	v tom					Podíl silnic a dálnic na celkové délce v ČR v %	Hustota silnic na 1 km ²	Relativní délka silnic na 1 000 obyv.
		dálnice	silnice I. třídy	z toho rychlostní silnice	silnice II. třídy	silnice III. třídy			
Hl. m. Praha	84	11	43	34	30	-	0,1	0,17	0,1
Jihočeský	6 129	15	661	7	1 644	3 809	11,0	0,61	9,6
Jihomoravský	4 480	135	447	26	1 474	2 425	8,0	0,62	3,9
Karlovarský	2 054	-	236	27	471	1 347	3,7	0,62	6,7
Královéhradecký	3 773	17	444	-	893	2 419	6,8	0,79	6,8
Liberecký	2 425	-	333	22	487	1 606	4,4	0,77	5,5
Moravskoslezský	3 431	54	685	32	809	1 884	6,2	0,63	2,8
Olomoucký	3 566	33	435	91	924	2 174	6,4	0,68	5,6
Pardubický	3 602	9	460	3	912	2 221	6,5	0,80	7,0
Plzeňský	5 129	109	421	-	1 500	3 099	9,2	0,68	9,0
Středočeský	9 637	194	813	152	2 373	6 256	17,3	0,87	7,6
Ústecký	4 203	53	493	12	906	2 752	7,5	0,79	5,0
Vysočina	5 100	93	427	-	1 640	2 940	9,1	0,75	9,9
Zlínský	2 140	13	358	16	573	1 197	3,8	0,54	3,6
Česká republika	55 752	734	6 255	422	14 635	34 129	100,0	0,71	5,3

Zdroj: ČSÚ

Graf 68 Vývoj délky silniční sítě v KHK (2000-2010)

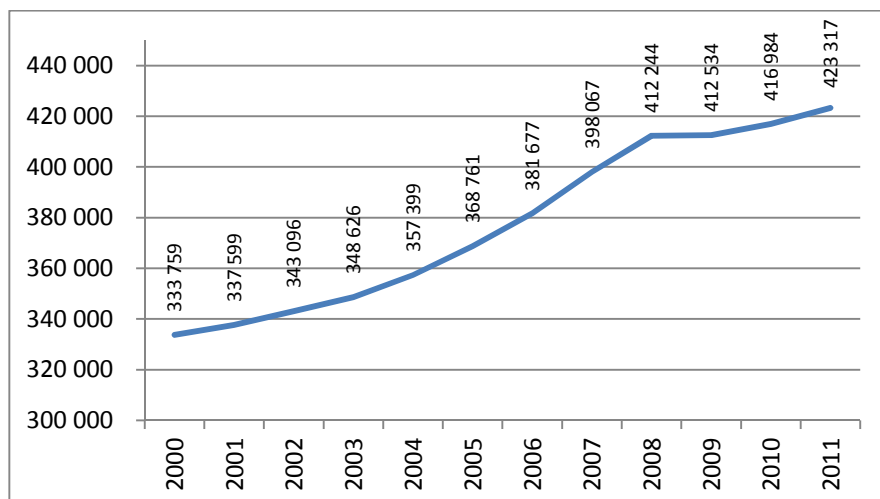

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 55 Vývoj vybraných údajů za silniční dopravu v KHK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Délka silnic a dálnic (km)	3 755	3 755	3 753	3 751	3 754	3 755	3 773	3 770	3 766	3 773	3 773
v tom dálnice	-	-	-	-	-	-	16	16	16	17	17
silnice I. třídy	429	429	428	428	430	431	437	437	437	443	444
silnice II. třídy	865	865	901	901	901	901	895	894	894	893	893
silnice III. třídy	2 461	2 461	2 424	2 423	2 422	2 423	2 425	2 423	2 418	2 420	2 419

Zdroj: ČSÚ

Graf 69 Vývoj počtu motorových vozidel v KHK v období 2000 – 2011**Zdroj dat:** ČSÚ

Od roku 2000 neustále roste počet silničních dopravních prostředků v Královéhradeckém kraji, což kopíruje celorepublikový trend. Za posledních pět let Královéhradecký kraj ve srovnání s ostatními kraji vykázal nejmenší procento nárůstu (11,6%), které je pod průměrem ČR (13,7%). V Královéhradeckém kraji bylo v roce 2010 registrováno celkem 416 984 motorových vozidel, což tvoří 5,8% všech provozovaných vozidel v celé ČR.

V počtu vozidel přepočtených na počet obyvatel se dělí Královéhradecký kraj s Prahou o druhé místo (75 vozidel na 100 obyvatel) mezi všemi kraji za Jihočeským krajem (celostátní průměr je 69 vozidel na 100 obyvatel). Nejvíce vozidel na počet obyvatel je v okrese Jičín (84 vozidel na 100 obyvatel), nejméně naopak v okrese Trutnov (71). V přepočtu vozidel na délku silnic patří Královéhradeckému kraji průměrné sedmé místo (111 vozidel na 1 km silnic). Nejvíce vozidel přepočtených na km silnic je v okres Hradec Králové (152), nejméně vykazuje okres Jičín (76).

Tab. 56 Vybrané údaje a vývoj počtu vozidel v KHK dle okresů

Kraj, okresy	Provozovaná vozidla v roce 2005	Provozovaná vozidla v roce 2010	Nárůst 2005/2010 v %	Podíl vozidel na celkovém počtu v kraji v 2010	Počet vozidel na 100 obyv. v roce 2010	Počet vozidel na 1 km silnic v roce 2010
Hradec Králové	108 729	123 449	11,9	29,6	76	152
Jičín	59 601	66 997	11,0	16,1	84	76
Náchod	71 362	80 475	11,3	19,3	72	127
Rychnov nad Kněžnou	53 423	60 671	12,0	14,5	77	77
Trutnov	75 646	85 392	11,4	20,5	71	130
Královéhradecký	368 761	416 984	11,6	100,0	75	111
Česká republika - průměr	445 114	515 853	13,7	-	69	130

Zdroj: ČSÚ

Neustálý nárůst automobilové dopravy osobní, ale i nákladní má negativní dopad na komunikační síť (zvýšená četnost, přetěžování komunikací) a na životní prostředí. Většina silniční sítě je téměř trvale přetížena. K nejzatíženějším silnicím v roce 2010 v Královéhradeckém kraji patřily kromě dálnice D11

také silnice I/33 (Hradec Králové – Náchod) , I/11 (Hradec Králové – Kostelec nad Orlicí) a silnice I/35 (Hradec Králové – Jičín). Dále silnice I/16 (Mladá Boleslav – Jičín – Trutnov – Polsko), silnice I/37 (Trutnov – Jaroměř – Hradec Králové – Chrudim) a městský okruh I/31v Hradci Králové. Nejfrekventovanějšími úseky silnic projíždělo v roce 2010 denně od 20 do 30 tisíc vozidel, což je cca o 5 tisíc víc než v roce 2005.

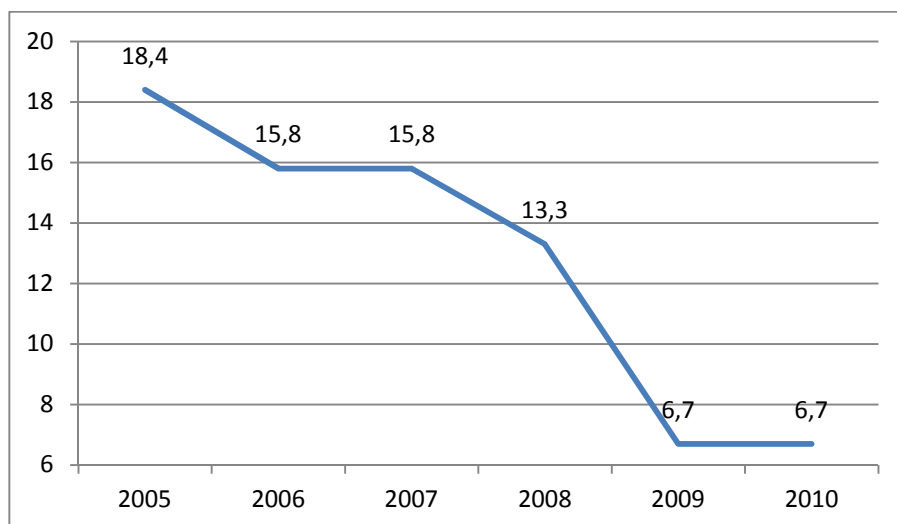
Tab. 57 Silnice s nejvyšší intenzitou a jejich nejzatíženější úseky v KHK (2010)

Číslo silnice	Sčítací úsek	Celkový počet vozidel	Těžká motorová vozidla	Osobní a dodávková vozidla	Jednostopá motorová vozidla	Index nárůstu 2005/2000	Index nárůstu 2010 /2005	Lokalizace
I/31	5-0432	29 701	3 429	26 156	116	1,23	0,93	Hradecký okruh
I/11	5-0054	27 035	4 402	22 490	143	1,17	0,93	HK – směr Ostrava
I/35	5-0454	25 874	4 765	20 980	129	1,38	0,84	HK – směr Brno
I/37	5-2055	23 120	3 059	19 956	105	1,30	1,06	HK – směr Pardubice
D11	5-8380	21 006	6 245	14 736	25	-	-	Dálnice D11
I/33	5-0110	18 547	3 435	14 881	231	1,17	1,14	Náchod
I/16	5-0350	17 072	3 466	13 504	102	1,04	0,89	Jičín - Úlibice
I/14	5-0833	14 534	1 816	12 541	177	0,93	1,23	Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: Celostátní sčítání dopravy v roce 2010

V počtu dopravních nehod přepočtených na počet obyvatel patřilo v roce 2010 Královéhradeckému kraji ve srovnání s ostatními kraji páté místo (6,7 nehod na 1000 obyvatel). Za posledních šest let klesla tato hodnota na území kraje téměř o 64% a pohybuje se mírně pod průměrem ČR (7,2). Nejvíce dopravních nehod vykazuje okres Hradec Králové (7,8), nejméně jich je naopak v okrese Rychnov nad Kněžnou (5,5).

Graf 70 Vývoj počtu dopravních nehod na 1000 obyvatel v KHK (2005-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 58 Vývoj relativního počtu dopravních nehod v KHK dle okresů

	Dopravní nehody na 1000 obyvatel					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hradec Králové	23,1	19,7	19,7	16,5	8,1	7,8
Jičín	20,1	17,2	17,2	14,8	6,4	7,1
Náchod	15,0	13,1	13,1	10,4	6,3	5,8
Rychnov nad Kněžnou	12,3	10,3	10,3	9,4	5,1	5,5
Trutnov	18,3	15,7	15,7	13,5	6,4	6,6
Královéhradecký kraj	18,4	15,8	15,8	13,3	6,7	6,7
Česká republika	19,5	17,7	17,7	15,4	7,1	7,2

Zdroj: ČSÚ**Tab. 59** Vybrané údaje za dopravní nehody v KHK dle okresů (2010)

	Nehody celkem	Pod vlivem alkoholu	Usmrcené osoby	Zraněné osoby		Hmotná škoda v tis. Kč	Dopravní nehody na 1000 obyvatel
				těžce	lehce		
Hradec Králové	1 266	63	20	70	391	97 417	7,8
Jičín	563	43	8	32	216	33 670	7,1
Náchod	647	45	8	36	143	26 205	5,8
Rychnov nad Kněžnou	432	42	8	21	176	21 327	5,5
Trutnov	789	76	13	36	256	34 268	6,6
Královéhradecký kraj	3 697	269	57	195	1 182	212 888	6,7
Česká republika - průměr	5 394	358	54	202	1 544	362 658	7,2

Zdroj: ČSÚ

10.2 Železniční doprava

Železniční síť Královéhradeckého kraje tvoří 715 km tratí s cca 200 stanicemi a zastávkami. Tvoří tak 7,5% podíl celkové železniční sítě v celé ČR. Svoji hustotou 0,15 km/km² patří kraj v rámci České republiky k nadprůměrným a patří mu po Praze a Libereckém kraji celkové třetí místo. Relativní délka železnic na území kraje přepočtená na počet obyvatel vykazuje nadprůměrnou hodnotu (1,29 km železnic na 1000 obyvatel) oproti celostátnímu průměru (0,91) a řadí tak kraj na třetí místo ve srovnání s ostatními kraji.

Železnice je vedena všemi významnějšími místy a sídly kraje a je tak přímo dostupná většině obyvatel. V kraji není žádná dvoukolejná trať, elektrifikováno je cca 15% délky tratí. Elektrifikovány jsou úseky Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř, Týniště nad Orlicí – Hradec Králové – Velký Osek a Choceň – Borohrádek – Týniště nad Orlicí. V kraji je celkem 7 tunelů o celkové délce 1350 m (nejdelší měří 350 m) a 458 mostů.

Obr. 8 Železniční síť v Královéhradeckém kraji

Zdroj: GIS, CEP

Kromě dominantního Hradce Králové (průsečík tratí z Prahy, Letohradu, Pardubic, Staré Paky a Jičína) jsou důležitými železničními uzly v kraji Týniště nad Orlicí, Jaroměř, Stará Paka a Trutnov. Základní síť tratí, na nichž se realizuje většina výkonů v osobní přepravě, tvoří osy:

- *Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř – Stará Paka – Liberec*, s větvemi do Trutnova a Náchoda
- *Praha – Velký Osek – Chlumeck nad Cidlinou – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Letohrad* s větví do Chocně
- Týniště nad Orlicí – Náchod – Meziměstí
- Hradec Králové – Jičín – Liberec
- Chlumeck nad Cidlinou – Ostroměř – Stará Paka – Trutnov

V kraji jsou situovány 2 hraniční železniční přechody do Polské republiky. Pro nákladní a osobní dopravu železniční přechod Meziměstí/Mioszów a pro osobní dopravu železniční přechod Královec/Lubawka. Od roku 1945 již nejsou v provozu regionální hraniční přechody na tratích Otovice zastávka – Ścinawka Średnia a Náchod – Kudowa Zdroj.

Strategicky důležitá je blízkost (z Hradce Králové cca 20 km) a snadná návaznost na nejvýznamnější trať v sousedním pardubickém regionu, a to modernizovanou vysokorychlostní trať č. 010 (Praha – Pardubice – Česká Třebová), která je součástí I. tranzitního železničního koridoru (Berlín –) Děčín – Praha – Brno – Břeclav (– Vídeň) a zajišťuje komfortní železniční spojení s hlavním městem.

Tab. 60 Vybrané údaje za železniční dopravu v KHK (2010)

ČR, kraje	Provozní délka železničních tratí	Podíl na celkové délce železnic v ČR (v %)	Hustota železnic na 1 km ²	Relativní délka železnic na 1000 obyv.
Hl. m. Praha	248	2,6	0,50	0,20
Jihočeský	981	10,3	0,10	1,54
Jihomoravský	784	8,2	0,11	0,68
Karlovarský	493	5,2	0,15	1,60
Královéhradecký	715	7,5	0,15	1,29
Liberecký	553	5,8	0,17	1,26
Moravskoslezský	663	6,9	0,12	0,53
Olomoucký	601	6,3	0,11	0,94
Pardubický	542	5,7	0,12	1,05
Plzeňský	710	7,4	0,09	1,24
Středočeský	1 278	13,4	0,12	1,01
Ústecký	1 020	10,7	0,19	1,22
Vysočina	622	6,5	0,09	1,21
Zlínský	358	3,7	0,09	0,61
Česká republika	9 568	100,0	0,12	0,91

Zdroj: ČSÚ

Vzhledem k tomu, že železniční síť pokrývá rozhodující přepravní směry v kraji, do budoucna se neuvažuje s jejím rozšiřováním. Počítá se však s rekonstrukcí a modernizací regionálních či lokálních úseků, které neodpovídají daným parametrům. Značný je totiž podíl lokálních tratí s parametry, které nevyhovují současným přepravním nárokům. Současná železniční síť byla prakticky vybudována již ve 2. polovině 19. století a to ve značně členitém terénu. Parametry a technický stav většiny tratí umožňují dosahovat pouze nízké přepravní rychlosti především v podhorském terénu. Kvalita železniční dopravy je do značné míry také ovlivňována stavem železniční infrastruktury.

Zastaralý vozový park a dlouhé jízdní doby pak výrazně snižují konkurenceschopnost železniční dopravy ve srovnání se silniční přepravou. Technický stav a parametry mnoha železničních tratí v kraji nevyhovují potřebám a požadavkům na veřejnou dopravu ani v současnosti, a tím spíše nepostačí v budoucnosti.

Ke zlepšení stavu jsou nezbytné investice do modernizace současných tratí, popřípadě i výstavba nových úseků. Situaci by měla zlepšit realizace připravovaných projektů, např. zvýšení kapacity vybraných traťových úseků (Hradec Králové – Pardubice a Hradec Králové – Jaroměř), modernizace tratě (Praha – Velký Osek –) Hradec Králové – Týniště nad Orlicí (– Letohrad), modernizace a elektrizace trati Jaroměř – Náchod s výstavbou tzv. vysokovské spojky, modernizace trati na Trutnov a Královec. Dalšími záměry rozvoje železniční dopravy, na které jsou zpracovány studie, jsou např. Express Úpa (Svoboda nad Úpou – Pec pod Sněžkou) a Dráhy Orlických hor či Brána k sousedům, řešící komplexní dopravní situaci Broumova, Náchodska a polského příhraničí.

10.3 Cyklistická doprava

V souladu s velkým rozvojem a zvyšující se popularitou cykloturistiky v posledních letech je značná pozornost věnována vytyčování, budování a vyznačování cyklotras regionálního i nadregionálního významu. V Královéhradeckém kraji je navržena páteřní síť cyklo dopravy, která po svém dokončení zajistí vzájemné propojení rekreačních oblastí na území České republiky i okolních států. V rámci

schválené „Koncepce cyklo dopravy Královéhradeckého kraje“ byly navrženy na území KHK cyklotrasy evropského, nadregionálního a regionálního významu.

Cyklotrasami evropského významu jsou Labská cyklotrasa č. 24 (resp. č. 2 dle nového číslování) a Žitavská cyklotrasa č. 14. Tyto osy jsou propojeny s hlavními sídelními centry, rekreačními oblastmi a se sousedními kraji nadregionálními cyklotrasami. Významnou nadregionální cyklotrasou je pak cyklotrasa č. 22, situovaná převážně do příhraniční oblasti s Polskem, propojující Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj. Na tuto nadregionální cyklotrasu jsou napojeny navazující cyklotrasy překračující státní hranici. Regionální cyklotrasy pak propojují síť evropských a nadregionálních tras navzájem.

Samostatným prvkem cyklistické dopravy jsou cyklostezky, které se v posledních letech výrazně rozrůstají. Ty jsou tvořeny samostatnou komunikací určenou pro cyklistický provoz. Zpravidla jsou vedeny v souběhu se silniční komunikací, zatíženou nadměrným automobilovým provozem, a proto nevhodnou až nebezpečnou pro použití cyklistou. Na požadavky cykloturistiky projevující se přepravou cestujících s jízdními koly do turisticky atraktivních míst reaguje v Královéhradeckém kraji veřejná linková autobusová doprava provozem cyklobusů s finanční podporou kraje.

10.4 Ostatní druhy dopravy

Letecká doprava

Letecká doprava má na území Královéhradeckého kraje pouze doplňkovou funkci. Na území kraje se nachází celkem 8 veřejných vnitrostátních letišť, a to v Jičíně, Vrchlabí, Dvoře Králové nad Labem, Jaroměři, Novém Městě nad Metují, Náchodě, Velkém Poříčí a Broumově. V Hořicích se nachází neveřejné vnitrostátní letiště a v Hradci Králové bývalé vojenské letiště se statutem neveřejného mezinárodního letiště, které je ze všech největší a pro kraj nejvýznamnější. S výjimkou letiště v Broumově a Hradci Králové se jedná o letiště s travnatým povrchem a jsou převážně využívána pro sportovní létání a letecké snímkování. Některá slouží jako záložní vojenská letiště. Dále jsou v kraji provozovány 3 heliporty pro leteckou záchrannou službu – v Hradci Králové, Trutnově a Náchodě. Významným faktorem je blízkost veřejného mezinárodního letiště v Pardubicích, které je jedním z pěti páteřních letišť České republiky a má statut veřejného mezinárodního letiště. Jeho předností je výhodná geografická poloha v centru ČR a zároveň blízkost aglomerace Pardubice – Hradec Králové – Chrudim s cca 250 tisíci obyvateli v dosahu do 35 km od letiště. Počet přepravených osob na pardubickém letišti se za posledních 10 let zvýšil o více jak 97% a v roce 2011 činil cca 65 tisíc cestujících.

Vodní doprava

Vodní doprava, s charakterem nadregionálního významu, je realizována především na řece Labi, která je zahrnuta do transevropské sítě vodních cest. Vodní doprava v Královéhradeckém kraji využívána není, protože vodní cesta je splavněna pouze v části sousedního Pardubického kraje. Předpokladem skutečně významného využití této dopravní cesty je splavnění úseku Labe z Chvaletic do Pardubic. Prodloužení labské vodní cesty do Hradce Králové je zařazeno do Koncepce rozvoje vodní dopravy v ČR, která je připravena Ředitelstvím vodních cest ČR. Možnost splavnění Labe z Pardubic do Hradce Králové a dále směrem proti proudu je možné pouze pro rekreační účely, ale dalšímu rozvoji brání překážky především ve formě jezů bez plavebních komor (Opatovice nad Labem, Hučák, Předměřice nad Labem, Smiřice). Ostatní lodní doprava v regionu má charakter výletní osobní dopravy a

uskutečňuje se zpravidla pouze v sezóně na řece Labi v Hradci Králové, kde je provozována paroplavba soukromým dopravcem.

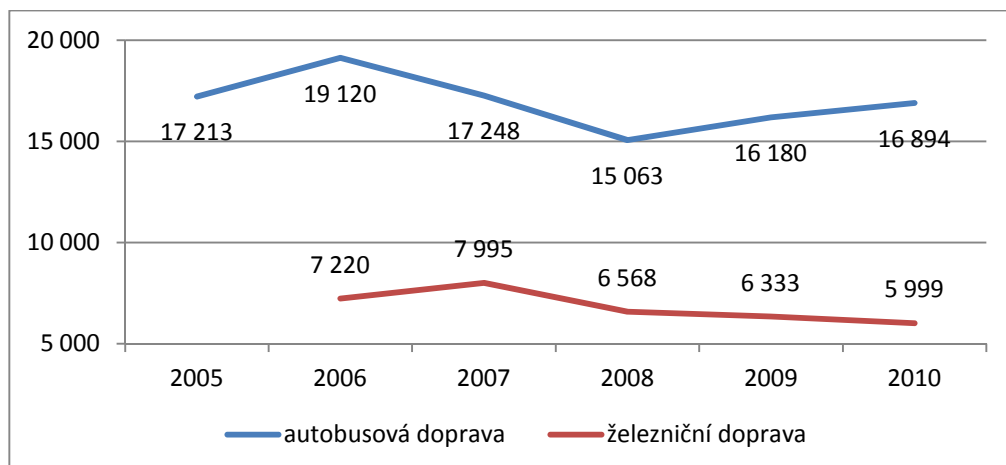
Lanová doprava

Lanová doprava v současnosti má zejména turistický význam a realizuje se především v oblasti Krkonoš, kde jsou celoročně nebo jen sezónně provozovány kabinové nebo sedačkové lanovky. Z Kunčic nad Labem vede jedna cca 8 km dlouhá nákladní lanovka, která dopravuje vytěžený vápenec. Lanová dráha sloužící potřebám kunčické vápenky a je v provozu nepřetržitě od roku 1963 a její budoucnost je limitována vytěžením vápence v Černém Dole.

10.5 Hromadná osobní doprava

Postupné zlepšování dopravní obslužnosti v Královéhradeckém kraji je realizováno pomocí optimalizace dvou integrovaných dopravních systémů (IDS). Již od roku 2002 funguje IDS Vydis, ve kterém jsou zapojeny mimo Českých drah i Dopravní podniky města Hradce Králové a Pardubic. Druhý integrovaný dopravní systém IREDO byl v závěru roku 2011 rozšířen do Pardubického kraje, který umožňuje cestovat na jeden jízdní doklad, platící ve vlacích i autobusech, ze vzdálených Krkonoš třeba až na Českomoravskou vrchovinu.

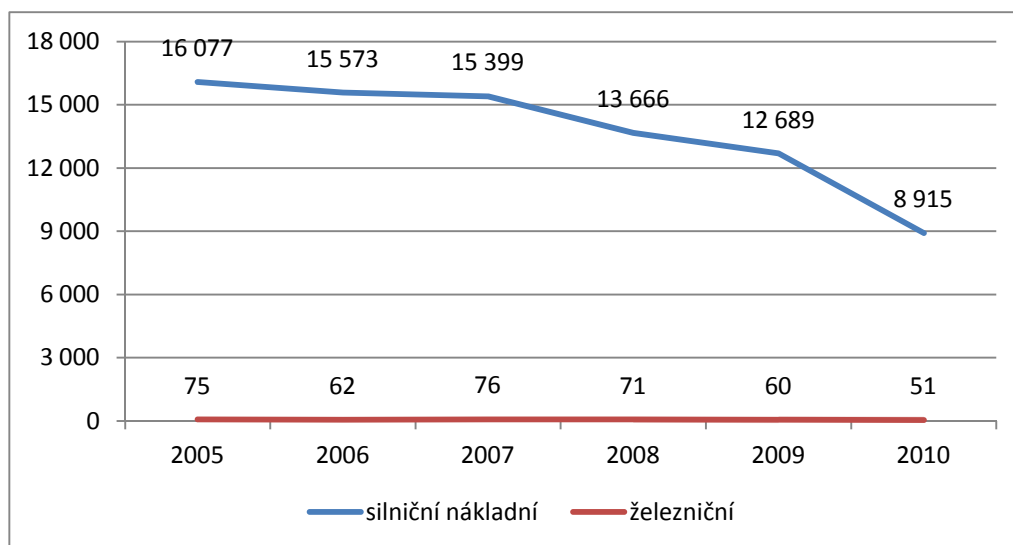
Za poslední roky roste počet autobusových spojů včetně počtu přepravených osob veřejnou autobusovou dopravou v rámci Královéhradeckého kraje. Autobusovou dopravu zajišťují soukromí dopravní přepravci. Počet cestujících využívajících integrovaný dopravní systém se za tři roky navýšil téměř o třetinu. Celková délka linek veřejné dopravy v integrovaném dopravním systému se rapidně zvýšila, počet linek v roce 2010 byl 437, což je téměř o dvě třetiny více než v roce 2007. Do IDS je zapojeno všech 448 obcí Královéhradeckého kraje. Přetrvává však stále plošná nerovnoměrnost dopravní obslužnosti především v okrajových oblastech kraje a klesající význam osobní železniční dopravy. Za poslední roky klesá počet vlakových spojů včetně počtu cestujících přepravených osobní železniční dopravou. České dráhy vypravují v pracovní dny více než 650 vlaků regionální dopravy. Denně projede územím kraje více než 50 rychlíků segmentu dálkové dopravy. Dopravu na neelektrifikovaných regionálních tratích zajišťují v převážné míře modernizované jednotky, známe jako Regionovy. Pro větší vzdálenosti jsou určeny moderní motorové soupravy. V roce 2012 budou na trati 031 v úseku Pardubice – Hradec Králové – Jaroměř nasazeny nové elektrické jednotky RegioPanter.

Graf 71 Přeprava cestujících osobní autobusovou a železniční dopravou v rámci KHK v období 2005-2010 (v tis. osob)

Zdroj dat: ČSÚ

10.6 Nákladní doprava

Výkony silniční i železniční nákladní dopravy v Královéhradeckém kraji za poslední roky klesají. Přeprava věcí silniční nákladní dopravou klesla z 16,1 mil. tun v roce 2005 na 8,9 mil. tun v roce 2010, což znamená pokles zhruba o 45 %. V uvedeném období klesl celkový objem přepraveného zboží v celé ČR téměř o 35%, zatímco přeprava nákladu po železnici se mírně zvýšila (cca o 6%). V kraji naopak přeprava věcí po železnici zaznamenala pokles o 32% (75 tis. tun v roce 2005 oproti 51 tis. tun v roce 2010). Systém kombinované dopravy zatím není v kraji dostatečně rozvinut (vzhledem ke stávajícímu charakteru dopravní sítě převážně regionálního charakteru). Z významných dopravních cest vhodných pro využití kombinovanou dopravou je možno uvést připravovanou dálnici D11 včetně R11 a R35, v sousedním Pardubickém kraji i železniční koridor a mezinárodní vodní cestu po Labi a jeho plánované splavnění do Pardubic s navazujícím logistickým centrem, jehož součástí bude také přístav.

Graf 72 Nákladní přeprava zboží silniční a železniční dopravou v rámci KHK v období 2005-2010 (v tis. tun)

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 61 Výkony dopravy dle krajů (2010)

Kraje	Silniční nákladní a veřejná autobusová doprava				Železniční doprava			
	vývoz věcí do jiných krajů (tis. t)	dovoz věcí z jiných krajů (tis. t)	přeprava věcí v rámci kraje (tis. t)	přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	vývoz věcí do jiných krajů (tis. t)	dovoz věcí z jiných krajů (tis. t)	přeprava věcí v rámci kraje (tis. t)	přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)
Hl. m. Praha	9 370	9 133	17 246	6 580	839	974	12	24 247
Jihočeský	3 257	4 080	14 672	18 894	157	1 007	27	4 286
Jihomoravský	5 838	6 278	22 049	77 074	573	713	45	21 536
Karlovarský	1 868	1 894	9 648	7 620	2 593	548	1 644	3 047
Královéhradecký	3 411	4 291	8 915	16 894	570	835	51	5 999
Liberecký	2 314	2 517	8 641	15 397	305	157	23	3 923
Moravskoslezský	3 754	5 371	27 752	37 344	2 376	1 435	7 746	14 937
Olomoucký	6 246	4 835	13 230	25 571	768	965	287	8 715
Pardubický	4 127	2 613	10 298	15 768	535	4 720	14	4 983
Plzeňský	3 610	3 718	15 063	12 304	752	1 478	140	7 040
Středočeský	15 582	13 688	40 107	52 388	2 469	2 516	396	8 521
Ústecký	5 361	4 848	22 333	16 925	8 300	3 912	5 387	8 132
Vysočina	2 841	4 476	11 710	17 291	384	640	45	2 816
Zlínský	3 086	2 922	9 126	26 633	608	1 328	33	5 697
Česká republika	70 664	70 664	230 788	346 680	21 228	21 228	15 849	123 878

Zdroj: ČSÚ

11. Technická infrastruktura

11.1 Zásobování elektrickou energií

Na území Královéhradeckého kraje je provozovatelem distribuční elektrické sítě Východočeská energetika, a.s. Hradec Králové, člen skupiny ČEZ, a.s. Region nepatří k energeticky náročným průmyslovým lokalitám, přesto však nemá, vzhledem k existenci jediného významného výrobce elektrické energie, kterým je Elektrárna Poříčí II u Trutnova, pokrytu stávající spotřebu elektrické energie vlastní výrobou. Královéhradecký kraj je tak závislý na systémech dálkových rozvodů především z pardubického regionu, kde tepelné elektrárny ve Chvaleticích a Opatovicích nad Labem spolu s výše uvedenou uhelnou elektrárnou Poříčí II u Trutnova produkují naprostou většinu vyrobené elektrické energie v kraji.

Základním zásobovacím bodem energetického systému v kraji je elektrická rozvodna pro transformaci 400/110 kV Neznášov, situovaná v centrální oblasti regionu u Jaroměře. Hlavní páteřní síť VN 400 kV, přesahující rámec regionu, prochází přes Neznášov severovýchodním směrem na rozvodnu TR 400/110 kV Bezděčín v Libereckém kraji a na rozvodnu TR 400/110 kV Krasíkov v Pardubickém kraji. Síť nadzemního el. vedení 110 kV, do níž je zaveden také výkon poříčské i opatovické elektrárny, je páteří rozvodu elektrické energie v kraji. Do této sítě je zapojeno na dvě desítky elektrických stanic pro transformaci napětí TR 110/35 kV.

Většina území regionu je pak řešena soustavou hlavních vedení rozvodného systému 35 kV vzájemně propojujících jednotlivé napájecí body 110/35 kV. Zásobování elektrickou energií je z hlediska nejen současného odběru, ale i výhledových potřeb v podstatě dobře zajištěno. Protože však rozvodný systém je budovaný od roku 1952, je řada z těchto vedení na hranici své životnosti a částečná zastaralost sítě, především u vedení 110 kV, je nejslabším místem hodnoceného systému.

Pro zásobování obyvatelstva a služeb je vybudováno značné množství distribučních trafostanic, přesto jejich počet z hlediska budoucí spotřeby a také zvýšené spolehlivosti a kvality dodávky elektrické energie bude nutno zvětšit. V souvislosti s tím je také nutná jak obnova sítí nízkého napětí, tak jejich rozvoj.

Celková spotřeba energie v Královéhradeckém kraji stále stoupá. Využívání alternativních a obnovitelných zdrojů energie má velmi nízký podíl. Velký rozvoj fotovoltaických elektráren v posledních letech byl pozastaven. Ve Vrchlabí ČEZ realizuje unikátní projekt inteligentních sítí Smart Grids. V kraji pracuje také několik bioplynových stanic a malých vodních elektráren. Plošné uplatnění alternativních zdrojů energie se nepředpokládá. Připravovaná legislativa by měla v budoucnu umožnit spalování odpadů pro energetické využití (experimentálně se zkouší v elektrárně Trutnov-Poříčí).

11.2 Zásobování teplem

Vytápění stávajících objektů ve městech a obcích regionu se v současné době provádí různým způsobem podle dostupnosti jednotlivých druhů energií, a to: lokálními topidly nebo malými zdroji ústředního a etážového vytápění, zdroji tepla středních, větších a velkých výkonů, které již většinou jsou plynofikovány anebo se plánuje jejich převod na zemní plyn.

Dále jsou v řešeném území provozovány 4 velké soustavy centralizovaného zásobování teplem (CZT). Největší z nich je soustava CZT se zdrojem tepla z elektrárny Opatovice nad Labem v Pardubickém kraji, která zásobuje město Hradec Králové. Další velké systémy CZT jsou v Náchodě, v Trutnově a ve

Dvoře Králové nad Labem. Soustava CZT Trutnov se zdrojem tepla z elektrárny Poříčí II kromě vlastního města zásobuje teplem obce Svobodu nad Úpou, Janské Lázně, Úpice a Radvanice, a z hlediska spotřeby paliva a výroby tepla ve zdroji představuje téměř polovinu celkové výroby tepla ve velkých zdrojích celého kraje.

Města a obce Královéhradeckého kraje jsou zásobovány teplem za pomoci tradičních tepelných zdrojů, které se svým výkonem pohybují od malých (v plynofikovaných obcích spalujících především zemní plyn) až po zdroje vyšších výkonů zejména v městských a podnikových výtopenách spalujících jiná fosilní paliva. Stávající zdroje tepla provozované na fosilní paliva jsou častým zdrojem znečištění přízemní vrstvy atmosféry, v některých případech překračují emisní limity a omezují tak kvalitu života obyvatel.

Dle předběžných výsledků SLDB v roce 2011 má 66% obydlených bytů v Královéhradeckém kraji ústřední vytápění. Celá čtvrtina těchto bytů (25%) používá k vytápění dálkový rozvod z centrální kotelny a více jak třetina bytů (34%) používá plyn jako energii k vytápění. Do 53% obydlených bytů je zaveden plyn. Všechny tyto ukazatele jsou pod průměrem celé ČR.

Tab. 62 Obydlené byty podle převládajícího způsobu vytápění, energie používané k vytápění a vybavenosti plynem podle krajů v roce 2011 (rel. v %)

ČR, kraje	Obydlené byty celkem	z toho převládající způsob vytápění			z toho energie používaná k vytápění					z toho plyn zaveden do bytu
		ústřední	etážové (s kotlem v bytě)	kamna	z kotelny mimo dům	uhlí, koks, uhelné brikety	plyn	elektrina	dřevo	
Hl. m. Praha	100	68	14	15	48	1	36	7	0	68
Jihočeský	100	73	11	12	31	14	24	9	16	42
Jihomoravský	100	71	15	11	26	2	56	5	5	81
Karlovarský	100	74	14	9	45	9	27	6	6	71
Královéhradecký	100	66	15	15	25	14	34	12	9	53
Liberecký	100	67	16	13	30	13	31	10	9	51
Moravskoslezský	100	83	8	6	44	6	34	4	6	81
Olomoucký	100	71	16	10	28	5	45	6	11	74
Pardubický	100	69	17	11	23	11	44	6	10	65
Plzeňský	100	71	15	11	29	14	35	6	11	67
Středočeský	100	68	15	13	21	18	35	12	8	53
Ústecký	100	74	13	9	45	9	28	7	5	68
Vysočina	100	72	14	11	20	15	41	7	13	59
Zlínský	100	77	11	9	25	4	47	6	12	72
Česká republika	100	72	14	11	33	9	38	7	8	66

Pozn.: Předběžné výsledky SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ

Aby nedocházelo ke zhoršování životního prostředí a čistoty ovzduší v důsledku spalování fosilních neobnovitelných paliv, je třeba především snižovat energetickou náročnost objektů. Dále se doporučuje lokalitám, které se i v budoucnu z technických a ekonomických důvodů budou nacházet mimo dosah soustav CZT i plynových rozvodů, postupně nahrazovat fosilní neobnovitelná paliva obnovitelnými druhy paliv, především spalováním biomasy.

11.3 Zásobování plynem

Zásobování zemním plynem na území Královéhradeckého kraje zajišťuje distribuční plynárenská společnost VČP Net, s.r.o., od r. 2005 součást nadnárodního koncernu RWE Group, a.s. Řešeným územím vede poměrně rozvětvená síť vysokotlaké plynovodní soustavy s řadou regulačních stanic. Samotný rozvod ke konečným odběratelům se uskutečňuje středotlakým, případně nízkotlakým vedením.

Tab. 63 Plynofikace obcí Královéhradeckého kraje (2003 a 2010)

Rok	Počet plynofikovaných obcí	Podíl plynofikovaných obcí	Počet obyvatel žijících v plynofikovaných obcích	Podíl obyvatel žijících v plynofikovaných obcích
2003	189	42,2%	446 521	81,5%
2010	277	61,8%	493 273	88,9%

Zdroj: Malý lexikon obcí ČR 2004, 2011

Téměř 89% obyvatel řešeného území v roce 2010 žilo v obcích, které již byly plynofikovány. Od roku 2003 se tak tento podíl zvýšil o cca 7,5%. Celkem 277 obcí je plynofikováno, což činí 61,8% všech obcí v kraji, jejichž podíl se oproti roku 2003 zvýšil téměř o 20% (+88 obcí). Celkově největší podíl připojených obcí vykazuje okres Hradec Králové (96,2%), nejméně naopak okres Náchod (46,2%). Na území kraje je ještě mnoho obcí, které také zatím nejsou plynofikovány. VČP Net, s.r.o. v současnosti neuvažuje s plynofikací těchto obcí bez jejich finanční spoluúčasti. Nižší stupeň plynofikace vykazuje oblast Rychnovska, Jičínska, Kopidlenska a Libáňska. Jednou z hlavních příčin zpomalení dalšího rozvoje plynofikace obcí v současné době je jednak technicko - ekonomická náročnost výstavby plynovodů v řídkěji osídlených regionech, jako např. v oblasti Orlických hor, tak i menší zájem obyvatel o připojení vzhledem k vývoji ceny zemního plynu a jejího dalšího růstu ve srovnání s cenami uhlí. Proto je možno i v těchto oblastech uvažovat o spalování biomasy jako alternativy k zemnímu plynu.

Tab. 64 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na plyn dle okresů v KHK (2010)

Okres, kraj	Počet obyvatel napojených na plyn	Podíl obyvatel napojených na plyn	Počet plynofikovaných obcí	Podíl plynofikovaných obcí
Hradec Králové	162 483	99,5%	100	96,2%
Jičín	68 263	85,2%	54	48,6%
Náchod	96 280	85,7%	36	46,2%
Rychnov nad Kněžnou	65 051	82,2%	46	57,5%
Trutnov	101 196	84,5%	41	54,7%
Královéhradecký kraj	493 273	88,9%	277	61,8%

Zdroj: ČSÚ

11.4 Zásobování pitnou vodou

Severní a východní část Královéhradeckého kraje je součástí chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV) s vydatnými zdroji pitné vody, které dostatečně zásobují naprostou většinu řešeného území. CHOPAV představují 44,5% plochy celého kraje. Rozhodujícími vodními zdroji Královéhradeckého kraje jsou podzemní zdroje. Na těchto zdrojích je založeno zásobení vodou celého Jičínska, Náchodska a Rychnovska. Povrchové vody jsou využívány na Trutnovsku, a to přímým

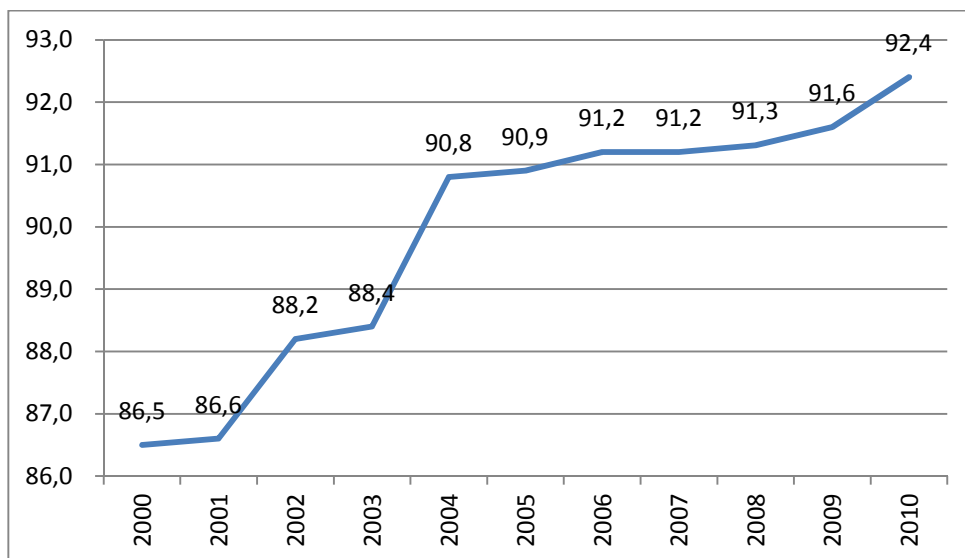
odběrem z toků Úpy, Labe a Sněžného potoka (Žacléř). Z hlediska vodního hospodářství jsou zejména Náchodsko (Polická křídová pánev) a Rychnovsko (Litá) významnými oblastmi s přebytky vodních zdrojů podzemní vody nadregionálního významu, které dotují potřeby Východočeské vodárenské soustavy. Vodárenská soustava Východních Čech, která propojuje okresy Náchod, Hradec Králové, Pardubice a Chrudim a zásobuje cca 300 tis. obyvatel, je největší vodárenskou soustavou v kraji. Nejhůře je vlastními zdroji zabezpečené území Královéhradecka, které přebírá převážnou část potřebné vody z Náchodska a Rychnovska. Jičínsko a Trutnovsko jsou kapacitou vodních zdrojů dostatečné, pouze oblast Jičínska se potýká s nedostatkem kvality zdrojů pitné vody.

Kapacita podzemních a povrchových zdrojů vody je zatím dostatečná a pokrývá potřeby kraje. Z hlediska vodního hospodářství jsou především Náchodsko a Rychnovsko významnými regiony s přebytky vodních zdrojů podzemní vody nadregionálního významu pro Východočeskou vodárenskou soustavu (Polická křídová pánev, Ústecká synklinála – Litá). Na druhou stranu je třeba poznamenat, že se kraj potýká s obtížným získáním dostatečně kapacitních zdrojů vody v blízkosti velkých sídel. Hlavním skupinovým vodovodem začleněným do Vodárenské soustavy Východní Čechy je SV Hradec Králové. Mezi další významné skupinové vodovody patří SV Náchod, SV Jičín, SV Trutnov a SV Rychnov nad Kněžnou.

Královéhradecký kraj má poměrně dobře rozvinutý systém veřejných vodovodů. Podíl obyvatelstva zásobovaného vodou z veřejných vodovodů v kraji v roce 2010 činil 92,4%, což je mírně podprůměrná hodnota v celorepublikovém srovnání (ČR 93,1%). Podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu v Královéhradeckém kraji stoupl za posledních deset let téměř o téměř 6%.

Celkem bylo na území kraje v roce 2010 vyrobeno 32,611 mil. m³ pitné vody, což představuje 5,1% celkově vyrobené pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu za celou Českou republiku. V produkci pitné vody se řadí Královéhradecký kraj na 7. místo ve srovnání jednotlivých krajů. Množství vyrobené a spotřebované pitné vody za sledované desetileté období stále klesá.

Graf 73 Vývoj podílu obyvatel zásobovaných vodovodem v KHK (2000-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 65 Vývoj ukazatelů za vodovody v Královéhradeckém kraji (2000 – 2010)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podíl obyvatel zásobovaných (%)	86,5	86,6	88,2	88,4	90,8	90,9	91,2	91,2	91,3	91,6	92,4
Voda vyrobená pitná (tis. m ³)	38 831	37 359	36 387	37 378	37 198	36 167	35 763	34 044	33 461	33 085	32 611
Voda fakturovaná pitná (tis. m ³)	28 253	25 933	25 930	26 936	26 959	26 540	26 651	26 192	25 337	24 704	24 374
z toho pro domácnosti	17 434	16 212	16 124	17 332	17 144	16 760	16 860	16 702	16 238	16 254	16 201

Zdroj: ČSÚ

Na vodovod pro veřejnou potřebu v roce 2010 bylo připojeno celkem 88,2% všech obcí v kraji. Ze všech okresů regionu výrazně v podílu připojených obcí i podílu připojených obyvatel zaostává okres Jičín (69,4%). Nejlépe je na tom okres Hradec Králové (97,1% obcí s vodovodem a 99,8 obyvatel napojených na vodovod). Napojení obyvatel na veřejné vodovody se tak dá charakterizovat jako dobré, stále ale existují především lokální problémy s kvalitou a zajištěním dostatečného zdroje pitné vody pro období sucha a problémy se zajištěním zdroje pro případ katastrof a krizových situací, jako byly povodně.

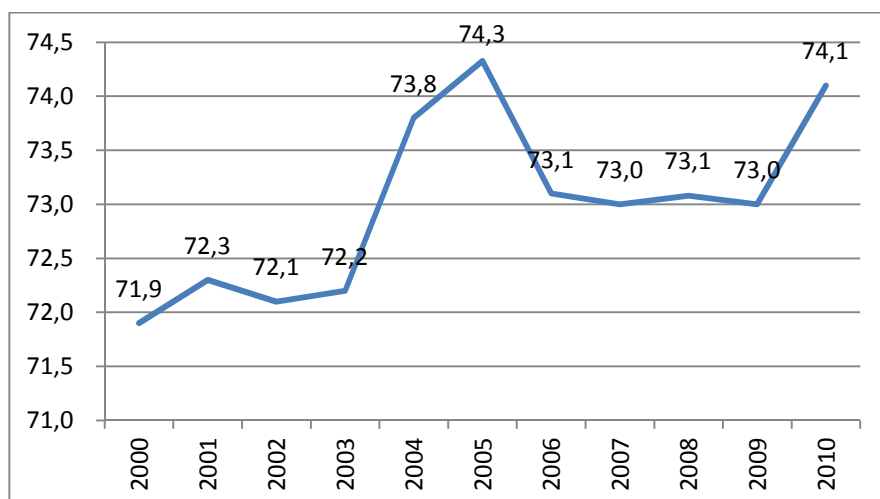
Tab. 66 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na vodovod dle okresů v KHK (2010)

Okres, kraj	Počet obyvatel napojených na vodovod	Podíl obyvatel napojených na vodovod	Počet obcí s vodovodem	Podíl obcí s vodovodem
Hradec Králové	162 975	99,8%	101	97,1%
Jičín	74 164	92,5%	77	69,4%
Náchod	110 851	98,7%	75	96,2%
Rychnov nad Kněžnou	77 894	98,4%	73	91,3%
Trutnov	118 123	98,6%	69	92,0%
Královéhradecký kraj	544 007	98,1%	395	88,2%

Zdroj: ČSÚ

11.5 Odvádění a čištění odpadních vod

V odvodu a čištění odpadních vod Královéhradecký kraj zaostává za celostátními průměry podílu připojených obcí i obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou čističkou odpadních vod a patří tak k méně vybaveným krajům veřejnými a kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. V roce 2010 bylo na kanalizaci v Královéhradeckém napojeno 74,1% všech obyvatel, což řadí kraj na 12. místo ve srovnání s ostatními kraji a pod průměr ČR (81,9%). Neuspokojivé postavení Královéhradeckého kraje je dáno velkým počtem malých obcí do 1 000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Z celkového počtu 448 obcí Královéhradeckého kraje bylo v roce 2010 vybaveno veřejnou kanalizací 342 obcí, což je 76,3% všech obcí v kraji. Z toho 36,8% obcí má kanalizaci s napojením na ČOV (v ČR 44,9%).

Graf 74 Vývoj podílu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v KHK (2000-2010)**Zdroj dat:** ČSÚ

Mezi jednotlivými regiony jsou poměrně výrazné rozdíly v trvale bydlících obyvatelích napojených na kanalizaci. Nejmenší podíl připojených obcí (23,4 %) vykazuje okres Jičín, nejmenší podíl připojených obyvatel zas okres Rychnov nad Kněžnou (73,8 %). Výrazně nejvyšší počet obyvatel napojených na kanalizaci a ČOV je v okrese Hradec Králové, což je dáno dominantním postavením města se 100 000 obyvateli.

Tab. 67 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na kanalizaci dle okresů v KHK (2010)

Okres, kraj	Počet obyvatel napojených na kanalizaci	Podíl obyvatel napojených na kanalizaci	Počet obcí s kanalizací	Podíl obcí s kanalizací
Hradec Králové	139 345	85,3%	43	41,3%
Jičín	59 131	73,8%	26	23,4%
Náchod	92 541	82,4%	25	32,1%
Rychnov nad Kněžnou	57 287	72,4%	30	37,5%
Trutnov	101 945	85,1%	33	44,0%
Královéhradecký kraj	450 249	81,2%	157	35,0%

Zdroj: ČSÚ**Tab. 68** Vývoj ukazatelů za kanalizace v Královéhradeckém kraji (2000 – 2010)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených (%)	71,9	72,3	72,1	72,2	73,8	74,3	73,1	73,0	73,1	73,0	74,1
Vypouštěné odpadní vody (tis. m ³)	27 913	28 447	30 157	29 612	27 362	26 152	26 942	24 992	24 874	25 204	23 492
Podíl čištěných odpadních vod (%)	92,4	92,2	91,1	96,3	93,4	94,4	93,7	93,1	93,0	91,4	92,8
Počet ČOV	58	67	67	76	109	110	101	105	110	124	125
Celková kapacita ČOV (m ³ /den)	192	196	192	217	307	217	230	238	234	232	233
	944	289	372	282	822	190	961	655	744	308	441

Zdroj: ČSÚ

Celkem bylo na území kraje v roce 2010 vypuštěno 23,492 mil. m³ pitné vody, což představuje 4,8% celkově vypouštěných odpadních vod za celou Českou republiku. Množství vypouštěných odpadních vod v Královéhradeckém kraji od roku 2004 postupně klesá. Podíl čištěných odpadních vod činí 92,8%, což je pod průměrem celé ČR (96,2 %) a řadí tak Královéhradecký kraj na předposlední místo mezi kraji před poslední Vysočinu. V roce 2010 byl na území kraje celkem 125 čistíren odpadních vod, z toho bylo 124 mechanicko-biologických a 1 mechanická. Jejich celková kapacita činila 233 441 m³/den. Za posledních deset let se jejich počet v kraji víc jak zdvojnásobil (58 ČOV v roce 2000).

Tab. 69 Technická infrastruktura dle velikostní struktury obcí v KHK (2010)

Počet obcí celkem	Počet obcí						bez infrastruktury
	se zavedenou infrastrukturou					podíl bytů neuveden	
	v celé obci	jen v části obce (podíl napojených bytů v %)					
		více než 75	50–75	25–49	do 24		
Veřejný vodovod							
448	220	90	38	24	12	11	53
Plynofikace							
448	123	45	56	25	22	6	171
Kanalizace							
448	74	121	74	33	31	9	106
z toho kanalizace s napojením na ČOV							
448	27	50	37	9	30	12	283

Zdroj: ČSÚ

11.6 Informační a komunikační technologie

Radiokomunikace

České radiokomunikace a.s. jsou telekomunikační společností s celostátní působností zaměřenou na bezdrátový přenos signálu a jeho šíření. Poskytují služby spojené s přenosem hlasových, datových a jiných signálů. Dále jsou zaměřeny na služby spojené s televizním a rozhlasovým vysíláním.

Na území Královéhradeckého kraje se nachází několik radiokomunikačních středisek (RKS), z nichž největší a nejvýznamnější jsou Černá Hora a Litický Chlum. Mimo RKS se nacházejí na území regionu radioreléová střediska a telekomunikační body, které jsou vzájemně systémově propojeny radioreléovými trasami. Dále jsou v řešeném území provozovány desítky tras přístupové sítě Českých radiokomunikací, a.s., trasy pro sítě GSM, České armády, Ministerstva vnitra ČR, VČE, a.s., a další, které by měly být součástí územních plánů obcí. Pro provoz radioreléových tras je nutné zajistit přímou viditelnost mezi anténními systémy spolupracujících stanic.

Rozhlasové a televizní vysílání

Provozovatelem rozhlasového vysílání na všech kmitočtových pásmech jsou České Radiokomunikace a.s., které na území kraje zajišťují příjem programů Českého rozhlasu i vysílání komerčních stanic, Krom vysílačů provozovaných Českými Radiokomunikacemi a.s. se na území regionu nachází řada lokálních vysílačů menšího výkonu, které zabezpečují vysílání lokálních soukromých stanic.

České Radiokomunikace a.s. zajišťují celoplošné i lokální šíření televizního signálu na území regionu prostřednictvím velkých TV vysílačů (Černá hora, Litický Chlum) a několika menších vysílačů zpravidla jen místního významu, např. Nové Město nad Metují, Broumov, Trutnov. K pokrytí míst se slabým nebo nevyhovujícím televizním signálem slouží řada televizních převaděčů.

Telefonní a mobilní síť

Telekomunikační systém dálkových kabelů na území regionu spadá do správy Telefónica Czech Republic, a.s. V roce 2002 byla dokončena úplná digitalizace sítě a původní analogové telefonní ústředny byly nahrazeny digitálními. Tím byly vytvořeny základní podmínky pro demonopolizaci a otevřelo zákazníkům možnost volby alternativních operátorů. Současná telefonní síť plně vykrývá potřeby obyvatelstva a podnikatelské sféry.

Na území Královéhradeckého kraje provozují svou mobilní síť všichni tři v ČR registrovaní mobilní operátoři: Telefónica Czech Republic, a.s., T-Mobile Czech Republic a.s., Vodafone Czech Republic a.s. Naprostá většina území kraje je pokryta signálem, alespoň jednoho z operátorů. Nejslaběji jsou signálem pokryty oblasti s řidším osídlením a členitějším terénem, např. území jihovýchodně od Hradce Králové a oblast Orlických hor.

Stále vyšší nároky v rámci území vzhledem k rostoucímu využívání mobilních telefonů si kladou jednotliví mobilní operátoři. Současná telefonní síť plně pokrývá potřeby kraje. Téměř celé území kraje je pokryto signálem alespoň jednoho z mobilních operátorů. Nejslabší je samozřejmě pokrytí v horách a v oblastech s malým osídlením.

Moderní informační technologie

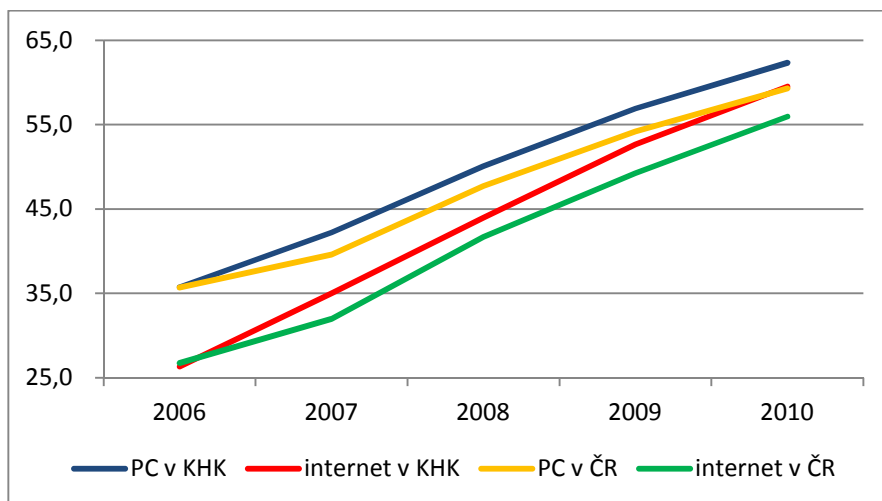
Dle výsledků statistického šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci je využívání těchto technologií v Královéhradeckém kraji trvale na vzestupu a pohybuje se nad průměrem ČR. V roce 2010 bylo vybaveno osobním počítačem 62,3% domácností (ČR 59,3%), s připojením na internetu 59,6% domácností (ČR 59,0%). V těchto statistikách patří Královéhradeckému kraji třetí místo mezi kraji za Prahou a Jihomoravským krajem. V počtu jednotlivců používající informační a komunikační technologie je Královéhradecký kraj dokonce na druhém místě hned za Prahou. Osobní počítač v roce 2010 použilo 67,9% jednotlivců (ČR 64,1%) a PC s připojením na internetu 65,7% uživatelů (ČR 61,8%).

Tab. 70 Vývoj informačních technologií v domácnostech v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010)

ČR, kraje	Osobní počítač					Internet				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Královéhradecký	35,7	42,2	50,1	56,9	62,3	26,3	35,0	44,0	52,6	59,5
Česká republika	35,7	39,6	47,7	54,2	59,3	26,7	32,0	41,7	49,2	56,0

Zdroj: ČSÚ

Graf 75 Vývoj informačních technologií v domácnostech v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010)

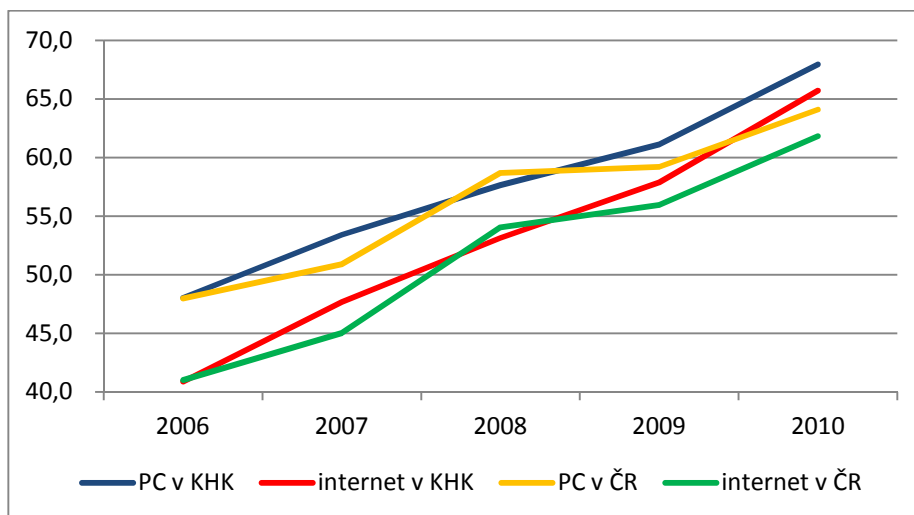
Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 71 Vývoj počtu jednotlivců používající vybrané ICT v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010)

ČR, kraje	Osobní počítač					Internet				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Královéhradecký	48,0	53,4	57,6	61,1	67,9	40,8	47,7	53,1	57,9	65,7
Česká republika	48,0	50,9	58,7	59,2	64,1	41,0	45,0	54,0	55,9	61,8

Zdroj: ČSÚ

Graf 76 Vývoj počtu jednotlivců používající vybrané ICT v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Dle předběžných výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 (SLDB, 2011) je na území Královéhradeckého kraje vybaveno 56,1% trvale obydlených bytů osobním počítačem s připojením na internet, což je mírně pod průměrem ČR (56,6%) a Královéhradeckému kraji tak patří 5.místo ve srovnání s ostatními kraji. Oproti SLDB v roce 2001 vzrostl v kraji podíl trvale obydlených bytů vybavených PC s internetem o téměř 50%.

Přístup k internetu v prostorách obecních úřadů na území Královéhradeckého kraje postupně roste a v roce 2010 byl 74,8%, což je mírně nad průměrem ČR (73,0%). Ve srovnání mezi jednotlivými okresy má nejlepší postavení okres Hradec Králové (79,4%), nejmenší podíl obecních úřadů s přístupem k internetu je v okrese Trutnov (72,0%). Nejvyšší podíl obecních úřadů s přístupem k internetu dle velikosti obcí je v kategorii obcí od 500 do 999 obyvatel (79,1%) na rozdíl od ostatních kategorií (73,7%).

Tab. 72 Přístup k informačním technologiím v obecních úřadech podle okresů v roce 2010

Kraj, okresy	Obecní úřady poskytující občanům							
	přístup k internetu v prostorách úřadu				bezplatný bezdrátový internet prostřednictvím WIFI sítě			
	celkem	podle velikosti obce (počet obyvatel)			celkem	podle velikosti obce (počet obyvatel)		
		do 499	500 až 999	1 000 a více		do 499	500 až 999	1 000 a více
Hradec Králové	79,4	80,6	76,5	76,9	11,8	13,9	5,9	7,7
Jičín	74,8	72,8	85,7	75,0	10,3	9,9	0,0	25,0
Náchod	73,3	67,4	94,1	66,7	13,3	14,0	11,8	13,3
Rychnov nad Kněžnou	72,7	71,4	75,0	73,3	13,0	16,7	10,0	6,7
Trutnov	72,0	72,2	66,7	76,2	8,0	8,3	5,6	9,5
Královéhradecký kraj	74,8	73,7	79,1	73,7	11,2	12,4	7,0	11,8

Zdroj: ČSÚ

Tab. 73 Obecní úřady, které mají webové stránky, podle okresů v roce 2010

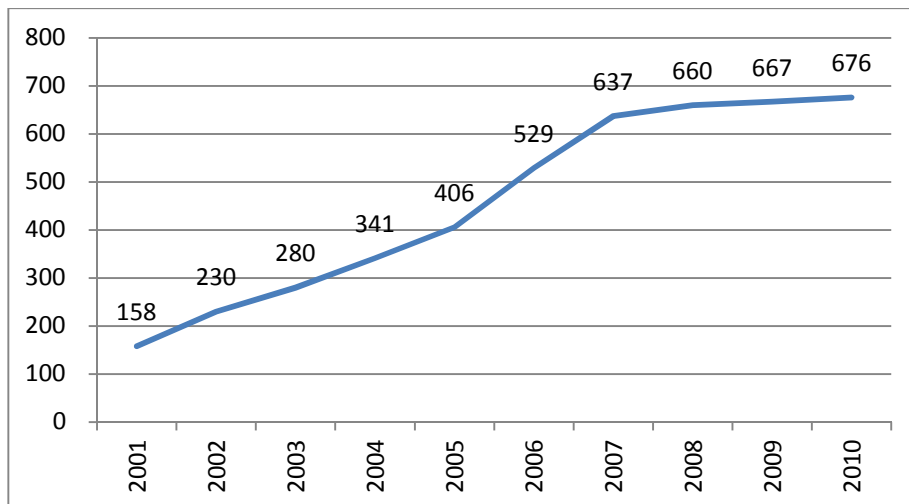
Kraj, okresy	Obecní úřady mající webové stránky				Obecní úřady poskytující na webových stránkách:			
	celkem	podle velikosti obce (počet obyvatel)			Informace k životním situacím	formulář ke stažení	formulář k on-line vyplnění	úplně elektronické podání
		do 499	500 až 999	1 000 a více				
Hradec Králové	99,0	98,6	100,0	100,0	91,2	45,1	11,8	13,7
Jičín	96,3	95,1	100,0	100,0	92,5	28,0	5,6	7,5
Náchod	94,7	93,0	94,1	100,0	86,7	48,0	12,0	10,7
Rychnov nad Kněžnou	98,7	97,6	100,0	100,0	92,2	46,8	6,5	6,5
Trutnov	97,3	94,4	100,0	100,0	92,0	54,7	14,7	10,7
Královéhradecký kraj	97,2	96,0	98,8	100,0	91,1	43,3	9,9	9,9

Zdroj: ČSÚ

Vlastní webové stránky v roce 2010 mělo celkem 97,2% všech obcí v Královéhradeckém kraji, nejnižší byl podíl malých obcí do 500 obyvatel (96,0%). V meziokresním srovnání v tomto ukazateli vévodí okres Hradec Králové s 99%, nejnižší podíl má naopak okres Náchod (94,7%). Obecní úřady poskytující na webových stránkách informace k životním situacím je 91,1%, formulář ke stažení z webových stránek má k dispozici 43,3% obecních úřadů a jeho elektronické on-line vyplnění 9,9% všech obecních úřadů v Královéhradeckém kraji.

V Královéhradeckém kraji roste počet veřejně přístupných míst na internet v knihovnách, největší nárůst byl zaznamenán do roku 2007, od té doby je růst mírnější. Za posledních deset let tak tento nárůst činil téměř 77%.

Graf 77 Vývoj počtu veřejně přístupných míst na internet v knihovnách v KHK

Zdroj dat: ČSÚ

O rozšíření výuky ICT ve školství vypovídá počet počítačů ve školách (základní školy) přepočtený na 100 žáků, který za poslední roky roste a je Královéhradeckém kraji mírně nadprůměrný. V roce 2010 bylo na školách v KHK 17,1 počítačů na 100 žáků (ČR 16,8) a 16,0 PC s připojením k internetu (ČR 15,6). Počet studentů vysokoškolského studia v IT oborech v Královéhradeckém kraji postupně roste a v roce 2010 činil 1 705 studentů, což řadí Královéhradecký kraj na nadprůměrné čtvrté místo ve srovnání s ostatními kraji v ČR.

Ordinace lékařů vybavené informačními technologiemi (s připojením k internetu a s webovými stránkami) postupně rostou. V roce 2010 byl podíl samostatných ordinací lékařů s připojením k internetu v Královéhradeckém kraji 82,7%, což je nadprůměr oproti celé ČR (79,1%) a zároveň nejvyšší hodnota mezi všemi kraji. Vlastní webové stránky v roce 2010 mělo v kraji 18,9% ordinací, což řadí Královéhradecký kraj na čtvrté místo (dominantní postavení má Praha, která průměr za celou ČR zkresluje).

12. Zemědělství a lesnictví

12.1 Předpoklady rozvoje zemědělství a lesnictví

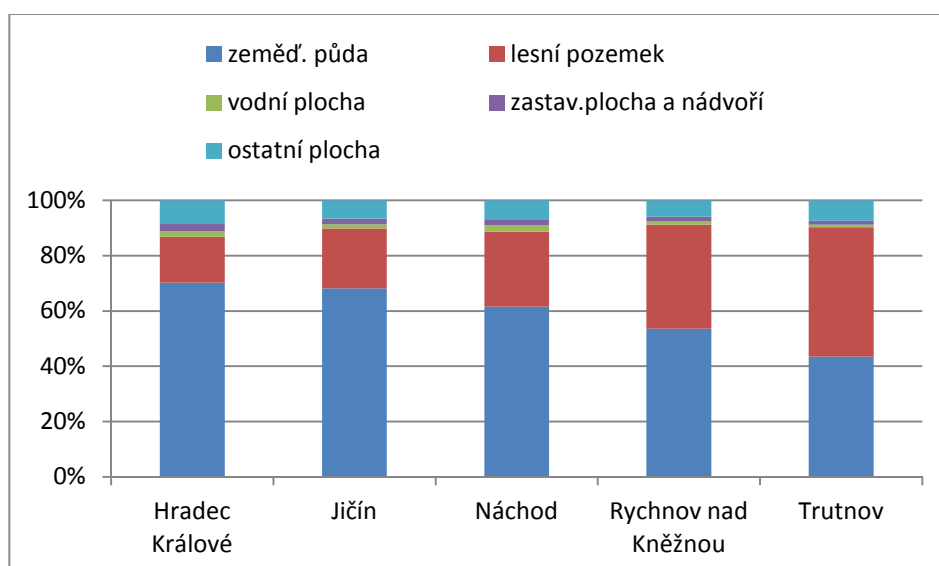
Královéhradecký kraj je zemědělsko-průmyslovým regionem. Dlouholetá tradice zemědělské výroby je založená na existenci příznivých přírodních podmínek a souvisejícího zpracovatelského průmyslu. Vzhledem k pestré morfologii reliéfu, různorodým klimatickým a půdním podmínkám jsou předpoklady pro rozvoj zemědělství v regionu velmi rozdílné. Intenzivní, především rostlinná výroba charakteristická vysokými výnosy, se vyskytuje zejména v nížinných oblastech regionu, převážně v Polabské nížině. Vrchovinné části regionu lze charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem luk a pastvin a intenzivnější živočišnou výrobou, charakteristickou zejména chovem skotu, prasat a drůbeže.

Zajištění ochrany zemědělského a lesního půdního fondu je jedním ze zásadních požadavků trvale udržitelného rozvoje krajiny k zachování přírodního bohatství. Na mnoha lokalitách dochází ke střetu mezi aktivitami v lesním hospodářství, turistickým a cestovním ruchem a ochranou přírody, zejména v Krkonošském národním parku a v chráněných krajinných oblastech. Rybolov a rybníkářství mají z regionálního pohledu okrajový význam.

Struktura půdního fondu

Kvalita a struktura půdního fondu je rozhodujícím faktorem ovlivňujícím zemědělství a lesnictví. V Královéhradeckém kraji zemědělská půda tvoří 58,4% z celkového půdního fondu, což je o 4,8% více než činí celorepublikový průměr. Zbytek tvoří nezemědělská půda, tj. 41,6%, z čehož lesní půda tvoří 74,6%. Rozdíly lze zaznamenat také ve struktuře zemědělské půdy, kde orná půda tvoří v celé ČR 71%, v Královéhradeckém kraji 68,8%. Zbytek tvoří trvalý travní porost (25,5%), zahrady (4,2%) a ovocné sady (1,6%).

Graf 78 Struktura druhu pozemků v okresech Královéhradeckého kraje (2011)

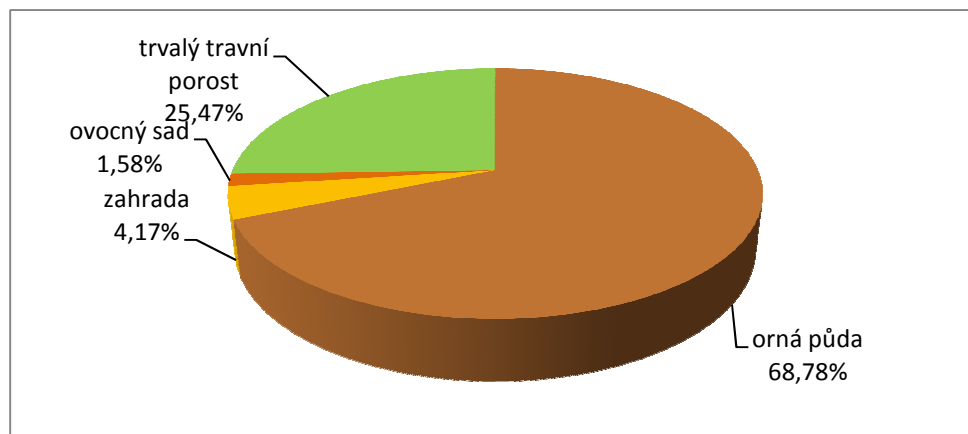

Zdroj dat: Český úřad zeměměřický a katastrální

Zemědělská půda v Královéhradeckém kraji je využita v jednotlivých okresech podle místních přírodních podmínek, kde od rovinatých částí s převažující ornou půdou např. v okrese Hradec Králové s podílem 70,2% až po hornaté oblasti s převážně trvale travnatými porosty s podílem orné půdy jen cca 43,5% v okrese Trutnov. Zalesnění nezemědělských půd v Královéhradeckém kraji je poměrně rovnoměrné s podílem oscilujícím kolem 60%.

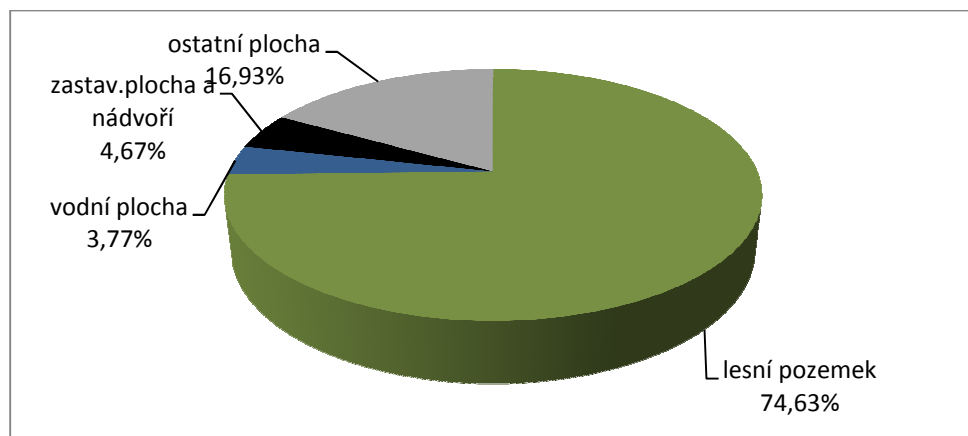
Nezemědělská půda je tvořena ze ¾ lesními pozemky. Malým dílem se podílí zastavěná plocha a vodní plocha.

Graf 79 Struktura zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (2011)

Zdroj dat: Český úřad zeměměřický a katastrální

Graf 80 Struktura nezemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (2011)

Zdroj dat: Český úřad zeměměřický a katastrální

Pouze 20% zemědělské půdy je obhospodařováno majitelem půdy, naprostá většina je obdělávána na základě nájemního vztahu. Tato situace vznikla logicky v souvislosti se společenskými změnami, kdy docházelo k vrácení půdy soukromým majitelům, kteří jí nedokázali nebo nemohli z různých důvodů obdělávat.

Přibližně 69% obhospodařované zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji, tak i v celé ČR je orná půda, zbytek tvoří hlavně trvalé travní porosty (25%), zahrady (4%) a ovocné sady (1,6%). Lesní plochy tvoří 31% výměry Královéhradeckého kraje, což je hodnota srovnatelná s průměrem ČR (34%) a v mezikrajském srovnání se jedná o 8 nejvyšší.

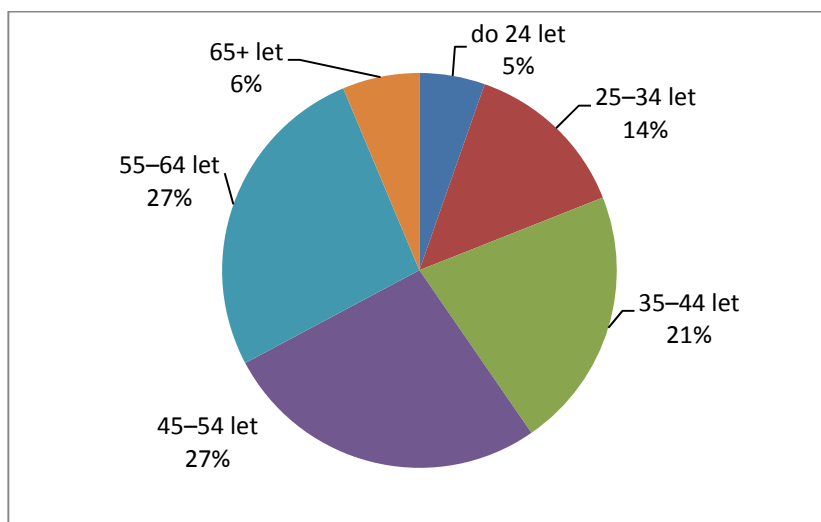
Snižování environmentální zátěže zemědělství se projevuje postupným nástupem ekologického zemědělství bez chemikálií a umělých hnojiv. 8,2% půdy Královéhradeckého kraje využíváno k ekologickému zemědělství, což je hodnota mírně pod průměrem ČR (12,5%) a představuje 9. pozici v mezikrajském srovnání.

Pracovní síla v zemědělství

Struktura zaměstnanosti v zemědělství vykazuje nepříznivý trend. Situace je obdobná v Královéhradeckém kraji i celé ČR. Z hlediska věkové struktury pracuje v zemědělství přes 33% ve věku 55 a více let. Ve věku 35 – 54 let pracuje přes 48 % zaměstnanců. Mladých zaměstnanců do 34 let pracuje v zemědělství 19%. Z údajů jednoznačně vyplývá starší věková struktura zaměstnanců v tomto oboru činnosti.

Zemědělství je charakteristické zvyšováním průměrného věku zaměstnanců a je možné konstatovat, že v nejbližších letech se tento trend pravděpodobně zrychlí, protože odchod starších ročníků není vykompenzován příchodem mladých lidí. Těmto důsledkům bude možné se bránit jen zvyšováním mechanizace, nebo přechodem do takových výroby, které nevyžadují práci náročnou na pracovní sílu.

Graf 81 Struktura zaměstnanců v zemědělství dle věku (2010)

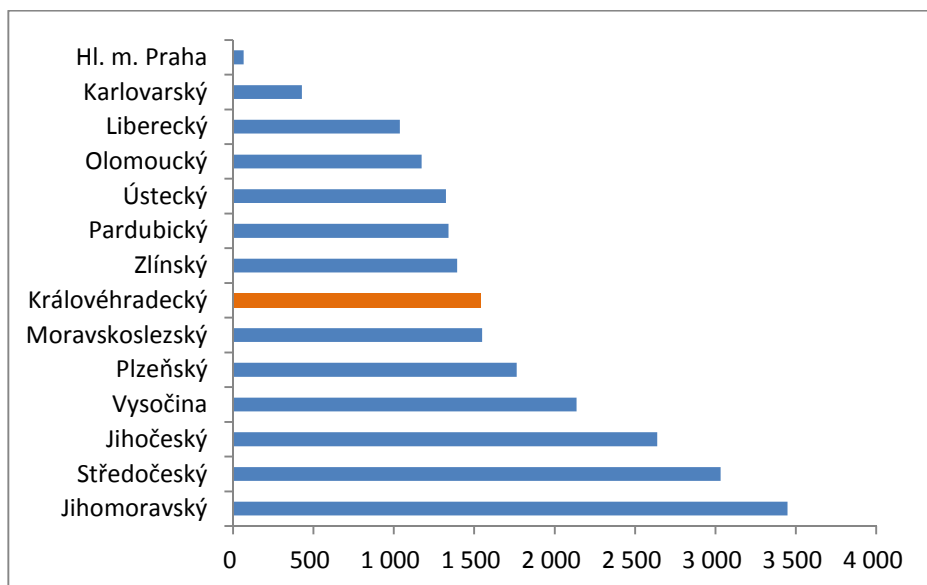

Zdroj dat: ČSÚ

Organizační struktura zemědělských podniků

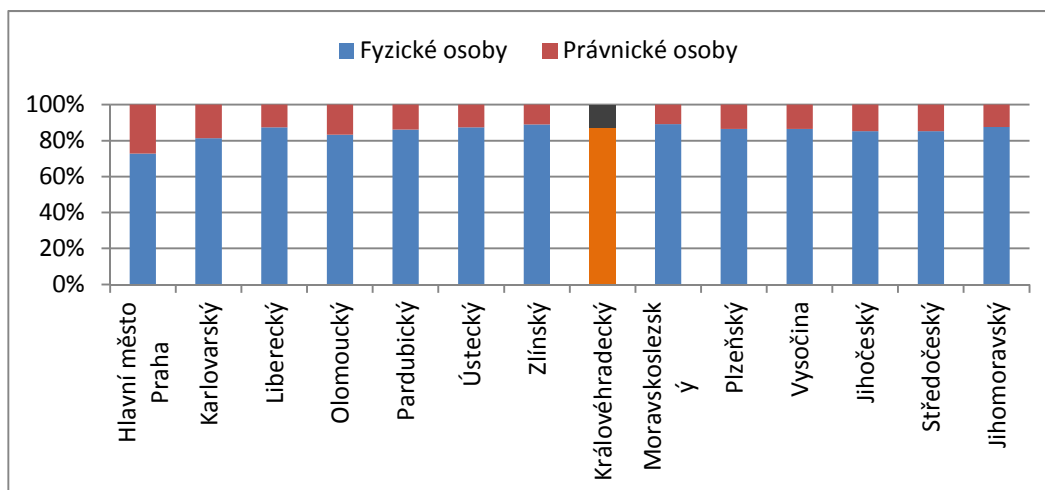
Z hlediska počtu subjektů podnikajících v zemědělství působí v roce 2010 v Královéhradeckém kraji 6% zemědělských podniků ČR, což představuje 7. pozici v mezikrajském srovnání. Z hlediska právní formy převažují jednoznačně fyzické osoby (87,6%). V rámci právnických osob převažují společnosti s ručením omezeným (50,3%) a akciové společnosti (30,4%).

Graf 82 Počet zemědělských subjektů v jednotlivých krajích v ČR (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 83 Poměr právnických a fyzických osob podnikajících v zemědělství v jednotlivých krajích (2010)

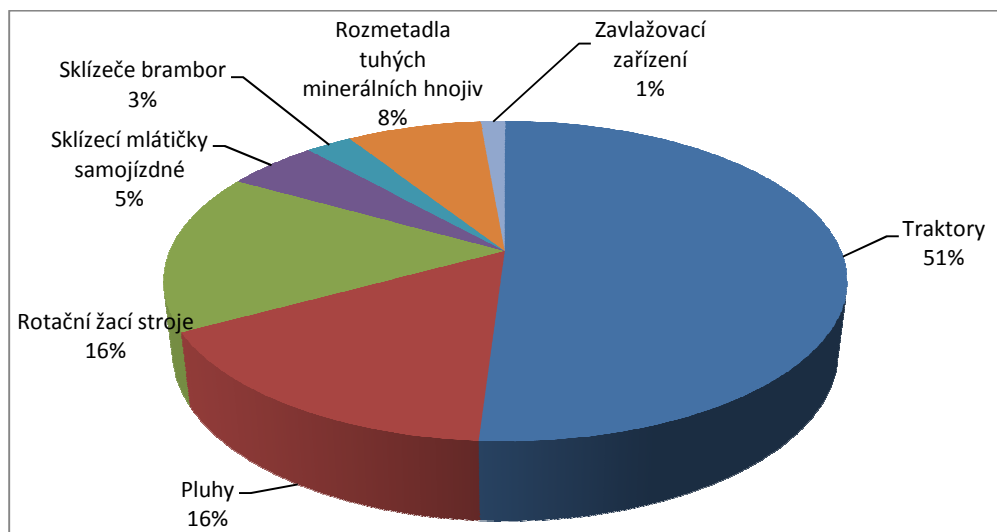

Zdroj dat: ČSÚ

Stroje a zařízení v zemědělství

Vybavenost českých zemědělských podniků stroji a zařízeními je v Královéhradeckém kraji obdobná jako v celé ČR a nijak zásadně nevybočuje z celorepublikového průměru. Zajímavý je podíl jednotlivých strojů a zařízení k celku, kdy traktory a pluhové stroje tvoří 67% veškerého majetku. V posledních letech došlo v tomto směru k velkým investicím, kdy podstatně dražší traktory nahrazují staré a nevykonné.

Graf 84 Podíl strojů a zařízení v zemědělských podnicích v Královéhradeckém kraji (2010)

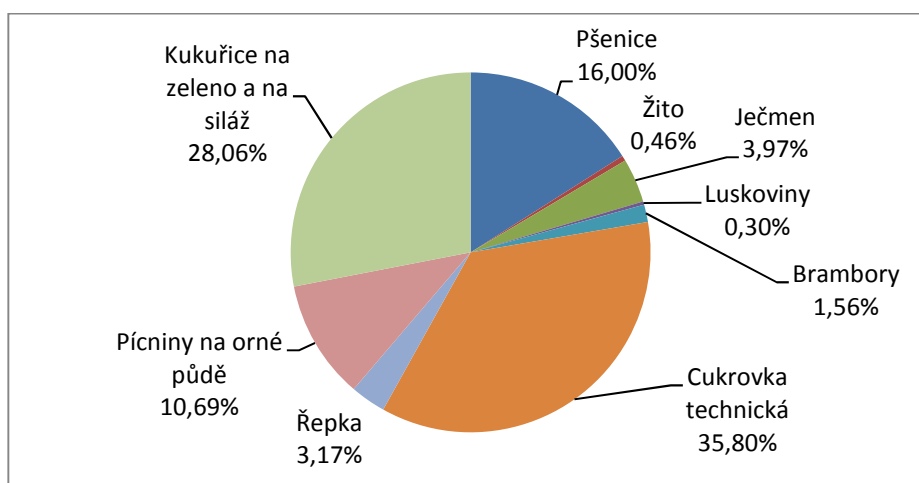

Zdroj dat: ČSÚ

12.2 Rostlinná zemědělská produkce

Intenzivní rostlinná zemědělská produkce je v Královéhradeckém kraji typická zejména pro nížinné oblasti Polabí. Souhrnné přírodní podmínky pro zemědělskou výrobu jsou nejkvalitnější v okrese Hradec Králové. Dále následují sestupnou tendencí okresy Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Vedle přírodních podmínek má na výši sklizně obecně vliv další řada faktorů, včetně způsobu a efektivity hospodaření. Celková roční sklizeň zemědělských plodin a průměrné hektarové výnosy v kraji jsou přibližně na úrovni nebo mírně nad průměrem celé ČR. Hlavními pěstovanými komoditami jsou obiloviny, řepka, brambory, kukuřice, cukrovka, píce, ovoce a zelenina. Z přehledu o sklizni vybraných plodin je zřejmé, že se Královéhradecký kraj nijak významně neodlišuje od průměru ČR. Rozdíly mezi jednotlivými kraji ve sklizených plodinách jsou však značné. Mírně nad průměrem ČR jsou v Královéhradeckém kraji hektarové výnosy obilovin, především pšenice, luskovin a řepky.

Graf 85 Podíl vybraných sklizených plodin v Královéhradeckém kraji (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Úroveň sklizně ovlivňuje rovněž situace na trhu, která do značné míry podmiňuje rozhodnutí pěstitelů zasít konkrétní plodinu. V letech 2008-2010 došlo k poklesu sklizně rostlinné produkce. Klesající trend lze identifikovat u všech hlavních komodit, jako jsou obiloviny (-19,5%), brambory (-18,2%), řepka (-9,8%) a ovoce (-35,5%).

Výčet plodin s výrazným poklesem dokumentuje naléhavost meziročních změn v rozhodování na základě podmínek na trhu. V tomto směru je zemědělství v posledních letech trhem výrazně ovlivněno. Při pohledu na pokles sklizně vyvstává otázka reálné konkurenceschopnosti českých zemědělců vůči dováženému zboží.

Hektarové výnosy jednotlivých zemědělských plodin v letech 2008 až 2010 u všech významných, statisticky sledovaných plodin mírně klesaly. Největší pokles nastal u obilovin (-13,1%), ječmene (-9,2%), řepy (-7,5%) a brambor (-6,6%). U většiny plodin byly výnosy mírně vyšší než průměr ČR; v mezikrajském srovnání je kraj na 6. pozici (průměry 2008-2010).

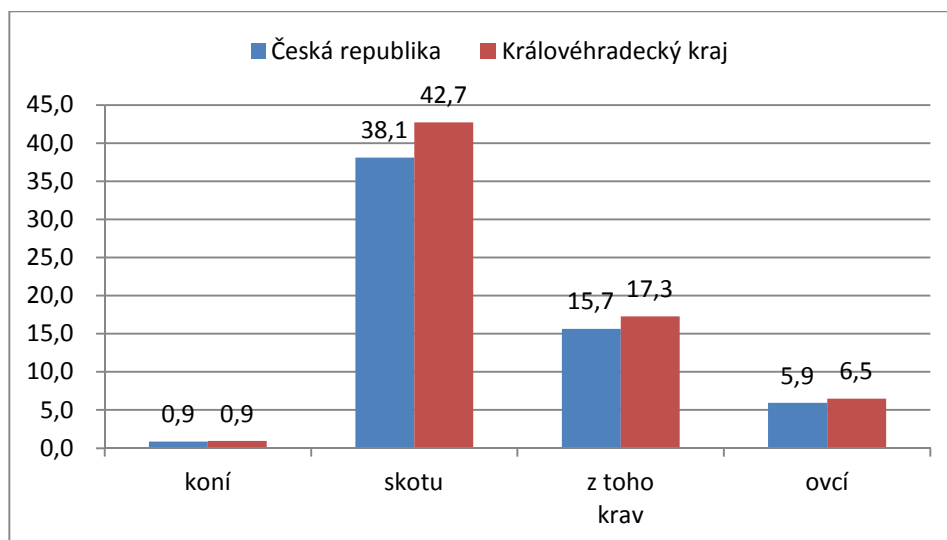
Z pěstovaných ovocnářských komodit jsou pro Královéhradecký kraj typické především jabloně, rybíz, višně, hrušně a třešně, jejichž sklizené množství se pohybuje vysoko nad celorepublikovým průměrem.

12.3 Živočišná zemědělská produkce

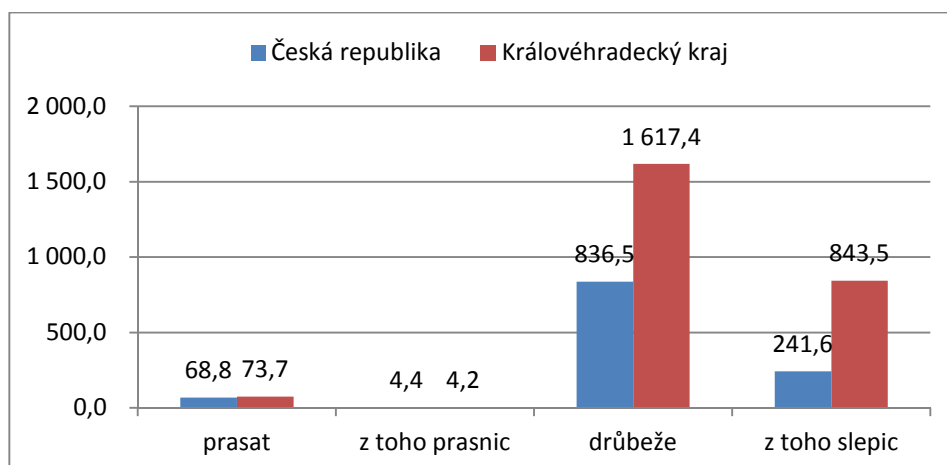
Vrchovinné části regionu lze charakterizovat jako oblasti s vyšším podílem luk a pastvin a relativně intenzivnější živočišnou výrobou, charakteristickou zejména chovem skotu, prasat a drůbeže.

I přes trvalý pokles stavu hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji je intenzita chovu ve většině ukazatelů nadprůměrná v rámci ČR.

Graf 86 Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha zem. půdy v Královéhradeckém kraji (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 87 Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha orné půdy v Královéhradeckém kraji (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

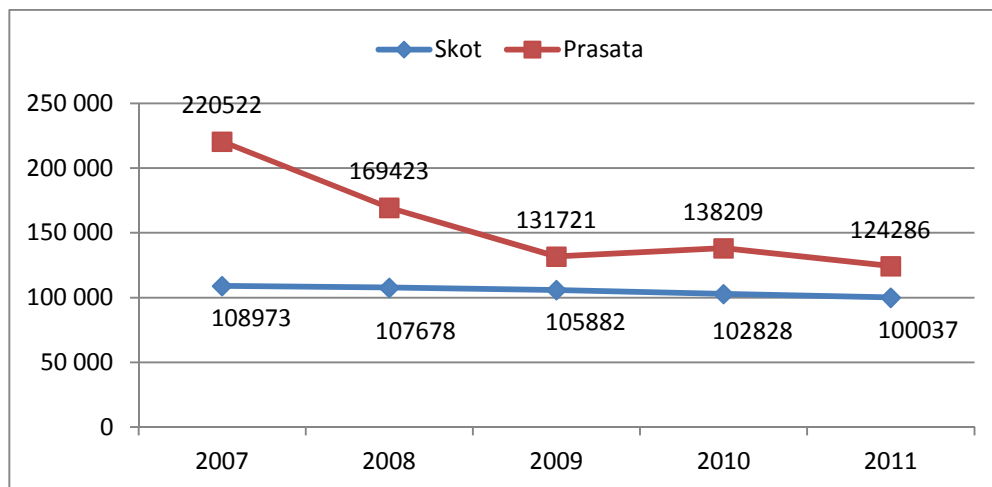
Podle absolutního počtu hospodářských zvířat patří mezi kraje charakteristické chovem hospodářských zvířat kraj Středočeský, Jihomoravský a Jihočeský. Mezi kraje s nejmenšími počty zvířat patří kraj Karlovarský, Liberecký a Zlínský. Královéhradeckému kraji patří 4.pozice. Struktura stavu hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji dominuje drůbež (91,8%), prasata (4,2%) a skot (3,4%).

Tab. 74 Hospodářská zvířata 2011 (kusy)

Kraj	Koně	Skot	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozli	Drůbež
Česká republika	31 068	1 343 686	1 749 092	209 052	23 263	21 250 147
Hl. m. Praha a Středočeský	5 61	146 094	302 400	22 670	3 515	5 077 911
Jihočeský	4 274	209 759	173 243	27 047	2 817	2 854 228
Plzeňský	2 132	159 054	134 986	19 929	972	1 976 466
Karlovarský	1 498	40 075	10 523	13 485	1 747	203 617
Ústecký	2 165	37 188	68 719	11 154	1 981	938 044
Liberecký	2 073	46 726	24 942	16 656	2 102	73 799
Královéhradecký	2 196	100 037	124 286	15 214	1 522	2 727 760
Pardubický	2 292	111 473	127 478	13 739	1 537	1 223 110
Vysočina	1 413	210 949	280 866	12 994	2 842	448 981
Jihomoravský	1 695	58 782	261 098	9 510	1 105	3 672 693
Olomoucký	1 486	89 579	111 408	9 164	797	380 585
Zlínský	1 803	59 153	67 431	20 103	927	351 172
Moravskoslezský	2 580	74 817	61 712	17 387	1 399	1 321 781

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 88 Stav hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji v kusech (2007-2011)

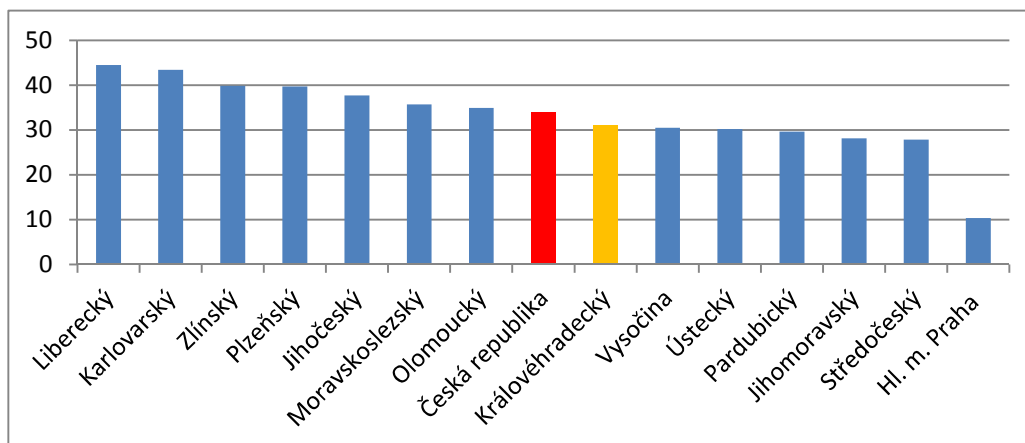

Zdroj dat: ČSÚ

12.4 Lesnictví

Zejména v horských oblastech Královéhradeckého kraje hraje výraznou roli lesnictví. Celková lesnatost území se v Královéhradeckém kraji (31,1%) pohybuje mírně pod průměrem ČR (33,8%). Z celkové plochy lesů tvoří jehličnaté porosty přibližně 72% a listnaté porosty 26%, což je výhodnější zastoupení dřevin, než je celostátní průměr. Nejnížší lesnatost je v okrese Hradec Králové (16%) a nejvyšší v okrese Trutnov (46%) a Rychnov nad Kněžnou (37%). Z celkové výměry lesů připadá více než 51% na lesy hospodářské. Jedná se převážně o lesy, kde převládá produkční funkce, tzn. využívání lesa k získávání materiálních hodnot především dřevní suroviny při zachování trvalosti produkce, funkční stability a hospodárnosti. Lesy zvláštního určení, které tvoří 49% celkové výměry lesů, zahrnují lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů 1. stupně, v ochranných pásmech přírodních a léčivých zdrojů a stolních minerálních vod, lesy na území národních parků a lesy národních přírodních rezervací a lesy ostatní. Lesy ochranné zaujímají nejmenší část rozlohy lesních porostů. Jedná se o lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

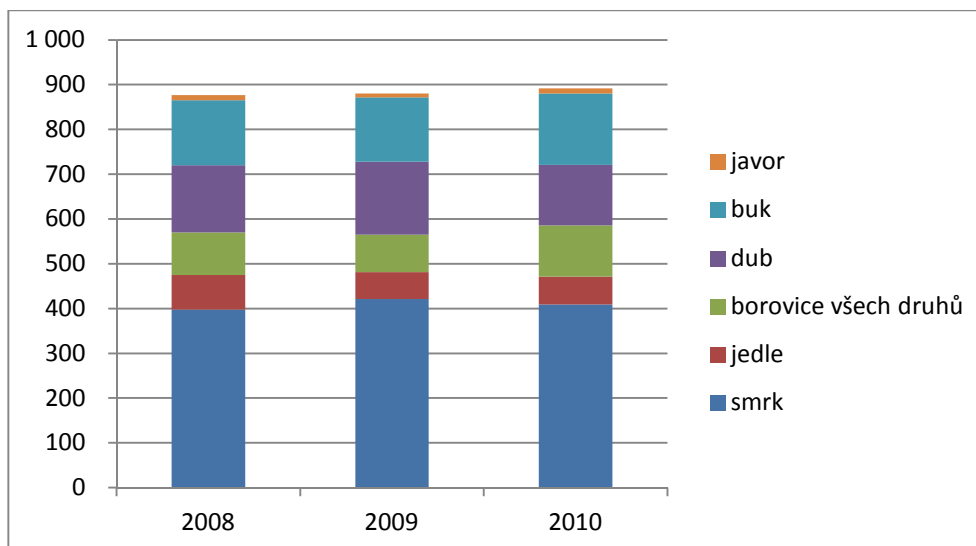
Graf 89 Lesnatost krajů v % (2010)

Zdroj dat: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

V roce 2011 bylo zalesněno celkem 943 ha, z toho bylo 622 ha jehličnatými dřevinami a 321 ha listnatými dřevinami. Ve struktuře zalesňování převládá smrk (44%), dub (16%) a buk (16%).

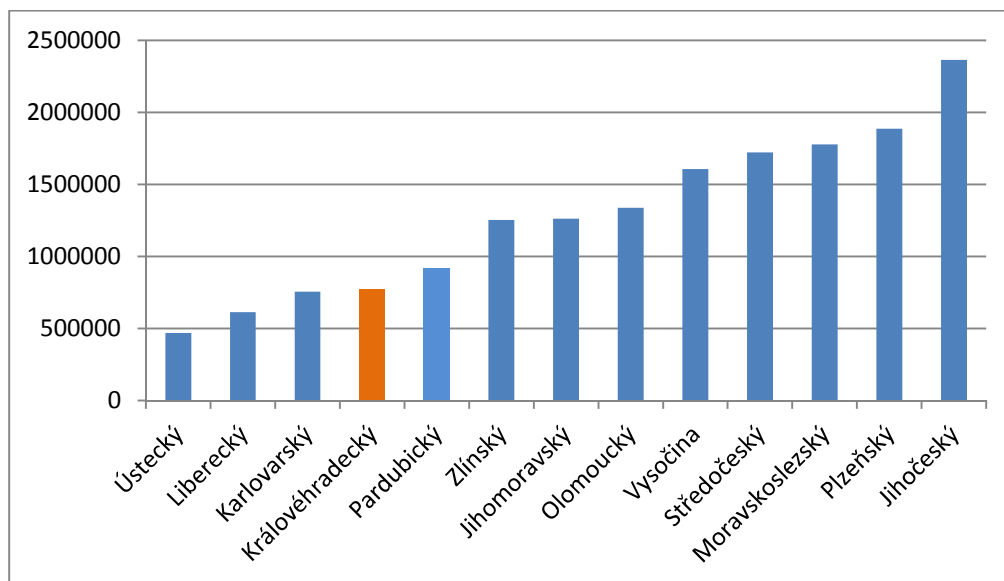
Graf 90 Zalesňování v Královéhradeckém kraji v ha (2008-2010)

Zdroj dat: ČSÚ

V těžbě dřeva patří Královéhradecký kraj k podprůměrným regionům (10. pozice) i přesto, že v letech 2008 – 2010 těžba vzrostla o 5%.

Graf 91 Těžba dřeva v krajích v m³ bez kůry (2010)

Zdroj dat: ČSÚ

13. Životní prostředí a ochrana přírody

V rámci ČR patří Královéhradecký kraj k regionům s relativně kvalitním životním prostředím. Regionálně se na území kraje diferencují lokality se zhoršenou kvalitou životního prostředí až prostředí narušená (hřebenové partie hor, průmyslové oblasti Polabí), pro něž jsou typické sektorově platné ekologické problémy a regionální problémy v důsledku hospodářského využití území modifikované sídelní strukturou. Kvalita životního prostředí je kromě antropogenních vlivů v kraji modifikována rovněž rozmanitostí krajinného reliéfu a místními podmínkami.

13.1 Ovzduší

Královéhradecký kraj se řadí k regionům s relativně čistým ovzduším. V kraji nejsou lokalizovány velké zdroje znečištění s výrazným negativním vlivem na kvalitu ovzduší. Kvalita ovzduší je ovšem teritoriálně diferencovaná. Území kraje je zatíženo emisemi z lokálních i z dálkových zdrojů (elektrárny Opatovice nad Labem a Chvaletice), i když jejich vliv je díky odsíření v posledních letech již podstatně nižší. S uspokojením lze konstatovat, že negativní vliv dálkových přenosů emisí, hlavně u prašných částic a u oxidu síry, je díky ekologizaci velkých tepelných zdrojů postupně snižován. Ke zlepšení kvality ovzduší v obcích došlo také výrazným zvýšením plynofikace domácností. Nedořešené však zůstávají mnohé střední a malé zdroje znečištění.

Množství základních znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší je evidováno v tzv. Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich teplotných výkonů je REZZO členěn na REZZO 1 – REZZO 4 takto:

REZZO 1 = velké stacionární zdroje znečišťování,

REZZO 2 = střední stacionární zdroje znečišťování,

REZZO 3 = malé stacionární zdroje znečišťování,

REZZO 4 = mobilní zdroje znečišťování (zejména silniční a motorová doprava, železniční doprava, plavidla a letadla)

V porovnání emisí hlavních znečišťujících látek dle REZZO s ostatními kraji ČR patří Královéhradecký kraj jednoznačně mezi regiony s nižším znečištěním.

V kategorii REZZO 1 jsou v celkovém množství (t/rok) v Královéhradeckém kraji nadprůměrné pouze emise oxidu siřičitého. V množství ostatních emisí (TZL, NO_x, CO a NH₃) je kraj hluboko pod průměrem ČR. V souhrnné kategorii REZZO 1 – 4 je Královéhradecký kraj evidentně podprůměrně zatížen všemi základními emisními látkami vyjma NH₃.

Znečištění NH₃ v Královéhradeckém kraji tvoří v souhrnu za REZZO 1 – 4 celkem 7,5 % podíl na celku ČR a je tak 6. nejhorší mezi kraji. V kategorii REZZO 1, tedy v znečištění z velkých stacionárních znečišťovatelů, je Královéhradecký kraj dokonce 4. v pořadí největšího znečištění NH₃, přičemž největší znečištění je v tomto ukazateli v Ústeckém kraji, kde dosahuje cca 10x vyšších hodnot než v Královéhradeckém kraji. Kompletní údaje jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 75 Emise hlavních znečišťujících látek v České republice podle krajů v roce 2010

Kraj	TZL*		SO ₂		NO _x		CO		NH ₃ *	
	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%
REZZO 1 – 4 souhrnně										
Hl. m. Praha	2 121,70	3,4	1 559,50	0,9	6 914,00	2,9	15 288,30	3,8	379,5	0,6
Středočeský	11 091,00	17,7	23 186,10	13,6	35 415,50	14,9	53 493,50	13,4	9 636,70	14,0
Jihočeský	5 048,50	8,1	10 350,50	6,1	12 415,00	5,2	21 986,70	5,5	8 540,00	12,4
Plzeňský	4 684,00	7,5	7 718,60	4,5	11 767,50	4,9	20 028,30	5	6 387,60	9,3
Karlovarský	2 134,20	3,4	9 672,40	5,7	10 609,90	4,5	8 067,90	2	1 909,60	2,8
Ústecký	5 144,50	8,2	58 005,00	34,1	57 475,30	24,2	24 723,70	6,2	3 115,10	4,5
Liberecký	2 165,30	3,5	2 440,00	1,4	4 058,90	1,7	10 964,20	2,8	2 158,80	3,1
Královéhradecký	3 720,50	5,9	6 294,60	3,7	7 894,00	3,3	16 701,10	4,2	5 127,40	7,5
Pardubický	3 508,10	5,6	12 929,20	7,6	16 368,80	6,9	15 189,60	3,8	4 990,80	7,3
Vysočina	5 147,20	8,2	3 007,50	1,8	12 434,90	5,2	21 274,00	5,4	8 512,30	12,4
Jihomoravský	5 170,20	8,2	3 462,10	2	16 951,80	7,1	25 658,30	6,5	6 362,90	9,3
Olomoucký	3 517,00	5,6	4 443,10	2,6	10 430,50	4,4	16 235,70	4,1	4 358,30	6,4
Zlínský	2 404,70	3,8	4 937,00	2,9	7 446,10	3,1	10 821,60	2,7	3 089,00	4,5
Moravskoslezský	6 801,60	10,9	22 317,40	13,1	27 865,60	11,7	137 829,50	34,6	4 026,50	5,9
Celkem	62 658,70	100	170 323,00	100	238 047,80	100	398 262,40	100	68 594,50	100
REZZO 1										
Hl.m. Praha	94,00	1	975,90	0,7	1 968,40	1,6	428,50	0,3	0,1	0
Středočeský	1 020,10	11,4	16 315,40	11,7	13 869,20	11,5	3 892,30	2,7	34,10	9,2
Jihočeský	221,50	2,5	6 993,20	5	2 763,30	2,3	974,30	0,7	7,90	2,1
Plzeňský	340,70	3,8	5 077,00	3,7	2 649,10	2,2	855,10	0,6	1,80	0,5
Karlovarský	547,20	6,1	8 828,60	6,4	7 746,30	6,4	1 209,20	0,8	7,00	1,9
Ústecký	2 031,80	22,6	55 640,10	40	50 326,90	41,7	8 433,90	5,8	185,10	50,2
Liberecký	56,10	0,6	405,40	0,3	647,00	0,5	209,70	0,1	1,70	0,5
Královéhradecký	252,60	2,8	3 702,00	2,7	1 300,10	1,1	566,10	0,4	21,50	5,8
Pardubický	484,40	5,4	10 949,60	7,9	9 891,60	8,2	1 470,40	1	8,10	2,2
Vysočina	293,50	3,3	640,40	0,5	1 587,50	1,3	1 094,60	0,8	6,80	1,8
Jihomoravský	330,60	3,7	2 416,70	1,7	3 225,40	2,7	3 583,30	2,5	16,50	4,5
Olomoucký	238,40	2,7	2 964,10	2,1	2 708,80	2,3	2 127,60	1,5	0,60	0,2
Zlínský	119,30	1,3	3 829,40	2,8	2 403,30	2	595,90	0,4	6,60	1,8
Moravskoslezský	2 946,90	32,8	20 190,20	14,5	19 591,30	16,2	118 979,70	82,4	71,10	19,3
CELKEM	8 977,10	100	138 928,00	100	120 678,20	100	144 420,60	100	368,90	100

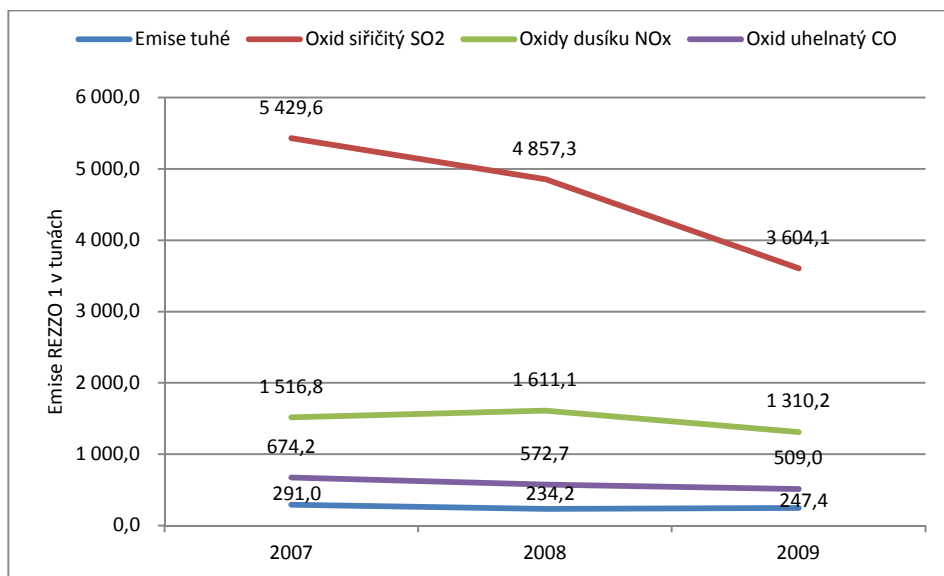
*emise TZL a NH₃ z plošných zdrojů rozpočteny do krajů odborným odhadem

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

Ve sledovaném období 2007 – 2009 celkové hodnoty (v t/rok) základních znečišťujících látek klesaly, případně stagnovaly. Nejvýraznější pokles v kategorii REZZO 1 nastává u emisí oxidu siřičitého (SO₂), kde během sledovaných tří let je pokles přibližně 1 800 t/rok (33%). Emise oxidu uhelnatého (CO) poklesly cca o 160 t/rok.

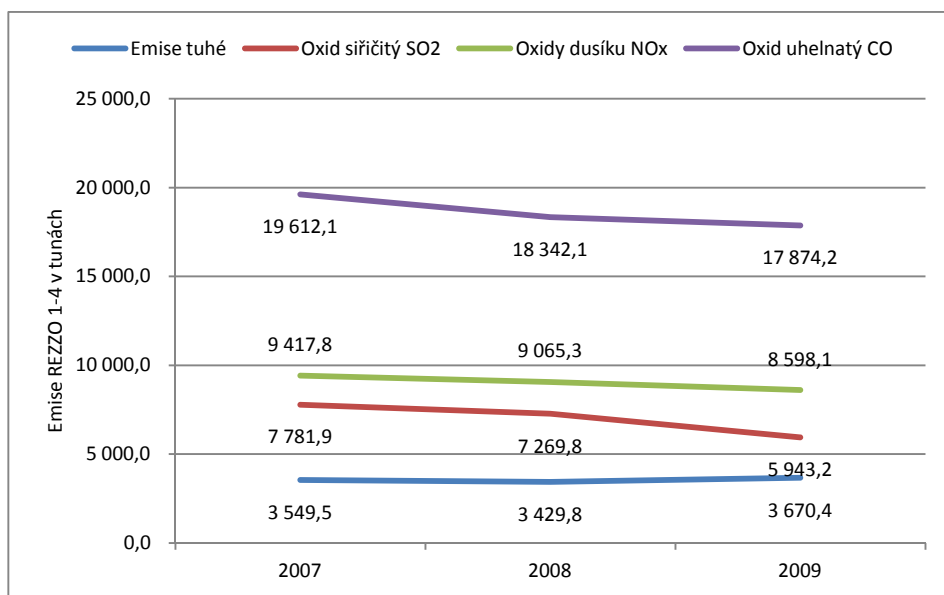
V souhrnu za REZZO 1 – 4 je nejvýraznější pokles sledovatelný v emisích oxidu uhelnatého (CO) a to cca o 1 700 t/rok a v emisích oxidu siřičitého cca o 1 800 t/rok. Více než o 800 t/rok poklesla i hodnota emisí oxidu dusíku (Nox). Emise tuhých látek v souhrnu za REZZO 1 – 4 nepatrně v roce 2009 vzrostly oproti roku 2007. Vývoj množství emisí základních znečišťujících látek znázorňují následující grafy.

Graf 92 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 do ovzduší v Královéhradeckém kraji v letech 2007 - 2009

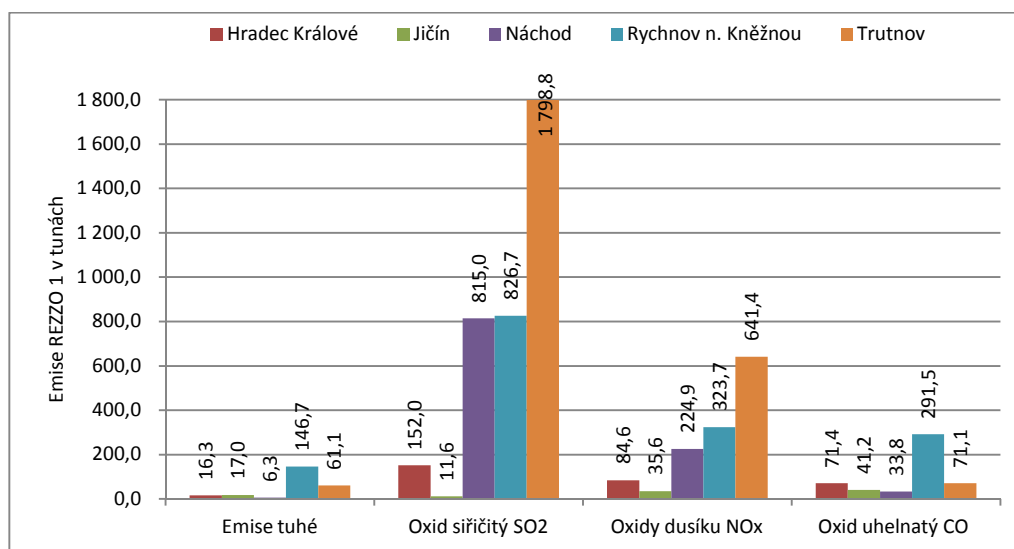
Zdroj dat: ČSÚ

Graf 93 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 – 4 do ovzduší v Královéhradeckém kraji v letech 2007 - 2009

Zdroj: ČSÚ

Podle okresů Královéhradeckého kraje je v kategorii REZZO 1 okres Trutnov jednoznačně nejvíce zatížen emisemi oxidu siřičitého (SO₂) a emisemi oxidu dusíku (NO_x). Okres Rychnov nad Kněžnou je nejvíce v porovnání s ostatními okresy Královéhradeckého kraje zatížen emisemi tuhých látek a emisemi oxidu uhelnatého. V množství emisí oxidu siřičitého a oxidu dusíku zaujímá druhé pořadí. Celkově nejméně je emisemi zatížen okres Jičín.

Graf 94 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 do ovzduší podle okresů v roce 2009**Zdroj dat:** ČSÚ**Tab. 76** Emise základních znečišťujících látek do ovzduší podle okresů v roce 2009

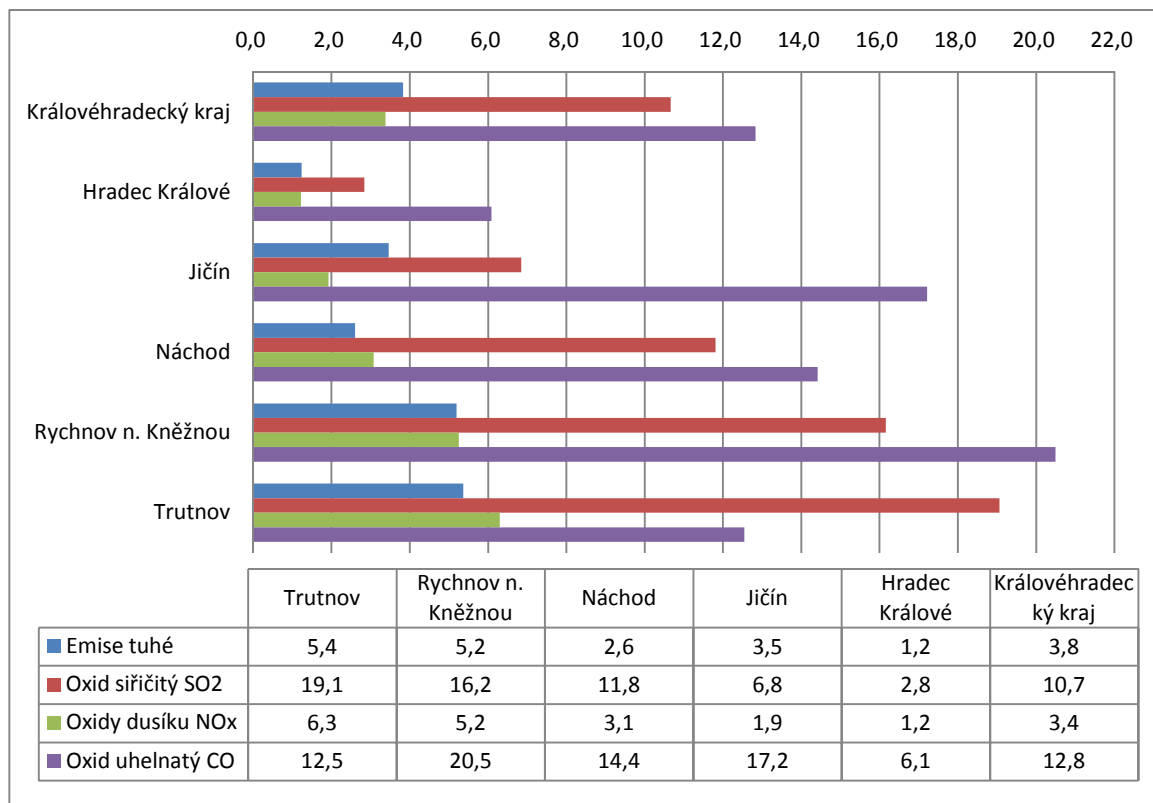
Kraj, okresy	Emise tuhé		Oxid siřičitý (SO ₂)		Oxidy dusíku (NO _x)		Oxid uhelnatý (CO)	
	REZZO 1	REZZO 1-3 ¹⁾	REZZO 1	REZZO 1-3	REZZO 1	REZZO 1-3	REZZO 1	REZZO 1-3
Celkem (t)								
Královéhradecký kraj	247,4	2 122,3	3 604,1	5 911,6	1 310,2	1 872,8	509,0	7 117,4
Hradec Králové	16,3	201,6	152,0	462,1	84,6	199,0	71,4	990,6
Jičín	17,0	275,3	11,6	544,2	35,6	153,0	41,2	1 369,1
Náchod	6,3	293,0	815,0	1 327,8	224,9	346,1	33,8	1 621,3
Rychnov n. Kněžnou	146,7	411,8	826,7	1 281,1	323,7	416,2	291,5	1 624,9
Trutnov	61,1	646,9	1 798,8	2 296,4	641,4	758,5	71,1	1 511,5
Měrné emise (t/km²)								
Královéhradecký kraj	0,1	0,4	0,8	1,2	0,3	0,4	0,1	1,5
Hradec Králové	0,0	0,2	0,2	0,5	0,1	0,2	0,1	1,1
Jičín	0,0	0,3	0,0	0,6	0,0	0,2	0,0	1,5
Náchod	0,0	0,3	1,0	1,6	0,3	0,4	0,0	1,9
Rychnov n. Kněžnou	0,1	0,4	0,8	1,3	0,3	0,4	0,3	1,7
Trutnov	0,1	0,6	1,6	2,0	0,6	0,7	0,1	1,3
Měrné emise (kg/obyvatele)								
Královéhradecký kraj	0,4	3,8	6,5	10,7	2,4	3,4	0,9	12,8
Hradec Králové	0,1	1,2	0,9	2,8	0,5	1,2	0,4	6,1
Jičín	0,2	3,5	0,1	6,8	0,4	1,9	0,5	17,2
Náchod	0,1	2,6	7,2	11,8	2,0	3,1	0,3	14,4
Rychnov n. Kněžnou	1,9	5,2	10,4	16,2	4,1	5,2	3,7	20,5
Trutnov	0,5	5,4	14,9	19,1	5,3	6,3	0,6	12,5

Zdroj: ČSÚ

Měrné emise ze stacionárních zdrojů znečištění ovzduší jsou v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR podprůměrné, a to u všech sledovaných látek. Hodnoty měrných emisí vyjádřených v kg na 1 obyvatele a v tunách na km² jsou vyjma kategorie tuhých emisí hluboko pod celorepublikovým průměrem. Hodnoty měrných emisí na plochu a počet obyvatel jsou dle okresů Královéhradeckého

kraje a REZZO uvedeny výše v tabulce. V přepočtu na obyvatele má nejnižší emise okres Hradec Králové, který je nejlidnatějším okresem kraje.

Graf 95 Měrné emise základních znečišťujících látek do ovzduší REZZO 1 -3 na obyvatele podle okresů v roce 2009

Zdroj dat: ČSÚ

Především velká města a aglomerace se lokálně potýkají s nárůstem emisí oxidu dusíku a oxidu uhelnatého. Tento nárůst je způsoben převážně dopravou (hlavně automobilovou) a jejím mnohdy nevhodným tranzitním vedením přes centra měst a obydlené lokality. Doprava patří k nejrychleji se rozvíjejícím oborům lidské činnosti a nárůst její intenzity je v některých úsecích markantní, což bohužel má prokazatelně negativní vliv na životní prostředí. Snížení emisí oxidu dusíku (Nox) a organických těkavých látek ve velkoplošném měřítku je také jedinou cestou snižování zátěže nadměrnými koncentracemi přízemního ozónu.

Měření znečištění ovzduší probíhá v nepřetržitém provozu na měřících stanicích Automatizovaného imisního monitoringu (AIM), který provozuje Český hydrometeorologický ústav. V Královéhradeckém kraji je celkem 5 stanic AIM s různým měřícím programem. Stanice AIM s programem měření základních znečišťujících látek se nacházejí v Hradci Králové na Brněnské ulici, Krkonoších na Rýchorách, v Orlických horách na Šerlichu a v Trutnově na Mládežnické ulici a v Hradci Králové na observatoři, kde je měřen pouze ozón.

Hodnoty měřených výsledků v síti AIM se přepočítávají v tzv. index kvality ovzduší, který je rozdělen do 6 stupňů (velmi dobrá kvalita, dobrá, uspokojivá, vyhovující, špatná a velmi špatná). Stanice Hradec Králové – Brněnská a na Šerlichu v Orlických horách spadají do kategorie „uspokojivá“. Pro ostatní stanice v kraji index není stanoven pro neúplná data.

Nejvyšší koncentrace škodlivých látek se v ovzduší vyskytují v zimním období při nepříznivých rozptylových podmínkách. Koncentrace oxidů dusíku jsou zvýšené zvláště ve městech a v blízkosti dopravních tepen, prakticky v průběhu celého roku. Ozón dosahuje maximálních hodnot v jarních a hlavně v letních měsících při dlouhém trvání slunných a bezoblačných dní.

13.2 Voda

V Královéhradeckém kraji se nalézají poměrně bohatá prameniště povrchových vod, které jsou vázány především na horské a podhorské oblasti v severní až východní části regionu. Téměř celé území kraje náleží k povodí Labe, okrajová část Broumovského výběžku k povodí Odry.

Sledování jakosti vody v tocích zajišťuje Povodí Labe, státní podnik, Hradec Králové.

Základní hodnocení jakosti vody se uskutečňuje podle ČSN 75 7221 "Jakost vod - Klasifikace jakosti povrchových vod" z roku 1998. Tekoucí povrchové vody se podle jakosti zařazují do 5 tříd jakosti:

- I. neznečištěná voda
- II. mírně znečištěná voda
- III. znečištěná voda
- IV. silně znečištěná voda
- V. velmi silně znečištěná voda

Jakost vody se klasifikuje pro každý jednotlivý ukazatel zvlášť. Vybranými ukazateli pro základní klasifikaci jsou: index saprobity bentosu, biochemická spotřeba kyslíku, chemická spotřeba kyslíku dichromanem, dusičnanový dusík, amoniakální dusík a celkový fosfor. Výsledná třída se určí podle nejnepříznivějšího zatřídění zjištěného u jednotlivých vybraných ukazatelů.

Hlavním tokem Královéhradeckého kraje je řeka Labe, která pramení v Krkonoších a kraj opouští jižně od Hradce Králové v obci Vysoká nad Labem. Jakost vody v Labi se liší podle úseku toku. Na horním toku Labe v úseku po Vrchlabí se jakost vody Labe pohybuje ve třídě I. Neznečištěná voda. Negativní vliv na jakost vody zde má zbytkové znečištění z ČOV Špindlerův Mlýn, které je eliminováno v údolní nádrži Labská. Nádrž zadržuje především fosfor, což na druhou stranu tuto nádrž znehodnocuje a přispívá k nežádoucí eutrofizaci vody. Pod Vrchlabím se jakost vody zhoršuje do II. třídy tzn. mírně znečištěná voda a od Dvora Králové nad Labem až po státní hranici se ve většině ukazatelů základní klasifikace jakost vody Labe pohybuje ve II. až III. třídě tzn. až mírně znečištěná až znečištěná voda.

Postupnou výstavbou ČOV pro všechny rozhodující zdroje znečištění (nejen na Labi, ale i na přítocích a v jejich povodích) se stav jakosti vody Labe na území kraje se podstatně zlepšil. Významně k tomu přispěly zejména ČOV pro Vrchlabí, Dvůr Králové nad Labem, Hradec Králové. Největší zhoršení znečištění Labe za hranicemi Královéhradeckého kraje způsobuje městská a průmyslová aglomerace Pardubice.

Nejvýznamnějšími přítoky Labe na území Královéhradeckého kraje jsou Orlice, Metuje a Úpa.

Spojená Orlice vzniká soutokem Divoké a Tiché Orlice nad městem Týniště nad Orlicí. Divoká Orlice v ukazatelích základní klasifikace vykazuje vodu I. až II. třídy jakosti. V celé délce má zvlášť příznivou jakost vody v ukazateli N-NH₄ (I. třída). V žádném z ukazatelů základní klasifikace není překročen přípustný imisní standard. Z dalších sledovaných a hodnocených ukazatelů nejsou dodrženy imisní standardy pouze u fekálních koliformních bakterií. Tichá Orlice v horním úseku po Ústí nad Orlicí je v mezích I. až II. třídy jakosti. Pak se výrazněji zhoršuje. V důsledku vypouštění odpadních vod z ČOV

Ústí nad Orlicí a zejména po soutoku s Třebovkou, která má v ukazateli amoniakální dusík a BSK₅ dokonce IV. třídu jakosti, se dostává do III. třídy jakosti a tu si drží v celé další trati až po soutok s Divokou Orlicí. Spojená Orlice vykazuje jakost vody II. až III. třídy. Přípustné imisní standardy nesplňuje v ukazatelích nerozpuštěné látky a fekální koliformní bakterie.

Řeka Metuje vykazuje na horním úseku II. třídu jakosti. V Novém Městě se dostává do III. třídy a tuto jakost si drží až do závěrového profilu v Jaroměři. Přípustné imisní standardy jsou překračovány v ukazatelích fekální koliformní bakterie a celkový fosfor.

Řeka Úpa má až po Jaroměř jakost vody ve II. třídě. V Jaroměři se celkovým fosforem a BSK₅ dostává do III. třídy.

Jakost povrchových vod se průběžně zlepšuje v posledních letech ve většině sledovaných ukazatelích (biologická spotřeba kyslíku, chemická spotřeba kyslíku, amoniakální dusík, dusičnanový dusík a celkový fosfor), podle nichž se hodnotí celková jakost vody v tocích. K výraznému zlepšení ve většině sledovaných ukazatelích čistoty vod přispívá výstavba nových ČOV a modernizace stávajících. Počet ČOV se v Královéhradeckém kraji meziročně zvyšuje. V roce 2008 bylo v kraji 110 ČOV, v roce 2010 již 125 ČOV. Naprostá většina ČOV jsou mechanicko-biologického charakteru.

Ke zlepšení kvality vod přispěl také útlum průmyslové a zemědělské výroby, ale tento stav není všude uspokojivý. Nadále je nutné se soustředit na odstraňování dalších lokálních zdrojů znečišťování, a to jak povrchových, tak podzemních vod, na odstraňování plošného znečišťování těchto vod a na odstraňování příčin změn hydrologických poměrů v území. Zvyšuje se také eutrofizace vod, která se projevuje zejména rozvojem mikroskopických organismů rozptýlených ve vodě (vodní květ). Hlavní příčinou tohoto stavu je přebytek živin ve vodním hospodářství, především pak dusíku a fosforu.

Z hlediska odtokových poměrů trvají problémy s rychlým odtokem srážkových vod z území. Tento stav je způsobem zejména odlesněním, nedostatečnou přirozenou retenční schopností horských oblastí s převažujícími srážkovými úhrny, nevhodnou úpravou drobných toků v minulosti a melioracemi provedenými často v nevhodných terénech. Zrychlený odtok vody z povodí má za nepříznivých klimatických podmínek za následek vznik povodňových situací.

Území Královéhradeckého kraje disponuje s výjimečně bohatými zdroji podzemních a povrchových vod. Ochrana výjimečných zdrojů vod je řešena vymezením chráněných oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV - Východočeská křída, Krkonoše spolu s Jizerskými horami, Polická pánev, Orlické hory a Severočeská křída), které společně zaujímají 62% plochy kraje. Využívané zdroje podzemních a povrchových vod jsou dále chráněny v režimu ochranných pásem.

Tab. 77 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji

Název CHOPAV	Plocha v km ²	Podíl z oblasti v %
Východočeská křída	1271	26,7
Krkonoše	268	5,6
Polická pánev	250	5,3
Orlické hory	228	4,8
Severočeská křída	77	1,6
Žamberk - Králíky	24	0,5

Zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M

Významné zásoby podzemních vod jsou kromě horských a podhorských oblastí vázány na hlubší křídové hydrogeologické struktury. Mezi nejvýznamnější patří Polická pánev a oblast Lité, které současně představují jímací území s vysokými odběry pro Hradec Králové a vodárenskou soustavu Východní Čechy. Poměrně významné zásoby podzemních vod jsou vázány rovněž na kvartérní sedimenty.

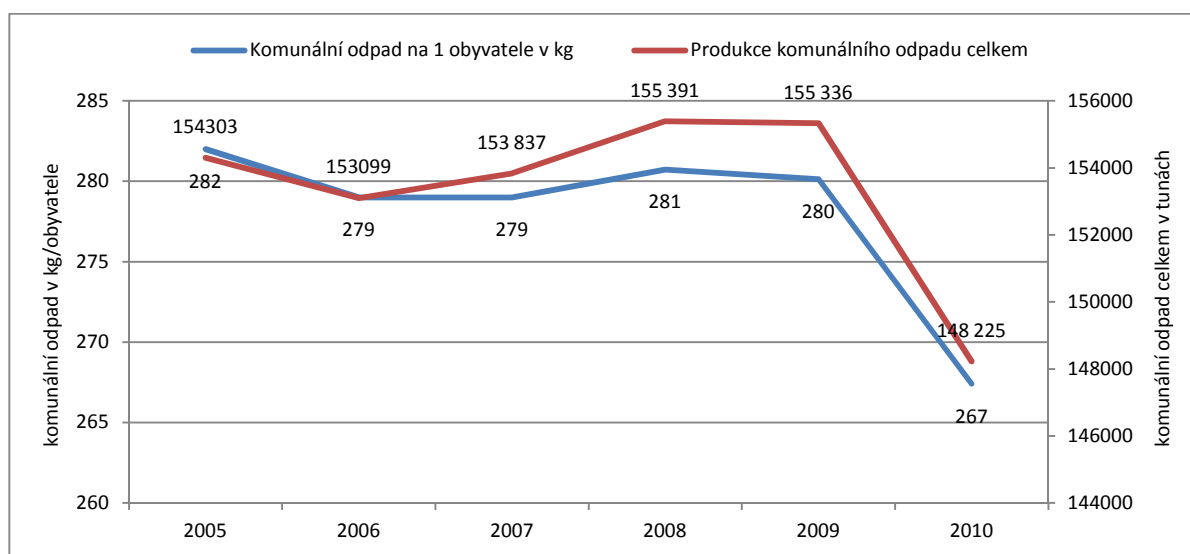
V minulém období došlo na mnoha místech k lokálním kontaminacím podzemních vod (průmyslové a zemědělské podniky, urbanizovaná území a sídelní jednotky) a k plošnému znečištění dusíkatými látkami ze zemědělství a imisí. Dekontaminace těchto vod bude trvat ještě řadu let.

13.3 Odpadové hospodářství a staré ekologické zátěže

Celková produkce odpadů (komunálního i průmyslového) je v ČR v průměru vysoká. Přestože v jednotlivých letech dochází k poklesu vyprodukovaného odpadu, tak dlouhodobý trend vypovídá o trvalém nárůstu produkce odpadů.

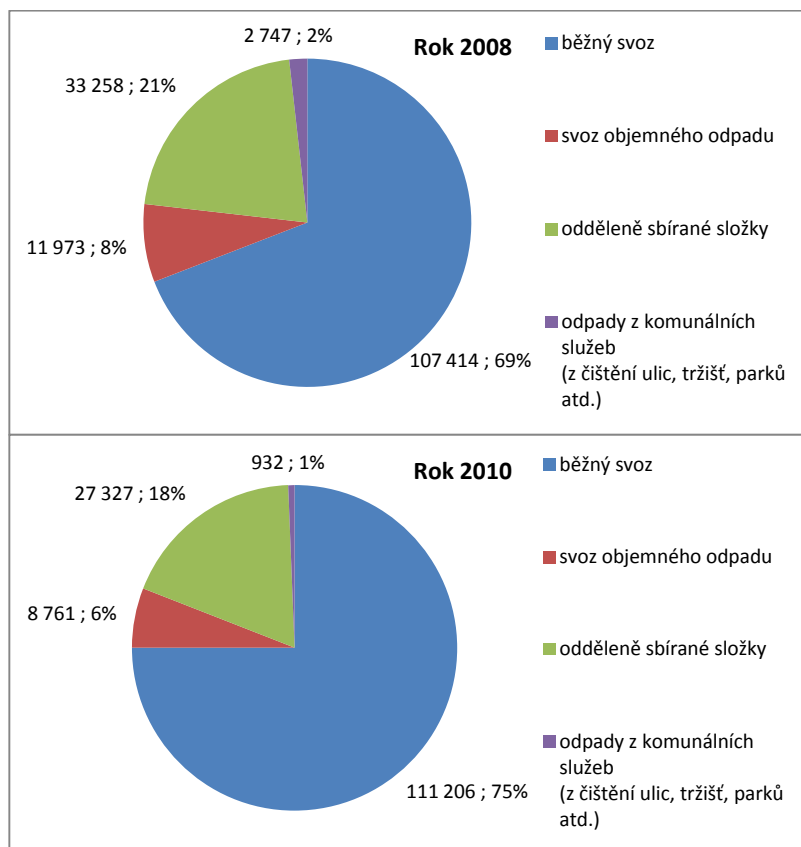
V Královéhradeckém kraji v roce 2010 po předchozích letech stagnace až mírného nárůstu poklesla produkce celkového komunálního odpadu¹⁰ a to o více než 7 000 tun. V přepočtu bylo v Královéhradeckém kraji vyprodukováno 267 kg komunálního odpadu na 1 obyvatele. V porovnání s ostatními kraji a ČR je celková produkce komunálního odpadu v Královéhradeckém kraji podprůměrná.

Graf 96 Produkce komunálního odpadu celkem a přepočtena na 1 obyvatele v Královéhradeckém kraji v letech 2005 – 2010

Zdroj: ČSÚ

¹⁰ Komunálním odpadem se rozumí veškerý odpad vznikající na území obce při činnosti fyzických osob, který je zařazen do skupiny 20 v Katalogu odpadů, s výjimkou odpadů vznikajících u právnických nebo fyzických osob oprávněných k podnikání. Ve zdrojích ČSÚ je v komunálním odpadu zahrnut i živnostenský odpad, který je podobného složení jako komunální odpad a vzniká při nevýrobní činnosti právnických nebo fyzických osob oprávněných k podnikání.

Graf 97 Produkce komunálního odpadu podle složek v Královéhradeckém kraji v roce 2008 a 2010

Zdroj: ČSÚ

Největší část komunálního odpadu (v roce 2010 $\frac{3}{4}$ z objemu komunálního odpadu) je zajišťována pravidelným běžným svozem odpadu. Druhý největší díl tvoří odděleně sesbírané složky, tzn. separovaný odpad, který tvoří cca 20%. Speciálně se provádí svoz objemného odpadu a tímto způsobem je odstraněno přibližně 6 – 8% odpadu. Odpady z komunálních služeb tvoří jen zlomek.

Výše uvedené grafy ukazují mírný rozdíl v produkci odpadů podle jednotlivých složek. Je zde patrné, že se zvýšil podíl běžně sváženého odpadu na úkor odděleně sesbíraného odpadu a svozu objemného odpadu.

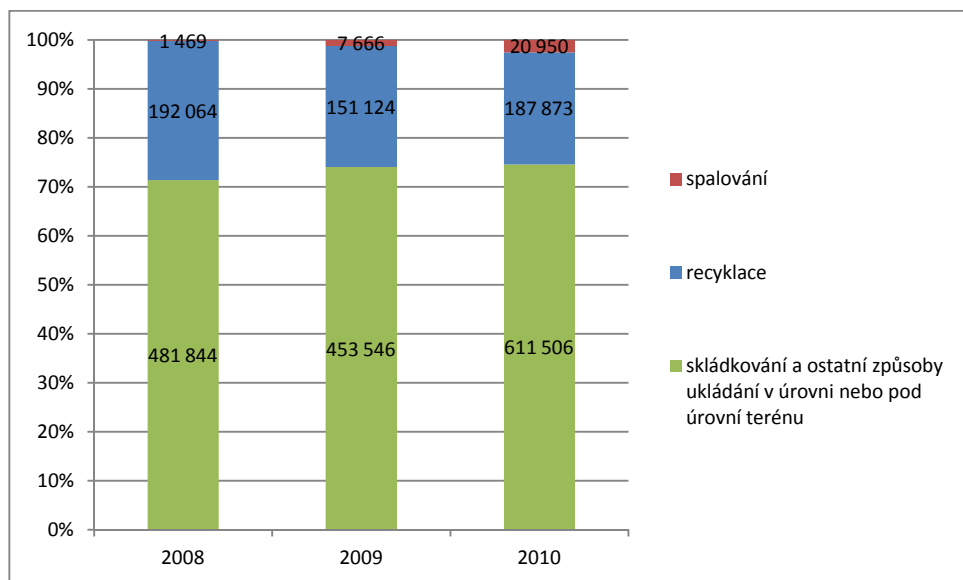
Pro individuální likvidaci odpadů z domácností, mimo sváženého komunálního odpadu, slouží v mnoha městech a obcích tzv. sběrné dvory, kam mohou občané zpravidla bezplatně (s výjimkou stavební sutě) vyvážet nadměrný odpad, nebezpečný odpad, stavební suť, plasty a další.

Celkové množství vyprodukovaných podnikových (průmyslových) odpadů se v jednotlivých letech liší a v Královéhradeckém kraji se pohybuje převážně v rozmezí 300 – 500 tis. tun za rok. Největší podíl z podnikových odpadů tvoří odpady ze zpracovatelského průmyslu a ze stavebnictví. Zatímco ve sledovaném období 2008 – 2010 je u odpadů ze zpracovatelského průmyslu zaznamenán pokles, tak objem stavebního odpadu narostl. Množství produkovaného odpadu vybraných ekonomických činností CZ-NACE je uveden v příloze.

Vzniklý komunální i podnikový odpad je likvidován převážně skládkováním (více než 70% z objemu). K recyklaci je určeno přibližně 25 – 30% ze vzniklého odpadu a podíl spalovaného odpadu sice roste,

ale jeho podíl je stále velmi nízký. Kraje se shodně potýkají s problematikou nakládání s odpady. Přestože legislativa upřednostňuje separaci a materiálové resp. energetické využívání odpadů před jejich ukládáním na skládky, v praxi zejména z ekonomického hlediska převažuje skládkování netříděných odpadů. Přestože se množství separovaného odpadu celkově zvyšuje, jeho zpětná recyklace či využití k jiným účelům není dostatečně využíváno.

Graf 98 Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010

Zdroj: ČSÚ

V Královéhradeckém kraji není lokalizována žádná spalovna komunálního odpadu. V Hradci Králové a v Trutnově provozují místní nemocnice spalovny průmyslového a zdravotnického odpadu.

Nejvíce zařízení k úpravě nebo využití odpadů je v okrese Hradec Králové, ale samotný okres část svého komunálního odpadu likviduje mimo své území a částečně využívá i skládky ve Chvaleticích v Pardubickém kraji. V současnosti je počet řádně provozovaných zařízení stabilizován. V okresech Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Jičín se nachází po jedné skládce skupiny S III (komunální odpad), v okrese Trutnov jsou evidovány dvě takovéto skládky a v okrese Náchod se nevyskytuje žádná skládka komunálního odpadu. Jediná skládka skupiny S IV (nebezpečný odpad) v Královéhradeckém kraji se nachází v obci Lodín v okrese Hradec Králové. Zařízení k využívání a úpravě odpadů jsou v okresech Hradec Králové, Jičín a Rychnov nad Kněžnou.

Motivace k omezení produkce odpadů jsou nedostatečné – od třídění komunálních odpadů, obalovou politikou po projekty čistší produkce, úspory energií a využití alternativních zdrojů energie. Na změnu této situace přispívá v poslední době několik projektů a kampaně, na zvýšení environmentálního cítění občanů i podnikatelských subjektů v pohledu zejména separace odpadů.

Královéhradecký kraj má zpracovaný a schválený „Plán odpadového hospodářství“, který je výchozím strategickým dokumentem pro činnost v hospodaření s odpady. Hlavním cílem tohoto plánu je zvýšit efektivitu nakládání s odpady např. zvýšením separace odpadů, efektivnější využití obalů, sběr nebezpečných složek komunálního odpadu, ekologické zneškodňování nebezpečných odpadů, možnosti využití kompostování biologicky rozložitelných odpadů včetně kalů z ČOV s upřednostněním možností jejich materiálového využívání.

Staré ekologické zátěže

Půda je vystavena řadě negativních vlivů. V rámci kraje se vyskytují lokálně silně okyselené půdy vlivem atmosférické depozice. Těžší hospodářsky obdělávané půdy jsou v podorničí nadměru zhutněny. Na exponovaných svazích dochází k zvýšené vodní erozi půd, zanášejících a znečišťujících vodní toky a nádrže. Spotřeba průmyslových hnojiv výrazně klesla oproti minulému období.

Půdy Královéhradeckého kraje nejsou plošně kontaminovány těžkými kovy a vykazují nižší hodnoty, než stanovené limitní obsahy. Poddolovaná a sesuvná území se vyskytují v okresech Trutnov a Náchod jako následek hlubinné těžby černého uhlí. V severní a východní části kraje je střední míra radonového rizika, ve střední a jižní části je nízká míra radonového rizika.

Na území Královéhradeckého kraje se nacházejí také staré ekologické zátěže a devastace. Nejčastěji se jedná o staré skládky odpadů ať už provozované legálně či nelegálně jako černé skládky.

Podle Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje jsou staré ekologické zátěže členěny do tří kategorií podle míry jejich závažnosti (velké riziko, nutno prověřit, nízké riziko).

V Královéhradeckém kraji jsou nejvýznamnější nevyřešenými ekologickými zátěžemi kontaminace horninového prostředí a podzemních vod chlorovanými uhlovodíky v Červeném Kostelci z úniků odmašťovadel z textilních závodů TIBA a v Novém Městě nad Metují z podniku na výrobu hodinek a dalších ciferníků značky ELTON. Kontaminační mrak se zde nebezpečně blíží ke zásobovacímu vodnímu zdroji Litá. Řada ekologických zátěží zůstává nevyřešena zejména tam, kde náklady na sanaci přesahují vlastní cenu nemovitostí nebo nejsou vyjasněny vlastnické vztahy.

13.4 Environmentální rizika a hluk

Povodně jsou největším nebezpečím z oblasti přírodních katastrof. Jsou charakteristické nepravidelným výskytem. Na jejich vzniku se podílí více faktorů, což ztěžuje a komplikuje jejich prognózu. Při důsledné realizaci preventivních opatření lze škody minimalizovat. Velkou roli při povodňových stavech hrají retenční nádrže, které mohou významně ovlivnit průběh povodní. Přes veškerou snahu bývalých okresních úřadů nemají všechny povodní ohrožené obce schváleny povodňové plány.

Morfologicky členitější terény a svažité lokality jsou kromě snížené retence vody ohroženy také zvýšenou erozí půdy, a to jak vodní tak větrnou. Účinná protierozní opatření jsou dosud nedostatečná (revitalizace krajiny – komplexní pozemkové úpravy, zatravnění, rozčlenění krajiny, zřizování vodních ploch, revitalizace říčních toků a další).

Patrné je výrazné poškození lesů v některých částech regionu, a to nejen vlivem imisní zátěže, ale také vlivem nevhodné druhové a věkové skladby lesních ekosystémů a způsobu hospodaření v nich. Snížená odolnost lesů vůči negativním činitelům a narušená ekologická stabilita lesních ekosystémů je patrná zejména v horských oblastech (Krkonoše, Orlické hory).

Krajina jako celek je poznamenána potlačením původních tradic, deformací její typické tváře použitím nevhodných architektonických stylů, devastací staveb drobné lidové architektury a nedostatkem zeleně v sídlech. Celkově je snížena biodiverzita a tím i ekologická stabilita krajiny. Mírně příznivější je situace v oblastech podléhajících legislativní ochraně přírody a krajiny.

K nejvýraznějším environmentálním rizikům způsobeným antropogenní činností patří soustředěná intenzivní doprava v obcích zhoršující kvalitu ovzduší a životního prostředí a nepříznivě zvyšující hlukovou zátěž.

Zvýšenou hlukovou hladinou jsou zatíženy především velké sídelní jednotky a obce s nevyřešenou vysokou tranzitní dopravou. Automobilová silniční doprava je největším původcem hlukového zatížení v regionu. Hluková zátěž narůstá s intenzitou silniční dopravy a v mnohých lokalitách (městech a obcích podél hlavních tranzitních tahů) je hluková zátěž trvale nadlimitní, což má prokázané negativní účinky na zdraví obyvatel.

Měření hluku probíhá pravidelně v exponovaných lokalitách. Obce a města si nechávají zpracovávat tzv. hlukové mapy.

Základním předpokladem pro snížení hlukové zátěže ve městech a obcích je komplexní vyřešení tranzitní přepravy přes území Královéhradeckého kraje vedoucí především k vybudování dálnice, rychlostních komunikací a obchvatů obcí pro maximální omezení tranzitní dopravy skrze tato sídla.

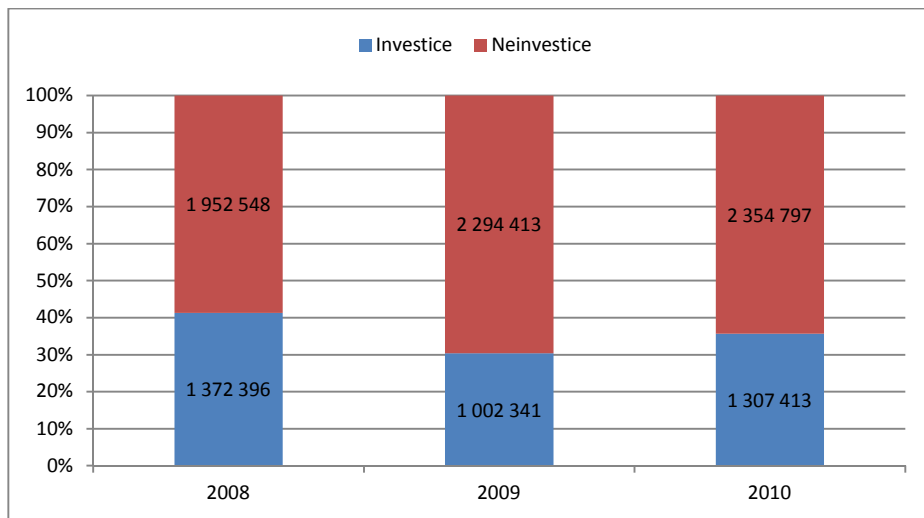
Hlukové limity z ostatních zdrojů (železniční, letecká doprava, průmyslová výroba) jsou překračovány místně a také protihluková opatření mají místní charakter.

13.5 Výdaje na ochranu životního prostředí

Roční výdaje na ochranu životního prostředí v Královéhradeckém kraji (podle sídla investora) se pohybují (v letech 2008 – 2010) každoročně mezi 3,3 – 3,6 mld. Kč. Tyto výdaje zahrnují investiční výdaje na pořízení dlouhodobého majetku a neinvestiční výdaje, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí (mzdové náklady, platby nájemného, energie, platby za služby a další). Podíl mezi investičními a neinvestičními výdaji/náklady v jednotlivých letech zobrazuje následující graf. Zde je patrné, že investice tvoří v jednotlivých letech (2008 -2010) přibližně 30 – 40%. Zbýlých 60 – 70% tvoří neinvestiční náklady.

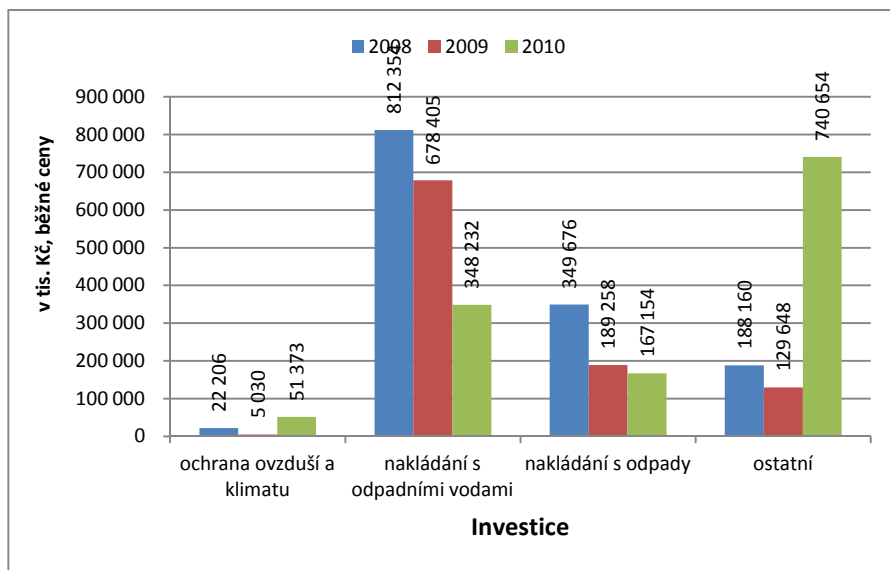
Nejvyšší investiční náklady na životní prostředí dle sídla investora byly v letech 2008 - 2010 vynakládány v oblasti nakládání s odpadními vodami. Pouze v roce 2010 je převýšili ostatní výdaje na ochranu ŽP. Druhé nejvyšší výdaje ve sledovaných letech byly v Královéhradeckém kraji v oblasti nakládání s odpady. Nejnižší investiční částky jsou vynakládány v oblasti ochrany ovzduší a klimatu. Konkrétní údaje znázorňuje následující graf.

Graf 99 Podíl investičních a neinvestičních náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

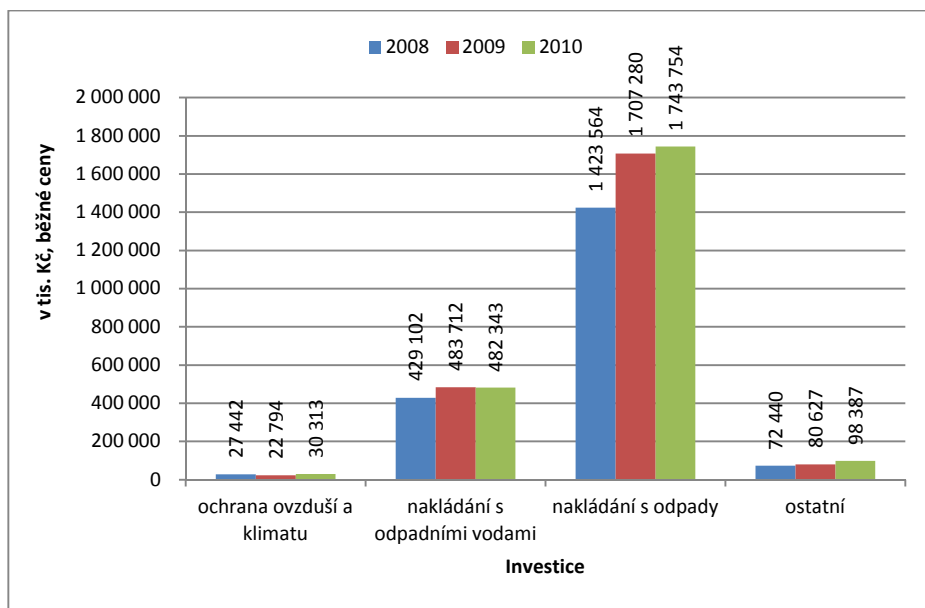
Graf 100 Investiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

V neinvestičních výdajů na ochranu životního prostředí jednoznačně převyšují výdaje v oblasti nakládání s odpady, které téměř 4x převyšují druhé v pořadí výdaje na nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu a ostatní výdaje tvoří pouze zlomek z celkových neinvestičních výdajů na ochranu ŽP v Královéhradeckém kraji v letech 2008 – 2010. Následující graf uvádí konkrétní hodnoty.

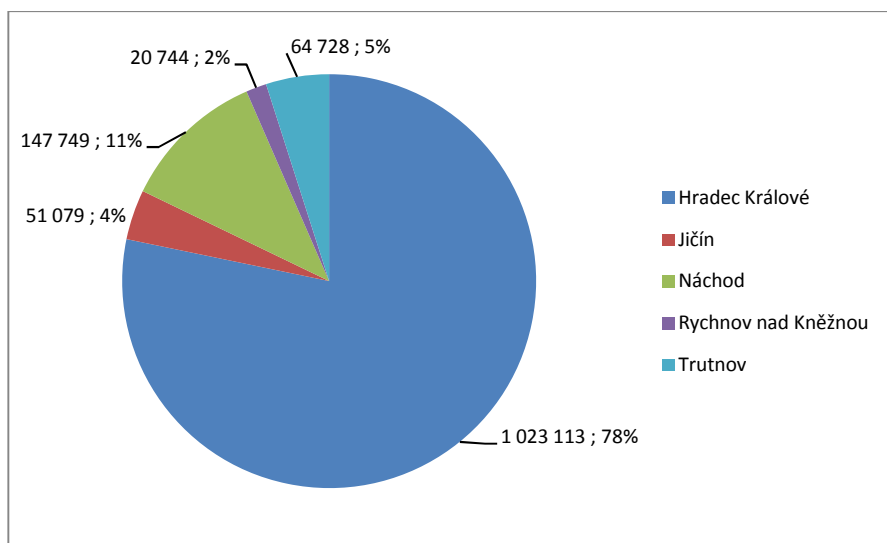
Graf 101 Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010

Zdroj dat: ČSÚ

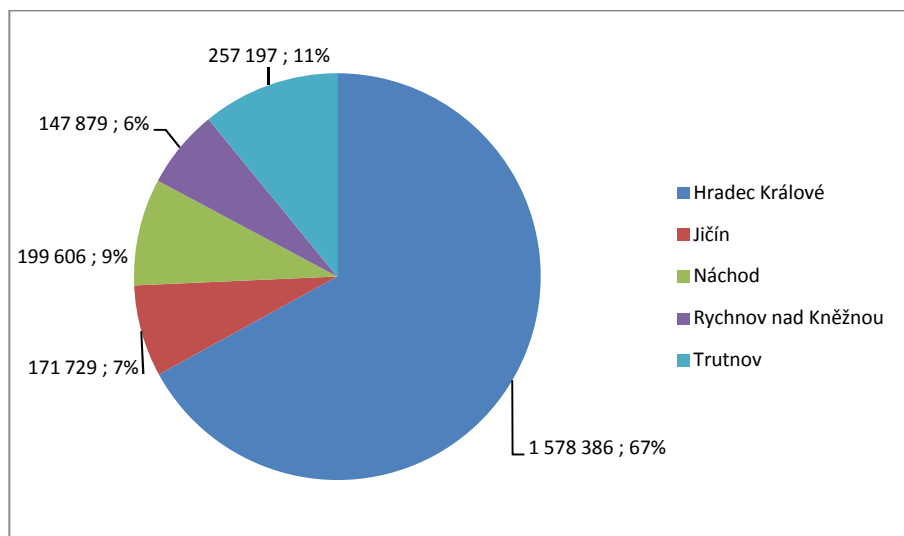
Podle okresů Královéhradeckého kraje se v posledním sledovaném roce (2010) nejvíce na investičních nákladech na ochranu ŽP podílel okres Hradec Králové a to více než ze ¼. Druhým okresem byl Náchod s 11%. U neinvestičních nákladů rovněž dominuje okres Hradec Králové s podílem cca o 10% nižším než u investic. Proporce mezi dalšími okresy jsou v neinvestičních výdajích rovnoměrnější a pohybují se v rozmezí 6% u okresu Rychnov nad Kněžnou až po 11% u okresu Trutnov. Výše investičních a neinvestičních výdajů podle okresu v jednotlivých oblastech v roce 2010 dokumentuje následující tabulka.

Graf 102 Podíl investičních nákladů na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v KHK v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 103 Podíl neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v KHK v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Tab. 78 Investiční a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v roce 2010 v tis. Kč (běžné ceny)

Kraj, okresy	Celkem v tis. Kč	v tom v tis. Kč			
		ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ostatní
Investiční náklady					
Královéhradecký kraj	1 307 413	51 373	348 232	167 154	740 654
Hradec Králové	1 023 113	15 125	142 096	147 683	718 209
Jičín	51 079	21 161	13 308	5 098	11 512
Náchod	147 749	1 916	136 542	4 062	5 229
Rychnov nad Kněžnou	20 744	673	9 303	5 064	5 704
Trutnov	64 728	12 498	46 983	5 247	-
Neinvestiční náklady					
Královéhradecký kraj	2 354 797	30 313	482 343	1 743 754	98 387
Hradec Králové	1 578 386	2 843	293 796	1 229 288	52 459
Jičín	171 729	7 869	46 376	103 062	14 422
Náchod	199 606	2 642	78 559	112 071	6 334
Rychnov nad Kněžnou	147 879	11 442	31 679	95 521	9 237
Trutnov	257 197	5 517	31 933	203 812	15 935

Zdroj: ČSÚ

13.6 Ochrana přírody a krajiny

Biologicky i typologicky rozmanitě diverzifikovaná příroda Královéhradeckého kraje podléhá různým stupňům a kategoriím legislativní ochrany, která je nezbytná nejen pro maximální zachování přírodního potenciálu, ale rovněž pro eliminaci nežádoucích antropogenních aktivit v daných lokalitách. Na území Královéhradeckého kraje se nachází mnoho přírodně výjimečných oblastí a lokalit s vyhlášenou ochranou.

Chráněná území zaujímala v roce 2010 více než 1/5 plochy kraje. Krkonošský národní park pokrývá 5,2% území kraje, chráněné krajinné oblasti 14,5% území kraje a maloplošná zvláště chráněná území zabírají 1,3% z území kraje.

Na území Královéhradeckého kraje se nachází 1 národní park (NP) – Krkonošský národní park (KRNAP). Vyhlášení národního parku je dle zákona č.114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny nejvyšším stupněm legislativní ochrany území v ČR (v ČR jsou ještě další 3 národní parky). Dalším způsobem ochrany dle tohoto zákona je kategorie chráněných krajinných oblastí (CHKO). V Královéhradeckém kraji se nacházejí celkem 3 CHKO – Broumovsko, Český ráj a Orlické hory (v ČR je celkem 25 CHKO).

Maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) bylo k 31. 12. 2010 v Královéhradeckém kraji vyhlášeno celkem 111 (v ČR je celkem 2 238 MZCHÚ) a jejich počet se neustále zvyšuje (např. v roce 2008 jich v KHK bylo 109). Do této kategorie spadají národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památky.

Počty a rozlohu jednotlivých kategorií chráněných území ukazuje následující tabulka. Z této vyplývá, že nejvyšší počet MZCHÚ je v kategorii přírodní památka a přírodní rezervace.

Tab. 79 Počet a rozloha chráněných území vyhlášených dle paragrafu 14 na území Královéhradeckého kraje dle okresů k 31. 12. 2010

Kraj, okresy	Národní parky ¹⁾	Chráněné krajinné oblasti ¹⁾	Maloplošná chráněná území celkem ²⁾	v tom			
				národní přírodní památky	národní přírodní rezervace	přírodní památky	přírodní rezervace
Počet³⁾							
Královéhradecký kraj	1	3	111	2	6	65	38
Hradec Králové	-	-	15	-	2	11	2
Jičín	-	1	37	-	-	30	7
Náchod	-	1	18	2	2	7	7
Rychnov nad Kněžnou	-	1	35	-	2	12	21
Trutnov	1	1	8	-	1	6	1
Rozloha (ha)							
Královéhradecký kraj	24 553	68 821	6 223	1 020	2 391	1 459	1 352
Hradec Králové	-	-	202	-	6	166	31
Jičín	-	5 021	1 436	-	-	1 002	433
Náchod	-	37 145	3 532	1 020	1 934	22	557
Rychnov nad Kněžnou	-	22 800	501	-	116	64	321

Trutnov	24 553	3 855	551	-	336	205	10
---------	--------	-------	-----	---	-----	-----	----

¹⁾ rozloha podle GIS

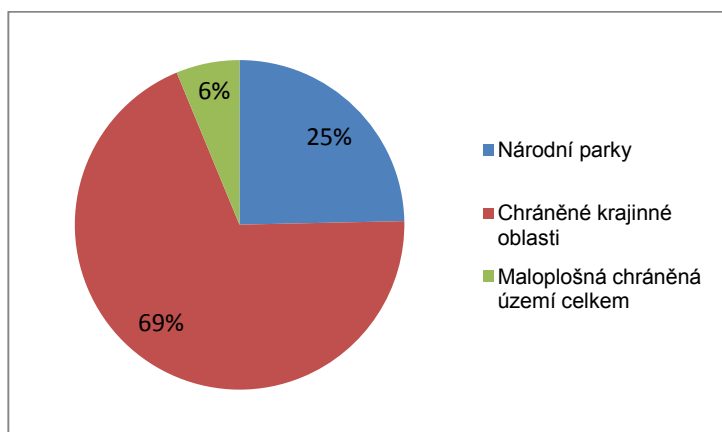
²⁾ rozloha podle vyhlášek

³⁾ počet chráněných území za kraj nemusí odpovídat součtu za okresy, neboť MCHÚ se rozkládají na území více okresů

Zdroj dat: ČSÚ

Ačkoliv počet MZCHÚ je výrazně vyšší než počet NP a CHKO, zabírají společně jen 6% plochy chráněných území. KRNAP zabírá ¼ plochy chráněného území a zbylé CHKO 69% plochy. Viz následující graf.

Graf 104 Podíl celkové rozlohy jednotlivých druhů chráněných území vyhlášených dle paragrafu 14 v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Nejvýznamnějším chráněným územím v Královéhradeckém kraji je Krkonošský národní park o rozloze 36 300 ha (včetně ochranného pásma se jedná o území 550 km²), který byl vyhlášen již v roce 1963. O KRNAP se stará Správa Krkonošského národního parku se sídlem ve Vrchlabí. Ze správního hlediska se KRNAP a jeho ochranné pásmo rozkládá na území okresů Trutnov (Královéhradecký kraj), Semily a Jablonec nad Nisou (Liberecký kraj). Podíl plochy v Královéhradeckém kraji je 65% a 45 katastrů na území 16 obcí.

Území národního parku KRNAP je rozděleno na tři zóny s rozdílným ochranným režimem.

1. zóna KRNAP (přísná přírodní) má rozlohu 4 503 ha a nachází se v nejvyšších částech pohoří;
2. zóna KRNAP (řízená přírodní) má rozlohu 3 416 ha a navazuje v širokém pásu kolem alpínské hranice lesa na 1. Zónu;
3. zóna KRNAP (okrajová) má rozlohu 28 408 ha a rozkládá se ve středních a nižších polohách Krkonoš.

Ochranné pásmo KRNAP není součástí vlastního NP. Tvoří jakýsi přechod mezi 3. zónou a volnou, intenzivně využívanou krajinou Podkrkonoší.

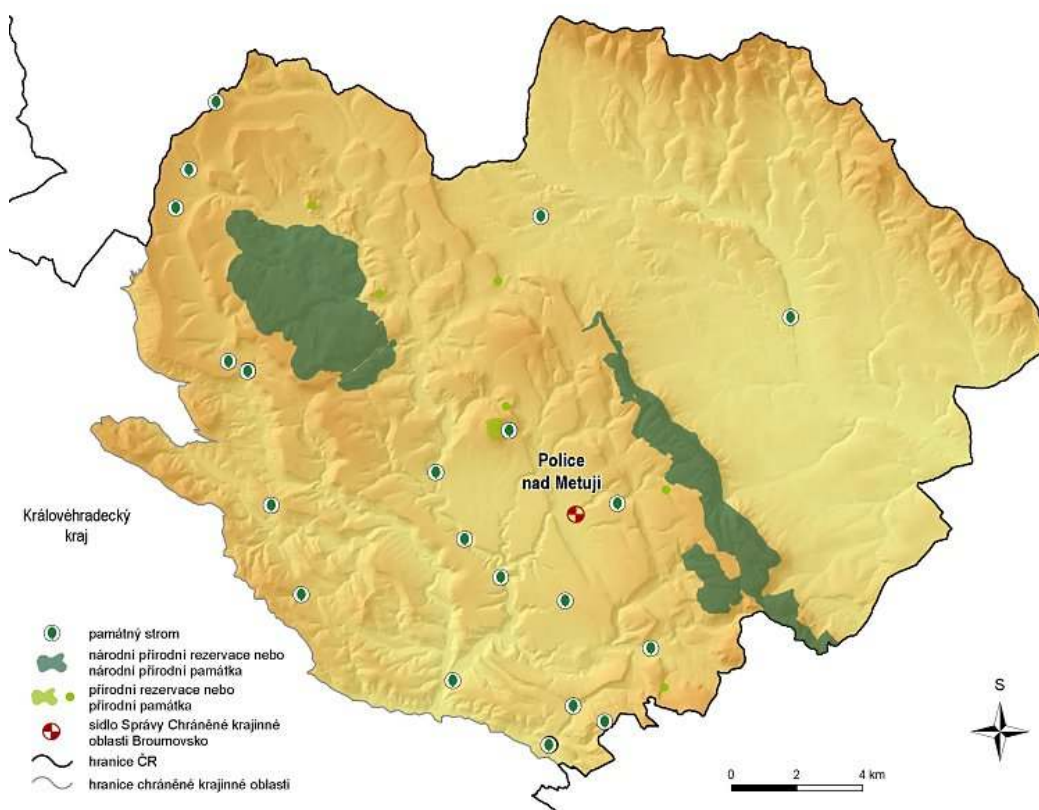
V roce 1992 byla nad částí KRNAPU v rámci mezinárodního systému ochrany přírody UNESCO (program Člověk a biosféra – Man and the Biosphere (MaB)) vyhlášena biosférická rezervace Krkonoše. Biosférická rezervace sleduje tři základní, vzájemně se doplňující funkce:

1. ochrana přírodní a kulturní různorodosti,
2. podpora trvale udržitelného ekonomického a demografického rozvoje,
3. logistická podpora environmentální výchovy a vzdělávání, výzkumu a monitoringu.

Krkonoše jsou nejvyšší (Sněžka 1 602 m) a nejnavštěvovanější pohoří v ČR. Jsou dlouhodobě osídlené a plné unikátních přírodních hodnot. Vysoký stupeň ochrany funguje jako ochrana zachování unikátních přírodních hodnot a pomáhá k vzájemnému soužití člověka s horskou přírodou.

Chráněná krajinná oblast Broumovsko se rozkládá na ploše 41 000 ha. Vyhlášena byla v roce 1991. V současné době CHKO Broumovsko zahrnuje i 11 maloplošných zvláště chráněných území (2 NPR, 1 NPP, 3 PR, 5 PP). V působnosti Správy CHKO Broumovsko je i národní přírodní památka Babiččino údolí. Na území CHKO Broumovsko je vyhlášeno 8 evropsky významných lokalit a ptačí oblast v rámci soustavy NATURA 2000. CHKO Broumovsko se skládá ze dvou geomorfologicky a klimatologicky odlišných celků: Polické vrchoviny a Broumovské kotliny. Odděluje je hřeben Broumovských stěn. Přírodní jedinečností je tu skalní reliéf s typickými tvary, jako jsou skalní města a stolové hory. Na jejich vzniku, ale i utváření skalní sítě, půd, rostlinstva a živočišstva měla zásadní vliv geologická stavba a vývoj.

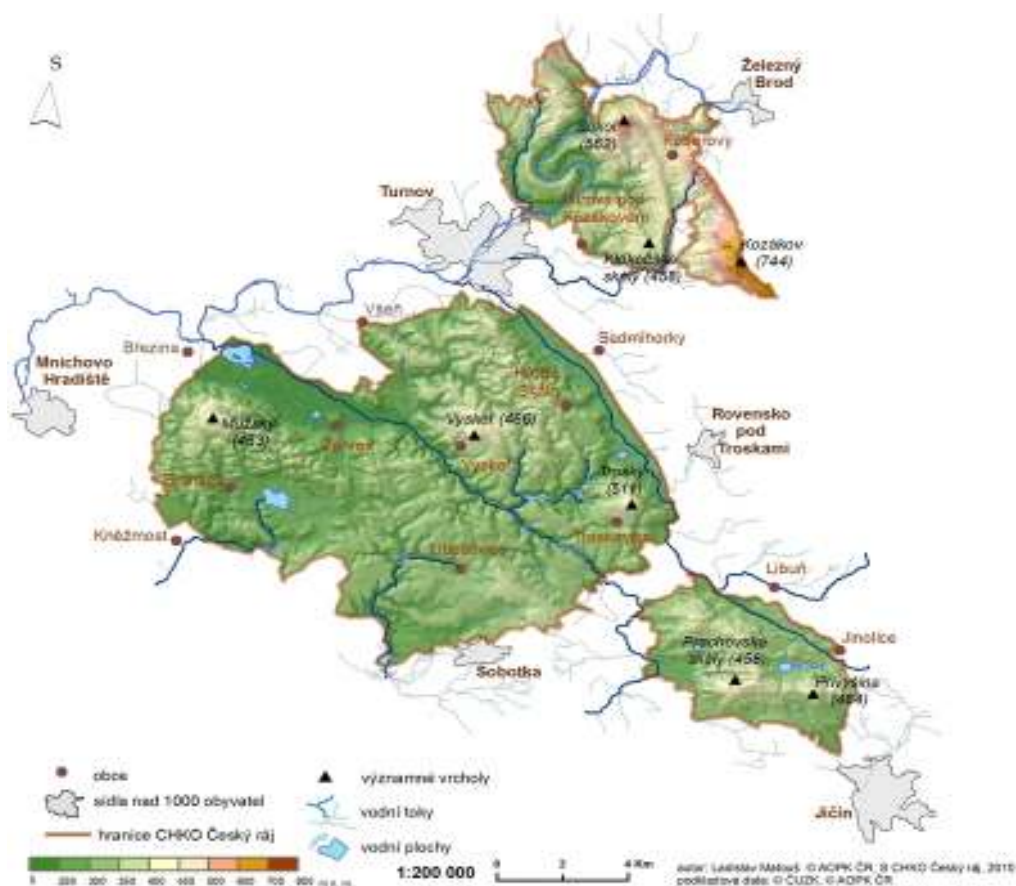
Obr. 9 Působnost správy CHKO Broumovsko

Zdroj: AOPK ČR

Chráněná krajinná oblast Český ráj se rozkládá na ploše 18 152 ha. CHKO Český ráj je nejstarším chráněným územím této kategorie v ČR (vyhlášení 1955) s přírodně cennými hodnotami především v různorodých skalních útvech. CHKO Český ráj v současné době zahrnuje celkem 24 maloplošných zvláště chráněných území (2 NPP, 11 PR a 11 PP). Dále jsou v působnosti Správy CHKO Český ráj národní přírodní památky Bozkovské dolomitové jeskyně a Strážník. Cílem ochrany jsou v CHKO Český ráj především kvádrové pískovce, které zde byly uloženy v druhohorách na okrajích tehdejšího moře. Současná podoba skalních útvarů je výsledkem dlouhotrvajícího působení sil z nitra Země a trvalé erozní činnosti. Skalní města a vrchy třetihorního vulkanického původu jsou základem jedinečnosti území.

Obr. 10 Působnost správy CHKO Český ráj

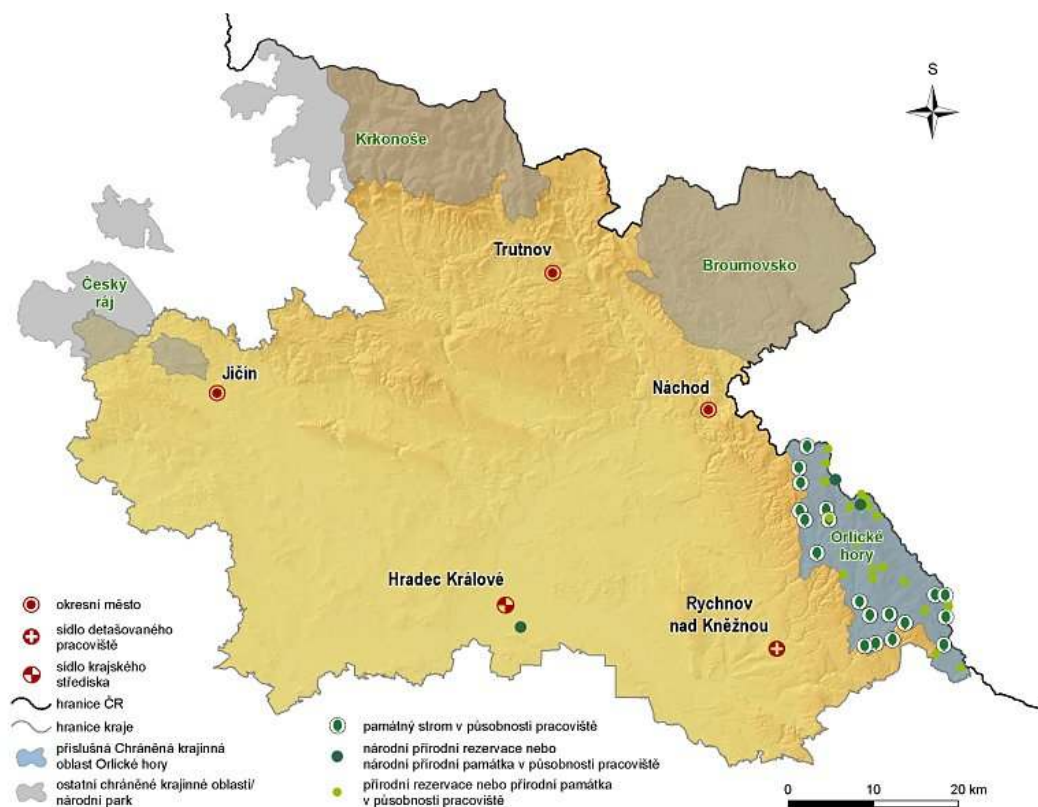
Zdroj: AOPK ČR

Chráněná krajinná oblast Český ráj je od roku 2005 součástí **Geoparku Český ráj** v rámci evropské sítě geoparků UNESCO. Geopark je oblast, která zahrnuje lokality významné z pohledu geologických věd. Důležitá jsou i estetická hlediska a jejich neopakovatelnost a vzácnost, která umožňuje jejich využití např. pro vzdělávání. Vedle geologických jsou důležité i další zajímavosti, jako jsou kulturní a ekologické fenomény, archeologické a historické památky významné z celoevropského hlediska. Geopark spojuje propagaci geologického dědictví s regionálním rozvojem.

Český ráj představuje skutečnou geologickou učebnici. Území o rozloze necelých 700 km² zahrnuje širokou škálu geologických fenoménů, paleontologické, mineralogické a archeologické lokality i historické památky.

Chráněná krajinná oblast Orlické hory byla vyhlášena v roce 1969 a rozkládá se na ploše 20 400 ha. V současné době CHKO Orlické hory zahrnuje 21 maloplošných zvláště chráněných území (2 NPR, 13 PR a 6 PP). Je tvořena pozoruhodně zachovalým krajinným celkem hřebene Orlických hor, svahy před a za hlavním hřebenem a částečně malebným podhůřím. Prameniště řek představují ostrůvky nejzachovalejších přírodních biotopů, které sestupují z hor do podhůří lesnatými údolími. Nejvyšším vrcholem Orlických hor je Velká Deštná se svými 1115 m, průměrná nadmořská výška je 789 m. Hřeben a návětrné jihozápadní svahy jsou odlesněné v důsledku působení dálkových imisí. Jedinečná přírodní scenérie Divoké Orlice tvořící hranici s Polskem od Trčkova po Zemskou bránu je vyhlášena přírodní rezervací. Hluboká a strmá údolí jsou typická i pro další toky Orlických hor.

Obr. 11 Působnost správy CHKO Orlické hory

Zdroj: AOPK ČR

Další údaje o jednotlivých velkoplošných chráněných územích v Královéhradeckém kraji jsou uvedeny v příloze. Přehled maloplošných zvláště chráněných území Královéhradeckého kraje je uveden v příloze.

V Královéhradeckém kraji se nachází celkem 111 MZCHÚ (k 31.12.2010), což je cca 5% z celkového počtu MZCHÚ v ČR. Plošně MZCHÚ v KHK zabírají 6,6% plochy MZCHÚ v ČR. Podle počtu je z MZCHÚ nejvíce přírodních památek (65 PP v KHK) a přírodních rezervací (38 PR v KHK). MZCHÚ zabírají v souhrnu jen 6% z plochy chráněného území KHK. V podílu jednotlivých kategorií největší celkovou plochu zabírají národní přírodní rezervace (38%).

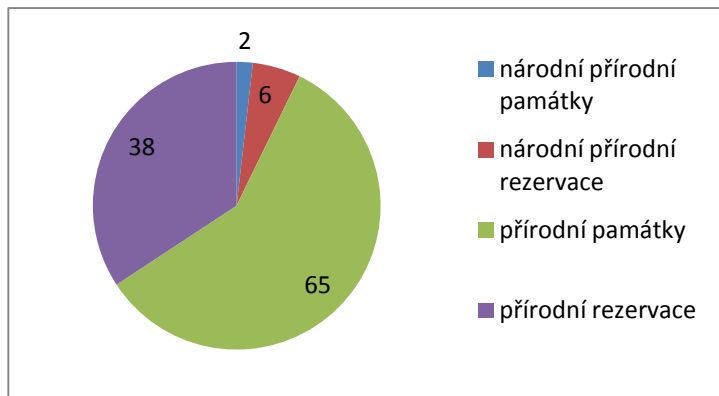
Nejstarší národní přírodní rezervací (NPR) na území Královéhradeckého kraje jsou Adršpašsko-teplické skály vyhlášené již v roce 1933. Jedná se zároveň o plošně největší NPR v KHK s plochou 1 712 ha.

Nejstarší národní přírodní památkou (NPP) v KHK je Žehuňský rybník, vyhlášený již v roce 1948. Největší NPP jsou Polické stěny s rozlohou 685 ha.

Mezi nejstarší přírodní rezervace (PR) patří Prachovské skály vyhlášené v roce 1928, které jsou zároveň plošně největší, Černý důl, Hořinečské lípy a Vřešřovská bažantnice vyhlášené v roce 1933.

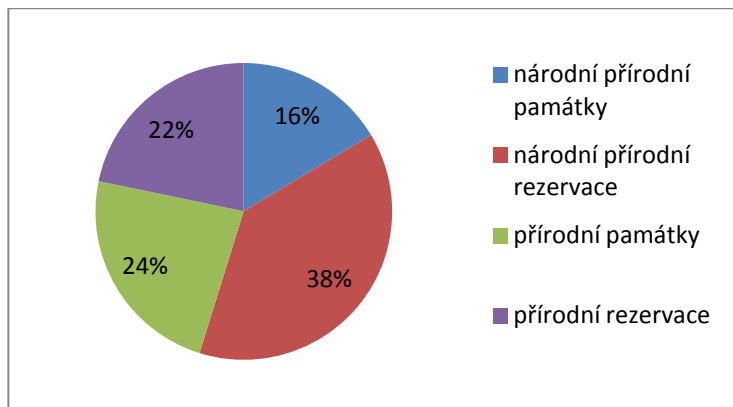
K nejstarším přírodním památkám (PP) dle data vyhlášení patří PP Na bahně a PP U císařské studánky z roku 1933. K nejmladším pak patří PP Opočno a Zadní Machová vyhlášené v květnu 2012. Plošně největšími PP je Žlunické polesí s 220 ha a Cidlinský hřeben s 135 ha.

Graf 105 Struktura maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 106 Podíl rozlohy maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2010

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka Maloplošná chráněná území vyhlášená dle paragrafu 14 v Královéhradeckém kraji je uvedena v příloze.

Vyjma velkoplošných a maloplošných chráněných území vyhlášených dle zákona č. 114 / 1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny je v Královéhradeckém kraji dále registrováno 5 přírodních parků: Orlice (rozkládající se na území okresů Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou až do okresu Ústí nad Orlicí), Les Včelný a Údolí Rokytenky a Hvězdné nacházející se na Rychnovsku, přírodní park Hrádeček v okrese Trutnov a Sýkornice na Novopacku v okrese Jičín. Přírodní parky slouží k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami a jsou vyhlášovány rovněž podle zákona 114/1992 sb. Konkrétně dle paragrafu 12. Přírodní parky zřizují krajské úřady

vyhláškou, ve které omezují činnosti, jež by mohly vést k rušení, poškození nebo k zničení dochovaného stavu území, cenného pro svůj krajinný ráz.

Největší je přírodní park Orlice, který byl zřízen roku 1996 a rozkládá se podél toku Tiché (od Mladkova) a Divoké (od Zemské brány) Orlice a po soutoku podél spojené Orlice až do Hradce Králové (téměř až po ústí do Labe). Rozloha parku je 114,62 km² a rozkládá se celkem podél 200 km vodních toků. Přírodní park má za úkol chránit zachovalé říční a nivní ekosystémy a celkový ráz krajiny v okolí toku. Tichá, Divoká a spojená Orlice je jednou z mála českých řek, která nebyla ve svém dolním toku v dlouhých úsecích zregulována, má přirozený a nadále se vyvíjející charakter. Nacházejí se zde četné meandry, ramena, náplavy a obnažené břehy. Na středním toku mají obě Orlice typický podhorský charakter.

Dle Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP) vedeného Agenturou pro ochranu přírody a krajiny (AOPK) bylo k 30. 5. 2012 v Královéhradeckém kraji registrováno celkem 348 památných stromů dle paragrafu 46. V tomto počtu jsou jednotlivé stromy, skupiny stromů i stromořadí zahrnuty jako jeden objekt, tudíž skutečný počet jednotlivých chráněných stromů je vyšší. Počet chráněných stromů/objektů se každoročně zvyšuje vyhlášením nových objektů. První vyhlášené památné stromy na území Královéhradeckého kraje byly již v červnu a prosinci v roce 1980. Jednalo se celkem o 22 stromů, z toho 8 stromů v okrese Jičín a 14 stromů v okrese Rychnov nad Kněžnou. V současné době je největší počet chráněných stromů/objektů vyhlášených v okrese Rychnov nad Kněžnou (100), nejméně pak v okrese Jičín (39). Podle druhové rozmanitosti se nejčastěji jedná o lípy srdčité a duby letní. Následují lípy velkolisté nebo malolisté, buk lesní a jasan ztepilý. Ochrane podléhá více než 25 druhů stromů. Pravděpodobně nejstarší památné stromy se nacházejí v k.ú. Miletín v okrese Jičín (dub letní, 600 let) a v k.ú. Probluz v okrese Hradec Králové (dub letní, 600 let). Další starý strom (lípa malolistá, 500 let) se vyskytuje v k.ú. Hoříněves rovněž v okrese Hradec Králové.

Tab. 80 Památné stromy vyhlášené dle paragrafu 46 na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje)

Okres	Počet chráněných objektů *
Hradec Králové	90
Jičín	39
Náchod	52
Rychnov nad Kněžnou	100
Trutnov	67
Celkem KHK	348

* zahrnuje jednotlivé stromy, skupiny stromů a stromořadí

Zdroj: Ústřední seznam ochrany přírody, AOPK ČR

V rámci soustavy NATURA 2000¹¹ je na území Královéhradeckého kraje k 1. 1. 2012 vyhlášeno celkem 75 evropsky významných lokalit dle paragrafu 45a a 5 ptačích oblastí dle paragrafu 45a zákona č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny. Cenné přírodní lokality v ČR jsou tímto začleněny do celoevropského přírodního bohatství.

¹¹ Natura 2000 je soustava lokalit chránících nejvíce ohrožené druhy rostlin, živočichů a přírodní stanoviště (např. rašeliniště, skalní stepi nebo horské smrčiny apod.) na území EU. Soustava Natura 2000 zajišťuje trvalou péči o nejhodnotnější území pro ochranu biologické rozmanitosti, přičemž sladuje zájmy ochrany přírody se šetrným hospodařením v příslušných lokalitách.

Nejvíce evropsky významných lokalit (EVL) zasahuje na území okresu Jičín (22) a okresu Rychnov nad Kněžnou (20), nejméně pak do okresu Trutnov (11). Celková rozloha vyhlášených evropsky významných lokalit na území Královéhradeckého kraje je více než 50 tis. ha. Největší plochu zaujímají evropsky významné lokality v okrese Trutnov (téměř 36 tis. ha), což je 70% z celkové plochy EVL v kraji. Dle plochy je na území Královéhradeckého kraje největší EVL Krkonoše s celkovou plochou téměř 55 tis. ha (PO zasahuje částí do Libereckého kraje).

V Královéhradeckém kraji je ke stejnému datu vyhlášeno celkem 5 ptačích oblastí (PO). V každém okrese je zastoupena jedna ptačí oblast, pouze do okresu Trutnov zasahují dvě ptačí oblasti. Celková plocha vyhlášených ptačích oblastí na území Královéhradeckého kraje je téměř 39 tis. ha. Největší plochu zaujímají PO v okrese Trutnov (27 tis. ha), což je rovněž 70% z celkové plochy PO v kraji. Jednoznačně nejrozsáhlejší PO zasahující na území Královéhradeckého kraje je PO Krkonoše s celkovou rozlohou více než 40 tis. ha (PO zasahuje částí do Libereckého kraje).

Více o vyhlášených oblastech soustavy NATURA 2000 na území Královéhradeckého kraje uvádějí následující tabulky.

Tab. 81 Chráněná území Královéhradeckého kraje zahrnutá do soustavy Natura 2000 (k 1. 1. 2011)

Kraj, okresy	Evropsky významné lokality		Ptačí oblasti	
	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)
Královéhradecký kraj	75	50 991	5	38 918
Hradec Králové	16	3 936	1	123
Jičín	22	2 702	1	1 721
Náchod	19	4 041	1	8 777
Rychnov nad Kněžnou	20	4 355	1	904
Trutnov	11	35 957	2	27 392

Poznámka: Vyhlášené oblasti se mohou rozkládat na území více okresů, proto součet nemusí odpovídat součtu za jednotlivé okresy

Zdroj: ČSÚ

Tabulka Evropsky významné lokality vyhlášené v rámci soustavy NATURA 2000 dle paragrafu 45a na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje) je uvedena v příloze.

Tab. 82 Ptačí oblasti vyhlášené v rámci soustavy NATURA 2000 dle paragrafu 45e na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje)

Kód NATURA	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
CZ0521014	Broumovsko	Populace sokola stěhovavého a výra velkého a jejich biotopy	9121,71	13.01.2005
CZ0521009	Krkonoše	Populace tetřívka obecného, sýce rousného, čápa černého, chřástala polního, lejska malého, datla černého, slavíka modráčka tundrového a jejich biotopy	40938,88	06.12.2004
CZ0521015	Orlické Záhoří	Populace chřástala polního a jeho biotop	903,94	20.10.2004
CZ0211010	Rožďalovické rybníky	Populace motáka pochopa, jeřába popelavého a jejich biotopy	6613,14	06.12.2004
CZ0211011	Žehuňský rybník - Obora Kněžičky	Populace bukáčka malého a chřástala kropenatého a jejich biotopy	1963,89	20.10.2004

Zdroj: *Ústřední seznam ochrany přírody, AOPK ČR*

14. Územní správa a spolupráce

14.1 Řízení a správa kraje

Královéhradecký kraj vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků – krajů a změně Ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb. Kraj, resp. jeho samosprávné orgány jsou základním článkem politiky regionálního rozvoje na krajské úrovni. V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují regionální rozvoj a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění programu rozvoje kraje. Dále hodnotí úroveň regionálního rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků podporujících regionální rozvoj a poskytují dotace a půjčky obcím a jiným právnickým osobám, působícím v obvodu kraje (kraj poskytuje i jiné druhy subvencí – dary, zvýhodněné nájmy, výpůjčky apod. stejně tak poskytuje tyto subvence nejen právnickým osobám a obcím, ale i osobám fyzickým). Za účelem podpory regionálního rozvoje mají zřízeny právníky osoby nebo příspěvkové organizace (regionální rozvojové agentury). Kraje spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje, zajišťují přípravu, realizaci a kontrolu plnění regionálních podpůrných programů včetně programů spolufinancovaných ze strukturálních fondů EU. V rámci zajišťování principu partnerství na regionální úrovni koordinují záměry obcí či sdružení obcí i MAS ve věcech podpory regionálního rozvoje. Kraje vykonávají v rámci tzv. přenesené působnosti řadu úkolů, které stanoví zákon na úseku státní správy. Kraj je spravován prostřednictvím svých orgánů, mezi něž patří zastupitelstvo (45 zastupitelů), rada (9 zastupitelů včetně hejtmána) a hejtmán. V oblasti regionálního rozvoje je úkolem zastupitelstva ve vazbě na regionální politiky koordinovat rozvoj územního obvodu kraje, schvalovat územně plánovací dokumentaci pro území kraje, rozpočet a závěrečný účet kraje. Zastupitelstvo zřídilo pro zajištění správy kraje výbory zastupitelstva. Výbory jsou dle zákona zřízeny jako iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva (viz § 76 odst. 1 zákona o krajích). V současnosti jsou to výbory pro regionální rozvoj, životní prostředí a zemědělství, dopravu, cestovní ruch, sport, tělovýchovu a volnočasové aktivity, lidská práva, kulturu a památkovou péči, výchovu, vzdělávání a zaměstnanost a výbory kontrolní, sociální a zdravotní a finanční.

Krajský úřad plní v oblasti regionálního rozvoje úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů zastupitelstva a komisí rady. Rada může ukládat krajskému úřadu úkoly jen v rozsahu své působnosti svěřené jí zákonem. Úřad poskytuje odbornou a metodickou pomoc obcím, přezkoumává rozhodnutí vydaná jejími orgány v řízení podle zvláštních zákonů, pokud není zákonem tato působnost svěřena zvláštnímu orgánu nebo zákon nestanoví jinak. Do působnosti kraje patří jím zřizované organizace v oblasti dopravy (kraj má zřízenou příspěvkovou organizaci s názvem Správa silnic Královéhradeckého kraje a dále je pak akcionářem společnosti Správa a údržba silnic Královéhradeckého kraje a.s.), kultury (galerie, hvězdárny, muzea, knihovny), sociálních věcí (domovy důchodců a ústavy sociální péče, základní a střední školy, učiliště, mateřské školy, pedagogicko-psychologické poradny, dětské domovy a ostatní organizace) a oblasti zdravotnictví (Zdravotnická záchranná služba Královéhradeckého kraje, léčebny dlouhodobě nemocných, Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov). Mezi zřizované organizace patří také Centrum EP jako regionální rozvojová agentura, která je zpracovatelem Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje.

Novelou zákona č. 248/2000 Sb. vznikla s platností od 1. 7. 2006 Regionální rada jako právníká osoba s působností řídicího orgánu Regionálního operačního programu pro region soudržnosti NUTS II

Severovýchod. Poslání této regionální rady zajištění realizace a koordinace programů v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti na regionální úrovni.

Kraj je také zakladatelem několika obchodních společností, z nichž nejznámější je provozovatel integrované dopravy OREDO, s.r.o. a dále Zdravotnický holding Královéhradeckého kraje, a.s. (ten je následně akcionářem oblastních nemocnic v Jičíně, Náchodě, Rychnově nad Kněžnou, Trutnově a Městské nemocnice ve Dvoře Králové nad Labem). Kraj je také akcionářem Zoologické zahrady Dvůr Králové nad Labem a. s., jednoho z nejvýznamnějších turistických cílů v rámci České republiky.

14.2 Hospodaření kraje

Kraj je podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajských zřízeních), ve znění pozdějších předpisů, územní společenství občanů, kterému náleží právo na samosprávu. Kraj je veřejnoprávní korporací mající vlastní majetek a příjmy vymezené zákonem a hospodařící podle vlastního rozpočtu. Kraj zejména pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, při výkonu samostatné a přenesené působnosti chrání veřejný zájem. Při výkonu státní správy je správním obvodem a je povinen zabezpečit výkon přenesené působnosti. Hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků je upraveno zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Finanční hospodaření kraje jako územního samosprávného celku se řídí ročním rozpočtem a rozpočtovým výhledem sloužícím jako pomocný nástroj pro střednědobé finanční plánování. Příjmy rozpočtu kraje tvoří především výnosy daní nebo podíly na nich podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, dále dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů, příjmy z vlastního majetku a majetkových práv, příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti a prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce. Výdaje rozpočtu kraje představují závazky vyplývající z plnění povinností uložených zvláštními právními předpisy, výdaje na činnost orgánů kraje v jeho samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj, výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je kraj pověřen zvláštními právními předpisy, závazky vyplývající pro kraj z uzavřených smluvních vztahů v jeho hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupil, a další. V rozpočtu kraje jsou obsaženy veškeré příjmy a výdaje jím zřizovaných organizačních složek. Jejich příjmy a výdaje jsou v podstatě příjmy a výdaje krajského rozpočtu. Příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele – kraje. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých ze zahraničí. Obchodní společnosti založené krajem hospodaří obdobně jako podnikatelské subjekty.

14.3 Státní a veřejná správa na území kraje

Veřejná správa se skládá ze dvou komplementárních částí, ze státní správy a samosprávy, přičemž role jedné části je podmiňována rolí části druhé. Samospráva je část veřejné správy, kterou vykonává zpravidla veřejnoprávní korporace; v případě územní samosprávy je to územní samosprávný celek (obec, kraj). Zákonem o krajích byl vytvořen spojený model výkonu krajské samosprávy a státní správy. Krajský úřad působí v rámci krajské samosprávy jako jeden z orgánů kraje a vykonává zákonem přikázané samosprávné úkoly a současně i přenesenou působnost v oblasti státní správy.

Obec jako článek státní správy

V souvislosti s přenesením působností dřívějších okresních úřadů na jiné orgány došlo k výrazným organizačním změnám na místní úrovni samosprávy. V Královéhradeckém kraji vzniklo od 1. ledna 2003 celkem 15 obcí s rozšířenou působností a 35 obcí s pověřeným obecním úřadem. Obce se vzájemně odlišují co do rozsahu přeneseného výkonu státní správy. Relativně největší objem působnosti byl přenesen z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností (označované jako obce III), menší část na obce s pověřeným obecním úřadem (označované jako obce II). Obce II a obce III vykonávají přenesenou působnost pro více obcí ve správních obvodech a v rozsahu stanoveném zvláštními zákony. Nově zřízené obce s rozšířenou působností vykonávají působnost pro obyvatele rozsáhlejšího území.

Hospodaření obcí s rozpočtovými prostředky upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Oba zákony upravují zejména pravidla hospodaření s prostředky státního rozpočtu, územních rozpočtů obcí a krajů a dále pravidla hospodaření mimorozpočtových fondů, pravidla pro poskytování a užití dotací z jednoho rozpočtu do ostatních veřejných rozpočtů (např. ze státního rozpočtu do územních rozpočtů obcí, krajů, rozpočtů příspěvkových organizací) a pravidla hospodaření příspěvkových organizací.

Obce jako samospráva

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech.

Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zvláštní zákon. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Důležitou roli sehrává kvalitní komunikace kraje s obcemi s rozšířenou působností a malými obcemi v oblasti výkonu veřejné správy.

14.4 Dobrovolné svazky obcí

Dobrovolné svazky obcí jsou upraveny především ustanoveními § 46 odst. 2 písm. b) a § 49 až § 53 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, v otázkách právní způsobilosti, registrace, zrušení a zániku se řídí ustanoveními § 20i a § 20j zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a hospodaření dobrovolných svazků obcí upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

- Vytvoření dobrovolného svazku obcí je jednou z forem spolupráce mezi obcemi.
- Obce mají právo být členy svazku obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů.

- Obce mohou vytvářet svazky obcí, jakož i vstupovat do svazků obcí již vytvořených.
- Členy svazku obcí mohou být jen obce.
- Svazek obcí je právnickou osobou.
- Předmětem činnosti svazku obcí jsou zejména:
 - a) úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany,
 - b) veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
 - c) zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení,
 - d) shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování,
 - e) využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
 - f) zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné
 - g) osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
 - h) úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby
 - i) vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů
 - j) tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí,
 - k) provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin,
 - l) správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového
 - m) fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.

Na území Královéhradeckého kraje existuje v roce 2010 celkem 56 dobrovolných svazků obcí (analýza DSO zpracovaná v roce 2010 počítá s 55 svazky – jeden přibyl v poslední době: Hradubická labská – následující údaje o tematickém zaměření apod. vycházejí z této analýzy a s posledním vzniklým svazkem nepočítají; s významnou statistickou chybou se nepočítá). Pozoruhodné ve srovnání se zbytkem ČR je, že celých 55 svazků obcí na území kraje má právní formu svazek obcí, pouze jeden svazek obcí je tvořen zájmovým sdružením právnických osob – Podzvičinsko. Celkem osm DSO přesahuje hranice kraje, dva z nich pak mají sídlo v kraji sousedním.

Z pohledu pokrytí území Královéhradeckého kraje dobrovolnými svazky obcí lze konstatovat, že drtivá většina obcí je členem jednoho nebo více DSO, „bílá místa“ se nacházejí ojediněle – v okolí Náchoda, Jičína a na několika dalších místech spíše v periferních oblastech. K největším překryvům (tzn. oblasti, kde se nacházejí obce, které jsou členy více svazků) dochází v oblasti Orlického podhůří v okrese Rychnov nad Kněžnou, kde je také největší koncentrace DSO a tyto zde zaznamenávají poměrně velkou aktivitu.

DSO mají od sebe velmi odlišnou rozlohu a pochopitelně též počet obyvatel. Velmi významnými co do rozlohy jsou například Krkonoše – svazek měst a obcí, DSO Region Orlické hory, Mikroregion Podchlumí, Dobrovolný svazek obcí Vrchy či Lázeňský mikroregion. Z tohoto hlediska lze s narůstajícím územím vysledovat tendenci k všestrannějšímu zaměření činnosti DSO – jednoúčelové svazky vzniklé například za účelem vybudování vodovodu jsou záležitostí menšího počtu obcí, tedy menšího území. Specifickou množinou DSO jsou svazky Česká inspirace a Královská věnná města. Na rozdíl od ostatních DSO tvoří homogenní územní útvar a jejich spolupráce je založená převážně na budování společné image v rámci historického a kulturního dědictví, než do investic do území typických pro ostatní DSO, kde se jedná například o společnou infrastrukturu či další projekty vytvářející na daném území synergický efekt právě pro blízkost dotčených aktérů. Nebylo by tedy zcela výstižné formulovat informaci tak, že tyto dva svazky zasahují na území ostatních krajů, neboť se jedná o jednotlivá zcela odlehlá města nad rámec východočeského regionu.

Největší zakládací aktivita byla vyvíjena mezi lety 2001 a 2005, tedy v době, kdy se Česká republika připravovala na vstup a následně i vstoupila do EU. I předtím však již zde fungovala celá řada DSO, lze tedy v tomto ohledu předpokládat již zkušenost a v jistém smyslu i tradici na straně místních aktérů. U dříve založených DSO převládá monofunkční zaměření – technická infrastruktura nebo cestovní ruch. Všeobecné zaměření DSO se rozvíjí spíše později.

Dobrovolné svazky obcí v Královéhradeckém kraji vznikají z různých pohnutek a za různými účely. Při letmém pohledu na celkové výsledky šetření lze usuzovat, že jich zhruba polovina vznikla s jasným a jednoznačným účelem (především budování technické infrastruktury v obcích – vodovod, plynofikace apod.; případně pro podporu rozvoje cestovního ruchu) a postupem času začaly některé z nich rozšiřovat spektrum svých zájmů. Druhá polovina vznikla na základě méně specifikované potřeby vzájemné spolupráce a jejich zaměření je od začátku spíše víceúčelové či vysloveně všeobecné.

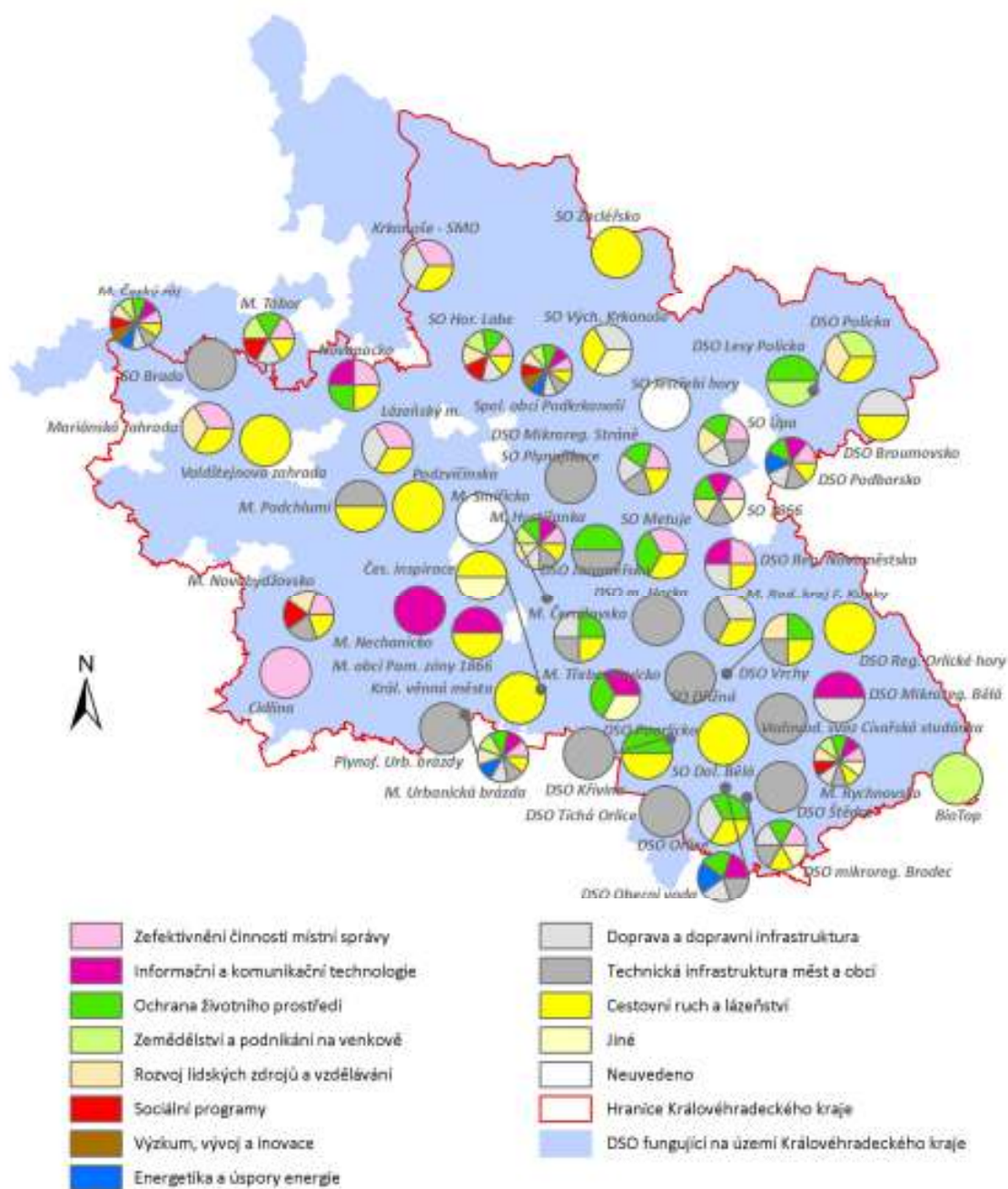
Dominujícím tématem řešeným dobrovolnými svazky obcí je cestovní ruch. V celkové bilanci jsou velmi významnými tématy také:

- technická infrastruktura (zde se jedná obvykle o společný postup obcí při úsilí o vybudování sítí pro distribuci plynu, vody a podobně)
- ochrana životního prostředí (obnova krajiny, opatření proti povodním, alternativní energetické zdroje apod.)
- doprava a dopravní infrastruktura (neustále řešené téma v rámci regionálního rozvoje; sféra vyžadující neustálý přísun velkého množství investic)
- zefektivnění činnosti místní správy spolu s informačními a komunikačními technologiemi

Relativně malé množství DSO se zaměřuje na sociální sféru a vzdělávání obecně.

Z výsledků průzkumu aktivity DSO z obecného hlediska vzešlo, že drtivá většina existujících DSO v Královéhradeckém kraji je aktivní, zhruba čtvrtina z nich dokonce velmi aktivní. Jako málo aktivní byl vlastními zástupci označen pouze jeden DSO, je však zapotřebí mít na zřeteli, že se jednalo spíše o subjektivní hodnocení bez nastavených měřitelných kritérií.

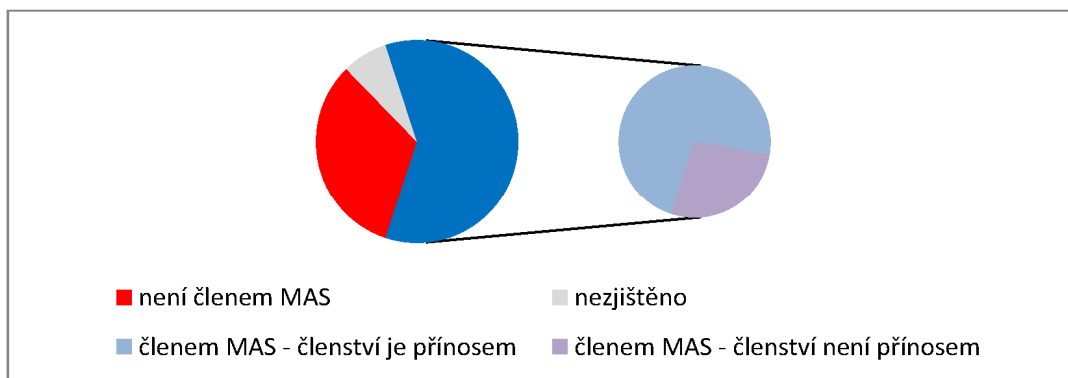
Obr. 12 Dobrovolné svazky obcí v Královéhradeckém kraji v roce 2010 dle tematického směřování aktivity

Zdroj: Analýza dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje 2010

Nadpoloviční většina DSO (33) v Královéhradeckém kraji jsou členy místních akčních skupin (viz následující kapitola). Jedná z větší části o regiony v severní a západní části kraje, nikoli ve východní, kde je koncentrace DSO největší. Je třeba zdůraznit, že jde o volbu místního konceptu začlenění hlasu samospráv do rozhodování v MAS, volbu mezi členstvím obcí nebo DSO, dle vhodnosti a místní úvahy. Členství DSO není totožné s územním působením obou organizací.

Graf 107 Podíl DSO Královéhradeckého kraje začleněných do MAS včetně hodnocení přínosu členství

Poznámka: Přínos členství byl subjektivně posuzován zástupci jednotlivých DSO
 Zdroj: Analýza dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje 2010

Zdroj: Analýza dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje 2010

Mezi nejčastější nedostatky a problémy jednotlivých DSO byly při sběru dat pro Analýzu dobrovolných svazků obcí na území Královéhradeckého kraje 2010 nejčastěji řazeny:

- složitá administrativa
- problematika financování, příp. předfinancování
- stav dopravní infrastruktury
- roztržitost potřeb a rozvojových cílů jednotlivých subjektů a špatná komunikace mezi lidmi
- nevyvážený potenciál jednotlivých obcí, neuvolněnost starostů v malých obcích
- specifickou připomínkou je náročnost z důvodu polohy ve dvou krajích

Mezi oblasti, kde DSO nejvíce potřebují podporu, často patří:

- finance
- investice do infrastruktury
- problematika dopravy
- spolupráce v rámci cestovního ruchu
- podpora cyklodopravy, cyklotras a dalších tras

14.5 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny (MAS) jsou společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a dalšího podnikání a propojování aktivit na venkově mj. při získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER (Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale neboli Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku).

Základní principy metody LEADER

- přístup zdola nahoru – o budoucnosti regionu rozhodují lidé žijící a pracující v území, znající jeho tradice a potřeb,
- partnerství veřejných a soukromých subjektů,
- místní rozvojová strategie,
- integrované a vícesektorové akce,

- inovativnost – nalézání nových řešení problémů venkovských regionů,
- síťování – výměna zkušeností mezi skupinami LEADER,
- spolupráce – společné projekty MAS v rámci státu, EU a dalších zemích.

Metoda LEADER byla v České republice známá už od 90. let minulého století. První MAS zde začaly vznikat v roce 2002 v souvislosti s Programem obnovy venkova. Další příležitostí pro MAS byl Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v programovém období 2004–2006 (LEADER+), který byl spolufinancován Evropskou unií, a dále samostatný národní program LEADER ČR financovaný výhradně ze státního rozpočtu ČR, který byl vypisován v letech 2004–2008, jako roční dotační program Ministerstva zemědělství. Od r. 2007 je LEADER jednou z Os Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013, konkrétně Osy IV. LEADER.

Základní parametry MAS:

- geograficky homogenní a nepřekrývající se území, dané usnesením jednotlivých samospráv,
- počet obyvatel od 10 000 do 100 000 mimo města s počtem obyvatel větším než 25 000,
- hustota obyvatel do 150 obyv./km²,
- účast zástupců veřejné správy v MAS je maximálně 50% (týká se i řídicího orgánu), druhá polovina je tvořena zástupci podnikatelů a neziskových organizací,
- MAS dle Programu rozvoje venkova může být obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zájmové sdružení právnických osob podle § 20, písm. f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (Občanské sdružení podle §829 zákona č. 40/1964 Sb. místní akční skupinou být nemůže),
- členové MAS musí mít v daném mikroregionu bydliště, sídlo, nebo v něm musí působit,
- MAS musí mít stanoven statut, stanovy, organizační řád, strukturu a být registrována u MV ČR,
- MAS musí projednat a schválit strategii pro území dané MAS,
- fungování metodou LEADER.

V současné době existuje na území ČR více než 150 MAS. Z toho na území Královéhradeckého kraje působí 15 MAS.

Tab. 83 Seznam místních akčních skupin v Královéhradeckém kraji v roce 2013

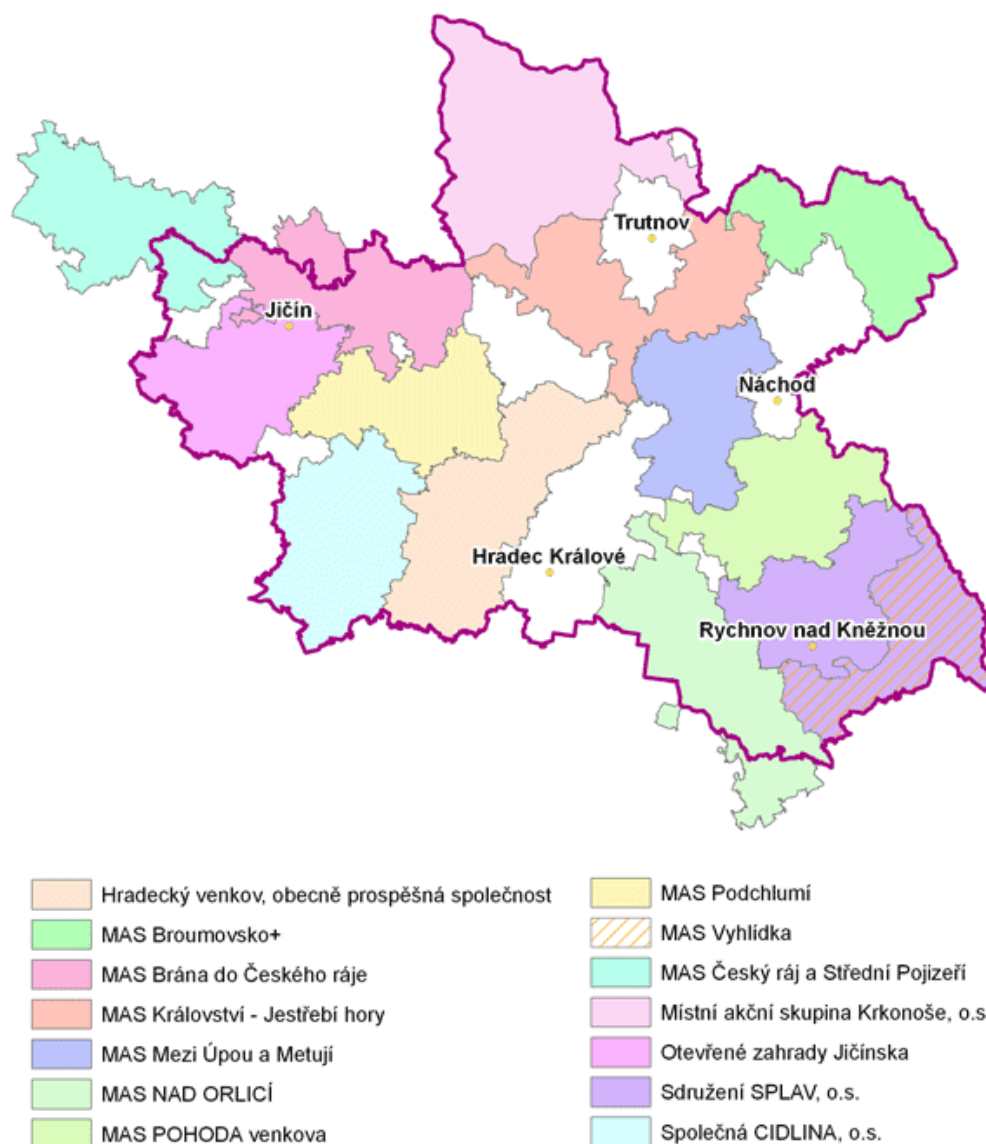
Název MAS	Sídlo	Forma
MAS Brána do Českého ráje, o.s.	Libuň	Sdružení
Broumovsko+	Broumov	Sdružení
Hradecký venkov o.p.s.	Nechanice	Obecně prospěšná společnost
Království - Jestřebí hory, o.p.s.	Úpice	Obecně prospěšná společnost
MAS Krkonoše, o.s.	Vrchlabí	Sdružení
MAS Mezi Úpou a Metují	Česká Skalice	Sdružení
NAD ORLICÍ, o.p.s.	Kostecké Horky	Obecně prospěšná společnost
Obecně prospěšná společnost pro Český ráj.	Sobotka	Obecně prospěšná společnost
Otevřené zahrady Jičínska	Veliš	Sdružení
Podchlumí o.s.	Holovousy	Sdružení
MAS POHODA venkova	Dobruška	Sdružení
Sdružení SPLAV, o.s.	Skuhrov nad Bělou	Sdružení
Společná CIDLINA, o.s.	Nepolisy	Sdružení
MAS Stolové hory	Police nad Metují	Sdružení
MAS Královédvorský, o.s.	Dvůr Králové n./L.	Sdružení

Zdroj: Královéhradecký kraj

Další vývoj na poli místních akčních skupin se bude odvíjet především od vyjednávání podmínek nového programovacího období EU. MAS usilují o co největší podporu a poukazují na to, že metoda LEADER a potažmo CLLD je jedním z mála velmi efektivních nástrojů rozvoje venkovských regionů. Tím, že iniciativa vychází přímo od místních aktérů, tedy zespodu, umožňují řídit velmi konkrétní místní strategii a zacílit podporu přímo do oblastí, kde je to nejvíce zapotřebí a na základě dohledu nad úrovní práce organizace a její kontroly a nařízené evaluace také reagovat na potřeby průběžně. Místní akční skupiny jsou aktivní i na poli meziregionální a mezinárodní spolupráce. Pořádají vzájemná setkání a konference, kde dochází k čilé výměně zkušeností a nacházení dalších cest rozvoje. Tento model není zdaleka funkční jenom v České republice – po Evropě fungují tisíce MAS.

Jak ukazuje následující mapa, většina místních akčních skupin spadá celým svým územím do Královéhradeckého kraje, některé však jeho hranice překračují.

Obr. 13 Místní akční skupiny na území Královéhradeckého kraje v roce 2011

Zdroj: Královéhradecký kraj

Pozn.: Mapový podklad nereflektuje nově vzniklé MAS Stolové hory (2012) a MAS Královédvorskou (2013) a sloučení MAS Sdružení SPLAV a MAS Vyhlička.

14.6 Územní plánování a vymezení venkova v kraji

Zatímco strategie rozvoje je hlavním koncepčním a koordinačním nástrojem kraje, mezi územně-technické nástroje řízení kraje patří dle Zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu tzv. Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje, které stanoví zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území Královéhradeckého kraje, vymezují plochy a koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití a vymezují plochy a koridory pro veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření a plochy a koridory územních rezerv.

Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje v nadmístních souvislostech území Královéhradeckého kraje zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s politikou územního rozvoje, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí Královéhradeckého kraje. Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. V návaznosti na Politiku územního rozvoje ČR jsou v rámci Zásad územního rozvoje KHK vymezeny rozvojové oblasti, rozvojové osy a specifické oblasti.

Rozvojové oblasti a rozvojové osy jsou vymezeny územím obcí, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu (vymezených v PÚR ČR) a těch, které svým významem přesahují území jedné obce (nadmístního významu), především s výraznou vazbou na centra osídlení a významné dopravní cesty.

Specifické oblasti jsou vymezeny územím obcí, ve kterých se v jejich vzájemném porovnávání dlouhodobě projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje území, tj. významné rozdíly v územních podmínkách pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území. Přitom se jedná o území se specifickými hodnotami anebo se specifickými problémy mezinárodního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území obce.

Obr. 14 Vymezení rozvojových oblastí, rozvojových os specifických oblastí v KHK

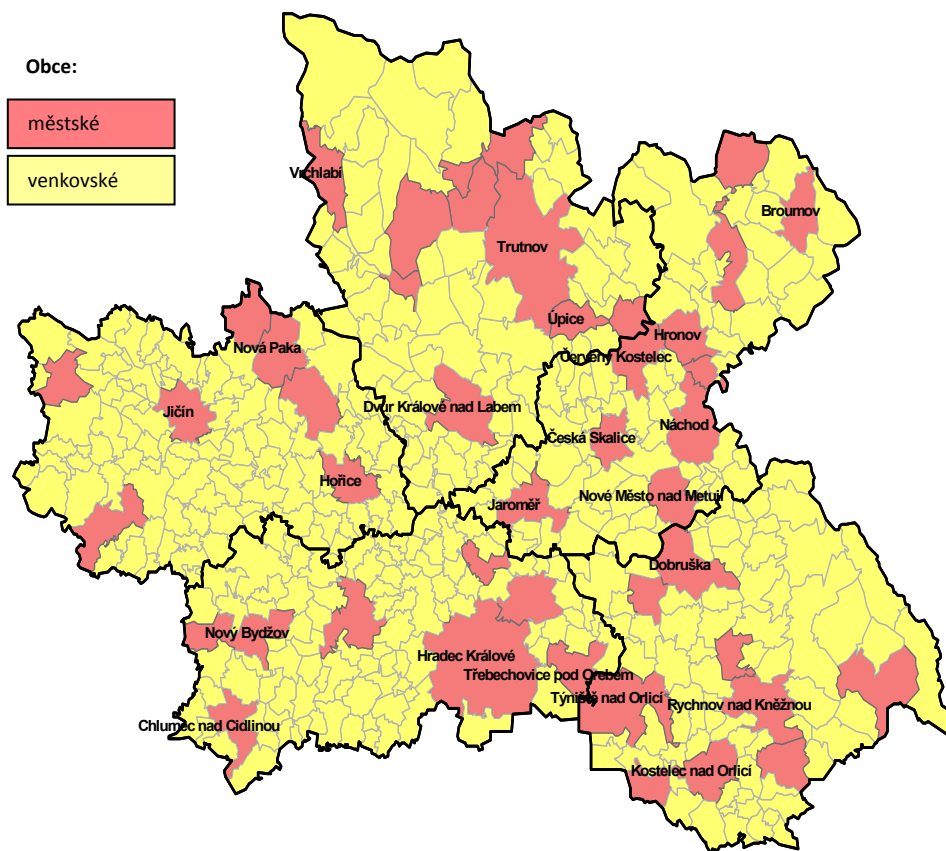

Zdroj: ZÚR KHK

V rámci Královéhradeckého kraje jsou od 1.1.2011 pro potřeby Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje a vymezeny venkovské a městské obce. Venkovská obec je definována jako obec s počtem obyvatel do 2 000 obyvatel (dle ČSÚ k 1.1.2010). Tato varianta zohledňuje pouze velikost obce dle počtu obyvatel, není brán zřetel na hustotu osídlení, na statut obce a jiné charakteristiky či ukazatele.

Do venkova je tak zařazeno celkem 405 obcí. Ostatních 43 obcí je definováno jako městské obce. Venkovské území tak zahrnuje 74,8% celkové plochy Královéhradeckého kraje a žije v něm 32,1% všech obyvatel. Kompletní seznam městských a venkovských obcí je obsažen v příloze: Vymezení městských a venkovských obcí v Královéhradeckém kraji.

Obr. 15 Vymezení městských a venkovských obcí v Královéhradeckém kraji dle hranice počtu obyvatel do 2000 v obci (k 1.1.2010)

Zdroj: ČSÚ, GIS

14.7 Spolupráce kraje s ostatními regiony

Královéhradecký kraj je členem Asociace krajů ČR, jež vznikla 30. srpna 2001 jako zájmové sdružení právnických osob. Členy Asociace krajů jsou všechny regiony České republiky včetně hlavního města Prahy, která je ze zákona současně obcí i regionem. Programovými cíli asociace jsou obhajoba a prosazování společných zájmů a práv krajů, vytváření podmínek pro řešení problémů a otázek společných pro všechny členy a také pomoc krajům při jejich zahraničních aktivitách. Základním a společným zájmem krajů je péče o všestranný rozvoj území a potřeby občanů v něm žijících. Vrcholným orgánem je Rada Asociace (pro každý kraj jeden zástupce hejtman), jež zřídila 14 tematicky zaměřených komisí.

V mezinárodním měřítku je Královéhradecký kraj též členem Asociace evropských regionů. Jedná se o je politické fórum, v němž je sdruženo 270 regionů z 33 zemí Evropy. Spolupracuje s Výborem regionů při EU a s Kongresem místní a regionální samosprávy při Radě Evropy. Od roku 1989 se činnost Asociace soustřeďuje na kooperaci s regiony střední a východní Evropy. Královéhradecký kraj je členem od roku 2002, představitelé využívají programu „Letní škola“, účastní se specializovaných komisí, KHK má nyní nově možnost využívat sídlo AER ve Štrasburku, pro studenty se nabízí možnost stáží. KHK se v současné době snaží o ještě větší využití nabídek od AER – i ve spolupráci a koordinaci s dalším členem z ČR – Olomouckým krajem.

Dalším subjektem, ve kterém je Královéhradecký kraj zainteresován, je Výbor regionů. Jedná se o konzultativní orgán Evropské unie, svoji činnost zahájil v březnu 1994. Byl vytvořen na základě Maastrichtské smlouvy, má sídlo v Bruselu. Smlouvy ukládají Komisi a Radě povinnost konzultovat s Výborem regionů vždy, když jsou předloženy nové návrhy v oblastech, které mají dopad na regionální nebo místní úroveň. Výbor regionů má 344 členů z 27 zemí EU a jeho práce je organizovaná v šesti různých komisích. Ty posuzují návrhy, projednávají je a diskutují o nich a na základě toho vypracovávají oficiální stanoviska ke klíčovým otázkám. Česká republika je zastoupena 23 osobami, z toho je 12 členů a 11 náhradníků. Královéhradecký hejtman patří mezi náhradníky.

Hlavním smyslem Výboru regionů je umožnit zapojení místních a regionálních samospráv do tvorby a realizace politik Evropské unie v různých oblastech. Zástupci obcí a regionů jednotlivých členských zemí mají možnost uplatňovat v procesu přijímání komunitárních opatření svá stanoviska. Jak Rada EU, tak Komise EU jsou povinny konzultovat s Výborem regionů svá rozhodnutí v celé řadě záležitostí, stanoviska Výboru regionů však mají doporučující charakter.

Mezi zahraniční regiony, které jsou označovány za partnerské regiony Královéhradeckého kraje, se řadí:

- Polsko - Dolnoslezské vojvodství
- Slovensko - Banskobystrický samosprávný kraj
- Srbsko - Jižní Banát (přítomnost české diaspory)
- Srbsko - autonomní oblast Vojvodina
- Rumunsko - Region Sibiu
- Čuvašská autonomní republika
- Vietnam - provincie Quang Binh

Mezi krajem a těmito regiony je navazována spolupráce na různých úrovních a v různém stádiu rozpracovanosti. Nejživější komunikace spojená s výměnou zkušeností aktuálně probíhá se srbskými a polskými regiony.

Jednou z významných mezinárodních iniciativ Královéhradeckého kraje je v současné době Strategie integrované Česko-Polské spolupráce.

Aktivitami projektu jsou:

- Vytvoření společné Strategie integrované spolupráce partnerů
- Právní analýza česká a polská (rozbor kompetencí partnerů budoucího ESÚS, problematika právní formy, sídla, sekretariátu, pracovní-právních vztahů, daňových a účetních aspektů, režim ročních členských příspěvků z hlediska veřejné podpory)
- Výměnné stáže zaměstnanců partnerů
- Vytvoření a provoz sekretariátu projektu
- Webový portál projektu

V současné době je projekt ve fázi příprav – probíhají analytické práce a jednání nad jednotlivými kroky.

V neposlední řadě je třeba zmínit zastoupení Královéhradeckého kraje v Bruselu. Toto zastoupení zajišťují pracovníci Centra EP, regionální rozvojové agentury. Úlohami zastoupení jsou:

- reprezentace Královéhradeckého kraje v Bruselu

- prosazování a propagace zájmů kraje
- zájmová spolupráce ad-hoc se zástupci ostatních krajů v Bruselu
- informování kraje o aktuálním dění v politikách EU
- navazování a udržování kontaktů s institucemi EU a dalšími významnými organizacemi Bruselu
- informování kraje o možnostech čerpat finance z programů Evropské komise
- lobování za zájmy kraje v evropských institucích (EK, EP, VR, AER)
- networking (tvorba partnerství) ve prospěch kraje
- obecně zajištění a zpracování relevantních informací z Bruselu pro Královéhradecký kraj
- posilování pozice kraje na evropské scéně
- sledování evropské regionální politiky a jejích konkrétních dopadů na kraj
- zajištění logistické podpory při cestách hejtmana a ostatních zástupců kraje do Bruselu

V Královéhradeckém kraji působí regionální sdružení Euroregion Glacensis, zahrnující pohraniční území ČR a Polska (Sdružení měst Kladské oblasti). Euroregion byl založen v Hradci Králové 5. prosince 1996 podpisem smlouvy o vytvoření česko-polského Euroregionu Glacensis. Sdružení sídlí v Rychnově nad Kněžnou. Vznikl tak největší a současně nejstarší česko-polský euroregion. Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků či sdružení obcí a měst. Cílem euroregionu jako mezinárodního sdružení měst a obcí je především podpora a realizace projektů odrážejících všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami. Hlavním motivem sdružených měst a obcí, které jsou zde zastoupeny svými místními představiteli veřejné správy, je odstraňování nerovnosti mezi regiony na obou stranách hranice vedoucí k postupnému vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje. Spolupráce přesahující hranice napomáhá zmiřňovat nevýhody, které s sebou hranice v území nesou. Překonává národní okrajové polohy pohraničních oblastí a zlepšuje životní podmínky zde žijícího obyvatelstva. Má zasahovat do všech kulturních, sociálních, hospodářských a infrastrukturních oblastí života občanů

15. Hospodaření Královéhradeckého kraje

Veřejné rozpočty a vývoj jejich hospodaření je determinován na straně příjmů především makroekonomickým vývojem (např. daňová výtěžnost, rozpočtové určení daní) a politikou vlády (dotace, transfery do nižších rozpočtů). Na straně výdajů pak především strukturou investičních plánů a výdajové politiky, dostupností zdrojů z Evropské unie a vývojem na bankovním úvěrovém trhu. Dopad světové hospodářské krize, jako důsledku celosvětové finanční krize, se nutně projevil i v rozpočtech krajů. Útlum národního hospodářství, restriktivnější úvěrová politika bank, snižování spotřeby domácností, ztráta odbytu firem, zvýšení nezaměstnanosti. To vše jsou faktory mající vliv na příjmovou stránku rozpočtů krajů.

15.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces krajů je upraven v zákoně 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a několika vyhláškách ministerstva financí. Rozpočtový proces je souborem činností při přípravě rozpočtu kraje v daném rozpočtovém období. V České republice je rozpočet sestavován každoročně, vždy na jeden kalendářní rok, který je shodný s rokem kalendářním.

Rozpočtový proces se skládá z několika etap:

- **Sestavení návrhu rozpočtu** provádí většinou ekonomický odbor krajského úřadu. Při sestavování rozpočtu vychází z předpokládaných příjmů a výdajů. Příjmová strana rozpočtu je sestavována jako výhled na příští období s využitím platného rozpočtového výhledu, údajů z rozpisu státního rozpočtu a s využitím výsledků hospodaření minulých let. Práce na sestavování rozpočtu začínají obvykle již ke konci první poloviny roku předcházejícího.
- **Projednávání** sestaveného **návrhu rozpočtu** probíhá ve finančním výboru a v radě kraje, případné připomínky zpracuje finanční odbor do návrhu rozpočtu.
- **Schvalování rozpočtu** je v pravomoci zastupitelstva kraje. Pokud není rozpočet schválen do 1. ledna rozpočtového roku, hospodaří kraj podle tzv. rozpočtového provizoria.
- Případné **změny** schváleného rozpočtu se provádí **rozpočtovým opatřením**.
- **Kontrolu průběžného plnění** rozpočtu provádí finanční výbor zastupitelstva kraje a rada kraje. Tyto výkonné orgány jsou povinny kontrolovat především průběh plnění hospodaření kraje a jím zřízených právnických osob a zařízení zřízených či založených krajem.
- **Závěrečný účet** kraje je přehledem o skutečném plnění rozpočtu, po skončení rozpočtového roku ho sestavuje ekonomický odbor krajského úřadu. Závěrečný účet obsahuje hlavně údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby a údaje o hospodaření s majetkem a dalších finančních operacích. Závěrečný účet kraje projednává a schvaluje zastupitelstvo.
- Hospodaření kraje za uplynulý kalendářní rok **kontroluje Ministerstvo financí (MF)** a součástí každého závěrečného účtu je také Zpráva MF ČR o výsledku přezkoumání hospodaření kraje.

15.2 Rozpočtové příjmy Královéhradeckého kraje

Největší položkou jsou přijaté dotace a transfery (od rozpočtů centrální úrovně, z vlastních fondů a ze zahraničí) které tvoří průměrně 2/3 rozpočtových příjmů kraje. Jedná se především o transfery, které kraj průtokově rozesílá dalším konečným příjemcům (nejvíce oblast školství a sociálních služeb). Podíl daňových příjmů Královéhradeckého kraje na příjmech celého rozpočtu osciluje průměrně kolem 36%. Konkrétní výše závisí na rozpočtovém určení daní a daňové výtěžnosti aktuálního roku. Další položkou jsou nedaňové příjmy (příjmy z vlastní činnosti, odvody zřízených organizací, příjmy

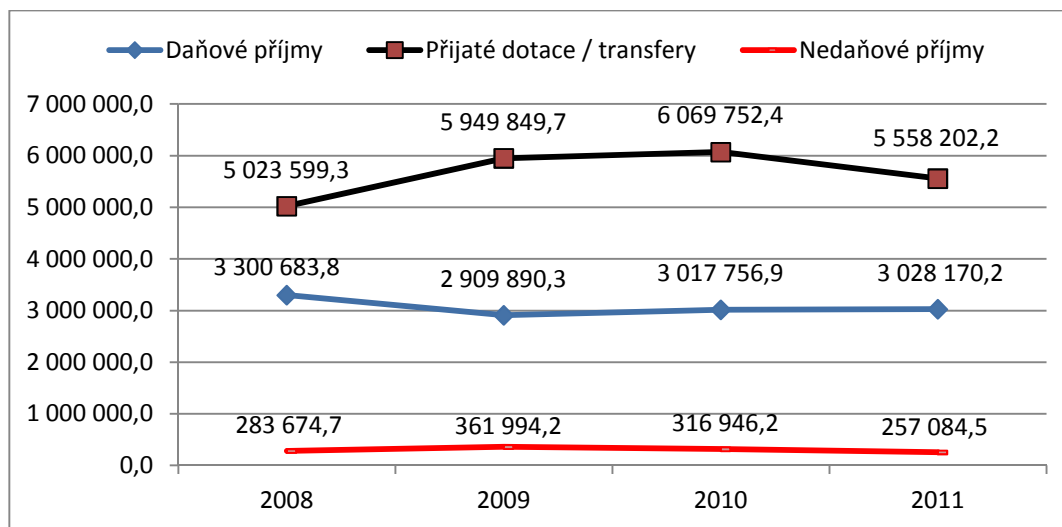
z pronájmu, úroky, dividendy, přijaté sankce a vratky transferů, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a přijaté splátky půjček), jejichž podíl osciluje kolem 3%.

Tab. 84 Bilance příjmů Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011)

UKAZATEL	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost
	k 31.12.2008	k 31.12.2009	k 31.12.2010	k 31.12.2011
Daňové příjmy	3 300 683,8	2 909 890,3	3 017 756,9	3 028 170,2
z toho:				
daň z příjmů právnických osob za kraje	24 363,2	18 636,8	40 747,3	30 303,1
Správní a ostatní poplatky	1 622,0	1 834,1	1 713,8	1 964,6
Přijaté dotace / transfery	5 023 599,3	5 949 849,7	6 069 752,4	5 558 202,2
Nedaňové příjmy	283 674,7	361 994,2	316 946,2	257 084,5
Kapitálové příjmy	50 192,4	23 091,8	42 275,2	25 004,6
Příjmy v rámci finančního vypořádání	25 089,6	12 674,1	22 988,5	18 052,2
Příjmy celkem	8 492 131,5	9 259 334,2	9 471 433,0	8 888 478,3

Zdroj: Závěrečné účty Královéhradeckého kraje

Graf 108 Struktura příjmů rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008-2011)

Zdroj dat: Závěrečné účty kraje

15.3 Rozpočtové výdaje Královéhradeckého kraje

Rozpočtové výdaje se v základním druhovém členění dělí na běžné a kapitálové. Obě kategorie se dále dělí na oblast nákupů/investic, transferů a půjček. Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích rozpočtu se v letech 2008-2011 snížil o 4,2 procentního bodu na 12,04%. Běžné výdaje v tomto období naopak vzrostly o 7 procentních bodů. Struktura jednotlivých rozpočtových kapitol vyjádřená průměrným podílem 2008-2011 na celkových výdajích odrážela skutečnost, že největší položkou příjmů i výdajů rozpočtu jsou průtokové dotace a transfery v oblasti školství. Kapitola

školství má největší podíl na výdajích (56,21%) a její nejvýznamnější složkou jsou průtokové transfery státního rozpočtu k úhradě přímých nákladů na vzdělávání škol a školských zařízení zřizovaných krajem a obcemi (82,3%). Druhou nejvýznamnější kapitolou je doprava (20,72%), která je tvořena především podílem plateb za dopravní obslužnost v regionu (34,1%), příspěvkem státu na úhradu ztráty ve veřejné železniční dopravě (13,97%) a ostatními běžnými výdaji (25%). Následuje kapitola zdravotnictví (5,48%) tvořená především příspěvkem na provoz příspěvkových organizací kraje (43,4%) a založených akciových společností (42,1%). Výdaje Fondu rozvoje a reprodukce (5,46%) jsou především v oblastech školství (34,9%) a zdravotnictví (24,1%). Činnost krajského úřadu (3,16%), kde nejvýznamnější položkou jsou platy úředníků (44,3 %) a pronájem služeb a prostor Regiocentra Nový pivovar (26,2%). Kapitola sociální věci (2,87%) je tvořena především příspěvkem na provoz příspěvkových organizací kraje (40,5%). Evropská integrace (2,41%) je tvořena především výdaji na grantové a dílčí programy a samostatné projekty (16,5%) a výdaji v rámci Globálního grantu OPVK 3.2 (12,5%).

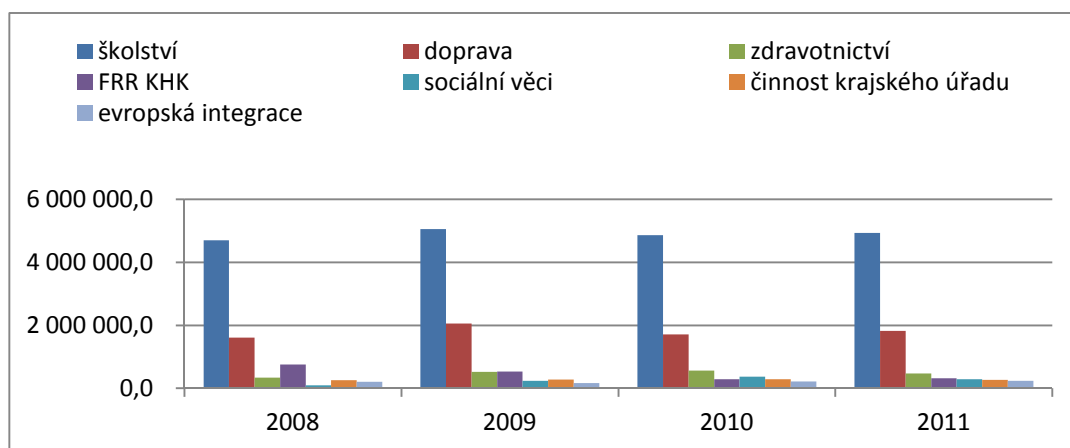
Tab. 85 Bilance výdajů Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011)

UKAZATEL	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost
	k 31.12.2008	k 31.12.2009	k 31.12.2010	k 31.12.2011
kap. 14 - školství	4 700 530,5	5 053 366,6	4 866 695,8	4 931 549,9
kap. 10 - doprava	1 610 350,9	2 060 172,2	1 715 883,6	1 821 655,3
kap. 15 - zdravotnictví	338 543,9	524 581,3	565 811,0	477 450,6
kap. 50 - Fond rozvoje a reprodukce KHK	752 623,9	533 487,1	292 271,2	321 675,0
kap. 28 - sociální věci	96 569,3	239 461,2	366 871,8	294 190,9
kap. 19 - činnost krajského úřadu	258 723,6	279 308,7	287 689,4	272 818,5
kap. 13 - evropská integrace	211 317,4	171 635,0	213 498,9	243 607,4
kap. 16 - kultura	183 173,0	203 606,9	159 173,2	158 342,7
kap. 02 - životní prostředí a zemědělství	184 056,0	143 563,6	171 325,3	147 046,7
kap. 39 - regionální rozvoj	151 230,9	145 582,1	235 739,8	119 244,5
kap. 41 - rezerva a ost.výd.netýk.se odvětví	55 430,1	43 446,1	61 987,5	44 550,9
kap. 18 - zastupitelstvo kraje	43 605,5	41 063,7	50 260,6	41 467,6
kap. 12 - správa majetku kraje	67 387,9	36 812,3	35 140,0	41 097,9
kap. 11 - cestovní ruch	18 958,7	13 882,7	16 989,3	11 862,8
kap. 09 - volnočasové aktivity	18 585,6	20 520,5	5 064,2	11 348,0
kap. 20 - použití sociálního fondu	5 587,7	3 580,9	7 082,0	4 131,9
kap. 40 - územní plánování	4 722,6	3 565,7	925,6	2 205,6
kap. 49 - Regionální inovační fond KHK	0	0	1 481,2	10,8
Výdaje celkem	8 701 397,5	9 517 636,6	9 053 890,4	8 944 257,0

konsolidace výdajů - přiděl do soc.fondu	-4 662,2	-4 937,7	-4 969,6	-4 501,2
Výdaje celkem po konsolidaci	8 696 735,3	9 512 698,9	9 048 920,8	8 939 755,8
v tom:				
běžné výdaje	7 284 043,3	7 932 011,1	7 930 993,9	7 892 783,4
kapitálové výdaje	1 412 692,0	1 580 687,8	1 117 926,9	1 046 972,4

Zdroj: Závěrečné účty Královéhradeckého kraje

Graf 109 Struktura výdajů rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008-2011)

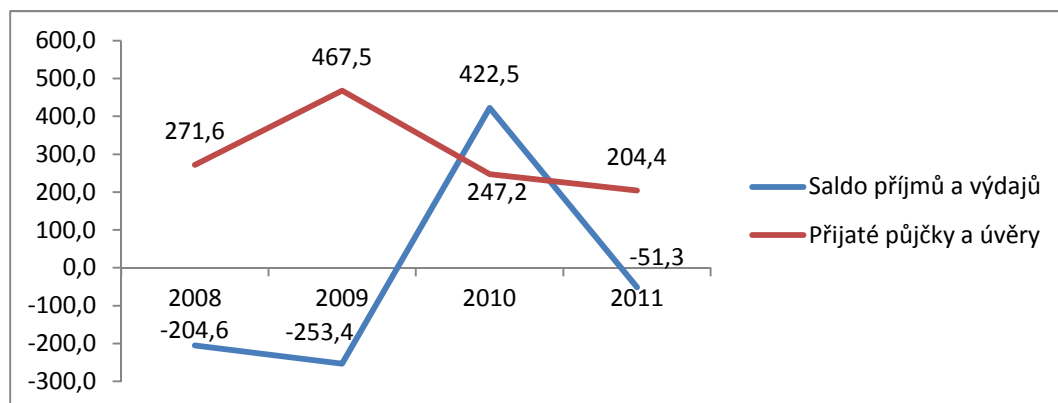

Zdroj dat: Závěrečné účty kraje

15.4 Salda a financování rozpočtu Královéhradeckého kraje

Saldo rozpočtu bylo záporné v letech 2008 (-205 mil Kč), 2009 (-253 mil Kč) a 2011 (-51 mil Kč). V roce 2010 skončilo hospodaření kraje v přebytku +422 mil Kč. Položka financování je tvořena obvykle přijatými úvěry a jejich splátkami, přijatými půjčkami a jejich splátkami a zapojením výsledku hospodaření minulých let. V letech 2008-2011 byl přijatý úvěrový rámec nejvyšší v roce 2009 (234 mil Kč). Přijaté půjčky od SFDI byly nejvyšší v roce 2008 a jejich výše se postupně snižovala až do 2011. Nejvyšší splátky půjček od SFDI byly v roce 2009 ve výši 311 mil Kč. V roce 2010 došlo k nejvyššímu zapojení hospodaření minulých let ve výši 499 mil Kč.

Graf 110 Saldo rozpočtu a úvěry Královéhradeckého kraje v mil. Kč (2008-2011)

Zdroj dat: Závěrečné účty kraje

Tab. 86 Bilance salda a financování rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011)

UKAZATEL	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost	Skutečnost
	k 31.12.2008	k 31.12.2009	k 31.12.2010	k 31.12.2011
Saldo příjmů a výdajů	-204 603,8	-253 364,7	422 512,2	-51 277,5
Financování	272 426,2	253 364,7	-422 512,2	51 277,5
v tom:				
přijaté úvěry	45 942,1	324 838,0	139 861,7	172 611,5
splátky úvěru		0	-100 000,0	-100 000,0
přijaté půjčky (SFDI)	225 684,1	142 707,3	107 349,4	31 749,2
splátky půjček (SFDI)		-311 374,9	-72 164,8	-97 471,0
zapojení výsledku hospodaření		97 194,3	-499 724,2	44 387,8
zapojení zůstatku sociálního fondu z min.let	800,0	0	2 165,7	0,0

Zdroj: Závěrečné účty kraje

Dluhová služba Královéhradeckého kraje

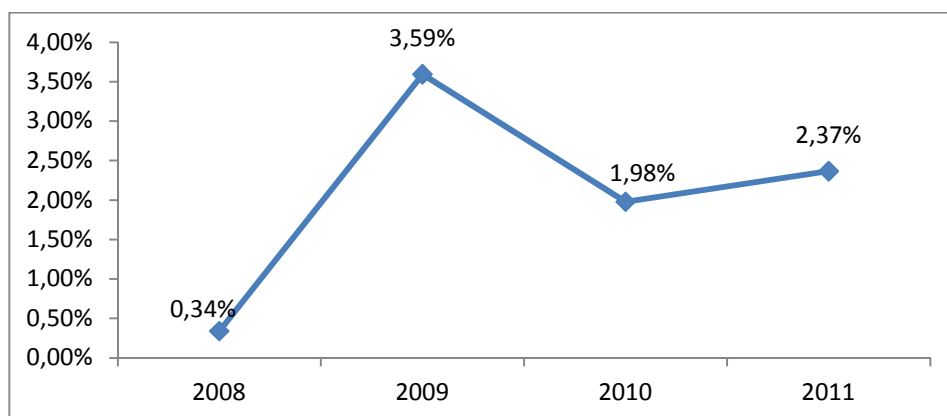
Zadluženost obcí a krajů je v ČR monitorována a regulována pomocí ukazatele dluhové služby. Ministerstvo financí vypočítá každoročně každé obci a každému kraji definitivní ukazatel dluhové služby. Těm obcím a krajům, které překročí stanovenou výši ukazatele dluhové služby ve výši 30 %, tuto skutečnost Ministerstvo financí oznámí dopisem ministra financí s tím, že by měly přijmout taková opatření, aby v příštím období ukazatel dluhové služby nepřekročily. Ukazatel dluhové služby se vypočítá podle následujícího vzorce:

$$\text{ukazatel dluhové služby (\%)} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} \times 100$$

Dluhová služba obsahuje následující položky rozpočtové skladby: zaplacené úroky (položka 5141 rozpočtové skladby), uhrazené splátky vydaných dluhopisů (položky 8xx2 rozpočtové skladby), splátky jistin (položky 8xx4 rozpočtové skladby) a splátky leasingu (položka 5178 rozpočtové skladby).

Dluhová základna obsahuje skutečně dosažené daňové příjmy v třídě č. 1 a nedaňové příjmy v třídě č.. 2 za daný kalendářní rok a dotace souhrnného finančního vztahu (položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby).

Tento ukazatel v případě rozpočtu Královéhradeckého kraje nabýval ve sledovaném období kladných hodnot, avšak nikdy nepřekročil hodnotu 4%. Rozpočet kraje se tak drží hluboko pod stanoveným kritickým poměrem 30%. Hodnoty ukazatele kopírují vývoj obsluhování úvěrů přijatých krajem, resp. aktuálních provozních finančních potřeb kraje a dále snahu o realizaci rozvojových investičních a neinvestičních projektů.

Graf 111 Ukazatel dluhové služby Královéhradeckého kraje (2008 – 2011)

Zdroj: Závěrečné účty kraje

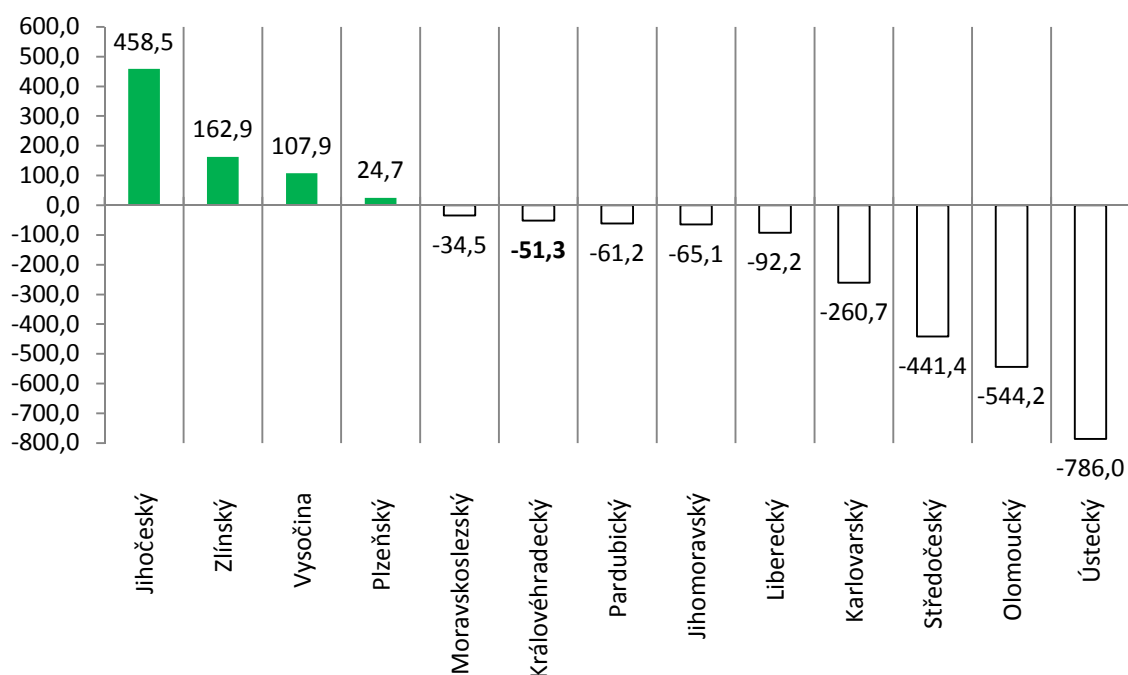
Tab. 87 Ukazatel dluhové služby Královéhradeckého kraje (2008 – 2011)

	2008	2009	2010	2011
Dluhová základna (tis. Kč)	8 492 132	9 259 334	9 471 433	8 888 478
Dluhová služba (tis. Kč)	28 881	332 768	187 399	210 349
Ukazatel dluhové služby	0,34%	3,59%	1,98%	2,37%

Zdroj: Závěrečné účty kraje

Saldo rozpočtu krajů ČR

Hospodaření Královéhradeckého kraje skončilo v roce 2011 deficitem -51,3 mil Kč, což je hodnota v mezikrajském srovnání na úrovni lepšího průměru. Mezikrajské srovnání salda příjmů a výdajů rozpočtů krajů v roce 2011 ukazuje na schodek rozpočtu u 70% procent krajů ČR. Přebytkem skončilo hospodaření Jihočeského kraje (+458 mil Kč), Zlínského kraje (+162,9 mil Kč), Vysočiny (+107 mil Kč) a Plzeňského kraje (+24,7 mil Kč). Příčinou přebytků je většinou větší restrikce na straně výdajů, odložení realizace některých větších investičních akcí, růst úvěrových rámců nebo zapojování výsledků hospodaření minulých let.

Graf 112 Saldo příjmů a výdajů rozpočtů krajů ČR bez Hlavního města Prahy v mil. Kč (2011)

Zdroj dat: Závěrečné účty krajů

Tab. 88 Saldo příjmů a výdajů rozpočtů krajů ČR v tis. Kč (2008-2011)

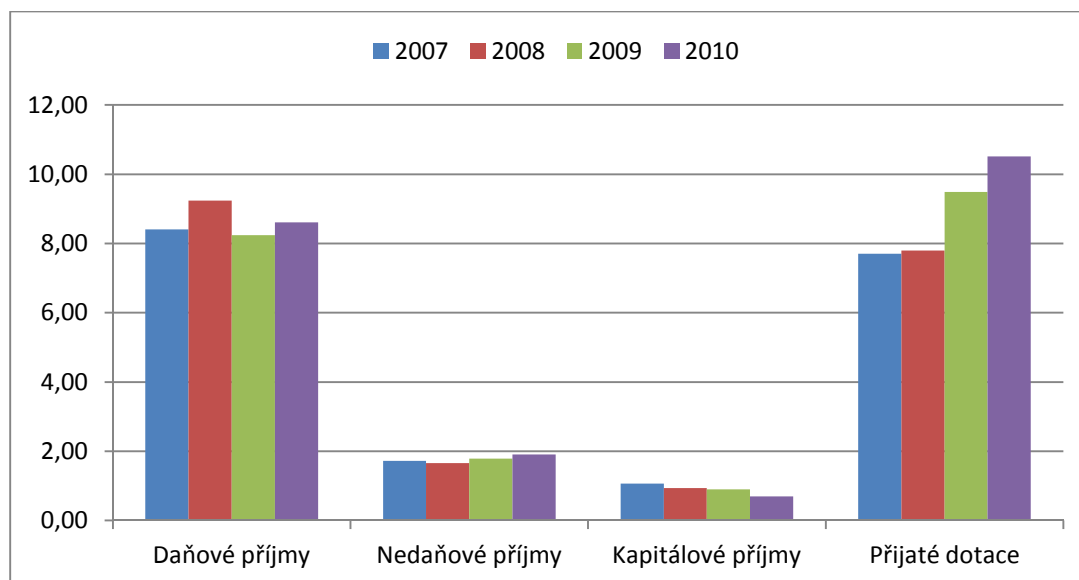
	2008	2009	2010	2011
Jihočeský	-70 081,0	-187 791,0	329 584,0	458 481,3
Zlínský	-235 199,0	-330 896,0	-256 722,0	162 858,0
Vysočina	219 723,0	-350 288,0	791 565,7	107 858,3
Plzeňský	228 216,2	-38 659,6	-528 059,8	24 746,7
Moravskoslezský	-111 818,0	-190 123,0	-635 377,0	-34 456,0
Královéhradecký	-204 603,8	-253 364,7	422 512,2	-51 277,5
Pardubický	-54 132,8	-114 324,2	265 525,8	-61 205,1
Jihomoravský	204 386,0	56 299,0	-169 908,0	-65 102,0
Liberecký	-264 540,0	-244 237,0	817 473,0	-92 191,2
Karlovarský	151 865,0	-23 698,0	-322 786,0	-260 703,0
Středočeský	396 559,3	-2 711 063,0	473 565,6	-441 440,4
Olomoucký	-521 080,0	-544 249,0	-279 901,0	-544 249,0
Ústecký	-302 000,0	-1 499 000,0	1 031 000,0	-786 000,0
Hl. m. Praha	7 155 030,0	-4 005 207,0	-2 032 532,0	-1 970 372,0

Zdroj: Závěrečné účty krajů

15.5 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje

Souhrnná statistika hospodaření veřejných rozpočtů v Královéhradeckém kraji vykazuje v letech 2008-2011 volatilitu daňových příjmů kolem průměru 8,6 mld. Kč, růstový trend nedaňových příjmů +11,1 procentního bodu, pokles kapitálových příjmů -34,8 procentního bodu a rapidní růst přijatých dotací a transferů + 36,5 procentního bodu.

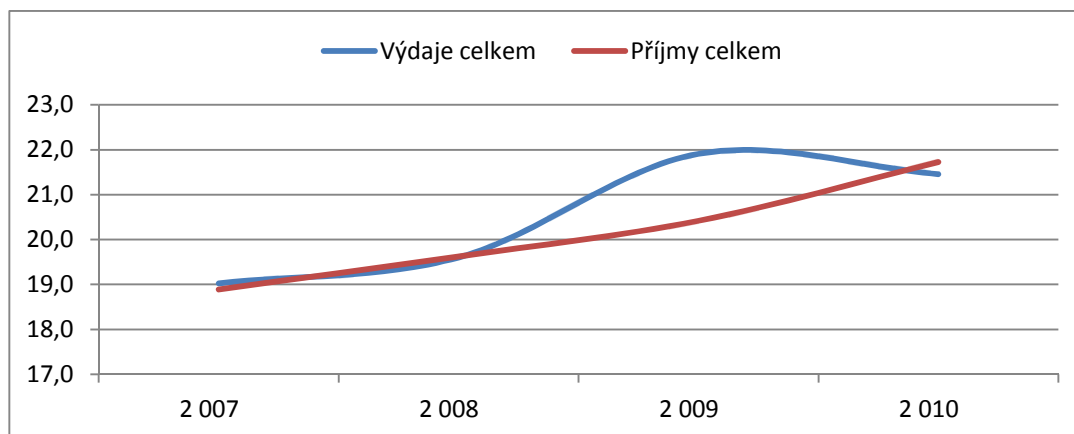
Graf 113 Příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje v mld. Kč (2008-2011)

Zdroj dat: ČSÚ

Příjmy veřejných rozpočtů ve sledovaném období vykazují růstový trend indukovaný především přijatými dotacemi a transfery, mírným růstem nedaňových příjmů, který kompenzují volatilitu daňových příjmů odvislých od makroekonomické situace a rozpočtového určení daní. V roce 2008 a 2010 dosáhly veřejné rozpočty v kraji přebytku hospodaření ve výši +19 mil. Kč a +263 mil. Kč. Nejmarkantnější je záporné saldo v roce 2009, které kumulovaně za Královéhradecký kraj dosahuje 1,5 mld. Kč.

Graf 114 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje v mld. Kč (2008-2011)

Zdroj dat: ČSÚ

16. Hodnocení realizace PRK 2008-10

Hodnocení vychází ze závěrů monitorovacích a evaluačních zpráv Programu rozvoje KHK 2008-10. Monitoring je zaměřen sledování vývoje indikátorů a na čerpání finančních dotací v rámci dotačních a grantových programů Královéhradeckého kraje, na čerpání evropských dotací v rámci operačních programů a na projekty realizované samotným Královéhradeckým krajem.

Evaluace Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 byla zpracována k jeho hodnocení v průběhu implementace. Obsahem evaluace bylo zejména hodnocení naplňování cílů z hlediska: a) naplňování hodnot indikátorů jednotlivých opatření a cílů priorit, b) věcného naplňování cílů programu konkrétními aktivitami/projekty, c) výše výdajů na realizované aktivity/projekty v rámci jednotlivých opatření, d) struktury výdajů na jednotlivá opatření dle zdrojů jejich financování.

16.1 Dotační a grantové programy Královéhradeckého kraje

V roce 2008 Královéhradecký kraj vypsal celkem 60 dotačních a grantových programů. V nich bylo úspěšných celkem 1 687 žadatelů, kterým byla přerozdělena finanční částka ve výši 195 738 540 Kč. Finanční obnos poskytnutý přes Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje v rámci této sumy činil 48 971 000 Kč.

V roce 2009 Královéhradecký kraj vypsal celkem 50 dotačních a grantových programů. V nich bylo úspěšných 1 987 žadatelů, kterým byla přerozdělena finanční částka ve výši 309 617 557 Kč. Finanční obnos poskytnutý přes Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje v rámci této sumy činil 47 554 700 Kč.

V roce 2010 Královéhradecký kraj vypsal celkem 43 dotačních a grantových programů. V nich bylo úspěšných celkem 1 764 žadatelů, kterým byla přerozdělena finanční částka ve výši 268 672 527 Kč. Finanční obnos poskytnutý přes Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje v rámci této sumy činil 46 379 190 Kč.

Tab. 89 Souhrny za dotační a grantové programy KHK včetně POV za roky 2008, 2009 a 2010

Rok	Počet dotačních titulů	Počet úspěšných žadatelů	Přidělená dotace v Kč
2008	60	1 687	195 738 540
2009	50	1 987	309 617 557
2010	42	1 764	268 672 527
2008-10	152	5 438	774 028 624

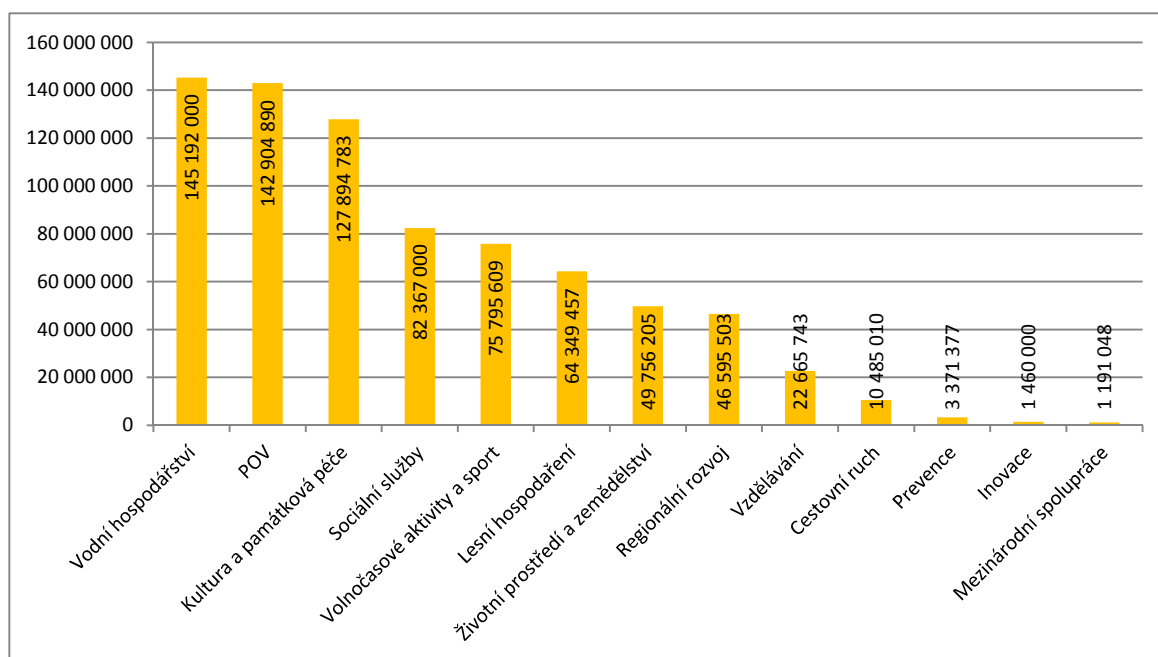
Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Celkem Královéhradecký kraj za tříleté období 2008-10 vyhlásil 152 dotačních programů včetně Programu obnovy venkova KHK (5 dotačních titulů ročně). V rámci nich rozdělil mezi 5 438 úspěšných žadatelů částku 774 028 624 Kč. Největší objemy dotací směřují v rámci 13 dotačních témat do oblasti vodního hospodářství, rozvoje venkova a kultury včetně památkové péče, nejmenší přidělení finanční prostředky vykazují oblasti mezinárodní spolupráce, inovací a prevence.

Tab. 90 Přehled čerpání dotací KHK dle dotačních témat za období 2008-10

Dotační téma	Počet úspěšných žadatelů	Přidělená dotace v Kč
Vodní hospodářství	186	145 192 000
Venkov - POV	685	142 904 890
Kultura a památková péče	901	127 894 783
Sociální služby	489	82 367 000
Volnočasové aktivity a sport	1 468	75 795 609
Lesní hospodaření	555	64 349 457
Životní prostředí a zemědělství	291	49 756 205
Regionální rozvoj	295	46 595 503
Vzdělávání	306	22 665 743
Cestovní ruch	115	10 485 010
Prevence	104	3 371 377
Inovace	11	1 460 000
Mezinárodní spolupráce	32	1 191 048
Celkem KHK	5 438	774 028 624

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Graf 115 Čerpání dotací KHK dle dotačních témat za období 2008-10

Zdroj dat: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

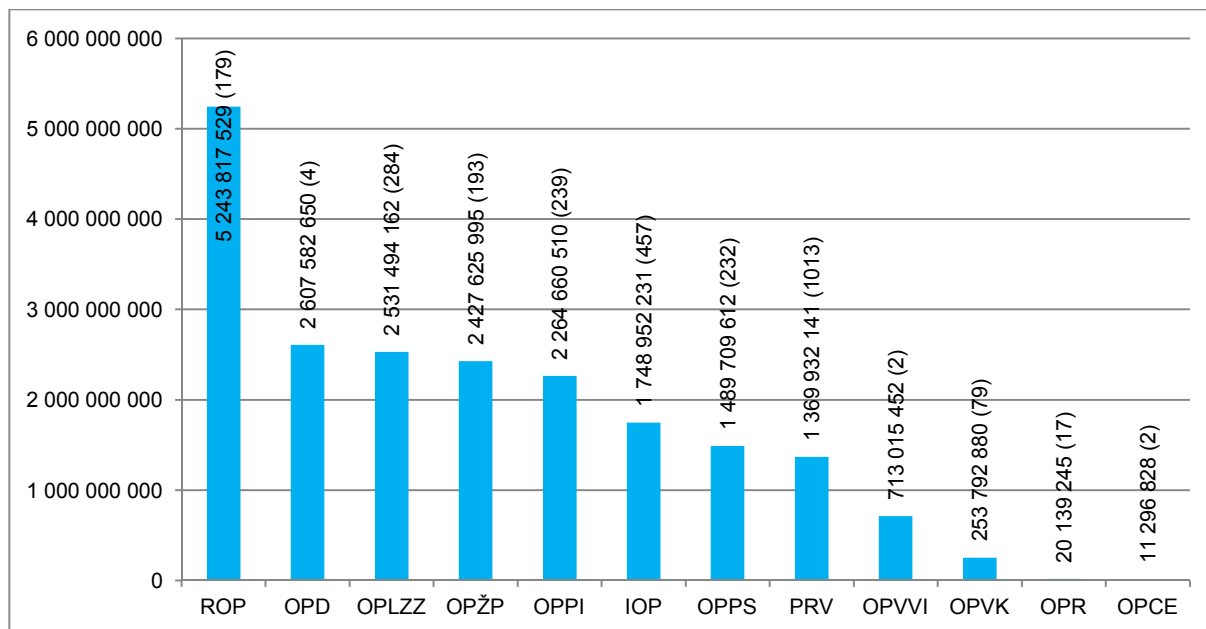
16.2 Projekty na území kraje financované z prostředků EU

V rámci dvanácti operačních programů 2007-13 bylo na území Královéhradeckého kraje u schválených projektů zahájených do 31.12. 2010 úspěšných celkem 2 701 žadatelů. Ti na své projekty získali dotaci z prostředků EU ve výši 20 682 019 233 Kč. Královéhradecký kraj obdržel na 63 projektů zahájených do 31.12.2010 dotace z EU ve výši 2,3 mld. Kč. Jejich seznam je uveden v příloze.

Tab. 91 Přehled čerpání dotací z operačních programů a Programu rozvoje venkova na území Královéhradeckého kraje u projektů zahájených do 31.12.2010

Název programu 2007-13	Počet podpořených projektů	Dotace z EU v Kč
Regionální operační program NUTS II Severovýchod	179	5 243 817 529
Operační program Doprava	4	2 607 582 650
Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost	284	2 531 494 162
Operační program Životní prostředí	193	2 427 625 995
Operační program Podnikání a inovace	239	2 264 660 510
Integrovaný operační program	457	1 748 952 231
Program rozvoje venkova	1 013	1 369 932 141
Operační program Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	232	1 489 709 612
Operační program Výzkum a vývoj pro inovace	2	713 015 452
Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost	79	253 792 880
Operační program Rybářství	17	20 139 245
Operační program Nadnárodní spolupráce Střední Evropa	2	11 296 828
Celkem OP	2 701	20 682 019 233

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Graf 116 Přehled čerpání dotací z operačních programů a Programu rozvoje venkova na území Královéhradeckého kraje u projektů zahájených do 31.12.2010

Pozn.: Popis datové řady udává finanční částku schválené dotace z fondů EU v Kč, číslo v závorce počet realizovaných projektů (data za individuální projekty z OPVK řídicí orgán neposkytl).

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

16.3 Projekty Královéhradeckého kraje nefinancované z prostředků EU

Do konce roku 2010 bylo v rámci Programu rozvoje KHK 2008 - 10 zahájeno Královéhradeckým krajem 52 projektů (nefinancovaných z prostředků EU) s celkovými náklady 522 736 550 Kč. Z prostředků Královéhradeckého kraje byla na všechny projekty vynaložena částka 339 776 700 Kč, což je cca 65%. Seznam projektů je uveden v příloze.

Tab. 92 Počet projektů KHK včetně jejich nákladů členěných dle odborů KÚ (2008-10)

Odbor KÚ KHK	Počet projektů	Rozpočet projektů v Kč	z toho rozpočet KHK v Kč
Odbor informatiky	1	1 131 000	1 131 000
Odbor kancelář ředitele	2	185 700	185 700
Odbor regionálního rozvoje, CR a kultury	6	4 164 850	3 195 000
Odbor sociálních věcí	19	456 168 000	304 499 000
Odbor školství	14	38 216 000	15 595 000
Odbor ŽP a zemědělství	3	14 500 000	6 800 000
Odbor územního plánování a stavebního řádu	7	8 371 000	8 371 000
Celkem KHK	52	522 736 550	339 776 700

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

16.4 Hodnocení realizace PRK 2008-10

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 má v rámci čtyř stanovených priorit stanoveno 27 specifických cílů, které by se měly naplňovat realizací jednotlivých opatření Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10. Všech 27 specifických cílů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 je postupně naplňováno.

V **prioritě 1 Podnikání a zaměstnanost** je naplňováno všech 9 specifických cílů realizací daných opatření. Tato priorita je převážně financována z evropských zdrojů, implementujícími subjekty jsou především podnikatelské subjekty. Podporu podnikatelského sektoru v kraji zajišťuje především Hospodářská komora KHK a agentura Czechinvest právě ve spolupráci s krajem.

V **prioritě 2 Lidské zdroje** je naplňováno všech 5 stanovených cílů realizací aktivit ve stanovených opatřeních. Královéhradecký kraj má v rámci všech specifických cílů zásadní vliv na realizaci téměř všech navržených opatření a financuje či koordinuje velkou část aktivit. V rámci této priority je tak vidět komplexní naplňování nastavené strategie při její realizaci.

V **prioritě 3 Venkov a zemědělství** je naplňováno všech 5 specifických cílů realizací aktivit v rámci jednotlivých opatření. Tato situace je ovlivněna tím, že se jedná o jednu z prioritních oblastí podpory rozvoje jak kraje, tak i EU (společná zemědělská politika, PRV ČR). Program obnovy venkova KHK představuje největší a nejdůležitější nástroj kraje v rámci podpory venkova.

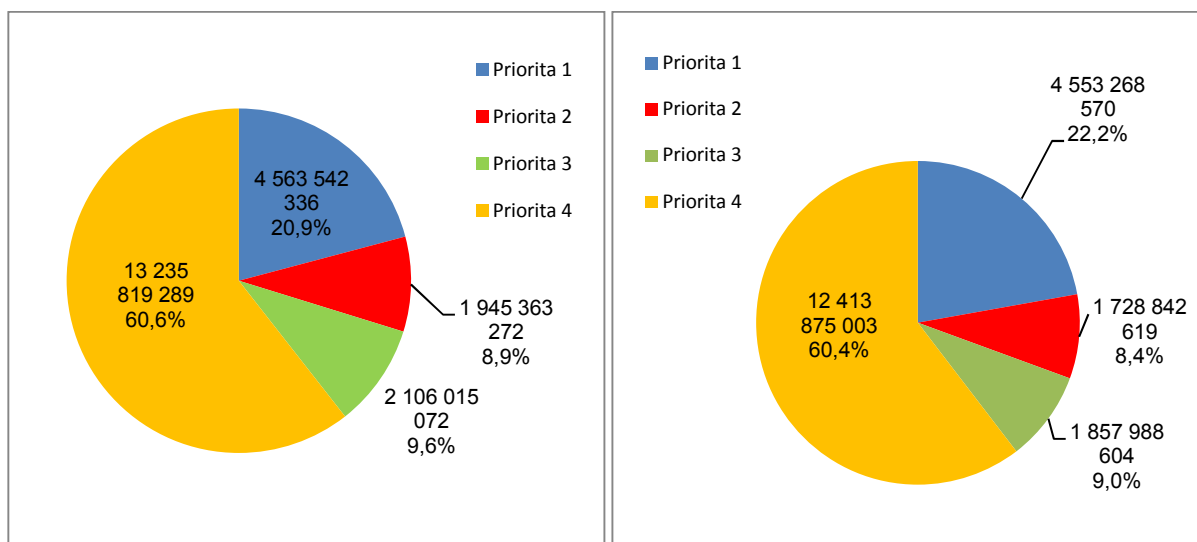
V **prioritě 4 Infrastruktura** je všech 8 specifických cílů naplňováno realizací stanovených opatření. Zásadní vliv na tuto skutečnost má významné postavení infrastrukturních projektů s velkými finančními objemy, které hrají hlavní strategickou roli při rozvoji Královéhradeckého kraje - dopravní (silnice), technická (ČOV) a veřejná infrastruktura.

Naplňování specifických cílů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 lze hodnotit nejen sledováním hodnot indikátorů, ale i konkrétními aktivitami a projekty, které jsou realizovány v rámci navržených opatření. Realizace úspěšných projektů a aktivit v rámci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 ve velké míře přispívá k naplňování cílů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15.

Výše a struktura výdajů na realizované projekty v rámci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 se jeví jako účelná pro naplňování stanovených cílů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15. Dotace z fondů Evropské unie tvoří logicky v současné době největší podíl výdajů na realizaci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10. Otázkou zůstává, jaká bude situace v novém programovém období EU 2014-2020.

Na realizaci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 bylo vynaloženo celkem 21,9 mld. Kč. Nejvíce finančních prostředků směřovalo do Priority 4 Infrastruktura (60,6%), nejméně naopak do Priority 2 Lidské zdroje (8,9%). Dotace EU z celkových výdajů na implementaci PRK tvořily 94,1% (20,6 mld. Kč), zbývajících 5,9% bylo investováno z prostředků Královéhradeckého kraje, popř. jiných zdrojů.

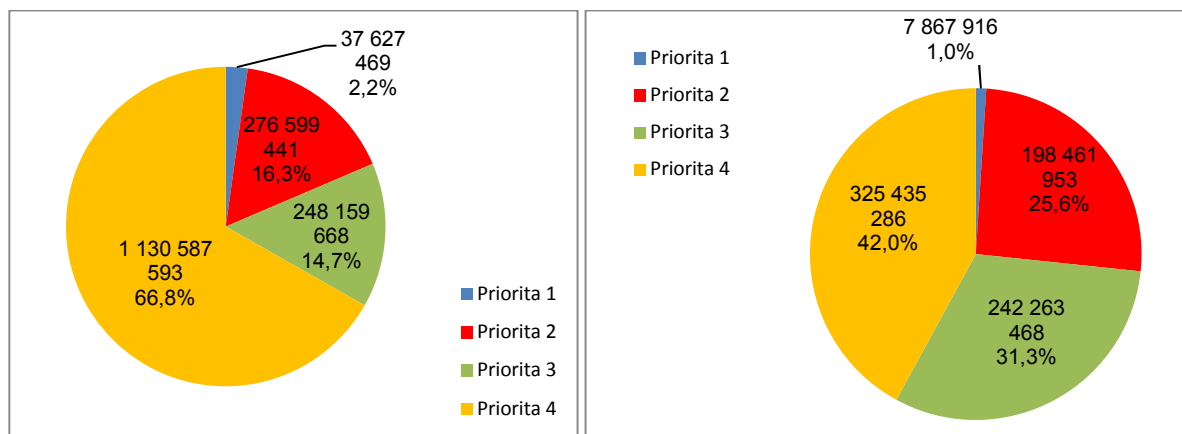
Graf 117 Celkové finanční výdaje (z toho dotace z EU) na implementaci PRK 2008-10 dle priorit (v Kč)

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Největší podíl celkových výdajů Královéhradeckého kraje (66,8%) tvoří investice do oblasti infrastruktury a životního prostředí (Priorita 4). Cca 2,2% jsou vynaložena na podporu podnikání a zaměstnanosti (Priorita 1), na ostatní dvě priority směřuje přibližně stejný objem finančních prostředků (16,3% do oblasti lidských zdrojů a 14,7% na podporu venkova). Tato struktura odpovídá zaměření krajských projektů, které jsou většinou infrastrukturní povahy

Pokud se z celkových výdajů Královéhradeckého kraje zaměříme pouze na poskytnuté dotace v rámci krajského dotačního řízení, struktura výdajů se až na Prioritu 1 (1,0%) zásadně změní. Nejvíce prostředků (42,0%) směřuje stále do oblasti infrastruktury a životního prostředí (Priorita 4), což je ovlivněno vyššími dotacemi na vodohospodářskou infrastrukturu a kulturní památky. Oblast venkova je s 31,3% již na druhém místě (Programu obnovy venkova KHK). Podíl financí na podporu lidských zdrojů se oproti celkovým výdajům zvýšil a činí 25,6%.

Graf 118 Finanční prostředky KHK (z toho poskytnuté dotace) na implementaci PRK 2008-10 dle priorit (v Kč)

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Dotace z fondů Evropské unie tvoří v současné době logicky největší podíl výdajů na realizaci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10. Struktura prostředků tak odpovídá rozložení celkových zdrojů. Největší podíl dotací (60,4%) je v oblasti infrastruktury a životního prostředí, neboť se jedná o velké a velmi finančně náročné projekty, jejichž zaměření odpovídá nastavení jednotlivých operačních programů 2007-13 (např. ROP NUTS II SV). Přibližně 22,2% evropských dotací směřuje v Královéhradeckém kraji na rozvoj podnikání (Priorita 1). Podíl priorit 2 a 3 je téměř stejný a pohybuje se na 9% (venkov), popř. 8,4% (lidské zdroje).

V rámci vertikální struktury výdajů na realizaci Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 lze vidět převládající podíl finančních prostředků (celkových i evropských) na specifický cíl 4.C Rozvoj a revitalizace dopravní infrastruktury v regionu (18,2%, popř. 19,3%). Největší podíl dotací KHK byl vynaložen na specifický cíl 4.F Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu (20,5%). Ostatní zdroje (projekty Královéhradeckého kraje bez dotací EU) byly převážně vynaloženy na realizaci specifického cíle 4.E Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí a ostatní občanské vybavenosti (92,7%).

V rámci horizontální struktury výdajů na PRK 2008-10 dotace EU z celkových finančních prostředků na implementaci PRK tvořily 94,1%, zbývajících 5,9% bylo investováno z prostředků Královéhradeckého kraje, popř. jiných zdrojů. Největší podíl financování Královéhradeckého kraje na jednotlivé priority je na oblast venkova a zemědělství (11,5%), zatímco největší podíl dotací z fondů EU vykazuje priorita podnikání a zaměstnanost.

- soulad politických cílů Královéhradeckého kraje (2008-12) se strategickými cíli Strategie rozvoje KHK 2007-15 a Programu rozvoje KHK 2008-10
- všechny stanovené cíle Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 jsou naplňovány realizací nastavených opatření v Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10
- u většiny specifických cílů Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10 převládalo financování z evropských zdrojů
- celkové výdaje na realizaci PRK 2008-10 tvořily výdaje Královéhradeckého kraje (výdaje na realizované projekty, poskytnuté dotace) a dotace EU v rámci operačních programů ve výši 21,9 mld. Kč

- v rámci celého PRK 2008-10 převažovalo financování z EU (94,1%), výdaje z rozpočtu KHK na realizaci PRK 2008-10 činily téměř 1,7 mld. Kč
- nejvíce celkových finančních prostředků směřovalo do Priority 4 Infrastruktura (60,6%), nejméně naopak do Priority 2 Lidské zdroje (8,9%)
- v rámci struktury výdajů na realizaci PRK 2008-10 převládal podíl finančních prostředků na specifický cíl 4.C Rozvoj a revitalizace dopravní infrastruktury v regionu (18,2%)
- v rámci Priority 2 Lidské zdroje (3 055 projektů) a Priority 3 Venkov a zemědělství (2 662) bylo realizováno nejvíce projektů (převážně menší dotace)
- největší podíl celkových výdajů Královéhradeckého kraje (na realizované projekty i poskytnuté dotace) tvořily finance do oblasti infrastruktury a životního prostředí (Priorita 4, cca 1,1 mld. Kč, 66,8%), to odpovídá zaměření krajských projektů, které jsou většinou infrastrukturní povahy
- celkově největší objem dotací KHK rozdělovaných v rámci dotačního řízení směřoval do Priority 4 (42,0%) především prostřednictvím obnovy památkových objektů (cíle 4.F) a rozvoje vodohospodářské infrastruktury (cíle 4.A)
- Královéhradeckým krajem bylo realizováno celkem 115 projektů (z toho 63 bylo spolufinancováno z fondů EU) v celkové výši 3,2 mld. Kč (dotace činila 2,3 mld. Kč, tj. 71,9%)
- do 31.12.2010 byla přidělena schválená dotace z EU ve výši 20,6 mld. Kč v rámci operačních programů celkem 2 701 žadatelům na projekty realizované na území Královéhradeckého kraje
- největší podíl dotací z EU (60,4%) byl v oblasti infrastruktury a životního prostředí, neboť se jednalo o velké a velmi finančně náročné projekty, jejichž zaměření odpovídá nastavení jednotlivých operačních programů 2007-13 (ROP NUTS II SV, OP Doprava,...)
- největší podíl dotací z fondů EU byl poskytnut v rámci Regionálního operačního programu NUTS II SV (5,2 mld. Kč, tj. 25,1%)

Priorita 1 Podnikání a zaměstnanost

V rámci Programu rozvoje KHK 2008-10 bylo na oblast podnikání a zaměstnanosti vynaloženo celkem 4,6 mld. Kč, což činí 20,9% v rámci všech čtyř priorit. Největší objem finančních dotací na Prioritu 1 včetně téměř všech specifických cílů byl poskytnut z fondů EU a činí 99,8%. Tato priorita je z větší části financována z evropských zdrojů, implementujícími subjekty jsou převážně podnikatelské subjekty (Operační program Podnikání a inovace).

Královéhradecký kraj aktivně podporuje iniciativy veřejného sektoru v oblasti rozvoje ekonomických subjektů a rozvoje ekonomického potenciálu svého regionu. Podporu podnikatelského sektoru včetně spolupráce a poradenství v kraji zajišťuje Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje a agentura CzechInvest. Technologické centrum Hradec Králové také poskytuje pomoc jak začínajícím, tak již zkušeným podnikatelům.

Královéhradecký kraj se aktivně zapojuje do aktivit podporující rozvoj inovací v kraji. Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje (dotace z ROP NUTS II SV) představuje jeden z nejvýznamnějších dokumentů určující hlavní směry orientace kraje v aktivitách týkajících se zlepšování inovačního prostředí skrze podporu spolupráce podnikatelských subjektů, subjektů ze

sféry výzkumu a vývoje, vzdělávání i veřejné správy (např. projekt Česko-polský inovační portál, dotační program Inovační vouchery,...). Podnikatelské subjekty čerpají dotace z Operačního programu Podnikání a inovace a z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace.

Z pohledu čerpání dotačních zdrojů do energetické oblasti byly realizovány projekty zaměřené zejména na snižování energetické náročnosti veřejných budov, využití alternativních zdrojů energie, rekonstrukce tepelného hospodářství, apod. Královéhradecký kraj tuto problematiku přímo finančně nepodporuje, ale vstupuje do procesu schvalování těchto projektů. Jako pomocný orgán pro realizaci Územní energetické koncepce Královéhradeckého kraje ustanovil Krajskou energetickou skupinu, jejíž členy jsou zástupci jak veřejné, tak podnikatelské sféry.

Aktivitami kraje v oblasti cestovního ruchu je prezentace a propagace kraje v rámci dvou projektů z ROP NUTS II SV (Cílená prezentace a propagace Královéhradeckého kraje jako celku I a II), dále je to např. prezentace na tuzemských veletrzích, výstavách a akcích zaměřených na cestovní ruch, prezentace KHK v CzechTourism, podpora cykloturistiky či vydávání tiskovin Kraj zapojuje subjekty cestovního ruchu při vydávání publikací, DVD či tvorbě webového portálu. Dále podporuje pořádání tematicky zaměřených konferencí včetně seminářů pro začínající podnikatele. Další implementující subjekty v oblasti cestovního ruchu čerpají dotace na své projekty z ROP, IOP či OPPS ČR-Polsko.

Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení je nejvíce podporovanou oblastí v této prioritě (nevyšší podíl financí, největší počet projektů v rámci priority). Podpora celoživotního učení je uskutečňována v rámci několika projektů, vybrané školy v KHK se přeměňují postupně v centra celoživotního vzdělávání, vytvářejí se a ověřují nové programy celoživotního vzdělávání. Podpora činnosti center odborného vzdělávání v KHK probíhá od jejich vzniku, rozvíjí se nejen po materiální stránce, ale i z pohledu rozšiřující se nabídky dalšího vzdělávání v nich i v partnerských organizacích.

V rámci obecné spolupráce a vzájemné komunikace se konají pracovní setkávání zástupců zaměstnavatelů, pracovníků úřadu práce, zástupců škol a zástupců krajského úřadu. Královéhradecký kraj se ve svých aktivitách zaměřuje na zlepšení podmínek pro osoby znevýhodněné na trhu práce. Většina projektů podpořených z fondů EU byla zaměřena především na zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost), na školící střediska (Operační program Podnikání a inovace) a na další vzdělávání (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost).

- všechny specifické cíle Priority 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 jsou naplňovány
- do oblasti podnikání a zaměstnanosti směřoval druhý největší objem finančních prostředků (4,6 mld. Kč, 20,9% v rámci celého PRK 2008-10)
- v rámci celé Priority 1 převládá jednoznačně financování z evropských zdrojů, které tvoří téměř 99,8% celkových výdajů na tuto oblast
- největší podíl finančních prostředků v rámci této priority byl směřován do cíle 1.E Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení (35,9%)
- nejvyšší podíl financování Královéhradeckým krajem byl u specifického cíle 1.H Zvýšení podílu cestovního ruchu na ekonomické prosperitě regionu (dotace 62,4%, projekty 66,1%).

- v rámci Priority 1 bylo realizováno celkem 640 projektů, což je nejméně v rámci všech priorit PRK 2008-10
- cca 82,0% projektů (525) bylo kofinancováno z fondů EU a 17,3% (111) obdrželo dotaci z rozpočtu kraje
- nejvíce projektů bylo podpořeno v rámci specifického cíle 1.E Rozvoj celoživotního učení a zlepšení spolupráce vzdělávací sféry se zaměstnavateli při rozvoji systému celoživotního učení
- Královéhradecký kraj v rámci Priority 1 realizoval celkem 15 projektů za 175,5 mil. Kč, z toho 11 z nich bylo spolufinancováno z EU (dotace 83,6%)

Priorita 2 Lidské zdroje

V prioritě 2 Lidské zdroje byly realizovány projekty za téměř 2 mld. Kč, což představuje nejmenší podíl (8,9%) celkových výdajů sledovaných v rámci realizace Programu rozvoje Královéhradeckého kraje. Dotace EU činily cca 88,9% v rámci Priority 2 a 8,4% v rámci celkových dotací EU. Výdaje Královéhradeckého kraje dosáhly částky 276,6 mil. Kč, což je 16,3 % v rámci celkových výdajů Královéhradeckého kraje na implementaci PRK 2008-10. Královéhradecký kraj má v rámci všech specifických cílů zásadní vliv na realizaci téměř všech navržených opatření a financuje či koordinuje velkou část aktivit. V rámci této priority je tak vidět komplexní naplňování nastavené strategie při její realizaci.

Nejvíce finančních prostředků Královéhradeckého kraje v rámci této priority bylo vynaloženo na projekty zaměřené na oblast sociálních služeb. Sociální služby a služby navazující (včetně služeb pro rodiny s dětmi) jsou podporovány prostřednictvím dotačních programů i projektů Královéhradeckého kraje (např. projekty Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji I a II). Platným dokumentem pro naplňování cílů a opatření Královéhradeckého kraje v sociální oblasti je Plán rozvoje sociálních služeb v Královéhradeckém kraji. Ostatní projekty včetně těch evropských jsou zaměřeny na sociální integraci. Oblast zdravotnictví se nově řídí Konceptí zdravotnictví Královéhradeckého kraje, dle které dochází postupně k optimalizaci a efektivizaci zdravotnických služeb na území kraje.

Zvyšování vzdělanosti obyvatel je realizováno širokou podporou zkvalitňování počátečního a dalšího vzdělávání v kraji. Dotační programy a projekty Královéhradeckého kraje se zaměřují nejen na žadatele z řad škol a školských zařízení, nýbrž i na další vzdělávání pedagogických pracovníků, podporující je nejen materiálně a motivačně, nýbrž též po stránce personální vybavenosti klíčových subjektů. V kraji zastoupené a rozvíjející se vysoké školství představuje pro kraj silný rozvojový potenciál. Na zvyšování vzdělanosti jsou také zaměřeny projekty realizované ostatními subjekty v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s dotací z EU.

Kraj formou dotačních programů podporuje nejrůznější aktivity v oblasti sportu a volnočasových aktivit. Nejvíce projektů, i když s menší dotací, bylo podpořeno právě v rámci této oblasti. Široké spektrum dotací KHK podporuje pořádání akcí, celoroční činnost, reprezentaci kraje ale i vybavení organizací. Také realizace vlastních projektů vede k rozvoji sportu a volnočasových aktivit. Královéhradecký kraj podporuje kulturní a spolkový život na svém území formou vyhlášených dotačních programů, celkovou prezentaci kraje podporuje formou propagace a účasti na veletrzích a dalších akcích.

Královéhradecký kraj se ve své činnosti zaměřuje na zlepšování služeb veřejné správy formou vzdělávacích akcí, ale i realizací vlastních individuálních projektů. Například SMART kraj=SMART region je projekt zaměřen na posílení efektivnosti výkonu územní veřejné správy a veřejných služeb v Královéhradeckém kraji a to prostřednictvím zkvalitnění řízení a managementu na krajském úřadu, optimalizací systému řízení krajského úřadu a dalším rozvojem a vzděláváním úředníků a volených zastupitelů kraje.

Královéhradecký kraj prostřednictvím krajského koordinátora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty zajistil celou řadu projektů z evropských, národních, ale též krajských dotačních zdrojů podporujících rozšiřování EVVO ve školách, poradenství a akce pro veřejnost včetně celkového koncepčního přístupu dle krajské koncepce EVVO a navazujících akčních plánů. V Královéhradeckém kraji patří problematika EVVO k nejlépe rozvinutým mezi kraji v celé České republice.

- všechny specifické cíle Priority 2 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 jsou naplňovány
- v Prioritě 2 Lidské zdroje byly realizovány projekty převážně neinvestičního charakteru (investice v prioritě 4, specifický cíl 4.E)
- oblast lidských zdrojů byla nejméně financovanou prioritou v rámci celého PRK 2008-10 (1,9 mld. Kč, podíl v rámci priorit 8,9%), což je dáno jejím neinvestičním zaměřením
- v oblasti lidských zdrojů bylo realizováno nejvíce projektů (včetně projektů financovaných z prostředků kraje) v rámci všech priorit PRK 2008-10 (celkem 3055), nejvíce projektů (1 375) v rámci cíle 2.C (volnočasové aktivity, prevence a integrace)
- v rámci priority 2 Lidské zdroje největší podíl finančních prostředků směřuje do realizace specifických cílů 2.E (rozvoj komunitního a kulturního života) a 2.B (kvalitní sociální zdravotní služby)
- v rámci priority převládalo financování z evropských zdrojů, které tvoří téměř 88,9% celkových výdajů na tuto oblast
- nejvyšší podíl financování Královéhradeckým krajem byl u specifického cíle 2.B Dostupnost kvalitních sociálních a zdravotních služeb (137,1 mil. Kč)
- Královéhradecký kraj v rámci Priority 2 Lidské zdroje realizoval celkem 23 projektů, z toho 9 z nich bylo spolufinancováno z EU (dotace 82,1%)

Priorita 3 Venkov a zemědělství

V letech 2008-10 byly v Prioritě 3 Venkov a zemědělství realizovány projekty v celkové hodnotě 2,1 mld. Kč, což představuje třetí největší podíl (9,6%) z celkových výdajů sledovaných v rámci realizace Programu rozvoje Královéhradeckého kraje 2008-10. Z toho činily dotace EU 1,9 mld. Kč (88,2% v rámci priority a 9,0% v rámci celkových dotací EU). Výdaje Královéhradeckého kraje byly 248,2 mil. Kč, což činí 14,7% celkových výdajů Královéhradeckého kraje. Dominující postavení ve financování této priority zaujímá Program rozvoje venkova ČR 2007-13 financovaný z fondů EU, z rozpočtu kraje má významné postavení Program obnovy venkova KHK.

Na zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí jde druhý největší podíl financí v rámci této priority a největší objem dotací Královéhradeckého kraje. Královéhradecký kraj významně podporuje venkov v rámci Programu obnovy venkova. Pět dotačních titulů je zaměřeno na převážně obnovu a údržba

venkovské zástavby, občanské vybavenosti a infrastruktury či na komplexní úpravu veřejných prostranství, místních komunikací. V rámci dalších titulů lze získat dotaci na integrované projekty mikroregionů, vzdělávání na venkově nebo na úroky z úvěru. Královéhradecký kraj podporuje také dobrovolné svazky obcí i místní akční skupiny.

Zemědělství, na které jde největší podíl financí v rámci této priority, je převážně dotováno z fondu EU – EAFRD v rámci Programu rozvoje venkova ČR 2007-13. Oblast zemědělství a lesnictví Královéhradecký kraj podporuje formou propagace zemědělské prvovýroby (Dožínky, APIC, Potravinář), ale i některými dotačními programy (např. hospodaření v lesích). Širší podpora zemědělské výroby je na státní úrovni (Ministerstvo zemědělství). Tato sféra je velmi závislá na okolnostech celostátního i mezinárodního rozměru, dopad těchto podpor tedy může být vždy pouze omezený.

Kromě metodické podpory obcím Královéhradeckého kraje je každoročně zajišťována dotační politika na financování pořízení ÚPD (malé obce do 500 / 2000 obyvatel). Vydáním Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje byl zakotven základní právní rámec ve využívání území na úrovni regionu a tím byl dán předpoklad pro jeho rozvoj včetně ochrany jeho hodnot a udržitelný rozvoj území. Královéhradecký kraj a obce získaly dotace z fondů EU na rozvoj svých územních politik v rámci projektů z Integrovaného operačního programu.

- všechny specifické cíle Priority 3 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 jsou naplňovány
- do oblasti venkova a zemědělství směřuje 9,6% celkových finančních výdajů (2,1 mld. Kč), což třetí největší objem v rámci priorit PRK 2008-10
- v rámci priority Venkov a zemědělství byl realizován druhý největší počet projektů spolufinancovaných krajem i EU (2 662)
- téměř veškerá podpora zemědělství v rámci PRK 2008-10 je realizována z prostředků EU (85,7%), převážně z Programu rozvoje venkova ČR
- největší podíl celkových výdajů v rámci této priority byl směřován do cíle 3.B (45,9%, zemědělství a péče o krajinu)
- největší podíl finančních prostředků Královéhradeckého kraje v rámci této priority byl směřován do cíle 3.C (36,9%, kvalita a dostupnost služeb)
- Královéhradecký kraj finančně podporuje venkov formou dotací přes pět dotačních titulů Programu obnovy venkova KHK
- všechny 4 projekty, jejichž realizátorem je Královéhradecký kraj jsou v prioritě 3 realizovány v rámci tematicky zaměřeného specifického cíle 3.E (Podpora zavádění moderních metod plánování pro udržitelný rozvoj)
- priorita 3 Venkov a zemědělství, která je zaměřena územně, se v některých oblastech částečně tematicky překrývá s ostatními prioritami, což problematizuje objektivitu hodnocení jednotlivých podpořených aktivit v rámci daných témat

Priorita 4 Infrastruktura

V rámci PRK 2008-10 bylo do oblasti infrastruktury a životního prostředí investováno celkem 13,2 mld. Kč, což tvoří největší podíl (60,6%) celkových výdajů sledovaných v rámci realizace PRK 2008-10.

Z toho činily dotace EU 12,4 mld. Kč (93,8% v rámci priority a 60,4% v rámci celkových dotací EU). Finanční prostředky Královéhradeckého kraje byly 1,1 mld. Kč, což je 66,8% v rámci celkových výdajů kraje na realizaci PRK 2008-10. Zásadní vliv na tuto skutečnost má významné postavení infrastrukturních projektů s velkými finančními objemy, které hrají hlavní strategickou roli při rozvoji kraje - dopravní (silnice), technická (ČOV) a veřejná infrastruktura.

Nejvíce financí s vysokým podílem dotací z EU (ROP NUTS II SV, Operační program Doprava) v rámci celé priority bylo investováno do dopravní infrastruktury. Realizací projektů zaměřených především na rekonstrukce silnic II. a III. tříd dochází postupně k modernizaci části silniční sítě v majetku Královéhradeckého kraje. Opravy, rekonstrukci a výstavbu místních komunikací a řešení dopravy v klidu zabezpečují vlastníci místních komunikací tj. jednotlivá města a obce. Částečně tuto oblast řeší Program obnovy venkova KHK.

Zlepšení dopravní obslužnosti je realizováno pomocí optimalizace integrovaného dopravního systému a modernizací veřejné dopravy. Královéhradecký kraj každoročně finančně přispívá na veřejnou hromadnou dopravu. V rámci veřejné dopravy byly poskytnuty dotace z Regionálního operačního programu NUTS II SV zaměřené na podporu projektů zlepšujících dopravní obslužnost území (nádraží, vozový park, odbavovací systémy, nemotorová doprava,...).

Oblast životního prostředí je převážně z větší míry financována především z evropských zdrojů, konkrétně z Operačního programu Životní prostředí. Královéhradecký kraj vstupuje do problematiky životního prostředí vlastními dotačními programy zaměřenými zejména na projekční přípravu projektů dále uplatnitelných v evropských dotačních programech. V rámci dotačních programů KHK v oblasti životního prostředí byly největší objemy dotací poskytnuty na nakládání s odpady a protipovodňovou ochranu. Královéhradecký kraj realizoval projekty zaměřené na ekologizaci vytápění či zateplení budov, dále např. na rozvoj sítě NATURA 2000 nebo protipovodňovou ochranu (LABEL). Prostřednictvím projektu EKO-KOM kraj rovněž podpořil konkrétní investiční projekty v odpadovém hospodářství.

V oblasti technické infrastruktury převažují projekty zaměřené na snížení znečištění vod (čistírny odpadních vod) s vysokým podílem financování z fondů EU (Operační program Životní prostředí). Královéhradecký kraj má vlastní dotační vodohospodářský program, současně má důležité slovo při posuzování vodohospodářských projektů v národním programu MZe, podílí se též na hodnocení projektů podaných do OPŽP, kraj je současně zpracovatelem stěžejního Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací.

Podnikatelská a inovační infrastruktura je převážně financována z evropských fondů (OPPI, OPVVI, ROP NUTS II SV). Kraj ve spolupráci s agenturou CzechInvest propaguje rozvojové plochy včetně brownfields prostřednictvím nabídky investičních příležitostí Královéhradeckého kraje zahrnující plochy pro podnikání a výrobu, bydlení a občanskou vybavenost. Jejich propagaci včetně možnosti investování podporuje i Královéhradecký kraj formou webové aplikace, propagačního materiálu a DVD s názvem Investiční příležitosti Královéhradeckého kraje) i účastí na příslušných veletrzích.

Nejvíce se Královéhradecký kraj v rámci priority svými financemi podílel na rozvoji veřejné infrastruktury (školy a vzdělávání, zdravotnictví a sociální oblast). Královéhradecký kraj v oblasti infrastruktury veřejných služeb realizoval projekty zaměřené převážně na rekonstrukci, modernizaci či opravu příspěvkových zařízení v oblasti sociální péče a vzdělávání (domovy důchodců, centra odborného vzdělávání, dětské domovy,...). Královéhradecký kraj v rámci zlepšování bezpečnosti

občanů a majetku podporuje rozvoj integrovaného záchranného systému včetně krizového řízení. Zavádění informačních technologií ve veřejné správě je podporováno v rámci Integrovaného operačního programu.

Královéhradecký kraj podporuje rozvoj infrastruktury cestovního ruchu formou dotačních programů. Nejvíce projektů s nejvyšším objemem dotací bylo zaměřeno na obnovu památkového fondu na území kraje. Také infrastruktura v oblasti sportu a volnočasových aktivit byla krajem realizována prostřednictvím dotačních titulů. Královéhradecký kraj v oblasti cestovního ruchu realizuje projekt Archeopark pravěku ve Věstarech kofinancovaný z ROP NUTS II SV. V rámci ROP NUTS II SV byly realizovány projekty i dalších implementujících subjektů zaměřené na rozvoj základní i doprovodné infrastruktury v oblasti cestovního ruchu.

Projekty zaměřené na zvýšení kvality bydlení podpořené z fondů EU musí vycházet a být v souladu se stanoveným integrovaným plánem rozvoje města, který je určitým nástrojem při rozvoji daného území. Jedná se o projekty zaměřené na zlepšení prostředí v problémových sídlištích, konkrétně tyto projekty jsou realizovány v Hradci Králové a v Náchodě v rámci integrovaných plánů rozvoje města (ROP NUTS II SV, IOP).

- všechny specifické cíle Priority 4 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2007-15 jsou naplňovány
- do oblasti infrastruktury směřuje jednoznačně nejvíce finančních prostředků (13,2 mld. Kč, 60,6% v rámci celého PRK 2008-10)
- v rámci celé Priority 4 převládá jednoznačně financování z evropských zdrojů, které tvoří téměř 93,8% celkových výdajů na tuto oblast
- v rámci Priority 4 Infrastruktura, ale i celého PRK 2008-10 největší podíl financí (18,2%, cca 4 mld. Kč) směřuje do realizace specifického cíle 4.C (dopravní infrastruktura)
- nejvyšší podíl financování Královéhradeckým krajem byl u specifického cíle 4.E Rozvoj infrastruktury v oblastech školství, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí a ostatní občanské vybavenosti (327,3 mil Kč, 23,6%)
- v rámci Priority 4 bylo realizováno celkem 1 834 projektů, což je třetí největší počet v rámci priorit PRK 2008-10
- nejvíce projektů bylo podpořeno v rámci specifického cíle 4.F Modernizace a zvyšování kapacit infrastruktury cestovního ruchu (810 projektů)
- Královéhradecký kraj realizoval v Prioritě 4 celkem 73 projektů za 2,6 mld. Kč, z nich 42 projektů získalo dotaci z EU (podíl dotací 68,6%)
- do oblasti životního prostředí (v rámci specifického cíle 4.G) směřovalo cca 1,6 mld. Kč (12,1% v rámci priority 4), největší objem dotací byl z EU (OPŽP)
- v rámci dotačních programů KHK byl největší objem dotací na oblast životního prostředí poskytnut na nakládání s komunálními odpady, biologicky rozložitelnými odpady a čistírenskými kaly (6,2 mil Kč) a protipovodňovou ochranu (5,4 mil. Kč)

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tab. 1 Vybrané ukazatele kategorizace klimatických oblastí ČR.....	6
Tab. 2 Sídlení struktura Královéhradeckého kraje (2008-10).....	8
Tab. 3 Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji podle okresů k 31. 12. 2011.....	9
Tab. 4 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle základních věkových skupin dle SLDB 1961 - 2011	13
Tab. 5 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle nejvyššího dokončeného vzdělání dle SLDB v letech 1980 – 2011	16
Tab. 6 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle státního občanství dle SLDB v letech 1991 – 2011	19
Tab. 7 Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje podle náboženské víry dle SLDB v letech 1991 – 2011	20
Tab. 8 Počet domů a obydlených domů podle druhu a vlastníka v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011.....	23
Tab. 9 Neobydlené domy podle druhu a důvodu neobalenosti v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011.....	25
Tab. 10 Obydlené byty podle právního důvodu užívání v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011	26
Tab. 11 Bytová výstavba v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010	32
Tab. 12 Bytová výstavba v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2010.....	33
Tab. 13 Pracovní síla, zaměstnaní v NH a míra zaměstnanosti (VŠPS) podle krajů (2010)	36
Tab. 14 Vývoj struktury zaměstnaných osob dle postavení v zaměstnání v Královéhradeckém kraji v tis. osob (2005-2010).....	37
Tab. 15 Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v KHK a v ČR (2007-2011).....	38
Tab. 16 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle pohlaví v krajích v Kč (2011)	40
Tab. 17 Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle hlavních tříd KZAM a krajů v Kč (2010)..	41
Tab. 18 Meziroční růst HDP ve stálých cenách v krajích v %.....	42
Tab. 19 Hodinová produktivita práce a tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele v % (ČR = 100)	44
Tab. 20 <i>Struktura hrubé přidané hodnoty podle odvětví CZ-NACE v Královéhradeckém kraji (2006- 2010)</i>	45
Tab. 21 Registrované ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v Královéhradeckém kraji (2008-2010)	46
Tab. 22 Ekonomické subjekty podle kategorie počtu zaměstnanců v Královéhradeckém kraji 2010 ..	47
Tab. 23 Vývoz zboží podle krajů (2007-2010)	50
Tab. 24 Přímé zahraniční investice v krajích ČR (2007-2010).....	53
Tab. 25 Investiční projekty agentury CzechInvest 1993 - 2011.....	55
Tab. 26 Subjekty s registrovanou převažující činností CZ-NACE 72 Výzkum a vývoj v Královéhradeckém kraji.....	57
Tab. 27 Výzkumné organizace působící v Královéhradeckém kraji.....	59
Tab. 28 Pracoviště VaV podle vědních oblastí v KHK (2005-2010).....	60
Tab. 29 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v mil. Kč (2005-2010).....	60
Tab. 30 Výdaje na výzkum a vývoj podle vědních oblastí, druhu výdajů a typu VaV činnosti v Královéhradeckém kraji v mil. Kč.....	63

Tab. 31 Patentová statistika Královéhradeckého kraje (2010)	63
Tab. 32 Výsledky VaV v KHK dle vědních oblastí a sektorů provádění (2008-2010)	64
Tab. 33 Zaměstnanci (přepočtené osoby - FTE) ve výzkumu a vývoji podle krajů (2007-2010)	65
Tab. 34 Počet výzkumných pracovníků (přepočtené osoby - FTE) ve výzkumu a vývoji (2007-2010) ..	65
Tab. 35 Výzkumní pracovníci v Královéhradeckém kraji podle vědních oblastí (FTE).....	66
Tab. 36 Přehled počtu sociálních služeb dle jejich forem v KHK a jejich vývoj v letech 2007-11.....	75
Tab. 37 Přehled sociálních služeb v KHK dle jejich poskytovatele a jejich vývoj v letech 2007-11.....	76
Tab. 38 Sociální služby poskytované ve vybraných zařízeních podle okresů KHK (2010)	77
Tab. 39 Trestné činy dle okresů KHK (2010).....	80
Tab. 40 Naděje dožití v KHK dle okresů (2010)	81
Tab. 41 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz podle okresů KHK v roce 2010	82
Tab. 42 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010.....	82
Tab. 43 Lůžková zdravotnická zařízení v Královéhradeckém kraji (k 31. 12. 2010)	85
Tab. 44 Hospitalizovaní v nemocnicích podle krajů v roce 2010	88
Tab. 45 Vybrané údaje o zdravotnictví podle krajů v roce 2010.....	89
Tab. 46 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010.....	90
Tab. 47 Vybrané údaje o zdravotnictví podle okresů KHK v roce 2010.....	91
Tab. 48 Vývoj vybraných ukazatelů kulturních institucí v Královéhradeckém kraji mezi lety 2005 a 2010.....	95
Tab. 49 Porovnání počtu památek v Královéhradeckém kraji s počtem v celé České republice	96
Tab. 50 Struktura ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v roce 2010 [počet]	107
Tab. 51 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011	107
Tab. 52 Procentuální podíl výkonů hromadných ubytovacích zařízení v Královéhradeckém kraji vůči celé České republice v letech 2000 - 2011	109
Tab. 53 Silnice v KHK dle okresů (2012)	112
Tab. 54 Vybrané údaje za silniční dopravu v krajích ČR (2010).....	113
Tab. 55 Vývoj vybraných údajů za silniční dopravu v KHK	113
Tab. 56 Vybrané údaje a vývoj počtu vozidel v KHK dle okresů	114
Tab. 57 Silnice s nejvyšší intenzitou a jejich nejzatíženější úseky v KHK (2010).....	115
Tab. 58 Vývoj relativního počtu dopravních nehod v KHK dle okresů	116
Tab. 59 Vybrané údaje za dopravní nehody v KHK dle okresů (2010)	116
Tab. 60 Vybrané údaje za železniční dopravu v KHK (2010).....	118
Tab. 61 Výkony dopravy dle krajů (2010).....	122
Tab. 62 Obydlené byty podle převládajícího způsobu vytápění, energie používané k vytápění a vybavenosti plynem podle krajů v roce 2011 (rel. v %).....	124
Tab. 63 Plynofikace obcí Královéhradeckého kraje (2003 a 2010)	125
Tab. 64 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na plyn dle okresů v KHK (2010).....	125
Tab. 65 Vývoj ukazatelů za vodovody v Královéhradeckém kraji (2000 – 2010)	127
Tab. 66 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na vodovod dle okresů v KHK (2010).....	127
Tab. 67 Počet a podíl obcí a obyvatel napojených na kanalizaci dle okresů v KHK (2010)	128
Tab. 68 Vývoj ukazatelů za kanalizace v Královéhradeckém kraji (2000 – 2010).....	128
Tab. 69 Technická infrastruktura dle velikostní struktury obcí v KHK (2010)	129
Tab. 70 Vývoj informačních technologií v domácnostech v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010) .	130
Tab. 71 Vývoj počtu jednotlivců používající vybrané ICT v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010) ...	131
Tab. 72 Přístup k informačním technologiím v obecních úřadech podle okresů v roce 2010	132

Tab. 73 Obecní úřady, které mají webové stránky, podle okresů v roce 2010	132
Tab. 74 Hospodářská zvířata 2011 (kusy).....	140
Tab. 75 Emise hlavních znečišťujících látek v České republice podle krajů v roce 2010.....	145
Tab. 76 Emise základních znečišťujících látek do ovzduší podle okresů v roce 2009	147
Tab. 77 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji	150
Tab. 78 Investiční a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v roce 2010 v tis. Kč (běžné ceny)	158
Tab. 79 Počet a rozloha chráněných území vyhlášených dle paragrafu 14 na území Královéhradeckého kraje dle okresů k 31. 12. 2010	159
Tab. 80 Památné stromy vyhlášené dle paragrafu 46 na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje).....	165
Tab. 81 Chráněná území Královéhradeckého kraje zahrnutá do soustavy Natura 2000 (k 1. 1. 2011)	166
Tab. 82 Ptačí oblasti vyhlášené v rámci soustavy NATURA 2000 dle paragrafu 45e na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje)	166
Tab. 83 Seznam místních akčních skupin v Královéhradeckém kraji v roce 2011.....	176
Tab. 84 Bilance příjmů Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011)	184
Tab. 85 Bilance výdajů Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011)	185
Tab. 86 Bilance salda a financování rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008 – 2011).....	187
Tab. 87 Ukazatel dluhové služby Královéhradeckého kraje (2008 – 2011).....	188
Tab. 88 Saldo příjmů a výdajů rozpočtů krajů ČR v tis. Kč (2008-2011)	189
Tab. 89 Souhrny za dotační a grantové programy KHK včetně POV za roky 2008, 2009 a 2010	191
Tab. 90 Přehled čerpání dotací KHK dle dotačních témat za období 2008-10.....	192
Tab. 91 Přehled čerpání dotací z operačních programů a Programu rozvoje venkova na území Královéhradeckého kraje u projektů zahájených do 31.12.2010	193
Tab. 92 Počet projektů KHK včetně jejich nákladů členěných dle odborů KÚ (2008-10).....	194

Seznam grafů

Graf 1 Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011	9
Graf 2 Bilance přirozeného a migračního přírůstku obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011.....	10
Graf 3 Vývoj míry potratovosti a kojenecké a novorozenecké úmrtnosti v Královéhradeckém kraji v letech 1993 - 2011	11
Graf 4 Dlouhodobý vývoj sňatečnosti a rozvodovosti v Královéhradeckém kraji v letech 1993 – 2011 přepočtených na 1 000 obyvatel.....	12
Graf 5 Věková struktura obyvatelstva Královéhradeckého kraj dle SLDB 1961 - 2011.....	13
Graf 6 Vývoj průměrného věku obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1993 - 2011	14
Graf 7 Věkové složení obyvatelstva Královéhradeckého kraje k 31. 12. 2010.....	15
Graf 8 Vzdělanostní struktura obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1980 - 2011.....	16
Graf 9 Vývoj podílu počtu obyvatel s vysokoškolským vzděláním a úplným středoškolským vzděláním s maturitou v Královéhradeckém kraji a ČR dle SLDB 1980 – 2011	17
Graf 10 Podíl obyvatel starších 15 let s vysokoškolským, vyšším odborným nebo středoškolským vzděláním v krajích České republiky v roce 2011.....	17

Graf 11 Vzdělanostní struktura obyvatel starších 15 let dle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje v roce 2011	18
Graf 12 Vzdělanostní struktura dle velikostních kategorií obcí Královéhradeckého kraje u obyvatel starších 15 let v roce 2011.....	19
Graf 13 Obyvatelstvo podle státního občanství v Královéhradeckém kraji v letech 2001 a 2011	20
Graf 14 Obyvatelstvo podle náboženské víry v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011	21
Graf 15 Věřící podle církví v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011.....	21
Graf 16 Vývoj podílu obydlených domů v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011	22
Graf 17 Podíl obydlených domů v Královéhradeckém kraji v roce 2001 a 2011 dle velikostní skupiny obce	23
Graf 18 Počet obydlených domů podle druhu v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011.....	24
Graf 19 Struktura obydlených domů podle vlastníka v Královéhradeckém kraji v roce 1991 a 2011 ..	24
Graf 20 Počet neobydlených domů a bytů v Královéhradeckém kraji v letech 1970 - 2011	25
Graf 21 Důvody neobydlenosti rodinných a bytových domů v Královéhradeckém kraji k 26. 3. 2011	26
Graf 22 Vývoj počtu obydlených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 1961 - 2011.....	27
Graf 23 Počet obydlených bytů podle právního důvodu k užívání v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011.....	27
Graf 24 Obydlené byty podle převažujícího způsobu vytápění v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011.....	28
Graf 25 Obydlené byty podle převažující energie používané k vytápění v Královéhradeckém kraji v letech 1991 - 2011	28
Graf 26 Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2010	29
Graf 27 Vývoj počtu stavebních povolení a ohlášení a předpokládané hodnoty staveb (bytů) v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2010	30
Graf 28 Struktura bytové výstavby – zahájené byty v Královéhradeckém kraji v roce 2010	30
Graf 29 Struktura bytové výstavby – dokončené byty v Královéhradeckém kraji v roce 2010.....	31
Graf 30 Velikost dokončených bytů v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010.....	31
Graf 31 Ekonomicky aktivní a neaktivní populace v Královéhradeckém kraji v tis. osob (2007-2010).	34
Graf 32 Struktura ekonomicky neaktivní populace Královéhradeckého kraje (2007-2010).....	35
Graf 33 Struktura ekonomicky aktivní populace Královéhradeckého kraje podle vzdělání v tis. osob (2007-2010)	35
Graf 34 Podíl zaměstnaných v sektorech Královéhradeckého kraje (2007-2011)	37
Graf 35 Míra registrované nezaměstnanosti v % a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v Královéhradeckém kraji (2007-2011)	38
Graf 36 Nezaměstnanost ve správních obvodech ORP Královéhradeckého kraje v % (2011)	39
Graf 37 Obecná míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji v % (2007-2011).....	39
Graf 38 Průměrná hrubá měsíční mzda celkem v Kč (2007-2011)	40
Graf 39 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Královéhradeckém kraji a ČR v Kč (2001-2010)	43
Graf 40 Vývoj HDP na 1 obyvatele v krajích v % (ČR= 100%)	43
Graf 41 Teritoriální struktura exportu z Královéhradeckého kraje (2010).....	49
Graf 42 Vývoz z Královéhradeckého kraje a ČR podle skupin výrobků (2007, 2010).....	51
Graf 43 Tvorba hrubého fixního kapitálu na obyvatele v regionech České republiky v Kč (2006-2010)	52
Graf 44 Přímé zahraniční investice v okresech Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2007-2010).....	54
Graf 45 Inovační aktivita podniků v Královéhradeckém kraji (2008-2010).....	58

Graf 46 Počet VaV pracovišť v Královéhradeckém kraji (2005-2010)	59
Graf 47 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v mil. Kč (2008-2010).....	61
Graf 48 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru provádění v Královéhradeckém kraji v mil. Kč (2007-2010).....	62
Graf 49 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru provádění v České republice v mil. Kč (2007-2010)	62
Graf 50 Hodnocení výsledků výzkumných organizací v Královéhradeckém kraji v roce 2010.....	64
Graf 51 Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji podle sektoru provádění v Královéhradeckém kraji (2010)	66
Graf 52 Návštěvnost vzdělávacích zařízení v Královéhradeckém kraji v rámci školního roku mezi lety 2008 a 2011.	67
Graf 53 Oborová struktura žáků středních škol v Královéhradeckém kraji (včetně žáků nižšího stupně víceletých gymnázií) v Královéhradeckém kraji ve školním roce 2011/2012.....	69
Graf 54 Struktura poskytovaných sociálních služeb dle jejich forem v KHK (2011)	75
Graf 55 Vývoj počtu poskytovatelů sociálních služeb dle jejich forem v KHK (2007 – 2011).....	75
Graf 56 Struktura sociálních služeb v KHK dle jejich poskytovatele (2011)	76
Graf 57 Vývoj počtu domovů pro seniory a žadatelů v KHK (2008-2010)	78
Graf 58 Vývoj počtu lůžek v nemocnicích a v odborných léčebných ústavech v KHK (2000-2010)	86
Graf 59 Základní struktura zdravotnických lůžek v Královéhradeckém kraji (2010)	86
Graf 60 Struktura lůžkového fondu a jeho využití v nemocnicích v KHK (2010)	87
Graf 61 Vývoj počtu lékařů v KHK (2000 – 2010)	88
Graf 62 Počet lékařů dle zdravotnických zařízení v KHK (2010).....	89
Graf 63 Struktura lékařů v KHK v roce 2010.....	90
Graf 64 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011.....	108
Graf 65 Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v Královéhradeckém kraji v letech 2000 - 2011.....	108
Graf 66 Výkonnost hromadných ubytovacích zařízení v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2010	109
Graf 67 Podíl návštěvníků z řad nerezidentů podle země původu v hromadných ubytovacích zařízeních Královéhradeckého kraje v roce 2010.....	110
Graf 68 Vývoj délky silniční sítě v KHK (2000-2010).....	113
Graf 69 Vývoj počtu motorových vozidel v KHK v období 2000 – 2011	114
Graf 70 Vývoj počtu dopravních nehod na 1000 obyvatel v KHK (2005-2010).....	115
Graf 71 Přeprava cestujících osobní autobusovou a železniční dopravou v rámci KHK v období 2005-2010 (v tis. osob)	121
Graf 72 Nákladní přeprava zboží silniční a železniční dopravou v rámci KHK v období 2005-2010 (v tis. tun)	121
Graf 73 Vývoj podílu obyvatel zásobovaných vodovodem v KHK (2000-2010)	126
Graf 74 Vývoj podílu obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v KHK (2000-2010)	128
Graf 75 Vývoj informačních technologií v domácnostech v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010) .	131
Graf 76 Vývoj počtu jednotlivců používající vybrané ICT v KHK a srovnání s ČR v % (2006 – 2010) ...	131
Graf 77 Vývoj počtu veřejně přístupných míst na internet v knihovnách v KHK	133
Graf 78 Struktura druhu pozemků v okresech Královéhradeckého kraje (2011).....	134
Graf 79 Struktura zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (2011).....	135
Graf 80 Struktura nezemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (2011).....	135
Graf 81 Struktura zaměstnanců v zemědělství dle věku (2010).....	136

Graf 82 Počet zemědělských subjektů v jednotlivých krajích v ČR (2010)	137
Graf 83 Poměr právnických a fyzických osob podnikajících v zemědělství v jednotlivých krajích (2010)	137
Graf 84 Podíl strojů a zařízení v zemědělských podnicích v Královéhradeckém kraji (2010)	138
Graf 85 Podíl vybraných sklizených plodin v Královéhradeckém kraji (2010).....	138
Graf 86 Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha zem. půdy v Královéhradeckém kraji (2010)	139
Graf 87 Intenzita chovu hospodářských zvířat v kusech na 100 ha orné půdy v Královéhradeckém kraji (2010)	140
Graf 88 Stavby hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji v kusech (2007-2011).....	141
Graf 89 Lesnatost krajů v % (2010)	142
Graf 90 Zalesňování v Královéhradeckém kraji v ha (2008-2010).....	142
Graf 91 Těžba dřeva v krajích v m ³ bez kůry (2010).....	143
Graf 92 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 do ovzduší v Královéhradeckém kraji v letech 2007 - 2009	146
Graf 93 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 – 4 do ovzduší v Královéhradeckém kraji v letech 2007 - 2009	146
Graf 94 Množství emisí základních znečišťujících látek REZZO 1 do ovzduší podle okresů v roce 2009	147
Graf 95 Měrné emise základních znečišťujících látek do ovzduší REZZO 1 -3 na obyvatele podle okresů v roce 2009	148
Graf 96 Produkce komunálního odpadu celkem a přepočtena na 1 obyvatele v Královéhradeckém kraji v letech 2005 – 2010	151
Graf 97 Produkce komunálního odpadu podle složek v Královéhradeckém kraji v roce 2008 a 2010	152
Graf 98 Odpady podle vybraného způsobu nakládání v Královéhradeckém kraji v letech 2008 - 2010	153
Graf 99 Podíl investičních a neinvestičních náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010.....	156
Graf 100 Investiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010.....	156
Graf 101 Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora v KHK v letech 2008 - 2010.....	157
Graf 102 Podíl investičních nákladů na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v KHK v roce 2010	157
Graf 103 Podíl neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v KHK v roce 2010.....	158
Graf 104 Podíl celkové rozlohy jednotlivých druhů chráněných území vyhlášených dle paragrafu 14 v Královéhradeckém kraji v roce 2010	160
Graf 105 Struktura maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2010	164
Graf 106 Podíl rozlohy maloplošných chráněných území v Královéhradeckém kraji v roce 2010.....	164
Graf 107 Podíl DSO Královéhradeckého kraje začleněných do MAS včetně hodnocení přínosu členství	174
Graf 108 Struktura příjmů rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008-2011)	184
Graf 109 Struktura výdajů rozpočtu Královéhradeckého kraje v tis. Kč (2008-2011)	186
Graf 110 Saldo rozpočtu a úvěry Královéhradeckého kraje v mil. Kč (2008-2011).....	186

Graf 111 Ukazatel dluhové služby Královéhradeckého kraje (2008 – 2011).....	188
Graf 112 Saldo příjmů a výdajů rozpočtů krajů ČR bez Hlavního města Prahy v mil. Kč (2011)	189
Graf 113 Příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje v mld. Kč (2008-2011).....	190
Graf 114 Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí Královéhradeckého kraje v mld. Kč (2008-2011)	190
Graf 115 Čerpání dotací KHK dle dotačních témat za období 2008-10.....	192
Graf 116 Přehled čerpání dotací z operačních programů a Programu rozvoje venkova na území Královéhradeckého kraje u projektů zahájených do 31.12.2010.....	193
Graf 117 Celkové finanční výdaje (z toho dotace z EU) na implementaci PRK 2008-10 dle priorit (v Kč)	195
Graf 118 Finanční prostředky KHK (z toho poskytnuté dotace) na implementaci PRK 2008-10 dle priorit (v Kč)	196

Seznam obrázků

Obr. 1 Morfologie povrchu Královéhradeckého kraje.....	4
Obr. 2 Geologická stavba Královéhradeckého kraje	5
Obr. 3 Administrativní členění Královéhradeckého kraje	7
Obr. 4 Mapa zdravotnických lůžkových zařízení v Královéhradeckém kraji k 31. 12. 2010 – dle zřizovatele	84
Obr. 5 Mapa zdravotnických lůžkových zařízení k 31. 12. 2010 – dle odbornosti	84
Obr. 6 Dostupnost posádek ZZS KHK v intervalech do 10, 15, 20 minut od okamžiku vyslání posádky	92
Obr. 7 Rozdělení území České republiky na turistické regiony dle CzechTourism.....	102
Obr. 8 Železniční síť v Královéhradeckém kraji	117
Obr. 9 Působnost správy CHKO Broumovsko	161
Obr. 10 Působnost správy CHKO Český ráj.....	162
Obr. 11 Působnost správy CHKO Orlické hory.....	163
Obr. 12 Dobrovolné svazky obcí v Královéhradeckém kraji v roce 2010 dle tematického směřování aktivity.....	173
Obr. 13 Místní akční skupiny na území Královéhradeckého kraje v roce 2011.....	177
Obr. 14 Vymezení rozvojových oblastí, rozvojových os specifických oblastí v KHK.....	179
Obr. 15 Vymezení městských a venkovských obcí v Královéhradeckém kraji dle hranice počtu obyvatel do 2000 v obci (k 1.1.2010)	180

Přílohy

Produkce podnikových odpadů ve vybraných ekonomických činnostech podle CZ-NACE v Královéhradeckém kraji v letech 2008 – 2010

Odvětví - CZ-NACE		2008	2009	2010
Celková produkce v tunách		458 808	337 235	500 946
z toho (v tunách):				
A	Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	7 005	8 936	11 253
B	Těžba a dobývání	327	477	325
C	Zpracovatelský průmysl	207 094	148 213	154 180
	10 - Výroba potravinářských výrobků	33 684	36 375	35 886
	11 - Výroba nápojů	2 608	2 504	2 510
	12 - Výroba tabákových výrobků	-	-	-
	13 - Výroba textilií	5 818	5 430	5 520
	14 - Výroba oděvů	58	57	59
	15 - Výroba usní a souvisejících výrobků	299	315	243
	16 - Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	2 857	4 248	3 640
	17 - Výroba papíru a výrobků z papíru	4 566	4 135	4 938
	18 - Tisk a rozmnožování nahaných nosičů	929	877	785
	19 - Výroba koksů a rafin. ropných produktů	-	-	-
	20 - Výroba chemických látek a chem. přípravků	874	438	412
	21 - Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků	178	178	185
	22 - Výroba pryžových a plastových výrobků	10 167	8 211	9 447
	23 - Výroba ostat. nekovových minerál. výrobků	57 329	27 897	32 160
	24 - Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství	27 863	5 312	3 753
	25 - Výroba kov. konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení	30 743	20 629	19 548
	26 - Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	1 030	502	309
	27 - Výroba elektrických zařízení	5 138	5 097	4 723
	28 - Výroba strojů a zařízení	12 369	10 167	9 219
	29 - Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů	8 192	13 561	16 372
	30 - Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	73	41	69
	31 - Výroba nábytku	1 169	1 070	893
	32 - Ostatní zpracovatelský průmysl	964	844	866
	33 - Opravy a instalace strojů a zařízení	188	323	2 644
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1 009	551	794
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	80 602	62 607	108 826
	36 - Shromažďování, úprava a rozvod vody	17 562	31 502	28 813
	37- 39 Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití; činnosti související s odpadními vodami	63 040	31 105	80 013
F	Stavebnictví	149 462	106 200	214 191
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	2 958	4 090	3 410
H	Doprava a skladování	3 447	629	552
I	Ubytování, stravování a pohostinství	579	865	554
J	Informační a komunikační činnosti	-	-	-
Q	Zdravotní a sociální péče	4 056	4 288	3 804
S	Ostatní činnosti	33	i.d.	i.d.

Zdroj: ČSÚ

Velkoplošná chráněná území vyhlášená dle paragrafu 14 v Královéhradeckém kraji k 31. 5. 2012

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
Národní park						
66	Krkonošský národní park	Posláním NP je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k ekologicky únosné turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.	36300	17.5.1963	400	1602
Chráněná krajinná oblast						
62	Broumovsko	Ochrana a postupná obnova hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků a vytvoření a rozvíjení ekologicky optimálního systému všestranného využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů v oblasti. K typickým znakům oblasti náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních ploch a toků, její rostlinstvo a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského původního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť a místní zástavba lidového rázu.	41000	27.3.1991	350	880
63	Český ráj	Posláním oblasti je uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů.	18152.3	1.3.1955	235	744
64	Orlické hory	Posláním oblasti je ochrana krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, aby tyto hodnoty vytvářely vyvážené životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, jakož i rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, sídlištní struktura oblasti, urbanistická skladba sídlišť, místní zástavba lidového rázu i monumentální nebo dominantní stavební díla.	20400	28.12.1969	416	1115

Zdroj: Ústřední seznam ochrany přírody, AOPK ČR

Maloplošná chráněná území vyhlášená dle paragrafu 14 v Královéhradeckém kraji

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
Národní přírodní rezervace						
2401	Adršpašsko-teplické skály	Geomorfologicky mimořádně významné území kryté lesními ekosystémy s ojedinělými rostlinnými a živočišnými společenstvy podhorského a horského charakteru, vytvořené v kvádrových pískovcích svrchní křídly, s přírodovědně mimořádně významnými formami pískovcového reliéfu vyskytujícími se zde především v podobě rozsáhlých skalních plošin, složitě členěných hřbetů, kaňonů, soutěsek, skalních věží a jeskyní.	1712.0065	31.12.1933	480	786
2430	Broumovské stěny	Přirozené lesní porosty na severních a východních svazích Broumovských stěn tvořené především acidofilními a květnatými bučinami a suťovými lesy a tvořícími biotop vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Geomorfologicky ojedinělý útvar Broumovských stěn tvořený formami pseudokrasového reliéfu v kvádrových pískovcích svrchní křídly vyskytujícími se zde především v podobě rozsáhlých skalních stěn, věží a měst, složitě členěných hřbetů, soutěsek a jeskyní, se specifickými rostlinnými a živočišnými společenstvy. Typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášena Evropsky významná lokalita Broumovské stěny a které se nacházejí na území národní přírodní rezervace.	557.3927	5.3.1956	484	769
2437	Bukačka	Smíšený buk-smrkový pralesovitý porost s velmi bohatou květenou	50.72	5.5.1954	920	1034
3367	Kněžičky	Výskyt společenstva teplomilných doubrav s vysokým podílem starých stromů, teplomilných stepních a lesostepních společenstev na slínovcovém podkladě, rané sukcesních společenstev obnažených erodovaných ploch slínovců na nejprudších svazích a střídavě vlhkých, místy subhalofilních společenstev mírných terénních depresí na nepropustném podloží ve spodní části svahů a na tato společenstva vázaných vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.	89.1748	1.9.2006	200	250
730	Trčkov	Zbytek přirozeného smíšeného porostu dřevin autochtonní provenience v Orlických horách.	65.13	1.7.1982	850	920
Národní přírodní památka						
2404	Babiččino údolí	Ochrana přírody a krajinného rázu místa kulturně významného.	334.2296	9.6.1952	277	350
5325	Polické stěny	geomorfologicky ojedinělý útvar Polických stěn tvořený formami pseudokrasového reliéfu v kvádrových pískovcích svrchní křídly vyskytujícími se zde především v podobě rozsáhlých skalních plošin a měst, složitě členěných hřbetů a skalních věží, kaňonů, soutěsek a jeskyní, se specifickými rostlinnými a živočišnými společenstvy a se zbytky přirozených lesních ekosystémů a typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášena EVL Broumovské stěny a které se nacházejí na území národní přírodní památky	685.7069	1.10.2009	513	773
540	Žehuňský rybník	Přírodní společenstva litorálních rákosin eutrofních stojatých vod, navazujících hygrolilních až mezofilních luk a vápnitých slatinišť; vzácné a ohrožené druhy živočichů zejména ptáků a populace kriticky ohroženého druhu živočicha vrkoče útlého, včetně jejich biotopů; vzácné a ohrožené druhy rostlin zejména populace kriticky ohrožených druhů rostlin pampelišky bavorské, pampelišky husí a pampelišky zavlažované, včetně	301.599	8.2.1948	202	206

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
		jejich biotopů; typy přírodních stanovišť a druhů, pro které byla jiným právním předpisem vyhlášena EVL Žehuňsko a které se nacházejí na území NPP				
Přírodní rezervace						
2209	Bažiny	Rašelinné louky a mokřady s výskytem řady zvláště chráněných druhů rostlin.	3.2533	27.12.2002	594	618
732	Bedřichovka	Zachovat polokulturní částečně podmáčené louky, který byly v 70 letech vyňaty z velkoplošných meliorací jako zachovalá ukázka polokulturní květnaté horské louky. V rezervaci byly zjištěny tyto chráněné a ohrožené druhy: prstnatec májový, prvosěnka vyšší, úpolín evropský, kozlík dvoudomý, růže alpská, bledule jarní. Zoologicky je rezervace zajímavá výskytem 67 druhů ptáků: např.: krahujec obecný, jestřáb lesní, čáp černý, moták pilich, hýl rudý, chřástal polní. Ze savců se vyskytuje silně ohrožený rejsek horský, z obojživelníků čolek horský a obecný, skokan hnědý a ostronosý, ropucha obecná, z plazů užovka obojková a zmije obecná.	10.7	1.7.1982	692	725
2456	Černý důl	200 letý porost smrku, jedle a buku.	26.3654	31.12.1933	778	886
2489	Dubno	Starý dubový porost, slatinné louky a rybník	86.1854	4.7.1956	285	290
3413	Farní stráň	Jedlové a klenové bučiny s typickou zvířenou a květenou, balvaniště a skalní výchozy se specifickými rostlinnými a živočišnými společenstvy	13.6868	8.8.2008	520	652
1733	Hořečky	Biotop hořečku českého (<i>Gentiana bohemica</i> Skalický), chráněné rostliny podle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., zařazené zde do skupiny kriticky ohrožených druhů. V současné době se jedná o jedinou lokalitu tohoto druhu v Orlických horách.	0.5713	30.11.1994	880	950
116	Hoříněvská bažantnice	Dubina do 200 let, habr, javor a olše.	21.02	31.12.1933	269	296
735	Hraniční louka	Rašelinná louka s bohatou květenou	8.85	1.7.1982	726	784
132	Chropotínský háj	Zbytek lužního lesa s bohatou vegetací	18.6962	14.3.1955	252	269
731	Jelení lázeň	Hřebenové rašeliniště typu vrchoviště s charakteristickou ohroženou flórou, faunou a typickými rašelinnými jevy.	8.24	1.7.1982	1068	1081
859	Kačerov	Vrchovištní rašeliniště s hojnými prameny, (prameny mají pravděpodobně vyšší obsah vápníku), bohaté botanicky: prha arnika, suchopýr pochvatý, podbělice alpská, prstnatec májový, vachta třílistá, zdrojovka prameništní, prvosěnka vyšší, a také zoologicky: jestřáb lesní a čáp černý, čolek horský a obecný, skokan hnědý a ostronosý, ropucha obecná, užovka obojková a zmije obecná.	13.066	5.7.1984	660	710
157	Kamenná hůra	Ochrana zbytku bukového porostu na minerálně chudém podkladě pískovcových slepenců.	13.1584	14.1.1956	400	480
574	Komáří vrch	Přirozené horské bučiny na hřebeni Orlických hor.	12.68	14.9.1973	980	992
1910	Kostecký zámecký park	Zvýšená ochrana přírodních hodnot areálu zámeckého parku v Kostelci nad Orlicí je vyhlášena z důvodu ochrany vzácných ekosystémů, které se v této lokalitě nalézají. Jedná se o jedinečný výskyt dřevin ale i některých bylinných druhů, které jsou nedílnou součástí historicko-architektonického souboru zámeckého parku ve vlastnictví pana Josefa Kinského, Kostelec nad Orlicí. Mezi mimořádné, významné a památné stromy rostoucí v parku patří např.: jedlovec kanadský, buk lesní žlutopestrý, liliovník tulipánokvětý, jasan pensylvánský, platan západní, platan javorolistý, dub červený, javor tatarský, katalpa vejčitá, katalpa trubačovitá, javor dlanitolistý, topol Wilsonův atp. Z bylinných druhů zde roste: dymnivka dutá, kandík psí zub, bledule jarní, měsíčnice vytrvalá, lilie zlatohlávek, okrotice dlouholistá atp. Prioritním posláním zřizování přírodní rezervace je tedy	29.46	1.12.1995	275	290

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
		příspěk k ochraně a uchování výše popsaných přírodních a člověkem vytvořených hodnot.				
191	Kovačská bažantnice	Zachování ekosystému starého lužního porostu s bohatou hájovou květenou a starými duby.	30.9483	14.1.1956	265	280
199	Křížová cesta	Reliéf vyvinutý na kvádrových pískovcích svrchní křídly zahrnující geomorfologicky významné útvary, především skalní věže, soutěsky a jeskyně, a přírodě blízký ekosystém borů se specifickými rostlinnými i živočišnými lesními a skalními společenstvy	13.7161	4.7.1956	535	667
243	Miletínská bažantnice	Uchování zbytků přirozené geobiocenózy typické pro oblast Podzvičinska. Ochrana staré dubové jasaniny se vzácnou květenou, rybníční a luční fauna. Rybník Bubnovka je významná ornitologická lokalita.	63.6368	4.7.1954	310	335
248	Modlivý důl	Ochrana lesního porostu s původní dřevinnou skladbou lesů Středního Poorlíčí	7.8258	4.7.1956	346	474
1980	Neratovské louky	Typická ukázka biotopu částečně extenzivně obdělávané podmáčené louky v nivě meandrující Divoké Orlice s mokřadním zrašeliněným jádrem. Rezervace je zajímavá jak botanicky; ostřice chudokvětá a trsnatá, oměj pestrý, prstnatec listenatý, kamzičník rakouský; tak zoologicky; čáp černý, jestřáb lesní, čolek horský a obecný, ropucha obecná, skokan hnědý a ostronosy, zmije obecná, užovka obojková. V toku Divoké Orlice se nachází střevele potoční a vranka obecná.	13.1597	15.12.1998	585	604
293	Ostaš	Geomorfologicky cenné území v kvádrových pískovcích svrchní křídly s přírodovědně významnými formami pískovcového reliéfu a zbytky přírodě blízkých ekosystémů se specifickými rostlinnými a živočišnými lesními a skalními společenstvy	30.3005	4.6.1956	598	701
1895	Peklo u Nového Města nad Metují	Zachování přirozených a polopřirozených lesních, skalních a vodních společenstev, především společenstev květnatých bučin, bikových bučin, suťových lesů a společenstev skalních štěrbin se zastoupením vzácných kalcifilních druhů rostlin. Ochrana charakteristického reliéfu hluboce zaříznutých údolí Metuje a Olešenky s důrazem na ochranu skalních výchozů, sutí a půd na strmých svazích a peřejnatých úseků vodních toků. Ochrana druhové skladby a genetické rozmanitosti přírodě blízkých lesních porostů. Komplexní ochrana biotopů řady zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.	319.89	1.8.1997	300	565
326	Pod Vrchmezím	Ochrana původního smíšeného vysokohorského lesa.	16	8.7.1960	900	1012
1732	Pod Zakletým	Biotop tučnice obecné (<i>Pinguicula vulgaris</i>), chráněné rostliny podle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., zařazené zde do skupiny silně ohrožených druhů. V současné době se jedná o druhou lokalitu ve Východních Čechách.	0.5424	30.11.1994	820	850
1675	Podtrosecká údolí	Nejrozsáhlejší souvislý komplex mokřadních biotopů v CHKO Český ráj v regionálně unikátních kaňonovitých údolích v kvádrových pískovcích s charakteristickými společenstvy rostlin a živočichů.	143.0431	15.6.1999	248	288
337	Prachovské skály	Zachování a ochrana přírodního prostředí skalního města, lesního ekosystému a volně žijících rostlin a živočichů. Je zřízena rovněž i s cílem přispívat k výchově návštěvníků k pozitivnímu vztahu k přírodě.	261.9144	1.1.1928	300	462
384	Sedloňovský vrch	Smíšený porost pralesovitého charakteru	99.7	6.7.1954	790	1050
866	Skalecký háj	Lesní porost s přirozenou dřevinnou skladbou a bohatým bylinným podrostem (prvosěnka jarní, aron plamatý, zapalice žluťuchovitá). Nejvýznamnějším rostlinným druhem je vzácný český endemit kruštík polabský, který je v celosvětovém areálu vázán pouze na Čechy a	3.1571	5.7.1984	309	318

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
		Moravu.				
1715	Šestajovická stráň	Ekosystém dubohabrového háje s typickou hajní květenou. Biotop zvláště chráněných druhů rostlin – střevočivník pantoflíček (<i>Cypripedium calceolus</i>), vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>), upolín evropský (<i>Trollius altissimus</i>), lilie zlatohlávek (<i>Lilium martagon</i>). Významná součást územního systému ekologické stability.	13.5319	15.4.1994	265	295
733	Trčkovská louka	Zachovat podmáčenou louku s vlastními rašelinnými neohraničenými prameništi, bohatou botanicky: arnika, prstnatec Fuchsův a májový, krušík široolistý, suchopýr úzkolistý; a také zoologicky: jestřáb lesní, čáp černý, hýl rudý, pěnice černohlavá a hnědokřídla, čolek horský a obecný, skokan hnědý a ostronosý, ropucha obecná, užovka obojková a zmije obecná.	11.1231	1.7.1982	730	750
823	Trotina	Zachovalý zbytek starého říčního koryta na soutoku Labe a Trotinky s původními pobřežními porosty a vodním rostlinstvem. Na části pobřeží je přirozený lužní les. Vodní rameno je bohaté na vodní rostliny, které se dnes v okolních labských tůňkách již nevyskytují (stulík, rdest kadeřavý, lakušník, růžkatec ponořeny aj.). Husté pobřežní křoviny (dub, topol, olše, vrba, jilm) jsou útočištěm drobné zvěře a zpěvného ptactva.	9.677	23.8.1983	245	250
465	U Houkvice	Ochrana významného ekosystému se vzácnou bažinnou vegetací podorlických šterkopískových teras, ochrana význačné vodní vegetace soustavy oligomezotrofních rybníků a ochrana starých dubů s regionálně největším množstvím reliktních a bioindikačně významných arborikolních druhů hmyzu.	25.4919	5.8.1954	253	257
1676	Údolí Plakánek	Údolní niva kaňonovitého údolí horního toku říčky Klenice a přilehlých porostů.	90.8183	26.9.1990	260	320
473	Úlibická bažantnice	Zachování ekosystému starého lužního porostu s bohatou hájovou květenou a starými duby. Jde o zachovalý zbytek tvrdého luhu v území mezi Polabím a Podkrkonoším.	27.5291	4.7.1956	276	282
490	Ve slatinské stráni	Opukové stráně s teplomilnou květenou (střevočivník pantoflíček)	4.7062	4.7.1956	386	444
520	Vřešťovská bažantnice	Ochrana části lužního lesa s vysokou hladinou spodní vody v povodí říčky Trotiny. Území je významné z hlediska botanického, lesnického a zoologického jako druhově bohaté stanoviště s faunou a florou typickou pro dané, dnes již mizející prostředí.	10.42	31.12.1933	264	278
528	Zámělský borek	Zachování původního porostu.	1.5367	28.6.1946	290	315
1714	Zbytka	Zachování ekosystému lužního lesa, slatin a luk na náplavech Zlatého potoka s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, s důrazem na zachování jedinečných půdních profilů - především vápničitých nivních uloženin a rašelinných půd (slínovatky, luční křídly a černavy) a hydrologických poměrů, které zásadně určují charakter prostředí. Komplexní ochrana biotopu zvláště chráněných druhů rostlin: a) druhy kriticky ohrožené: violka vyšší (<i>Viola elatior</i>), huseník luční (<i>Arabis nemorensis</i>), pěchava slatinná (<i>Sesleria uliginosa</i>), b) druhy silně ohrožené: vstavač vojenský (<i>Orchis militaris</i>), prstnatec pleťový (<i>Dactylorhiza incarnata</i>), zvonečník hlavatý (<i>Phyteuma orbiculare</i>), kosatec sibiřský (<i>Iris sibirica</i>), česnek hranatý (<i>Allium angulosum</i>), ostřice lemovaná (<i>Carex hostiana</i>), c) druhy ohrožené: kostival český (<i>Symphytum bohemicum</i>), ostřice Davallová (<i>Carex davalliana</i>), vemeník dvoulistý (<i>Platanthera bifolia</i>), vemeník zelenokvětý (<i>Platanthera chlorantha</i>), pampeliška bahenní (<i>Taraxacum palustre</i>), upolín evropský (<i>Trollius altissimus</i>), bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), prstnatec májový (<i>Dactylorhiza</i>	79.42	10.6.1994	257	262

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
		majalis). Ochrana fytofenofondu pro rekonstrukci slatinných a mokřadních společenstev nižších poloh. Ochrana biotopu zvláště chráněných druhů živočichů: a) hmyzu: např. otakárek fenyklový (<i>Papilio machaon</i>), roháč obecný (<i>Lucanus cervus</i>), b) obojživelníků: např. čolek velký (<i>Triturus cristatus</i>), čolek obecný (<i>Triturus vulgaris</i>), rosnička zelená (<i>Hyla arborea</i>), kuňka ohnivá (<i>Bombina bombina</i>), skokan zelený (<i>Tana esculenta</i>), ropucha zelená (<i>Bufo viridis</i>), ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>), c) plazů: např. ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>), ještěrka živorodá (<i>Lacerta vivipara</i>), slepýš křehký (<i>Anguis fragilis</i>), užovka obojková (<i>Natrix natrix</i>), ptáků: např. bekasina otavní (<i>Gallinago gallinago</i>), koroptev polní (<i>Perdix perdix</i>), křepelka polní (<i>Coturnix coturnix</i>), moták lužní (<i>Circus pygargus</i>), moudivláček lužní (<i>Remiz pendulinus</i>), slavík obecný (<i>Luscinia megarhynchos</i>). Ochrana biotopu význačných druhů živočichů: a) měkkýšů: např. dvojzubka lužní (<i>Perforatella bidentata</i>), b) hmyzu: např. stužkonoska modrá (<i>Catocala fraxini</i>), stužkonoska úzkopásná (<i>Catocala promissa</i>), světlopáska pcháčová (<i>Eublemna purpurina</i>), rákosnice běloskvrnná (<i>Archanara dissoluta</i>). 6) Ochrana území významného pro udržení ekologické stability krajiny.				
1040	Zemská brána	Skalnaté údolí Divoké Orlice se zajímavými geologickými útvary.	88.22	1.9.1987	495	590
Přírodní památky						
822	Bělečský písňík	Na vlhkých stanovištích je největší výskyt masožravé rostliny, rosnatky okrouhlolisté, ve Východočeském kraji. Na sušších stanovištích rostou různé druhy plavuní (plavuňka zaplavovaná, plavuň vidlačka) a v tůňkách velmi vzácný rdest dlouholistý.	4.1148	1.1.1983	238	239
1987	Bělohradská bažantnice	Lázeňský park se smíšeným lesem a vlhkými loukami s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.	51.1937	1.9.1998	290	302
2422	Borek	Geomorfologicky zajímavé území kvádrových pískovců Lysého vrchu s příkrou skalní stěnou, vysokým balvanitým osypem a na ně vázaných fragmentů specifických společenstev - reliktních borů a vegetace silikátových skal a drolin	4.6692	4.7.1956	566	611
867	Broumarské slatiny	Ochrana slatinné, bezkolencové louky a porostů vysokých ostřic, mokřadní olšiny, jasanu-olšového luhu a vlhké dubohabřiny s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů ve všech jmenovaných biotopech	10.0627	1.1.1984	280	282
1986	Byšičky	Ochrana příkladné ekologické diverzity krajiny s výskytem řady ohrožených druhů flóry a ochrana území jako důležité ornitologické lokality.	89.9693	1.9.1998	320	330
1989	Cidlinský hřeben	Ochrana lesního komplexu od Peklovse po Paseky s významným bylinným podrostem a největším výskytem mravence lesního v Podkrkonoší.	135.3114	1.9.1998	425	606
2450	Černá stráň	Smíšený porost dubu, buku, lípy a habru s teplomilnou květenou	11.46	8.7.1960	260	288
2463	Čertovy hrady	Souvislé balvaniště cenomanských pískovců	1.0164	19.11.1949	416	440
5686	Červená Třemešná - rybník	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - kuňky ohnivé, včetně aktivní ochrany jejího biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži, lučních porostech a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit její další šíření na lokalitě	9.41	31.12.2011	322	334
1536	Dubolka	Neovulkanický suk s výskytem teplomilné flóry.	2.15	26.9.1990	340	380
1995	Farářova louka	Vlhká louka s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a na nich vázaných živočichů a zachování listnatého lesa s typickou květenou.	29.2728	1.9.1998	320	376

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
677	Herlíkovicke štoly	Ochrana trvalého zimoviště různých druhů netopýrů ve starých štolách.	0.0025	18.2.1981	590	700
1538	Homolka	Louka a křovinaté stráně s výskytem vstavače bledého.	2.0183	26.9.1990	370	425
817	Hřídelecká Hůra	Geologická lokalita s výskytem vzácnějších nerostů a přilehlých stepních luk s charakteristickou vegetací (zbytek třetihorní sopky s pseudokrasovými jeskyňkami)	1.863	26.6.1980	366	398
1992	Chyjická stráň	Dubohabrový háj s výskytem chráněných a ohrožených druhů živočichů.	35.446	1.9.1998	254	312
2501	Kačenčina zahrádka	Zachování fragmentu polopřirozených travinobylinných společenstev (nevápnitá mechová slatiniště, vlhké pcháčkové louky, tužebníková lada, horské smilkové trávníky, horské trojštětové louky) s porosty křovinných vrb a výskytem chráněných a ohrožených druhů živočichů a rostlin. Rostliny: rosnatka okrouhlolistá, ostřice Davalova, prstnatec májový, upolín nejvyšší, pětiprstka žežulník, bledule jarní. Živočichové: zmije obecná, ještěrka živorodá.	0.6732	21.12.2005	658	668
5690	Kačerov	Podpora a stabilizace populace evropsky významných a silně ohrožených živočišných druhů - modráska bahenního a modráska očkovaného, včetně aktivní ochrany jejich biotopů; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži, lučních porostech a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit jejich další šíření na lokalitě	2.22	31.12.2011	622	655
2002	Kalské údolí	Přirozené koryto toku a nivní louky u toky Bystřice s výskytem chráněných druhů rostlin a přirozenými porosty bučin.	24.5862	1.9.1998	362	448
5688	Kanice - lesní rybník	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - čolka velkého, včetně aktivní ochrany jeho biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit jeho další šíření v lokalitě	0.54	31.12.2011	253	254
1993	Kazatelna	Xerothermní les svazu Quercion s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin.	69.1015	1.9.1998	276	305
176	Kočí skály	Reliéf s geomorfologicky významnými útvary, vyvinutý na kvádrových pískovcích svrchní křídly, a přírodě blízký ekosystém borů se specifickými rostlinnými i živočišnými lesními a skalními společenstvy.	8.2602	4.7.1956	560	602
1994	Křížánky	Mokřadní biotopy v lesním komplexu Křížánky s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.	48.344	1.9.1998	286	344
659	Labská soutěska	Ochrana jedinečné ukázky ovorních forem a peřejí v muskovitických ortorulách horního toku Labe.	2.8	21.11.1977	575	593
2004	Libunecké rašeliniště	Slatinné louky u přirozeného toku Javorky s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů	18.6893	1.9.1998	295	330
1931	Lom Strážné	Vápnomilná a teplomilná rostlinná společenstva (včetně zvláště chráněných druhů), která se po ukončení těžby sukcesně vytvořila na velmi neobvyklém obnaženém vápencovém podkladě. V případě orchideje druhu prstnatec Fuchsův se jedná o nejpočetnější populaci v Krkonoších. Při nerušené pokračující sukcesi lze v budoucnu nepochybně očekávat nástup dalších kalcifilních (vápnomilných) druhů. K důvodům botanickým přistupují i důvody geologické (ochrana zbytku čočky krystalického vápence vytvořeného ve vnitřní svorové sérii krkonošského krystalinika), geomorfologické (ochrana krasových jevů), důvody ochrany živočišných druhů zařazených v kategorii silně ohrožených druhů, které žijí na tomto území (obojživelníků v jezírku na dně lomu, plazů na suchých stanovištích a netopýrů zimujících v odvodňovací štolě), jakož i důvody krajinářské (estetické).	4.22	15.3.1998	760	810
1907	Louky v České Čermné	Přirozené a polopřirozené v ČR ohrožené nebo ustupující luční mokřadní společenstva (Polygonum-Cirsietum palustris, Caricetum goodenowii,	3.2957	1.2.1994	533	543

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
		Cirsietum rivularis, Caricetum rostratae, Caricetum gracilis). Biotop silně ohroženého druhu rosnatky okrouhlohlísté. Zdroj fytozofondu pro rekonstrukci podobných lučních porostů v oblasti Orlické podhůří. Pramenno-mokřadní území jako část krajiny významné pro udržení ekologické stability v celém katastrálním území České Černá.				
5695	Lukavecký potok	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - velevruba tupého, včetně aktivní ochrany jeho biotopu; vhodnými formami ochrany vodního toku zajistit stabilitu biotopu a podpořit jeho další šíření na lokalitě	0.97	31.12.2011	282	290
1865	Meziluží	Populace silně ohroženého vstavače obecného (kukačky).	1.4724	1.8.1997	320	345
3415	Mošská transgrese	Geologické vrstvy, dokládající svrchnokřídovou záplavu - transgresi moře přes sedimenty triasu, odkryté ve stěně bývalého lomu a rostlinná i živočišná společenstva přírodě blízkého lesa na suťovém svahu	0.8498	5.6.2008	500	530
254	Na bahně	Rašelinná lokalita s bohatou květenou bývalé tundry s olšinou.	1.9127	31.12.1933	240	242
1512	Na Hadovně	Poslední lokalita vstavače kukačky ve východních Čechách	0.3885	14.11.1985	410	415
1968	Na Plachtě 2	Části ekosystémů s unikátními druhově pestrými společenstvy rostlin a živočichů s hojným výskytem zvláště chráněných druhů.	28.7941	27.3.1998	235	249
2138	Na Plachtě 1	Ochrana a zachování diverzity unikátních společenstev rostlin a živočichů	10.2987	5.6.1998	237	241
2003	Na víně	Opukové stráně s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin.	5.4745	26.9.1990	310	356
1535	Nad Blatinou	Dubohabrový háj v intenzivně obdělávané krajině s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin.	6.2625	26.9.1990	284	308
5687	Nadslav	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - kuňky ohnivé, včetně aktivní ochrany jejího biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži, lučních porostech a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit její další šíření na lokalitě	6.91	31.12.2011	310	316
813	Novopacký vodopád	Geomorfologicky zajímavé lokality miniaturního kaňonu zaříznutého v permských horninách s porostem přirozené bučiny s charakteristickým bylinným podrostem.	3.8031	26.6.1980	424	488
2001	Oborská luka	Vlhké louky u rybníka Oborský s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin.	11.8063	1.9.1998	320	344
5697	Opočno	Podpora a stabilizace populace evropsky významných a silně ohrožených živočišných druhů - páchníka hnědého a roháče obecného včetně aktivní ochrany jejich biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením v lesních a v lučních porostech zajistit stabilitu a podpořit jejich další šíření na lokalitě	68.59	12.5.2012	280	357
1495	Orlice	Cílem ochrany je zachování dosud z části neregulovaného řečiště spojené Orlice a typických částí údolní nivy s vodními a lužními společenstvy v k.ú. Štěpánovsko, Týniště n. O. a Petrovice.	62.9432	11.9.1991	235	240
1998	Ostruženské rybníky	Rybník Ostruženský, Turecká a Čeperka s rákosinami a přilehlými mokřými loukami.	67.9081	1.9.1998	268	291
1761	Pamětník	Podmáčená sniženina, která vznikla antropogenní činností s následným ponecháním přirozenému vývoji. Značná diverzita rostlinných a živočišných druhů a to na poměrně malé ploše. Výskyt zvláště chráněných druhů.	33.89	1.7.1995	209	210
3414	Pískovcové sloupky	Přírodními procesy vymodelované skalní sloupky tvaru přesýpacích hodin ve stěně umělého odkryvu, geomorfologicky pozoruhodný suťový svah se skalními výchozy, rostlinná i živočišná společenstva přírodě blízkého lesa a skal, populace lilie zlatohlavé	0.6296	1.7.2008	436	474

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
1716	Rašelina	Zbytek podhorských rašelinných luk s ohroženými a ustupujícími rostlinnými společenstvy a s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin jako vrba plazivá (<i>Salix repens</i>), upolín evropský (<i>Trollius altissimus</i>), prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>), bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), vachta trojlístá (<i>Menyanthes trifoliata</i>). Zdroj fytozenofonu pro rekonstrukci podobných lučních porostů v oblasti Orlické podhůří. Mokřadní území jako část krajiny významné pro udržení ekologické stability v celém katastrálním území Dlouhé.	3.6533	15.3.1994	658	668
860	Rašeliniště pod Pětirozcestím	Typické svahové rašeliniště v dynamickém vývoji s několika trhlinovými rašelinnými jezírky s typickou hodnotou flórou vzácných a ohrožených druhů.	0.5363	5.7.1984	895	907
858	Rašeliniště pod Předním vrchem	Přechodové rašeliniště s vrchovištními prvky a četným výskytem ohroženého druhu rosnatky okrouhlohlísté (<i>Drosera rotundifolia</i>)	2.9448	5.7.1984	618	643
1501	Roudnička a Datlík	Ochrana zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a ohrožených taxonů rostlin dle Červeného seznamu ČR, zachovalých vodních a mokřadních společenstev, mozaiky bezkolencových slatinných a zrašeliněných luk, rákosin a porostů vysokých ostřic s řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Lokalita je důležitým biocentrem v zemědělské krajině.	29.7139	18.2.1988	240	250
1997	Rybník Jíkavec	Vlhké louky u rybníka Jíkavec s výskytem vzácných rostlin a živočichů.	7.3068	1.9.1998	285	291
1999	Rybník Kojetín	Biotop významných rostlinných a živočišných druhů v intenzivně využívané krajině. Významná ornitologická lokalita.	12.1569	1.9.1998	217	219
5689	Rybník Smrkovák	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - kuňky ohnivé, včetně aktivní ochrany jejího biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit její další šíření na lokalitě	14.12	31.12.2011	246	248
2000	Rybník Vražda	Vlhké louky u rybníka Vražda s výskytem vzácných rostlin a živočichů.	6.2651	1.9.1998	314	316
1511	Sfinga	Selektivním větráním vypreparované výchozy granitických svorů na svazích Kamence	0.2	14.11.1985	900	920
386	Sítovka	Ochrana původního lesního smíšeného porostu.	8.14	8.7.1960	255	263
5314	Sklenářovické údolí	Rozsáhlý komplex podhorských a horských luk a mokřadů s mimořádnou a dosud zachovalou mozaikou rozptýlené zeleně a chráněných a ohrožených rostlinných společenstev, rostlinných a živočišných druhů; dochovaný stav krajiny formovaný činností člověka	180.6	1.3.2009	575	935
1767	Slunečná stráň	Rozsáhlý komplex slatinných a rašelinných luk s mimořádnou a dosud zachovalou mozaikou rostlinných společenstev celostátně ohrožených, která se stala v krajině vzácná v důsledku odvodňování podobných lokalit. Část z nich se řadí k prioritním biotopům v rámci soustavy Natura 2000. V hojně míře se vyskytují zvláště chráněné a ohrožené druhy rostlin a živočichů. Plocha také slouží k přenosům chráněných druhů rostlin ze zanikajících přirozených nalezišť.	16.5625	1.9.1995	635	658
816	Stav	Ochrana epigenetického údolí potoka, kdy se na svazích zachovaly zbytky původních bučin s bylinným patrem.	0.9758	26.6.1980	350	376
1539	Strž ve Stupné	Prameniště a přirozené strže s výskytem bledule jarní. Jedná se o významný geomorfologický prvek.	3.8478	26.9.1990	430	490
1537	Svatá Anna	Čedičový vrch s teplomilnou dubohabřinou s výskytem ohrožených druhů flory.	3.8294	26.9.1990	322	358
5318	Šafránová stráň	Populace silně ohroženého šafránu bělokvětého na druhově bohaté svahové louce	0.2298	16.6.2009	556	560
462	U císařské studánky	Ochrana původního lesního smíšeného porostu.	1.27	31.12.1933	272	278
1513	U Čtvrtečkova mlýna	Bohatá populace bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a společenstva vlhkých luk.	1.8515	14.11.1985	574	582

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Nadmořská výška	
					min.	max.
464	U Glorietu	Ochrana cenného lokálního ekotypu týništské tzv. "pancéřované" borovice (Pinus sylvestris), vyznačující se charakteristickým habitem a výrazně deskovitě odlupčitou borkou.	8.3243	4.6.1954	260	269
579	U Kunštátské kaple	Ochrana hřebenového orlickohorského rašeliniště s význačnou květenou.	2.86	6.12.1973	1031	1038
824	U Sítovky	Zbytky původních lesních porostů s charakteristickým ekotypem borovice lesní, dubem letním, lípou srdčitou a vtroušeným smrkem. Zachování tohoto porostu má význam i pro sklizeň semene z dochovaných borovic zdejšího původu.	6.42	23.8.1983	254	262
1990	Údolí Bystřice	Údolí potoka Bystřice s přirozeným tokem a vlhkomilnými loukami s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů.	17.1052	1.9.1998	294	308
1991	Údolí Javorky	Slatinné louky u přirozeného toku Javorky s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů	7.5042	1.9.1998	314	334
5683	Uhřínov-Benátky	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého živočišného druhu - modráska bahenního, včetně aktivní ochrany jeho biotopu + vhodnými zásahy a hospodařením na vodním toku, lučních porostech a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu populace a podpořit její další šíření na lokalitě	4.94	31.12.2011	440	470
734	Velká louka	Rašelinná louka s bohatou květenou	2.34	1.7.1982	740	758
1985	Veselský háj a rybník Smrkovák	Zachování přirozeného dubohabrového háje s teplomilnou květenou a ochrana rybníka jako důležité ornitologické lokality.	106.1508	1.9.1998	254	280
513	Vodní tůň	Slepé rameno Tiché Orlice s břehovými porosty	0.3108	5.11.1948	259	260
5684	Vražba	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a kriticky ohroženého rostlinného druhu - zvonovce liliolistého včetně aktivní ochrany jeho biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením v lesních porostech zajistit stabilitu a podpořit jeho další šíření na lokalitě	7.89	31.12.2011	261	316
5696	Zadní Machová	Podpora a stabilizace populace evropsky významného a silně ohroženého rostlinného druhu - střešníku pantoflíčku včetně aktivní ochrany jeho biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením v lesních porostech zajistit stabilitu a podpořit jeho další šíření na lokalitě	13.58	12.5.2012	280	280
815	Zebín	Čedičová kupa s uzavřenými bloky porcelanitu se zbytkem původního lesního společenstva s výskytem jilmu.	5.7272	26.6.1980	340	399
1988	Žlunické polesí	Zachování lesního komplexu s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin.	220.0431	1.9.1998	248	308

Zdroj: Ústřední seznam ochrany přírody, AOPK ČR

Evropsky významné lokality vyhlášené v rámci soustavy NATURA 2000 dle paragrafu 45a na území Královéhradeckého kraje (stav k 30. 5. 2012 dle uvedeného zdroje)

Kód NATURA	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
CZ0520519	Adršpašsko-teplické skály	rašelinný les, přechodová rašeliniště a třasoviště, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Luzulo-Fagetum, acidofilní smrčiny	1715.7367	22.12.2004
CZ0520028	Babiččino údolí - Rýzmburk	lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, petrifikující prameny s tvorbou pěnvců, chasmofytická vegetace vápnitých skalnatých svahů	65.4582	22.12.2004
CZ0525001	Bažiny	lokalita srpnatky fermežové	3.6516	03.11.2009
CZ0523669	Bílá Třemešná	lokalita netopýra černého	0.0399	22.12.2004
CZ0520518	Broumovské stěny	evropská suchá vřesoviště, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	1357.1172	22.12.2004
CZ0520178	Březinka	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	161.4917	22.12.2004
CZ0523264	Bystřice	lokalita velevruba tupého	51.701	22.12.2004
CZ0524048	Byšičky	lokalita kuřky ohnivé, hlízovce Loeselova	17.2989	22.12.2004
CZ0523265	Červená Třemešná - rybník	lokalita kuřky ohnivé	7.3056	22.12.2004
CZ0520038	Češovské lesy	Dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, staré acidofilní doubravy s dubem letním na písčitých pláních	739.9014	03.11.2009
CZ0523007	Dědina u Dobrušky	Lokalita mihule potoční, vranky obecné	8.0335	03.11.2009
CZ0523268	Dubno - Česká Skalice	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, lokalita kuřky ohnivé	66.0716	22.12.2004
CZ0210101	Dymokursko	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, panonské šípákové doubravy, eurosibiřské stepní doubravy, oligotrofní až mezotrofní stojaté vody nížinného až subalpínského stupně kontinentální a alpské oblasti a horských poloh a jiných oblastí, s vegetací tříd Littorelletea uniflorae nebo Isoëto-Nanojuncetea, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, zásaditá slatiniště, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, staré acidofilní doubravy s dubem letním na písčitých pláních	4309.2394	03.11.2009
CZ0524050	Halín	Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, lokalita kuřky ohnivé, střešníku pantoflíčku	163.0528	22.12.2004
CZ0523002	Hluboký Kovač	lokalita kuřky ohnivé	7.8532	03.11.2009
CZ0520020	Hrádeček	chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	119.8998	22.12.2004
CZ0522002	Hustířanský les	lokalita střešníku pantoflíčku	1.6436	03.11.2009
CZ0523272	Chlumec - Karlova Koruna	lokalita páchníka hnědého	19.1883	22.12.2004
CZ0523273	Javorka a Cidlina - Sběh	lokalita modráška bahenního, velevruba tupého	307.2919	22.12.2004
CZ0523675	Jičíněves - zámek	lokalita vrápence malého	0.3731	22.12.2004
CZ0523676	Josefov - pevnost	lokalita vrápence malého	41.4311	22.12.2004
CZ0523275	Kačerov	lokalita modráška bahenního, modráška očkovaného	2.1101	22.12.2004
CZ0520008	Kamenná	Chasmofytická vegetace vápnitých skalnatých svahů	2.9059	03.11.2009
CZ0523276	Kanice - lesní	lokalita čolka velkého	0.5467	22.12.2004

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód NATURA	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
	rybník			
CZ0523677	Kost	lokalita vrápence malého	0.9432	22.12.2004
CZ0520507	Kozínek	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace vápňitých skalnatých svahů, bučiny asociace Asperulo-Fagetum	84.0753	03.11.2009
CZ0510164	Kozlov - Tábor	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, bučiny asociace Asperulo-Fagetum	304.2446	22.12.2004
CZ0524044	Krkonoše	Křoviny s borovicí kleč a pěnišníkem, druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech), aktivní vrchoviště, lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, evropská suchá vřesoviště, alpská a boreální vřesoviště, subarktické vrbové křoviny, silikátové alpské a boreální trávníky, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, horské sečené louky, přechodová rašeliniště a třasoviště, silikátové sutě horského až niválního stupně, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, jeskyně nepřístupné veřejnosti, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, středoevropské subalpínské bučiny s javorem a šťovíkem horským, acidofilní smrčiny, lokalita hořečku českého, svízele sudetského, všivce krkonošského pravého, zvonku českého, vranky obecné	54979.594	22.12.2004
CZ0523277	Labe - Hostinné	lokalita vranky obecné	11.1501	22.12.2004
CZ0523274	Libosad - obora	lokalita páchníka hnědého	42.8739	22.12.2004
CZ0530503	Litice	chasmofytická vegetace vápňitých skalnatých svahů, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	111.0038	03.11.2009
CZ0523823	Luční potok v Podkrkonoší	lokalita raka kamenáče	3.5621	22.12.2004
CZ0523279	Lukavecký potok	lokalita velevruba tupého	0.6827	22.12.2004
CZ0523280	Metuje a Dřevíč	lokalita mihule potoční	46.2144	22.12.2004
CZ0520022	Miletínská bažantnice	přirozené eutrofní vodní nádrže, bezkolencové louky na vápňitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, zásaditá slatiniště, dubohabřiny	69.3921	22.12.2004
CZ0523010	Na Plachtě	lokalita čolka velkého, modráska očkovaného, vážky jasnoskvrné	39.1417	03.11.2009
CZ0523282	Nadslav	lokalita kuřky ohnivě	6.746	22.12.2004
CZ0520030	Nechanice - Lodín	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum	1562.4649	22.12.2004
CZ0523283	Olešnice	lokalita roháče obecného	390.3914	22.12.2004
CZ0523284	Opočno	lokalita páchníka hnědého, roháče obecného	68.3291	22.12.2004
CZ0524049	Orlice a Labe	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, přirozené eutrofní vodní nádrže, nížinné až horské vodní toky, lokalita chráněných druhů živočichů a rostlin	2683.18	22.12.2004
CZ0524046	Orlické hory - sever	lokalita hořečku českého, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně, horské sečené louky, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, acidofilní smrčiny	941.6314	22.12.2004
CZ0520603	Panský vrch	druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech), vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně, extenzivní sečené louky nížin až podhůří	70.465	22.12.2004
CZ0524047	Peklo	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion, středoevropské silikátové sutě, chasmofytická vegetace	474.2281	22.12.2004

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód NATURA	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
		silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, lokalita šikoušku zeleného		
CZ0520009	Perna	bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum	119.8724	22.12.2004
CZ0523680	Pevnost Dobrošov	lokalita netopýra brvitého, netopýra velkého, vrápence malého	1.9725	22.12.2004
CZ0523006	Piletický a Librantický potok	lokalita šidélka ozdobného	25.3487	03.11.2009
CZ0523011	Pod Rýzmburkem	Lokalita čolka velkého	0.7602	03.11.2009
CZ0514113	Podtrosecká údolí	jeskyně nepřístupné veřejnosti, lokalita chráněných druhů živočichů a rostlin	518.8955	22.12.2004
CZ0523286	Rybník Smrkovák	lokalita kuňky ohnivé	6.9516	22.12.2004
CZ0523287	Rybník Spáleníště	lokalita čolka velkého	1.5954	22.12.2004
CZ0523003	Rybník Strašidlo	Lokalita kuňky ohnivé	3.2373	03.11.2009
CZ0525002	Řeřišný u Machova	Lokalita srpnatky fermežové	4.2226	03.11.2009
CZ0523266	Slatinná louka u Roudničky	lokalita vrkoče útlého	7.6345	22.12.2004
CZ0523288	Stará Metuje	lokalita klínatky rohaté	23.3818	22.12.2004
CZ0523682	Staré Hrady - zámek	lokalita vrápence malého	1.0308	22.12.2004
CZ0520508	Stárkovské bučiny	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace vápnitých skalnatých svahů, bučiny asociace Asperulo-Fagetum	129.1608	03.11.2009
CZ0523683	Štola Portál	lokalita netopýra černého, netopýra velkého	0.0398	22.12.2004
CZ0520600	Trčkov	bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, acidofilní smrčiny	432.0502	22.12.2004
CZ0523005	Tuří rybník	Lokalita kuňky ohnivé	115.4628	03.11.2009
CZ0523290	Týništské Poorličí	lokalita páchníka hnědého	648.7489	22.12.2004
CZ0214025	Údolí Plakánek	jeskyně nepřístupné veřejnosti, lokalita vláskatce tajemného	90.1267	22.12.2004
CZ0523291	Uhřínov - Benátky	lokalita modráska bahenního	5.2976	22.12.2004
CZ0520184	Veselský háj	dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, staré acidofilní doubravy s dubem letním na písčítých pláních	446.3919	22.12.2004
CZ0523293	Víno	lokalita roháče obecného	72.399	22.12.2004
CZ0523014	Vladivostok	Lokalita modráska bahenního, modráska očkovaného	22.1282	03.11.2009
CZ0522127	Vražba	lokalita zvonovce liliiolistého	6.6499	22.12.2004
CZ0522129	Zadní Machová	lokalita střevíčníku pantoflíčku	15.0387	22.12.2004
CZ0523009	Zámek v Kostelci nad Orlicí	Lokalita vrápence malého	0.0196	03.11.2009
CZ0523267	Zaorlicko	Směšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, horské sečené louky, lokalita vranky obecné	185.3711	03.11.2009
CZ0524045	Zbytka	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, lokalita kuňky ohnivé	79.4338	22.12.2004
CZ0520604	Zdobnice - Říčka	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklích, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	434.9145	03.11.2009
CZ0520511	Žaltman	smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum	91.2073	22.12.2004
CZ0214050	Žehuňsko	Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích, význačná naleziště vstavačovitých - prioritní stanoviště, panonské šípákové doubravy, eurosibijské stepní doubravy, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition, bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo	358.1087	03.11.2009

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Kód NATURA	Název	Předmět ochrany	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení
		hlinito-jílovitých půdách, nivní louky říčních údolí svazu Cnidion dubii, extenzivní sečené louky nížin až podhůří, zásaditá slatiniště, lokalita roháče obecného, vrkoče útlého		
CZ0210175	Žlunice - Skochovice	Eurosibiřské stepní doubravy, dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum, staré acidofilní doubravy s dubem letním na písčítých pláních	1093.7455	03.11.2009

Zdroj: Ústřední seznam ochrany přírody, AOPK ČR

Regionální operační program NUTS II SV

ROP	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury	27	1 124 926 357
1.2	Podpora projektů zlepšujících dopravní obslužnost území	9	785 094 010
1.3	Rozvoj veřejných mezinárodních letišť	0	0
2.1	Rozvoj regionálních center	6	127 182 165
2.2	Rozvoj měst	19	1 041 262 784
2.3	Rozvoj venkova	39	447 214 063
3.1	Rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti CR	38	1 303 691 240
3.2	Marketingové a koordinační aktivity v oblasti CR	17	102 558 523
4.1	Podpora rozvoje infrastruktury pro podnikání	5	130 427 977
4.2	Podpora rozvoje spolupráce firem se středními školami a učiteli, dalšími regionálními vzdělávacími institucemi a úřady práce, rozvoj inovačních aktivit v regionu	18	133 647 910
5.1	Podpora aktivit spojených s realizací a řízením ROP	0	0
5.2	Podpora absorpční kapacity regionu NUTS II SV	1	47 812 500
		179	5 243 817 529

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OPLZZ	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků	202	1 496 036 118
1.2	Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků	0	0
2.1	Posílení aktivních politik zaměstnanosti	4	117 253 027
2.2	Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj	0	0
3.1	Podpora sociální integrace a sociálních služeb	18	526 915 732
3.2	Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit	4	69 928 274
3.3	Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce	7	28 154 242
3.4	Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života	11	44 379 753
4.1	Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy	28	211 820 689
5.1	Mezinárodní spolupráce	10	37 006 328
		284	2 531 494 162

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Životní prostředí

OPŽP	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Snížení znečištění vod	22	966 909 347
1.2	Zlepšení jakosti pitné vody	1	25 081 783
1.3	Omezování rizika povodní	7	65 432 923
2.1	Zlepšení kvality ovzduší	3	21 640 064
2.2	Omezování emisí	5	41 376 029
3.1	Výstavba nových zařízení a rekonstrukce stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání OZE pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny	9	21 404 829
3.2	Realizace úspor energie a využití odpadního tepla (u nepodnikatelské sféry)	69	531 503 198
4.1	Zkvalitnění nakládání s odpady	20	205 622 120
4.2	Odstraňování starých ekologických zátěží	6	90 498 914
5.1	Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik	0	0
6.1	Implementace a péče o území soustavy Natura 2000	2	44 855 917
6.2	Podpora biodiverzity	8	131 034 034
6.3	Obnova krajinných struktur	8	7 366 556
6.4	Optimalizace vodního režimu krajiny	14	85 484 475
6.5	Podpora regenerace urbanizované krajiny	15	70 331 679
6.6	Prevence sesuvů a skalních řícení	2	11 587 477
7.1	Rozvoj infrastruktury pro realizaci environmentálních vzdělávacích programů, poskytování environmentálního poradenství a environmentálních informací	2	107 496 651
		193	2 427 625 995

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Podnikání a inovace

OPPI	Program	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Start	0	0
1.2	Využití nových finančních nástrojů	0	0
2.1	Progres	0	0
2.1	Záruka	0	0
2.2	Rozvoj	0	0
2.2	ICT v podnicích	42	87 531 000
2.2	ICT a strategické služby	11	181 788 000
3.1	Eko-energie - Dotace	24	389 511 000
3.1	Eko-energie - Zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie	8	34 765 000
4.1	Inovace - Inovační projekt	38	1 010 033 000
4.1	Inovace - Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví	19	2 012 000
4.2	Potenciál	6	57 394 000
5.1	Spolupráce - Klustry	3	121 625 000
5.1	Prosperita	0	0
5.2	Školící střediska	17	84 441 000
5.3	Nemovitosti	20	260 266 000
6.1	Poradenství	10	2 435 000
6.2	Marketing	41	32 859 510
		239	2 264 660 510

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Doprava

OPD	Priorita	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1	Modernizace železniční sítě TEN-T	0	0
2	Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě TEN-T	1	1 804 067 135
3	Modernizace železniční sítě mimo síť TEN-T	1	270 565 121
4	Modernizace silnic I. třídy mimo TEN-T	2	404 905 957
5	Modernizace a rozvoj pražského metra a systémů řízení silniční dopravy v Hl.m.Praze	0	0
6	Podpora multimodální nákladní přepravy a rozvoj vnitrozemské vodní dopravy	0	0
		4	2 607 582 650

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Integrovaný operační program

IOP	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě	3	331 863 362
2.1	Zavádění ICT v územní veřejné správě	392	28 879 368
3.1	Služby v oblasti sociální integrace	0	0
3.2	Služby v oblasti veřejného zdraví	13	520 006 441
3.3	Služby v oblasti zaměstnanosti	0	0
3.4	Služby v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik	3	170 882 204
4.1	Národní podpora cestovního ruchu	2	8 355 500
5.1	Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví	2	611 800 209
5.2	Zlepšení prostředí v problémových sídlištích	15	56 461 992
5.3	Modernizace a rozvoj systémů tvorby územních politik	27	20 703 155
		457	1 748 952 231

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Program rozvoje venkova ČR

PRV	Opatření	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
I.1.1	Modernizace zem.podniků	150	267 444 459
I.1.2	Investice do lesů	31	31 539 799
I.1.3	Přidávání hodnoty zem. a potr. produktům	34	132 533 371
I.1.4	Pozemkové úpravy	44	179 414 817
I.2.1	Seskupení producentů	0	0
I.3.1	Další odborné vzdělávání a inform. činnost	5	2 993 145
I.3.2	Zahájení činnosti mladých zemědělců	40	32 647 147
I.3.3	Předčasné ukončení zem.činnosti	0	0
I.3.4	Využívání poradenských služeb	126	2 766 252
II.1.1	Platby - LFA	0	0
II.1.2	Platby - Natura 2000	0	0
II.1.3	Agroenvironmentální opatření	0	0
II.2.1	Zalesňování zem.půdy	0	0
II.2.2	Platby - Natura v lesích	0	0
II.2.3	Lesnicko-environmentální platby	0	0
II.2.4	Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora spol. funkcí lesů	34	13 700 560
III.1.1	Diverzifikace činností nezemědělské povahy	23	164 686 719
III.1.2	Podpora zakládání podniků	82	99 970 108
III.1.3	Podpora cestovního ruchu	27	57 953 164
III.2.1	Obnova a rozvoj vesnic, občanská vybavenost a služby	59	237 685 071
III.2.2	Ochrana a rozvoj kultur.dědictví venkova	23	17 263 723
III.3.1	Vzdělávání a informace	5	4 990 055
IV.1.1	Místní akční skupina	12	2 819 374
IV.1.2	Realizace místní rozvojové strategie	318	121 524 377
IV.2.1	Realizace projektů spolupráce	0	0
		1 013	1 369 932 141

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko

OPPS	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Posilování dostupnosti	6	371 941 252
1.2	Ochrana životního prostředí	8	232 802 161
1.3	Prevence rizik	3	127 751 379
2.1	Rozvoj podnikatelského prostředí	6	76 258 360
2.2	Podpora rozvoje cestovního ruchu	21	482 771 804
2.3	Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání	2	6 901 949
3.1	Územní spolupráce veřejných institucí	6	38 661 142
3.2	Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit	7	78 205 908
3.3	Fond mikroprojektů	173	74 415 656
		232	1 489 709 612

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

OPVVI	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Evropská centra excelence	0	0
2.1	Regionální VaV centra	1	508 230 315
3.1	Komeracionalizace výsledků výzkumných organizací a ochrana jejich duševního vlastnictví	0	0
3.2	Propagace a informovanost o výsledcích VaV	0	0
4.1	Infrastruktura pro výuku na vysokých školách spojenou s výzkumem	1	204 785 137
		2	713 015 452

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OPVK	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
1.1	Zvyšování kvality ve vzdělávání	38	116 752 281
1.2	Rovné příležitosti dětí a žáků včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	14	46 833 000
1.3	Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	12	41 131 096
2.1	Vyšší odborné vzdělávání	0	0
2.2	Vysokoškolské vzdělávání	0	0
2.3	Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji	0	0
2.4	Partnerství a sítě	0	0
3.1	Individuální další vzdělávání	0	0
3.2	Podpora nabídky dalšího vzdělávání	15	49 076 503
4	Systémový rámec celoživotního vzdělávání	0	0
		79	253 792 880

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Rybářství

OPR	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
2.1	Opatření pro produktivní investice do akvakultury	15	17 378 354
2.2	Ochrana vodního prostředí	0	0
2.3	Opatření v oblasti zdraví zvířat	0	0
2.4	Investice do zpracování a uvádění na trh	1	1 354 500
3.1	Společné činnosti	0	0
3.2	Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin	1	1 406 391
3.3	Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	0	0
3.4	Pilotní projekty	0	0
		17	20 139 245

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Operační program Central Europe

OPCE	Oblast podpory	Počet podpořených projektů	Výše poskytnuté dotace z EU v Kč
3.2	Snížení rizik a dopadů přírodních a lidských katastrof	1	7 816 456
3.3	Podpora využívání obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti	1	3 480 372
		2	11 296 828

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Přehled přidělených dotací dle dotačních programů KHK 2008-10

Téma	Dotační program/titul	Počet podpořených žadatelů	Výše přidělené dotace KHK v Kč
Cestovní ruch	Podpora marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu	5	522 000
Cestovní ruch	Pořádání prezentačně-propagačních akcí v oblasti cestovního ruchu	51	3 396 708
Cestovní ruch	Úprava lyžařských běžeckých tras	26	4 785 203
Cestovní ruch	Vybavení informačních center	23	993 520
Cestovní ruch	Značení kulturních a turistických cílů	10	787 579
Inovace	Inovační vouchery	11	1 460 000
Kultura a památková péče	Obnova historických varhan	56	11 279 794
Kultura a památková péče	Obnova památkového fondu na území Královéhradeckého kraje	347	83 291 714
Kultura a památková péče	Podpora a rozvoj profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit	370	23 992 157
Kultura a památková péče	Podpora nemovitých objektů historické hodnoty a umělecko-řemeslných děl	63	7 199 618
Kultura a památková péče	Podpora publikační činnosti a literatury	65	2 131 500
Lesní hospodaření	Finanční příspěvky na hospodaření v lesích	555	64 349 457
Mezinárodní spolupráce	Program podpory projektů z oblasti mezinárodní spolupráce	32	1 191 048
Prevence	Program podpory a rozvoje zdravého životního stylu	33	983 859
Prevence	Program podpory rozvoje odborných znalostí a dovedností školních metodiků prevence	19	480 188

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Prevence	Program zaměřený na prevenci rizikového chování a integraci dětí a mládeže	52	1 907 330
Regionální rozvoj	Obnova válečných hrobů a pietních míst na území KHK	11	1 424 406
Regionální rozvoj	Podpora cyklodopravy v návaznosti na Koncepti cyklodopravy KHK	25	7 306 275
Regionální rozvoj	Podpora Místních akčních skupin	13	1 935 140
Regionální rozvoj	Podpora provozu cyklobusů v turistických regionech	13	10 722 779
Regionální rozvoj	Pořízení, aktualizace a digitalizace územních plánů obcí do 2 000 obyvatel	80	7 849 432
Regionální rozvoj	Pořízení, aktualizace a digitalizace územních plánů obcí do 500 obyvatel	17	1 226 700
Regionální rozvoj	Profesionalizace svazků obcí	106	10 734 413
Regionální rozvoj	Vybavení svazků obcí základní technikou	30	5 396 358
Sociální služby	Program na podporu činností, které navazují, kooperují nebo rozšiřují sociální služby	86	4 099 000
Sociální služby	Program na podporu sociálních služeb	387	77 791 000
Sociální služby	Program pro podporu prorodinných aktivit	16	477 000
Venkov	Dotace úroků z úvěru	172	17 961 510
Venkov	Integrované projekty venkovských mikroregionů	98	24 668 450
Venkov	Komplexní úprava veřejných prostranství a místních komunikací, infrastruktura	199	54 603 030
Venkov	Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti	190	40 203 400
Venkov	Vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice	26	5 468 500
Vodní hospodářství	Rozvoj infrastruktury v oblasti vodního hospodářství obcí do 2000 obyvatel	186	145 192 000
Volnočasové aktivity a sport	Akce pro děti a mládež ve volném čase	246	7 727 014

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Volnočasové aktivity a sport	Celoroční činnost ve volném čase dětí a mládeže	215	8 473 463
Volnočasové aktivity a sport	Celoroční pravidelná sportovní činnost mládeže a osob se zdravotním postižením	32	1 356 080
Volnočasové aktivity a sport	Činnost základních škol s rozšířenou výukou tělesné výchovy, středních škol s rozšířenou sportovní činností a sportovních center mládeže	70	3 966 250
Volnočasové aktivity a sport	Mezinárodní spolupráce dětí a mládeže	54	2 637 286
Volnočasové aktivity a sport	Mezinárodní výměny dětí a mládeže	16	482 000
Volnočasové aktivity a sport	Obnova a údržba materiálně technického vybavení	118	4 291 492
Volnočasové aktivity a sport	Participace dětí a mládeže	10	349 250
Volnočasové aktivity a sport	Podpora krajských článků organizací dětí a mládeže	16	951 500
Volnočasové aktivity a sport	Podpora krajských reprezentačních výběrů mládeže a reprezentace Královéhradeckého kraje na republikových, evropských a celosvětových soutěžích	29	1 071 200
Volnočasové aktivity a sport	Pořádání masových, tělovýchovných a sportovních akcí typu "sport pro všechny"	192	5 220 702
Volnočasové aktivity a sport	Pořádání významných sportovních akcí mládeže	217	6 517 059
Volnočasové aktivity a sport	Rekonstrukce a modernizace objektů a zařízení využívaných pro volný čas dětí a mládeže	21	2 700 057
Volnočasové aktivity a sport	Táborová činnost	71	2 520 020
Volnočasové aktivity a sport	Talentované děti a mládež	54	1 842 289

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

sport			
Volnočasové aktivity a sport	Výstavba, rekonstrukce a opravy veřejně přístupných sportovišť a vybavení se sportovním zařízením	79	24 621 497
Volnočasové aktivity a sport	Vzdělávání vedoucích a dalších dobrovolných zaměstnanců	28	1 068 450
Vzdělávání	Integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků běžných základních a mateřských škol	5	155 000
Vzdělávání	Moderní kompenzační pomůcky ve výuce žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	40	2 437 794
Vzdělávání	Podpora profilace školy nebo školského zařízení	49	7 355 770
Vzdělávání	Podpora výuky učebních oborů	21	1 495 688
Vzdělávání	Projektové vyučování	28	1 046 740
Vzdělávání	Přírodovědné a technické předměty snadněji	14	1 520 000
Vzdělávání	Rozvoj tvůrčích schopností a dovedností dětí a mládeže - rozvoj talentů	40	2 573 181
Vzdělávání	Spolupráce škol na mezinárodní úrovni	8	796 000
Vzdělávání	Výchova osobnosti dítěte a žáka	9	475 000
Vzdělávání	Vzdělávací a relaxační pobyty pro učitele	27	2 162 696
Vzdělávání	Vzdělávání vedoucích a dalších dobrovolných pracovníků	7	155 000
Vzdělávání	Zájmová práce se žáky mimo vyučování	51	1 987 874
Vzdělávání	Zvyšování efektivity ve výchovně-vzdělávacím procesu, vzdělávání pedagogických pracovníků	7	505 000
Životní prostředí	Činnost subjektů v oblasti praktické péče o přírodní prostředí, zdroje a produkty	33	2 996 595
Životní prostředí	Environmentální výchova, vzdělávání a osvěta	123	18 076 020
Životní prostředí	Nakládání s komunálními odpady, biologicky rozložitelnými odpady a čistírenskými kaly	22	6 210 528
Životní	Nakládání s odpady a ochrana ovzduší	11	3 082 720

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

prostředí			
Životní prostředí	Ochrana přírody a krajiny	19	3 753 128
Životní prostředí	Praktická péče o přírodní prostředí, zdroje a produkty	44	4 870 483
Životní prostředí	Projekty komplexního využití krajiny člověkem ve vazbě na tvorbu soustavy NATURA 2000	1	75 000
Životní prostředí	Projekty územních systémů ekologické stability (ÚSES) v krajině	6	897 000
Životní prostředí	Protipovodňová ochrana	16	5 397 400
Životní prostředí	Rozvoj středisek ekologické/environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (EVVO)	7	1 980 234
Životní prostředí	Staré ekologické zátěže v oblasti životního prostředí	2	502 000
Životní prostředí	Využití biomasy jako obnovitelného zdroje energie	4	1 591 097
Životní prostředí	Záchranné programy ohrožených zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů	3	324 000
		5 438	774 028 624

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)

Přehled projektů Královéhradeckého kraje (2008-10)

Název projektu	Charakter projektu (I/N)	Rozpočet projektu v Kč	Financování KHK v Kč	Dotace v Kč	% podíl dotace	Dotiční zdroj
Územně analytické podklady pro Královéhradecký kraj	N	888 000	133 200	754 800	85,0%	IOP
LABEL	N	104 754 160	96 937 705	7 816 456	7,5%	OPCE
Podpora rovných příležitostí žena mužů a sladování pracovního a rodinného života na Krajském úřadě Královéhradeckého kraje	N	3 080 602	462 090	2 618 512	85,0%	OPLZZ
Podpora sociální integrace obyvatel vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji	N	14 159 952	2 123 993	12 035 959	85,0%	OPLZZ
Podpora sociální integrace obyvatel vyloučených lokalit v Královéhradeckém kraji II	N	19 132 640	2 869 896	16 262 744	85,0%	OPLZZ
Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji	N	27 077 154	4 061 573	23 015 581	85,0%	OPLZZ
Rozvoj dostupnosti a kvality sociálních služeb v Královéhradeckém kraji II	N	23 345 700	3 501 855	19 843 845	85,0%	OPLZZ
Služby sociální prevence v Královéhradeckém kraji	N	270 441 082	40 566 162	229 874 920	85,0%	OPLZZ
Smart kraj = smart region	N	18 015 250	2 702 288	15 312 963	85,0%	OPLZZ
Vzdělávání poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb na území Královéhradeckého kraje III.	N	23 628 135	3 544 220	20 083 915	85,0%	OPLZZ
Vzdělávání poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb na území Královéhradeckého kraje IV	N	20 578 830	3 086 824	17 492 005	85,0%	OPLZZ
Vzdělávání v eGON Centru Královéhradeckého kraje	N	2 146 510	321 977	1 824 534	85,0%	OPLZZ
Česko-polský inovační portál	N	9 563 635	1 539 174	8 024 461	83,9%	OPPS ČR-PR
Modernizace přístupových komunikací k hraničním přechodům Broumovského	I	107 809 749	16 171 468	91 638 281	85,0%	OPPS ČR-PR

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

výběžku						
Modernizace přístupových komunikací k hraničnímu přechodu Olešnice v Orlických horách - Lewin Klodzki	I	111 990 627	16 798 621	95 192 006	85,0%	OPPS ČR-PR
Ekologizace zdroje vytápění v Oblastní nemocnici Jičín a.s. - nemocnice Jičín	I	40 042 310	25 769 714	14 272 596	35,6%	OPŽP
Ekologizace zdroje vytápění v Oblastní nemocnici Jičín a.s. - nemocnice Nový Bydžov	I	15 255 205	9 443 272	5 811 933	38,1%	OPŽP
I. projekt vytváření území soustavy NATURA 2000 v Královéhradeckém kraji	I	16 780 483	4 202 758	12 577 725	75,0%	OPŽP
II. projekt vytváření území soustavy NATURA 2000 v Královéhradeckém kraji	I	33 977 045	1 698 852	32 278 193	95,0%	OPŽP
Zateplení budov SUPŠ HNN	I	44 509 016	16 693 967	27 815 049	62,5%	OPŽP
Zateplení budov ÚSP Hajnice	I	10 486 597	5 662 773	4 823 824	46,0%	OPŽP
Zateplení budov v areálu oblastní nemocnice Trutnov	I	60 411 351	46 019 509	14 391 842	23,8%	OPŽP
Archeopark pravěku ve Vřestarech	I	47 366 651	7 429 205	39 937 446	84,3%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání pro automobilový průmysl a dopravu	I	34 577 951	5 186 693	29 391 258	85,0%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání pro elektrotechnický a strojírenský průmysl	I	14 996 138	2 249 421	12 746 717	85,0%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání pro nejmodernější technologie obrábění dřeva	I	15 184 344	2 277 652	12 906 692	85,0%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání v lesnictví	I	37 966 315	5 694 948	32 271 367	85,0%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání ve stavebnictví	I	28 999 348	4 349 903	24 649 445	85,0%	ROP SV
Centrum odborného vzdělávání ve strojírenství a OZE	I	24 959 649	3 743 948	21 215 701	85,0%	ROP SV
Cílená prezentace a propagace Královéhradeckého kraje jako celku	N	33 997 260	5 431 180	28 566 080	84,0%	ROP SV

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Cílená prezentace a propagace Královéhradeckého kraje jako celku II	N	25 000 000	3 750 000	21 250 000	85,0%	ROP SV
II/284 Brdík - Tetín - Vidoň	I	34 903 093	5 235 464	29 667 629	85,0%	ROP SV
II/284 Nová Paka - Štikov - Bělá u Pecky	I	29 771 331	4 465 700	25 305 632	85,0%	ROP SV
II/295 Vrchlabí - Špindlerův Mlýn, rekonstrukce opěrných zdí	I	81 852 316	12 277 847	69 574 468	85,0%	ROP SV
II/297 Čistá - Černý Důl - Svoboda nad Úpou, 1. etapa	I	43 269 335	6 490 400	36 778 935	85,0%	ROP SV
II/304 hranice okresů TU - RK, část 1	I	103 219 196	15 482 879	87 736 316	85,0%	ROP SV
II/308 HK - Černilov, RŽK	I	22 948 965	3 442 345	19 506 621	85,0%	ROP SV
II/308 Králova Lhota, 2. etapa	I	22 713 982	3 407 097	19 306 884	85,0%	ROP SV
II/317 Borohrádek - Čermná nad Orlicí, 1. etapa	I	25 867 865	3 880 180	21 987 685	85,0%	ROP SV
II/324 Nechanice - Lubno, průtah	I	71 228 633	22 175 691	49 052 942	68,9%	ROP SV
III/28421 Vidochov - Stupná - Bělá u Pecky	I	57 218 314	8 582 747	48 635 567	85,0%	ROP SV
III/28522 Nové Město nad Metují, rekonstrukce opěrné zdi včetně komunikace	I	15 244 139	2 814 415	12 429 724	81,5%	ROP SV
III/3089 Libřice - Smiřice, rekonstrukce komunikace	I	75 632 918	11 377 437	64 255 481	85,0%	ROP SV
III/31810 Lupenice - Tutleky, RŽK	I	12 611 717	1 891 758	10 719 959	85,0%	ROP SV
III/3193 Roveň - Rychnov nad Kněžnou	I	30 887 627	4 633 144	26 254 483	85,0%	ROP SV
III/32419 Nový Bydžov, průtah	I	48 275 947	11 348 977	36 926 971	76,5%	ROP SV
Modernizace silnice II/308 - Králova Lhota	I	23 994 390	3 599 159	20 395 231	85,0%	ROP SV
Modernizace silnice II/316	I	66 766 976	10 015 047	56 751 929	85,0%	ROP SV
Modernizace silnice III/32419	I	35 972 572	5 395 886	30 576 686	85,0%	ROP SV
Podpora praktické výuky technických oborů na střední škole - SPŠ Trutnov	I	39 978 465	5 996 770	33 981 695	85,0%	ROP SV
Přeložka silnice III/3012 - Úpice	I	26 738 570	4 010 786	22 727 783	85,0%	ROP SV

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Realizace Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje	N	4 190 000	1 215 000	2 975 000	71,0%	ROP SV
Regionální inovační strategie Královéhradeckého kraje	N	2 354 534	568 137	1 786 397	75,9%	ROP SV
Rekonstrukce a RŽK silnice II/303 - část 2.	I	53 217 115	7 982 569	45 234 546	85,0%	ROP SV
Rekonstrukce mostů Královéhradeckého kraje	I	101 607 556	15 327 111	86 280 445	84,9%	ROP SV
Rekonstrukce mostů Královéhradeckého kraje, 2. etapa	I	50 887 442	7 693 806	43 193 636	84,9%	ROP SV
Rekonstrukce mostů Královéhradeckého kraje, 3. etapa	I	86 176 146	13 755 796	72 420 350	84,0%	ROP SV
Rekonstrukce pavilonu dřevařských oborů SŠ, ZŠ, MŠ Štefánikova 549, Hradec Králové	I	18 999 178	3 007 637	15 991 541	84,2%	ROP SV
Rekonstrukce silnice III/2956 Vrchlabí-Lánov	I	103 950 358	15 592 554	88 357 805	85,0%	ROP SV
Silnice II/295 Rekonstrukce regul. zdi U Velvety	I	42 523 035	6 378 457	36 144 578	85,0%	ROP SV
Silnice II/295 Vrchlabí reg. zeď OP-22, "B 1"	I	22 827 105	3 484 756	19 342 349	84,7%	ROP SV
Silnice II/324 Dolní Přím	I	56 749 687	11 387 965	45 361 723	79,9%	ROP SV
Vytvoření podmínek pro výuku nového studijního zaměření veterinární technik laborant	I	5 710 949	856 643	4 854 306	85,0%	ROP SV
DD Police nad Metují - rekonstrukce a přístavba	I	99 404 000	50 704 000	48 700 000	49,0%	Státní rozpočet - MPSV
Domov důchodců Černožice - přístavba ubytovacího objektu	I	85 475 000	23 724 000	61 751 000	72,2%	Státní rozpočet - MPSV
Dostavba Domova důchodců Albrechtice nad Orlicí	I	37 315 000	12 961 000	24 354 000	65,3%	Státní rozpočet - MPSV
Rekonstrukce a modernizace hlavního objektu (střecha a podkroví)	I	10 486 000	2 622 000	7 864 000	75,0%	Státní rozpočet - MPSV
Rekonstrukce č. p. 506	I	34 056 000	25 056 000	9 000 000	26,4%	Státní

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

						rozpočet - MPSV
Modernizace objektu Dětského domova Dolní Lánov	I	4 821 000	724 000	4 097 000	85,0%	FM EHP/Norska
Modernizace objektu pro děti, žáky a dospělé se sluchovým a řečovým handicapem	I	6 959 000	887 000	6 072 000	87,3%	FM EHP/Norska
Sportovní areál Střední potravinářské školy ve Smiřicích	I	7 300 000	1 095 000	6 205 000	85,0%	FM EHP/Norska
Školní hřiště Gymnázia a Střední odborné školy Hořice	I	7 394 000	1 147 000	6 247 000	84,5%	FM EHP/Norska
Čistá obec, čisté město, čistý kraj	I	7 500 000	2 500 000			
Regionální centrum pro životní prostředí	N	5 000 000	2 300 000			
Doplnění území areálu Na Stříbrném vrchu	I	5 697 000	5 697 000			
Jiné využití prostoru 1. NP	I	1 100 000	1 100 000			
Kanalizační přípojka	I	374 000	374 000			
Provedení disp. úprav objektu DD Pilníkov - soc. a hyg. záz.	I	924 000	924 000			
Přestavba domova (I. etapa - kuchyň)	I	6 261 000	6 261 000			
Rekonstrukce a výstavba výtahů	I	3 219 000	3 219 000			
Rekonstrukce vodovodních rozvodů	I	5 200 000	5 200 000			
Rekonstrukce zpevněné plochy (komunikace)	I	1 900 000	1 900 000			
Stavební úpravy prádelny	I	1 550 000	1 550 000			
Zateplení budovy A - půda	I	350 000	350 000			
Aktualizace Koncepce cyklo dopravy KHK	N	583 000	583 000			
Aktualizace územní energetické koncepce	N	816 000	816 000			
Analýza variant koridorů navržených pro umístění rychlostní silnice R11 na základě jejich revizního posouzení a prověření v úseku Jaroměř -	N	684 000	684 000			

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Trutnov						
Analýza variant koridorů navržených pro umístění rychlostní silnice R11 na základě jejich revizního posouzení a prověření v úseku Jaroměř - Trutnov	N	1 047 000	1 047 000			
Definiční body parcel	N	1 131 000	1 131 000			
Marketingová studie "Značení kulturních a turistických cílů"	N	500 000	500 000			
Marketingové studie „Královéhradecký kraj na ruském turistickém trhu“	N	120 000	120 000			
Nová výstavba ÚSP Skřivany - II. etapa	I	80 382 000	80 382 000			
Personální informační systém	N	59 700	59 700			
Plán nadregionálního a regionálního územního systému ekologické stability KHK	N	898 000	898 000			
Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje	N	969 850	969 850			
Program rozvoje kraje	N	1 176 000	1 176 000			
Projekt Olympiád dětí a mládeže České republiky 2008	N	750 000	750 000			
Projekt Olympiád dětí a mládeže České republiky 2009	N	1 700 000	1 700 000			
Projekt Olympiád dětí a mládeže České republiky 2010	N	750 000	750 000			
Projekt Olympiád dětí a mládeže České republiky 2011	N	2 072 000	2 072 000			
Projekt Podpora talentovaných žáků - rok 2008	N	420 000	420 000			
Projekt Podpora talentovaných žáků - rok 2009	N	200 000	200 000			
Projekt Podpora talentovaných žáků - rok 2010	N	150 000	150 000			
Projekt Regionálních funkcí středisek pro volný čas v oblasti péče o děti a mládež - rok 2008	N	1 900 000	1 900 000			

PŘÍLOHA 1 Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2014 – 2020

Projekt Regionálních funkcí středisek pro volný čas v oblasti péče o děti a mládež - rok 2009	N	1 900 000	1 900 000			
Projekt Regionálních funkcí středisek pro volný čas v oblasti péče o děti a mládež - rok 2010	N	1 900 000	1 900 000			
Průzkum spokojenosti s KU (ve spolupráci s UHK)	N	126 000	126 000			
Přestavba ÚSP na Domov na Stříbrném vrchu	I	70 977 000	70 977 000			
Rozbor udržitelného rozvoje území jako součást Územně analytických podkladů Královéhradeckého kraje	N	589 000	589 000			
Spojovací koridor a úpravy prádelny	I	6 298 000	6 298 000			
Studie funkčního využití Nivy Orlice	N	2 000 000	2 000 000			
Územní studie „Dopad připravované investice Škoda auto, a. s. ve Vrchlabí na dopravní infrastrukturu Královéhradeckého kraje“	N	393 000	393 000			
Územní studie „Koncepte dopravní infrastruktury ve vybraném území Královéhradeckého kraje – region Hradec Králové“	N	762 000	762 000			
Vestavba do půdních prostor č.p. 104 a přístavba únik. schodiště	I	5 200 000	5 200 000			
Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje	N	3 998 000	3 998 000			

Zdroj: Evaluace PRK 2008-10 (závěrečné věcné a finanční hodnocení)